

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

αντί

Περίοδος Β', τεύχος 152, Παρασκευή 25 Μαΐου 1980

Δρχ. 25

ΝΕΑ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ:

ΟΥΤΕ ΠΙΟ
αριστερά

ΟΥΤΕ ΠΙΟ
δεξιά

ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΕΣ
μιας
διαδοχής

● Θ. ΕΥΔΗΣ:
"Ο Σάρτο
για την Ελλάδα

● Ρ. ΡΟΣΑΝΤΑ:
"Η κρίση
στην Ιταλία
— συνέντευξη

● Γ. ΙΩΑΝΝΟΥ:
Καί πάλι
τά ανθρώπινα
δικαιώματα

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ

ΠΛΕΘΡΟΝ
MARTYRIES

τὰ τετράδια
τῆς Ἀνζέλ Κουρτιάν

(μνήμες ἀπὸ τῆ Μικρασία, 1915-1924)

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΛΕΘΡΟΝ

Τοσίτσα 1 Α' Ἀθήνα τηλ. 8834692

ΚΕΡΑΜΙΚΑ

ΣΤΑΧΥ

Ξάνθου 7 Κολωνάκι

ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ

Δημητρίου Γδύναρη 30 Θεσσαλονίκη

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ
Φανερωμένης 48 Χολαργός.
Τηλ. 652 1725

ΤΟ
ΠΛΗΓΩΜΕΝΟ
ΕΛΕΦΑΝΤΑΚΙ

βιβλία

χαρτικά

γιαννης δαρως

δερίγνου 22 (σταση ΟΤΕ, Πατήσια)

σε όλους
ΕΚΠΤΩΣΕΙΣ 25% τηλ. 8813433
30% 8237431

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ

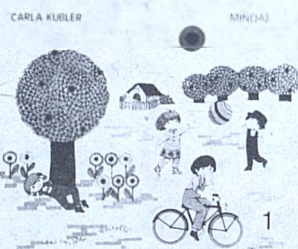
«ΜΙΝΩΑΣ»

Ἀνδρου 6 τηλ. 8231669 ΑΘΗΝΑ

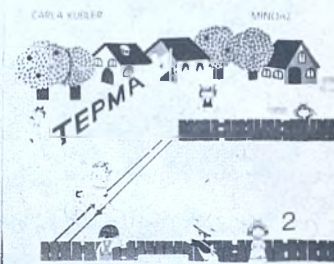
ΚΑΙΝΟΥΡΓΙΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΜΑΣ

1. ΜΕΡΕΣ ΤΗΣ ΑΝΟΙΞΗΣ
2. ΜΕΡΕΣ ΤΟΥ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΟΥ
3. ΜΕΡΕΣ ΤΟΥ ΦΘΙΝΟΠΩΡΟΥ
4. ΜΕΡΕΣ ΤΟΥ ΧΕΙΜΩΝΑ

ΜΕΡΕΣ ΤΗΣ ΑΝΟΙΞΗΣ

ΜΕΡΕΣ ΤΟΥ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΟΥ

4 πρωτότυπα βιβλία μέ τίς ἐποχές πού προτείνουν παιχνίδια, σχέδια, αἰνίγματα, κατασκευές, βοηθοῦν τὰ παιδιά νά γίνουν αὐτόνομα διασκεδάζοντας καί δημιουργώντας.

Ἐπίσης τὰ βραβευμένα ἀπὸ τὸν κύκλο Ἑλληνικοῦ Παιδικοῦ βιβλίου καί τῆ Γυναικεῖα Λογοτεχνικῆ Συντροφιά ἔργα τῆς καθιερωμένης πλέον συγγραφέως παιδικῶν βιβλίων ΣΟΦΙΑΣ ΦΙΛΑΝΤΙΣΗ

1. Μιά πόλη λουσμένη στὸν ἥλιο
2. Νιότη χωρὶς τραγούδια
3. Ὁ μεγάλος μας ἀδερφός
4. Μισὰ τῆς στεριᾶς μισὰ τῆς θάλασσας.

ΣΟΦΙΑ
ΦΙΛΑΝΤΙΣΗ

ΝΙΟΤΗ
ΧΩΡΙΣ
ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

ΠΡΩΤΟ ΒΡΑΒΕΙΟ
ΚΥΚΛΟΥ
ΠΑΙΔΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΜΙΝΩΑΣ»

Ο σοφίας φιλντιση
ΜΕΓΑΛΟΣ ΜΑΣ
ΑΔΕΡΦΟΣ

Τό καλό παιδικό βιβλίο εἶναι
κοινωνική προσφορά

Περίοδος Β'
Χρόνος 7ος
Τεύχος 152

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ
Δημοχάρους 60, Αθήνα 601
τηλ. 732.713-732.819

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ

Πρός κυβερνήσεις συμμαχιών;	4
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΕΣ	5
ΑΝΤΙ-ΘΕΣΕΙΣ	6
ΑΝΤΙΘΕΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ	
Σαλβαντόρ - Άλγερια	8
ΑΝΤΙΘΕΜΑΤΑ	
Γ. ΙΩΑΝΝΟΥ Καί πάλι τά ανθρώπινα δικαιώματα	10
ΣΠ. ΛΙΝΑΡΔΑΤΟΣ: 'Η διαδοχή καί τά κόμματα	12
ΡΕΠΟΡΤΕΡ: Συνομιλίες καί προσδοκίες τών όπαδών τοῦ κ. 'Αβέρωφ	14
Γ. ΚΑΛΑΪΤΖΗΣ: "Όχι όμως καί μέ τό μυαλό	16
Στρατιωτικά ήμερολόγια	17
ΣΤ. ΚΑΡΑ: Οί προοπτικές ενός διαλόγου	21
Ν. ΤΣΑΚΙΡΗ: Γιά τό συνέδριο τής Ε.Κ.Ο.Ν. «Ρήγας Φερραΐος»	24
ΡΟΥΛΑΣ ΓΚΟΛΙΟΥ: 'Η σχολή «Εὐκλείδης»	27
Ρ. ΡΟΣΣΑΝΤΑ: 'Η Ιταλική κρίση - συνέντευξη	30
ΑΛ. Γ. ΞΥΔΗ: 'Ο Σάρτρ γιά τήν 'Ελλάδα	34

Θ. ΠΑΓΚΑΛΟΥ: "Ένας πειραματισμός έδω καί τώρα	36
ΕΠΙΣΗΜΑΙΝΟΥΜΕ	41
Λ. ΡΙΚΑΚΗ: Γυναικείος κινηματογράφος	42
Θ. ΜΑΝΙΚΑ: Συναυλίες μπλούζ	44
ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΤΙΚΗ (Γ. Καρατζόγλου: Γ. Βέλτσος)	46
ΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ	48
ΔΙΑΛΟΓΟΣ	50

ΕΞΩΦΥΛΛΟ: Γρηγόρη

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΕΣ "Η ΠΡΟΕΚΛΟΓΙΚΕΣ ΔΗΛΩΣΕΙΣ;

Οί προγραμματικές δηλώσεις δέν περιέχουν κανένα απόλυτως στοιχείο ή ένδειξη γιά κάποια, έστω καί μελλοντική, αλλαγή στό βασικό προσανατολισμό τής έξωτερικής πολιτικής: κινούνται αύστηρά μέσα στά προκαθορισμένα πλαίσια πού έχουμε συνηθίσει. Δέν μπορούν έπομένως νά έξασφαλίσουν καμιά ευρύτερη συγκατάθεση.

‘Η Νέα Δημοκρατία έπιδιώκει νά δημιουργήσει ένα καινούργιο-χαμογελαστό-πρόσωπο μέ τό όποιο θά έπιχειρήσει νά κερδίσει τό χαμένο έδαφος μέχρι τς έόμενες έκλογές. Τής χρειάζονται μέσα πού νά είναι ή νά φαίνονται ταυτόχρονα φιλολαϊκά καί αποτελεσματικά γιά μιάν ανάσχεση τοῦ πληθωρισμοῦ καί ταυτόχρονα γιά νά τερματιστεῖ ή οίκονομική στασιμότητα.

‘Η έγκατάλειψη τών παρεμβατικών οίκονομικών μέτρων ή άλλιώς ή φιλελευθεροποίηση τής οίκονομίας θά ικανοποιούσε όρισμένα αίτήματα τών μεσαίων στρωμάτων καί θά ζώηρευε τήν αγορά. Παράλληλα όμως θά σήμαινε τό τέλος άκόμα καί αύτής τής στοιχειώδους κοινωνικής πολιτικής πού έμποδίζει τήν καθίζηση τοῦ βιοτικού έπιπέδου τών λαϊκών τάξεων.

Θά μπορούσε βέβαια ό κ. Ράλλης νά προτιμήσει τς βραχυπρόθεσμες έκλογικές θυσίες τής πρώτης έπιλογής γιά νά είσπράξει τά μακροπρόθεσμα ώφέλη. "Αν είχε τό χρόνο καί τήν τόλμη. 'Ο άριθμός καί τό είδος τών μέτρων πού αποφασίστηκαν δείχνουν ότι τοῦ λείπει ό ένας ή ή άλλη ή ίσως καί τά δύο.

Τέλος ή μετριοπάθεια τών προγραμματικών δηλώσεων είναι έκδηλη. "Όμως άδηλα παραμένουν τά μέτρα έκεῖνα πού θά συντελέσουν στή διαμόρφωση όρων ίσοτιμίας μέ τήν αντιπολίτευση στό δεδομένο πολιτικό παιχνίδι. Χωρίς τά μέτρα αύτά, ή όποιαδήποτε χειρονομία γιά "συνεργασία" άπομένει συμβολική ή χωρίς σημασία. "Όταν μάλιστα πρόκειται γιά χειρονομία μιās κυβέρνησης πού τό βασικό στελεχικό δυναμικό της φέρει τήν κύρια ευθύνη γιά τά άδιέξοδα πού έχουν συσσωρευθεῖ μέχρι σήμερα στους κύριους τομείς τής πολιτικής καί τής οίκονομικής ζωής.

αντι

‘Η ώρα τών Συμμαχικῶν Κυβερνήσεων;

ΜΕΣΑ σέ μία ἑβδομάδα, λοιπόν, ἡ Ἑλλάδα ἀπέκτησε νέο Πρόεδρο, νέο πρωθυπουργό καί νέα κυβέρνηση.

Ἡ ΕΠΙΣΤΗΜΑΝΣΗ ἔγινε ἀπό τόν κ. Πέτρο Μολυδιάτη – ἄλλοτε γενικό διευθυντή τοῦ Πρωθυπουργικοῦ Γραφείου καί σήμερα γενικό γραμματέα τοῦ προέδρου τῆς Δημοκρατίας – πού αἰστάνθηκε τήν ἀνάγκη νά ἀφηγηθεῖ στόν ἀνταποκριτῆ τῶν «Τάιμς τῆς Νέας Ὑόρκης» ὅτι, σέ ἄλλους καιρούς, μεταβολές τοῦ εἶδους αὐτοῦ, θά εἶχαν προκαλέσει, στήν Ἑλλάδα, τρία, τουλάχιστον, πραξικοπήματα, ἐνῶ τώρα, χάριτι θεῶ, ἀκριβέστερα χάριτι Καραμανλή, «ὄλα ἔγιναν εἰρηνικά καί σέ ἔξι μέρες». «Ὅπως εἶναι γνωστό, τήν «ἡμέραν τήν ἐβδόμην», ὁ κύριος ἀνεπαύθη ἀπό πάντων τῶν ἔργων αὐτοῦ»...

Τό τελευταῖο ἀπόκτημα τοῦ τόπου, εἶναι ἀσφαλῶς, ἡ κυβέρνηση Γ. Ράλλη, ἡ ὁποία «ἂν καί περικλείει μικρό μόνο ποσοστό ἀνανεώσεως σέ πρόσωπα», ὅπως ἔγραψε ὁ κ. Τ. Λαμπρίας στή «Μεσημβρινή», «δείχνει νά κατέχεται ἀπό τό ζῆλο νέων προσπαθειῶν». (Ἡ κ. Ἑλένη Βλάχου, ἀντιθετα, θά σημειῶνε πῶς ἡ νέα κυβέρνηση φορτώθηκε τούς «γνωστούς πασίγνωστους ἀποτυχημένους τῆς παλαιᾶς κυβερνήσεως» καί γι’ αὐτό, ἐκ τῶν πραγμάτων, δέν μπορεῖ ν’ ἀποδώσει ὅποιοδήποτε θετικό ἔργο). Ὅμως, πέραν ἀπό πρόσωπα, σημασία ἔχει ἡ πολιτική. Καί, ὅπως διαβεβαίωσε τῇ Βουλῇ ὁ κ. Ράλλης, ἡ νέα κυβέρνηση θά βαδίζει στή ἴχνη τῆς προκατόχου τῆς. Ὅσο γιά τή φιλολογία περί νέων μέτρων στόν εὐπαθέστατο τομέα τῆς οἰκονομίας (ἐπανεξέταση τῶν τεκμηρίων, «φιλελευθεροποίηση», κλπ.), ἡ ἀντιπολίτευση δέν παρέλκει νά υπογραμμίσαι – προτοῦ κἂν ἀρχίσει ἡ συζήτηση πάνω στίς προγραμματικές δηλώσεις τοῦ κ. Ράλλη – πῶς μέτρα δευτερεύουσας σημασίας, στή πλαίσια, τῆς ἰδίας πολιτικῆς, «δέν μποροῦν νά δώσουν διέξοδο στήν οικονομική κρίση πού πλήττει τή χώρα καί τό λαό» (ΚΚΕ Ἑσωτερικοῦ).

Οἱ δυσχέρειες μιᾶς πολιτικῆς

ΤΗΝ ΩΡΑ πού σύρονται οἱ γραμμές αὐτές, δέν ἔχει ὁλοκληρωθεῖ ἡ συζήτηση πάνω στίς προγραμματικές δηλώσεις. Ὡστόσο, δέν χωρεῖ ἀμφιβολία πῶς, παρά τά «ρήματα» (περίπτωση Πρωτοπαπαδάκη), παρά τόν «πόλεμο τῶν ψιθύρων» (ἀπό πλευράς Ἀδέρωφ), ἡ κυβέρνηση Ράλλη θά λάβει ψήφο ἐμπιστοσύνης καί θά παραμείνει στήν ἀρχή μέχρι τήν ἀνοίξη τοῦ ’81 ἢ – στήν καλύτερη περίπτωση – μέχρι τό φθινόπωρο τοῦ ἰδίου ἔτους, ὅποτε ὁ λόγος θά δοθεῖ στίς κάλπες.

ΤΟ ΤΙ μπορεῖ νά περιμένει κανεῖς ἀπό μιᾶς κυβέρνησης πού ἀνέχεται στούς κόλπους τῆς τόν «στεγανοποιό» κ. Ἀδέρωφ ἢ τόν θεωρητικό τοῦ κυβερνητικοῦ συνδικαλισμοῦ κ. Λάσκαρη ἢ τόν ἀκροδεξιό κ. Δαδάκη – τόσο ἀκροδεξιό ὥστε νά θεωρεῖ ἀκόμα καί τόν κ. Μπάλκο... «ἀριστερό»! – δέν εἶναι δύσκολο νά προεξοφλήσει κανεῖς. Ἔτσι, ὅσες καί ἂν ὑποθεθεῖ ὅτι εἶναι οἱ ἀγαθές προθέσεις τοῦ κ. Ράλλη, ἡ κυβέρνησή του δέν μπορεῖ, τελικά, νά ξεφύγει ἀπό μιᾶς προκαθορισμένη τροχιά – αὐτήν πού τῆς ἐπέβαλε ἡ καταγωγή τῆς, ἡ φύση τῆς, ἡ νοοτροπία τῆς καί, πολύ περισσότερο, ὁ συμβιβασμός τῆς μέ τήν πτέρυγα

Ἀδέρωφ. Στόν τομέα λ.χ. τῶν παροχῶν πρὸς τό μεγάλο κεφάλαιο, ἡ κυβέρνηση Ράλλη θά ὑποχρεωθεῖ, πολύ σύντομα, νά συρρικνώσει τίς δραστηριότητες τοῦ δημοσίου τομέα τῆς οἰκονομίας. (Σχετικά λέγεται ὅτι ἡ μετακίνηση τοῦ κ. Μάνου ἀπό τό ὑπουργεῖο Χωροταξίας στό ὑπουργεῖο Βιομηχανίας, ἔγινε ὕστερα ἀπό ἀπαίτηση τοῦ Συνδέσμου Ἑλλήνων Βιομηχάνων, γιά νά «ἀντιρροπῇ» τήν τοποθέτηση τοῦ κ. Μποῦτου στό ὑπουργεῖο Συντονισμοῦ, ἀλλά, προπαντός, γιά ν’ ἀποτρέψει κάθε περίπτωση ἐπανόδου στήν ἐποχή τῆς «σοσιαλμανίας» τοῦ κ. Παπαληγούρα...). Ὡς πρὸς τόν τομέα τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς, ὁ ἴδιος ὁ κ. Ράλλης ἔσπευσε, τήν ἐπομένη τῆς ἐκλογῆς του – προφανῶς γιά νά προκαταλάβει τόν κ. Ἀδέρωφ – νά δηλώσει πῶς μέλημα τῶν μελημάτων του θά εἶναι ἡ ἐπανεκτίμηση τῆς χώρας στό στρατιωτικό ΝΑΤΟ!

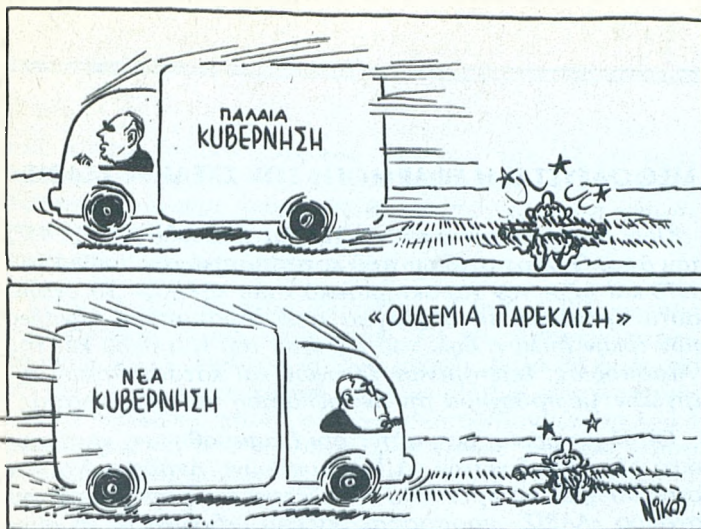
ΑΝ ΣΤΑ στοιχεῖα αὐτά, προσθέσει κανεῖς τόν «πόλεμο τῶν ψιθύρων» πού συντηροῦν οἱ ἀκραιφνεῖς ἀδερωφικοί («διερευνοῦμε τήν περίπτωση ἀνακλήσεως τοῦ Ράλλη, μέ βάση τό ἀρθρο 5, παράγραφος 3 τοῦ καταστατικοῦ τοῦ κόμματος»... – «θὰ ἐκδηλωθῶμε ὄχι τώρα, ἀλλά τόν ἐρχόμενο Ὀκτώβριο»... – «θὰ ἀποδείξουμε ὅτι μέ πράξεις ἢ παραλείψεις, ἔχει ἀπομακρυνθεῖ ἀπό τίς ἰδεολογικές ἀρχές τῆς Νέας Δημοκρατίας», κλπ.), τότε, ἔχουμε ὁλόκληρη τήν εἰκόνα τῶν δυσχερειῶν, τῶν ἀντιφάσεων, ἀλλά καί τῆς πολιτικῆς Ράλλη, μιά καί ἡ πολιτική αὐτή εἶναι φυσικό νά ἐπηρεάζεται ἀπό τίς δυνάμεις ἀναστολῆς πού ἐνδημοῦν μέσα στό κυβερνητικό κόμμα!

Τά κόμματα καί ἡ κυβέρνηση

ΠΩΣ ΟΜΩΣ τοποθετοῦνται ἀπέναντι στήν κυβέρνηση Ράλλη τά κόμματα τῆς δημοκρατικῆς ἀντιπολίτευσης; Πῶς, εἰδικότερα, τοποθετεῖται τό ΠΑΣΟΚ, ἡ δύναμη τοῦ ὁποίου, ὅπως ἀναγνωρίζουν ἀκόμα καί τά συντηρητικότερα ὄργανα, ὅπως διεννοῦς κοινῆς γνώμης, «δαίνει ἀνερχομένη», σέ σημεῖο ὥστε τό «Ἀσσοσιαιήτετ Πρές» νά προεξοφλεῖ σχεδόν ὅτι ἡ προσεχῆς ἑλληνική κυβέρνηση θά εἶναι «μιᾶ ἀντιδυτική, ἀριστερή κυβέρνηση, ὑπό τόν χαρισματικό ἡγέτη κ. Α. Παπανδρέου»;

Ο ΠΡΟΣΕΚΤΙΚΟΣ ἀναλυτῆς πού δέν θά σταθεῖ μόνο στίς ἐπίσημες διακηρύξεις τῶν κομμάτων τῆς Ἀριστερᾶς, εὐκόλα θά ἐπισημάνει μερικά σημεία συμπτώσεων: Ὅτι ἀναγνωρίζεται π.χ. τώρα – ἀκόμα καί ἀπό τό ΚΚΕ – ὅτι ὑπάρχει μιᾶ «εἰδοποιός διαφορά» μεταξύ τῆς «πτέρυγας Ράλλη» καί τῆς «πτέρυγας Ἀδέρωφ»... Ὅτι ἡ κυβέρνηση Ράλλη, ὅπως καί ἡ κυβέρνηση Καραμανλή, ἀδυνατεῖ νά δώσει λύσεις στήν καυτή πρόβλημα τῆς χώρας, εἴτε ἀναφέρονται στήν προάσπιση τοῦ διοικητικοῦ ἐπιπέδου τῶν ἐργαζομένων, εἴτε στό Κυπριακό, εἴτε στήν ἀνάπτυξη τῶν δημοκρατικῶν θεσμῶν, κλπ... Ὅτι, πράγματι, ἡ μόνη λύση βρῖσκεται στό λαό, πού μπορεῖ νά καταργήσῃ τή μονοκρατορία τῆς Δεξιᾶς καί νά φέρῃ τήν Ἀλλαγῇ.

ΩΣΤΟΣΟ, γύρω ἀπό τό τελευταῖο αὐτό σημεῖο, οἱ θέσεις τῶν κομμάτων τῆς Ἀριστερᾶς, διαφορίζονται. Τό ΠΑΣΟΚ λ.χ. πιστεύει πῶς παραμένει ὁ μοναδικός φορέας τῆς Ἀλλαγῆς καί, κατ’ ἐπέκταση, ὁ μοναδικός πόλος γύρω ἀπό τόν ὁποῖο θά συ-

σπειρωθούν – πρέπει να συσπειρωθούν – τα ευρύτερα στρώματα του λαού, με κύριο σύνθημα «ΤΟ ΠΑΣΟΚ ΣΤΗΝ ΕΞΟΥΣΙΑ».

Τό ΚΚΕ, αντίθετα, βλέπει την 'Αλλαγή μέσα από τη σύμπληξη ενός μετώπου όλων των αντιιμπεριαλιστικών δυνάμεων (κατά βάση ΠΑΣΟΚ/ΚΚΕ), ενώ το ΚΚΕ 'Εσωτερικού προβάλλει πάντοτε το δικό του «Πρόγραμμα Δημοκρατικής Διεξόδου», ικανό ν' ανατρέψει τη Δεξιά και ν' ανοίξει το δρόμο σε κυβερνήσεις «της πιά πλατειάς δημοκρατικής συνεργασίας».

ΠΑΡ' ΟΛΑ αυτά τό ΠΑΣΟΚ – για να έλθουμε στο κόμμα που διεκδικεί την εξουσία – δεν είναι δυνατό να μη σταθμίσει όρισμένα δεδομένα του σημερινού συσχετισμού δυνάμεων. Καί τό σημαντικότερο από αυτά είναι τό ένδεχόμενο να έλθει τό ΠΑΣΟΚ πρώτο κόμμα στις προσεχείς εκλογές, αλλά να μήν μπορεί να σχηματίσει αυτοδύναμη κυβέρνηση. Ένα άλλο δεδομένο, είναι ή άνυπαρξία ενός αξιόλογου κόμματος του «παραδοσιακού κέντρου», μέ τό όποιο θά μπορούσε, ένδεχόμενα, τό ΠΑΣΟΚ να σχηματίσει συμμαχική κυβέρνηση. Καί τέτοια προοπτική δεν διαγράφεται στό άμεσο μέλλον, εφόσον από πουθενά δεν προκύπτει ότι Ζίγδης, ΚΟΔΗΣΟ, Γ. Μαύρος, θά μπορούσαν να στεγαστούν υπό κοινό ήγέτη και ν' αναδιώσουν ένα χώρο που απευθύνεται κυρίως σε μεσήλικες άνω των 50 ετών... «Όσο για την περίπτωση συμμαχικής κυβέρνησης ΠΑΣΟΚ/ΚΚΕ, ή σημερινή αξιωματική αντιπολίτευση ξέρει πώς ένα τέτοιο σχήμα «δέν θά ήταν άνεκτό από τό σημερινό κατεστημένο», που ήδη θά πρέπει να πεισθεί πώς οι κανόνες του δημοκρατικού παιγνιδιού συνεπάγονται όχι μόνον έναλλαγή μεταξύ κυβερνήσεων της Δεξιάς, αλλά και πτώση, κάποτε, της Δεξιάς και άνοδο στην εξουσία του ΠΑΣΟΚ έστω μόνο του ΠΑΣΟΚ! (Στις ιδιαίτερες συνομιλίες του, ό Α. Παπανδρέου υποστηρίζει ότι ή παρουσία του κ. Καραμανλή στην προεδρία της Δημοκρατίας, θά μπορούσε να θεωρηθεί από τό κατεστημένο σαν «ένα είδος έγγυσης», για να μήν κινηθεί, όπως σάνήθηκε τον Ιούλιο του 1965, για την άνατροπή της λαϊκής έτυμφορίας).

Η αποκόλληση μιās πτέρυγας

ΜΕ ΒΑΣΗ τά δεδομένα αυτά, είναι φυσικό ή ήγεσία του ΠΑΣΟΚ να παρακολουθεί από πολύ κοντά τίς διεργασίες που πραγματοποιούνται, αυτή τη στιγμή, μέσα στο κυβερνητικό κόμμα – διεργασίες που ένδέχεται να οδηγήσουν μέχρι την αποκόλληση της «άδερωφικής πτέρυγας». Μιά τέτοια αποκόλληση όμως, μοιραία θά σήμαινε και αντίστοιχες ανακατατάξεις μέσα στο χώρο που όριοθετείται μεταξύ άκροδεξιάς και ΠΑΣΟΚ.

ΥΠΟ ΤΟ κόμμα του κ. 'Αδέρωφ, θά έσπευδαν έτσι να στεγασθούν ή τουλάχιστον να συνεργασθούν οι Θεοτόκηδες, οι Μαρκεζίνηδες, ένα όλόκληρο πλέγμα παρωχημένων συντηρητικών ή λυσσαλέων άντικομμουνιστών, που θεωρούν άκόμα και τά εκτοπλάσματα της χούντας σαν μέλη της «οικογένειας των έθνικοφρόνων» – μέλη που απλώς, χάρις σ' ένα υπερβάλλοντα ζήλο έθνικοφροσύνης, έκαναν σημαία τους, επί έπτά χρόνια, τό γύψο και τό μεσαίωνα! 'Αντίθετα, υπό τό κόμμα του κ. Ράλλη θά συμπαράτασσονταν όχι μόνο τά σημερινά φιλελεύθερα στοιχεία της «Νέας Δημοκρατίας», αλλά και ψηφοφόροι που άνήκαν, κάποτε, στο χώρο του παραδοσιακού κέντρου και πού, σήμερα ή αύριο, για τόν άλφα ή βήτα λόγο δεν θά ήθελαν να προσχωρήσουν ούτε στο ΠΑΣΟΚ, ούτε – άς πούμε – στον κ. Ζίγδη, αλλά πού θά δέχονταν να προσχωρήσουν στη «Ν.Δ.», εφόσον δεν θά περιλάμβανε πιά στους κόλπους της «έθνικόφρονες» τύπου 'Αδέρωφ ή Μπάλκου ή Παπαδόγγονα...

ΑΛΛΑ ΚΑΤΩ από μία τέτοια φορά πραγμάτων, μοιραία τό κόμμα του κ. Ράλλη θά μετεξελλισεται, θά διαφοροποιηθεί. Καί όσο θά άπαγκιστρώνεται από τίς άρνητικές του καταβολές, όσο σαφέστερα θά όριοθετείται από τό «δεξιό κόμμα του κ. 'Αδέρωφ», τόσο περισσότερο θ' αναζητεί μία νέα φυσιογνωμία, που θά προσφέρεται για συμμαχικά σχήματα και συνεργασίες.

ΓΡΑΦΟΝΤΑΣ τά παραπάνω, έξυπακούεται πώς... δεν «υποβάλλουμε», πολύ περισσότερο δεν προωθούμε, όποιοδήποτε συγκεκριμένο σχήμα μετεκλογικής συνεργασίας! 'Όμως, αν τά δέντρα δεν πρέπει να έμποδίζουν να δούμε τό δάσος, άλλο τόσο θά πρέπει να πούμε πώς εκεί πού έφτασαν τά πράγματα, μέ την άκρότατη πόλωση που καλλιέργησαν τόσο ή «Νέα Δημοκρατία», όσο και τό ΠΑΣΟΚ, μέ την κυβέρνηση της «Ν.Δ.» άρνούμενη πάντοτε να υιοθετήσει τό σύστημα της άπλής άναλογικής και μέ την προοπτική πώς, τίς προσεχείς εκλογές, ούτε τό ΠΑΣΟΚ, ούτε ή «Ν.Δ.» θά συγκεντρώσουν πλειοψηφία ικανή να τους δώσει αυτοδύναμη κυβέρνηση, μοιραία οδηγούμαστε σ' ένα σχήμα κυβερνητικής συνεργασίας ΠΑΣΟΚ – «Νέας Δημοκρατίας», άκριβέστερα ΠΑΣΟΚ και κόμματος Γ. Ράλλη, εφόσον, τελικά, θεωρείται άπίθανο ότι τό κυβερνητικό κόμμα θά διατηρήσει τη συνοχή του.

ΕΝΘΕΡΜΟΣ θιασώτης ενός τέτοιου σχήματος – τώρα πιά μπορούμε να τό άποκαλύψουμε... – παραμένει ό τ. πρόεδρος της Δημοκρατίας κ. Τσάτσος. Καί όταν, πριν τέσσερις περίπου μήνες είχε έρωτηθεί «πώς περίπου άντιλαμβάνεται τη συμμαχική κυβέρνηση ΠΑΣΟΚ - Νέας Δημοκρατίας», ό μέχρι προχθές άρχηγός του κράτους, δεν είχε δυσχέρειες να δώσει άμεση την άπάντησή του: «Η συμμαχική κυβέρνηση, έλεπε, μπορεί να συγκροτηθεί και ν' άποδώσει στη βάση ενός μίνιμουμ προγράμματος».

ΤΟ ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΟ ενός «μετεκλογικού άδιεξόδου», αντιμετωπίζει και ή ήγεσία του ΠΑΣΟΚ. Μιά «λύση» που εξετάζεται είναι ή «επανάληψη του προηγούμενου Γεωργίου Παπανδρέου» (1963-64), μέ την επαναληπτική προσφυγή στη λαϊκή έτυμφορία. 'Όμως, όσο και αν είναι πρόωρο να συζητεί κανείς πώς τό ΠΑΣΟΚ θ' άντιμετωπίσει ένδεχόμενη άδυναμία του να συγκροτήσει αυτοδύναμη κυβέρνηση, σε περίπτωση που έλθει πρώτο κόμμα, γεγονός παραμένει πώς, στον ελληνικό χώρο, δεν έχει άκόμα συνειδητοποιηθεί, απ' όλες τίς πολιτικές δυνάμεις, ότι ή εποχή των μονοκομματικών κυβερνήσεων παρήλθε και πώς τίς περισσότερες σχεδόν χώρες της Δ. Ευρώπης, βρίσκονται στην έξουσία – και αποδίδουν ικανοποιητικά – συμμαχικές κυβερνήσεις.

ΤΗΝ ΕΜΠΕΙΡΙΑ των συμμαχικών αυτών κυβερνήσεων, ίσως ήλθε ό καιρός να μελετήσουν και τά ελληνικά πολιτικά κόμματα, μία και όλες οι ένδείξεις πείθουν ότι βαδίζουμε μάλλον προς συμμαχικά σχήματα, μόνα ίσως ικανά ν' άντιμετωπίσουν και την πολυπλοκότητα των σημερινών έπίμαχων έσωτερικών και έξωτερικών προβλημάτων. 'Ισως ήλθε ό καιρός όπως ή άνέξοδος εύφορία των συνθημάτων, δώσει τη θέση της στο άίσθημα ευθύνης, στην περίσκεψη.

ΑΝΤΗΝΩΡ

ΕΝΑΣ ΑΜΕΤΑΚΙΝΗΤΟΣ «ΑΡΧΙΣΥΝΩΜΟΤΗΣ»

Διαβάστηκαν και σχολιάστηκαν ήδη (Γ. Βότσης στήν «Έλευθεροτυπία») οι δηλώσεις στήν «Ακρόπολη» του κ. 'Αθέρωφ γιά τή δράση του στήν πρώτη μετά τήν μεταπολίτευση περίοδο. Τόν έχει επισκεφθεί ο 'Ιωαννίδης, πού διατηρεί ακόμα κάποιο υπόλοιπο εξουσίας. Καί ο γενναίος 'Υπουργός 'Εθνικής 'Αμύνης άφου τού δείξει ένα περίστροφο πού κρύβει στό συρτάρι του γραφείου του (ιστορία χιλοειπωμένη εξάλλου) λέει ανάμεσα σέ άλλα νταηλίκια:

«Είμαστε καί οι δύο συνωμότες. 'Εσείς έχετε αποδείξει ότι είσθε καλύτερος συνωμότης από έμένα. 'Εγώ, όμως, έχω τό πλεονέκτημα νά κάθομαι αυτή τή στιγμή σ' αυτή τήν πολυθρόνα, ή όποία είναι πανίσχυρη καί μου επιτρέπει νά συνωμοτώ κατά πολλούς τρόπους, αποτελεσματικά».

Νά διαπιστώσουμε λοιπόν κι έμεις ότι ή επίμονη άρνηση του κ. 'Αθέρωφ νά σηκωθεί από τήν «πανίσχυρη» πολυθρόνα δημιουργεί ένα οξύ πρόβλημα ύπονόμευσης του δημοκρατικού πολιτεύματος αυτή καθ' έαυτή. 'Ακόμη δηλαδή κι αν κατ' εξαίρεση δέν συνωμοτεί ο κ. 'Αθέρωφ.

Γιατί έτσι αναβιώνει ή δυαδική όργάνωση τής εξουσίας πού όδήγησε μέ πρωταγωνιστές τούς διάφορους Γαρουφαλιάδες στήν κρίση του 1965. 'Ετσι άνοιξε ο δρόμος γιά τά τάνκς των πραιτωριανών τής 21ης 'Απριλίου 1967. Καί τελικά λίγο ενδιαφέρει τό λαό αυτής τής χώρας, αν μιά ένδεχόμενη νέα συνωμοσία θά έχει σά στόχο τήν άνατροπή ή τή στερέωση τής πολυθρόνας του κ. 'Αθέρωφ.

Θά θέλαμε νά εξαλειφθούν οι όροι πού δημιουργούν καταστάσεις πολιτικής σύγχυσης. Θά θέλαμε δηλαδή νά άρθεί ο πολιτικός θίος τής χώρας σέ ένα τέτοιο επίπεδο πού νά άποκλείει τήν παρέμβαση – καί μάλιστα από καίριες «πολυθρόνες» – ανθρώπων πού επιδεικνύουν όπως ο 'Ισόβιος σχεδόν 'Υπουργός 'Εθνικής 'Αμύνης μιάν αντιδημοκρατική καί συνωμοτική νοοτροπία. Καί είμαστε σίγουροι ότι αυτή είναι ή θέληση τής συντριπτικής πλειοψηφίας του έλληνικού λαού.

'Η Νέα Δημοκρατία καί ο κατά τό πολίτευμα κορυφαίος της στήν κρατική 'Ιεραρχία κ. Ράλλης έχασε πρόσφατα τήν εύκαιρία νά προσδεύσει πρós αυτήν τήν κατεύθυνση. 'Ας ελπίσουμε ότι δέν θά έχουμε σύντομα άφορμές γιά νά τό μετανοήσουμε.

ΜΕΘΟΔΕΥΕΤΑΙ Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ «ΛΑΒΙΣ»

Πρίν από δυό μήνες τό «ΑΝΤΙ» είχε άποκαλύψει (τχ. 147) τήν ύπαρξη ενός σχεδίου πού καταρτίστηκε τόν 'Ιούνιο του 1978 καί πήρε τόν χαρακτηριστικό τίτλο «ΛΑΒΙΣ». Τό σχέδιο αυτό προβλέπει τή διενέργεια από στρατιωτικές μονάδες των τριών όπλων, δηλ. του Στρατού του Ναυτικού καί τής 'Αεροπορίας, έκτεταμένων έρευνών καί κατασταλτικών ενεργειών, μέ πρόσχημα τήν αντιμετώπιση τής τρομοκρατίας.

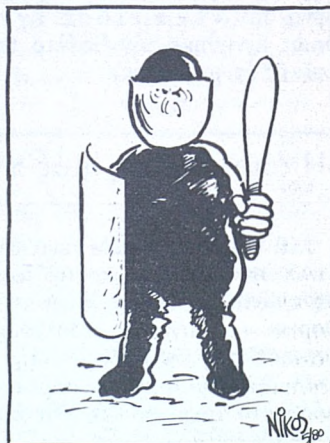
Οι πληροφορίες μας αυτές δέν διαψεύσθηκαν, γιατί φυσικά δέν ήταν δυνατόν νά διαψευσθούν. 'Αντίθετα ένα νέο στοιχείο ήρθε νά προστεθεί πού δείχνει ότι ή εφαρμογή του σχεδίου «ΛΑΒΙΣ» προπαρασκευάζεται μεθοδικά μέ τή συγκρότηση καί εκπαίδευση ειδικών «άντιτρομοκρατικών» σωμάτων. Όπως άποκάλυψε ή «Έλευθεροτυπία» (16.5.80), εδώ καί έναμиси χρόνο περίπου (δηλαδή λίγους μήνες μετά τόν 'Ιούνιο του 1978, όποτε καί καταρτίστηκε τό σχέδιο «ΛΑΒΙΣ»), άρχισε νά λειτουργεί στόν 'Ασπρόπυργο ειδική σχολή μέ τήν έπωνυμία «Σχολή Αυτοαμύνης 'Ενόπλων Δυνάμεων», όπου εκπαιδεύονται τά ειδικά «άντιτρομοκρατικά» σώματα πού συγκροτούνται.

Οι άποκαλύψεις μας σχετικά μέ τό σχέδιο «ΛΑΒΙΣ» άποτέλεσαν τό περιεχόμενο μιάς επερώτησης πού κατέθεσαν στή Βουλή οι βουλευτές του ΠΑΣΟΚ κ.κ. Μπότσαρης, 'Αθανασόπουλος καί Χονδροκούκης. Περιμένουμε φυσικά νά δούμε τί θά άπαντήσουν οι κ.κ. 'Αθέρωφ καί Δαβάκης. Όμως αυτό δέν φτάνει. Τό σχέδιο «ΛΑΒΙΣ» μεθοδεύοντας τήν άμεση επανεισαγωγή του στρατού στά πολιτικά πράγματα κάτω από τό πρόσχημα τής τρομοκρατίας, άποτελεί καίρια άπειλή γιά τή δημοκρατία. Δέν είναι άναγκαία νά επεκταθούμε περισσότερο. Τό πρόσφατο παρελθόν είναι εξαίρετικά περιεκτικό σέ διδάγματα.

ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΣΕ ΒΑΡΟΣ ΤΟΥ ΤΥΠΟΥ

'Εγκαινιάζοντας τίς σχέσεις τής νέας μορφής πού δόθηκε στήν εξουσία τής δεξιός μέ τόν τύπο ο κ. Τσαλδάρης έκανε μιάν άπαραδέκτη καί σημαδιακή πράξη. 'Απέκλεισε από τήν πρώτη συνέντευξη τύπου του νέου Πρωθυπουργού τόν κ. Μαρούδα, διευθυντή τής «Εξόρμησης».

Πέρα από τό γεγονός ότι πρόσβαλε έτσι ένα παλαιάχο καί πασιγνωστο δημοσιογράφο πού έχει καταξιωθεί γιά τήν έντιμότητά του καί τή δημοκρατικότητά του ο άποκλεισμός

του μόνου δημοσιογραφικού έντυπου της αξιωματικής αντιπολίτευσης θά μπορούσε να προκαλέσει μία ιδιαίτερη δξυνση. Φρονούμε ακόμα ότι θά πρέπει νά πάψει κάποτε νά έθελουφλεί τό 'Υπουργείο καί νά αναγνωρίσει ίσα δικαιώματα στην έννημέρωση στον πολιτικό περιοδικό τύπο.

Τό ΑΝΤΙ είναι ιδιαίτερα εύαίσθητο σέ κάθε εκδήλωση των απαράδεκτων αυτών διακρίσεων. Τίς έχει υποστεί επανειλημμένα καί μέ ιδιαίτερα απεχθή μορφή. Καλό θά ήταν στό μέλλον νά καλούνται καί νά μετέχουν ισότιμα στίς έννημερώσεις τά περιοδικά έντυπα πού έχουν αποδεδειγμένα πολιτικό χαρακτήρα. Κι αν ό κ. Τσαλδάρης βρίσκει ότι κάτι τέτοιο παραείναι φιλελεύθερο άς τόν υποχρεώσει νά προχωρήσει ό κ. Ράλλης.

ΧΩΡΙΣ ΤΙΤΛΟ

'Η «δικτατορία του τύπου» είναι πιά γεγονός. 'Η διαπίσωση αυτή αποτελεί την αναγκαία λογική κατάληξη κάθε σκεπτικού πού έχει ως άφετηρία την επισήμανση των απαραιτήτων, γιά την έπιβολή καί εδραίωση αυτής της «δικτατορίας» προϋποθέσεων: σάν τέτοιες πρέπει κανέναν νά λογαριάσει τό συστηματικό αποκλεισμό του άπλου πολίτη από κάθε πραγματική πηγή πληροφοριών, την ανεξέλεγκτη έπιλογή καί παρουσίαση στοιχείων ή θεμάτων χωρίς καί την έλάχιστη αναφορά σέ ρητά καθορισμένα κριτήρια καί, τέλος, την από παντού διαφαινόμενη «δημοσιογραφική» αντίληψη ότι ή συλλογική μνήμη πάσχει από κάποια μορφή γόνημης άναπηρίας.

'Η παραδοχή γιά τό «δεδομένο» της άναπηρίας πού έχει υποστεί ή συλλογική μνήμη πρέπει, πρώτα καί κύρια, νά άμφισβητηθεί καί νά κλονιστεί μέ αντιδράσεις πού νά προέρχονται μέσα από τόν ίδιο τό δημοσιογραφικό χώρο, όσο καί αν ό χώρος αυτός είναι όριοθετημένος από την παρουσία ενός ισχυρού συμπλέγματος έκδοτικών καί κομματικών συμφερόντων: πρέπει σταδιακά νά γίνει κοινή συνείδηση πώς ή δημοσιογραφική άσυνέπεια καί άνακολουθία έπιδέχονται την άποκάλυψη καί τόν έλεγχο - πώς τό παιγνίδι δέν μπορεί νά παίζεται πάντα «έν ου παικτοίς». Στη καλλιέργεια αυτής της συνείδησης θέλει νά συντελέσει καί τούτη ή σελίδα, πού θά γράφεται χωρίς φόβο καί , όσο γίνεται, χωρίς πάθος.

Μιά πρώτη, παραδειγματική περίπτωση άνευθυνούπεύθυνης καί ύποπτης, ως προς τά κίνητρά της, «έννημέρωσης» άποκαλύπτεται μέ την περιγραφή της θέσης του λεγόμενου δημοκρατικού τύπου στό θέμα της διαμάχης γιά την ανάδειξη του νέου άρχηγού της «Νέας Δημοκρατίας». 'Η περίπτωση αυτή όμως έχει ήδη σχολιαστεί μέ την «προσέκρουσα» σαφήνεια από τόν Π. Μπακογιάννη στά τελευταία «Πολιτικά Θέματα» (τ. 303, σελ. 17-19). Σάν ύστερόγραφο αυτού του σχολιασμού μπορεί κανέναν νά προσθέσει την «έν μι ά» καί μόνο «νυκτί» άντικατάσταση του τίτλου μέ τόν όποιο αναγγέλθηκε τό Σάββατο (17-5-1980) στην έφημερίδα «'Ακρόπολις», ή συνέντευξη του κ. 'Αβέρωφ γιά τά γεγονότα του 1974: ό τίτλος της συνέντευξης ήταν: 'Ο 'Αβέρωφ άποκαλύπτει: «πώς ό Καραμανλής παρ' όλίγο νά χάση τή Δημοκρατία τό 1974» καί, πρίν καν «ό άλέκτωρ λαλήσει τρίς», ή συνέντευξη δημοσιεύεται μέ τόν τίτλο: «1974: πώς στέρωσε (μέσα στό χάος) ό Καραμανλής τή Δημοκρατία» (18-5-1980). 'Η άντικατάσταση του τίτλου αυτού έγινε χωρίς νά παρασχεθεί (έννοείται) καμιά άπολύτως εξήγηση. Καί (έννοείται) κάθε δική μας εξήγηση είναι άπολύτως περιττή.

Παρασκευή 9

● 'Αναδεικνύεται πρωθυπουργός ό κ. Κ. Ράλλης μέ 88 ψήφους, έναντι 84 του κ. Εύ. 'Αβέρωφ. 'Ο κ. 'Αβέρωφ άρνείται την άντιπροεδρία καί έπιθυμεί νά παραμείνει ύπουργός 'Εθνικής 'Αμύνης.

● 'Επίθεση έναντίον των Παλαιστίων του Νότιου Λίβανου έκαναν οι 'Ισραηλινοί μέ σκοπό, όπως στη συνέχεια δήλωσαν, νά πείσουν τους Παλαιστίνιους νά πάψουν νά χρησιμοποιούν τίς δυνάμεις τους κατά του 'Ισραήλ.

● Κηδεύτηκε ό Τίτο. Στην κηδεία του παρευρέθηκαν ήγέτες όλων των κρατών αλλά όχι οι κ.κ. Κάρτερ καί Ζισκάρ ντ' 'Εσταίν. 'Ο πρόεδρος της 'Ενώσεως Γιουγκοσλάβων Κομμουνιστών κ. Ντορόνσκι στον έπικήδειο λόγο του τόνισε ότι οι ιδέες του Τίτο θά κατευθύνουν πάντα τόν άνώνα της χώρας του γιά έθνική άνεξαρτησία.

Σάββατο 10

● Σύμφωνα μέ την κυβέρνηση γιά την παραγωγή ήλεκτρικής ένέργειας θά χρησιμοποιηθεί κάρθουνο, ώστε νά άποφευχθεί ή άπόλυτη έξάρτηση της 'Ελλάδας από τό πετρέλαιο. 'Η ΔΕΗ μέ δάνειο από την 'Αγγλία θά εγκαταστήσει δύο θερμικούς σταθμούς, πού θά κινούνται μέ άνθρακα. Τό λιμάνι όπου θά γίνεται ή εκφόρτωση κάρθουνων θά είναι ή... Μακρόνησος.

Κυριακή 11

● 'Ο πρόεδρος Κάρτερ άσκησε δημόσια κριτική κατά του τ. 'Υπουργού 'Εξωτερικών κ. Βάνς καί τόνισε ότι ό πρώην ύπουργός έξωτερικών ήθελε νά έχει άνάμιξη σέ θέματα πού δέν τόν άφορούσαν.

Τρίτη 13

● Στη Διάσκεψη των Μεσογειακών χωρών, πού έγινε στό Ζάμπειο, συζητήθηκε ή σημασία της συνεργασίας όλων γιά την άντιμετώπιση της ρύπανσης της Μεσογείου. Τά τελευταία χρόνια έχουν παρουσιαστεί στην περιοχή άθροα κρούσματα ηπατίτιδας, χολέρας, τύφου.

Τετάρτη 14

● Γίνεται ή δίκη του καθηγητή της Φιλοσοφίας σέ Πανεπιστήμιο του Καναδά κ. Καλεπίδη καί της πρώην διοίκησης της ΟΛΜΕ γιά τίς κατηγορίες πού περιείχε άρθρο του πρώτου στό περιοδικό της ΟΛΜΕ έναντίον της κρατικής εκπαιδευτικής πολιτικής.

Πέμπτη 15

● Ξεκινάει ή άπεργία των γιατρών του ΙΚΑ πού θά διαρκέσει μία βδομάδα.

● Προσκεκλημένη του ΚΚΕ άντιπροσωπεία του Μετώπου Πολισάριο βρίσκεται στην 'Αθήνα. 'Ο έπικεφαλής κ. Ούντ Σαλέκ σέ συνάντησή του μέ τόν κ. Φλωράκη, στρατιωτικές άρχές της Νότιας Κορέας διάλυσαν την έθνοσυνέλευση της Σεούλ.

μήλωση γιά τόν δίκαιο άγώνα πού διεάγει τό Πολισάριο γιά την άνεξαρτησία της Σαχάρας. Κατάγγειλε την άρνηση της Μαροκινής κυβέρνησης νά δεχτεί συνθήκη ειρήνης μέ μεσολάβηση του 'Οργανισμού 'Αφρικανικής 'Ενότητας.

Σάββατο 17

● Στο θέατρο «Διάνα» γίνεται ή Πανελλαδική Συνδιάσκεψη γιά τόν άφοπλισμό, την ύφεση καί την ειρηνική διευθέτηση των προβλημάτων. Στην Συνδιάσκεψη συμμετέχουν άντιπρόσωποι των Κινημάτων Ειρήνης Κύπρου καί Τουρκίας, καθώς καί 650 άντιπρόσωποι έργαζομένων άπ' όλα τά μέρη της 'Ελλάδας.

Κυριακή 18

● Προφασιζόμενοι τά γυμνάσια του ΝΑΤΟ, οι Τούρκοι παραβίασαν καί πάλι τόν ελληνικό έναέριο χώρο. 'Ελληνικά άεροσκάφη έκαναν την «άναγνώριση» των Τούρκικων άεροσκαφών, τά όποια παραβίασαν τά 10 μίλια της περιοχής του ελληνικού FIR καί σέ όρισμένα σημεία διεΐσδυσαν καί στά έξι μίλια.

Δευτέρα 19

● Συνάντηση Μπρέζνιεφ καί Ζισκάρ ντ' 'Εσταίν στη Βαρσοβία. Σκοπός τους ή διεθνής ύφεση, ή άποκατάσταση των σχέσεων 'Ανατολής καί Δύσης καί ή άποτροπή ενός νέου ψυχρού πολέμου. 'Ο πρόεδρος της Γαλλίας θεωρήθηκε σάν τό πιό κατάλληλο πρόσωπο γιά ν' αναλάβει πρωτοβουλία γιά την διευθέτηση των προβλημάτων, γιati κράτησε την πιό άνεξάρτητη στάση σχετικά μέ τό θέμα του 'Αφγανιστάν καί σ' ό,τι άφορά τά μέτρα κατά της Περσίας.

Τρίτη 20

● Στο Μαϊάμι ή άστυνομία προσπαθεί νά καταστείλει έξέγερση νέγων μέ άποτέλεσμα νά σκοτωθούν είκοσι περίπου διαδηλωτές. Τά έπεισόδια συνεχίζονται ενώ έχει καταστραφεί από την πυρκαγιά καί λεηλατηθεί ένα σημαντικό τμήμα της πόλης.

● Μετά από ταραχές πού ξεκίνησαν στό πανεπιστήμιο, οι

('Από τή «Βραδινή» - χωρίς σχόλια...)

ΣΑΛΒΑΝΤΟΡ:

Η εξέγερση απλώνεται

Ομάδα αυτοάμυνας χωρικών τρέχει να αντιμετωπίσει με στοιχειώδη όπλα στρατιωτική περίπολο και δολοφόνους της δεξιάς που πλησιάζουν στο χωριό.

Στό Σαλβαντόρ, η κατάσταση γίνεται ολοένα και όξύτερη, καθώς οι συγκρούσεις ανάμεσα στην άκρα δεξιά και τις κυβερνητικές δυνάμεις από τη μία πλευρά και τις λαϊκές οργανώσεις από την άλλη, πολλαπλασιάζονται με ταχύ ρυθμό. Η κοινωνικοοικονομική ζωή της χώρας συχνά παραλύει με τις γενικές απεργίες. Η αγροτική μεταρρύθμιση έδωσε την άφορμη στα άκροδεξιά στοιχεία της Έθνοφυλακής και στα διάφορα σώματα της αστυνομίας να συνεχίσουν με μεγαλύτερη ένταση τις καθημερινές σφαγές αγροτών που δολοφονούνται κατά δεκάδες.

Ταυτόχρονα όμως η αντίσταση γίνεται μαζικότερη, χάρη στην παρουσία των επαναστατικών δυνάμεων που μέχρι ενός βαθμού κατόρθωσαν να οργανώσουν την πάλη των λαϊκών στρωμάτων και να αποκτήσουν προσβάσεις μέσα στον στρατό, που θεωρείται ο καλύτερος από πλευράς εξοπλισμού στην Λατινική Αμερική.

«Η δολοφονία του αρχιεπισκόπου Ρομέρο έγινε με σκοπό να προκαλέσει ένα κλίμα εμφυλίου πολέμου. Οι ΗΠΑ υποστηρίζουν εκατό τα εκατό τη στρατιωτική χούντα στο Σαλβαντόρ. Και οι δυο επιδιώκουν ένα πόλεμο που θα κηρυχθεί από την άριστερά, έτσι ώστε να δικαιολογήσουν τη στρατιωτική τους επέμβαση. Ο Ρομέρο δολοφονήθηκε από κίλλερς σταλινικούς από την χούντα, και που πιθανόν ανήκαν στην «Unión guerrera blanca». Η αμερικανική κυβέρνηση την επομένη της κηδείας του, στην είδηση ότι εκατό περίπου άτομα σκοτώθηκαν και πενήτακόσια τραυματίστηκαν στη σφαγή του καθεδρικού ναού, έστειλε μία στρατιωτική βοήθεια ύψους 5,7 εκατομμυρίων δολαρίων. Κύρια ένισχύθηκε η βόρεια ζώνη της χώρας έτσι ώστε να εξασφαλιστεί ο έλεγχος του αμερικανικού μονοπωλίου «United Fruit Co»».

Αυτές είναι οι πρώτες αντιδράσεις, σχετικά με τις τελευταίες εξελίξεις, του Όρλάντο Σαντοβά μέλους του «Bloque popular revolucionario», του συντονιστικού οργάνου του επαναστατικού κινήματος. Η συνέντευξη δημοσιεύτηκε στην ιταλική εφημερίδα «Il Manifesto» (9/4/80).

Ερ: Γιατί οι Ήνωμένες Πολιτείες φοβούνται ένα εμφύλιο πόλεμο στο Έλ Σαλβαντόρ;

Απ: Τό Σαλβαντόρ είναι η μικρότερη χώρα της Κεντρικής Αμερικής. Πιά τις ΗΠΑ αντιπροσωπεύει τον έκπυρσοκροτητή που μπορεί να ανάψει μία σειρά απελευθερωτικών αγώνων σε όλες τις άλλες χώρες.

Ερ: Σε τί διαφοροποιείται ο αγώνας στο Σαλβαντόρ από εκείνον της Νικαράγουας;

Απ: Η επαναστατική διαδικασία στη Νικαράγουα είναι στενά συνδεδεμένη με το Σαλβαντόρ, όπως και με όλη την Κεντρική Αμερική. Η Νικαράγουα, τώρα που έπεσε ο Σομόζα, δεν μπορεί πιά να επιταχύνει τις επαναστατικές διαδικασίες. Ο λαός όμως ξέρε καλά ότι η δράση της αντίστασης στην Κεντρική Αμερική πρέπει να ένοποιωθεί. Οι Ήνωμένες Πολιτείες από τις οικονομικές επεμβάσεις της Παγκόσμιας Τράπεζας και της Λατινοαμερικανικής Τράπεζας Αναπτύξεως, προσπαθούν να διατηρήσουν κάτω από τον έλεγχό τους όλη τη ζώνη.

Ερ: Τό Bloque Popular και τά κινήματα της άριστερας είναι έτοιμα να αποδεχθούν τις μεταρρυθμίσεις που προτείνει η σημερινή χούντα;

Απ: Οι μεταρρυθμίσεις προωθούνται μόνο από τό Χριστιανική Δημοκρατία και είναι μία καθαρή δημαγωγία. Αυτό τό γνωρίζει ο λαός του Σαλβαντόρ. Θέλουμε μία ριζοσπαστική αλλαγή. Και γι' αυτό αγωνιζόμαστε για τό σχηματισμό μιάς λαϊκής κυβέρνησης.

Ερ: Πώς διαχωρίζονται σήμερα οι πολιτικοί σχηματισμοί και οι ομάδες της άριστερας στο Έλ Σαλβαντόρ;

Απ: Το «Επαναστατικός συντονισμός των μαζών» συμπεριλαμβάνει τό «Λαϊκό Έπαναστατικό Συνασπισμό», τό «Ένωμένο Μέτωπο Λαϊκής Δράσης» που σχηματίστηκε τό 1974, τη «Λαϊκή Ένωση της 28 Φεβρουαρίου» και την «Εθνική Δημοκρατική Ένωση». Τό πρώτο βήμα ένοποίησης των διαφόρων δυνάμεων της άριστερας έγινε στις 15 του περασμένου Γενάρη. Στις 22 Φεβρουαρίου είχαμε την πρώτη εκδήλωση του «Ένωμένου Έπαναστατικού Μετώπου». Μία πορεία στην όποια συμμετείχαν 300.000 εργαζόμενοι.

Ερ: Έχετε όπλα;

Απ: Ναι. Όλες οι καταλήψεις πρεσβειών και οι ειρηνικές εκδηλώσεις καλύπτονται από μέλη του Ένωσαν Μετώπου για να αποφευχθεί έτσι η σφαγή, όπως γινόταν πέρυσι. Κάθε κατάληψη από τούς χωρικούς τελείωνε με σφαγιαστικές επεμβάσεις των δυνάμεων της Έθνοφυλακής. Τώρα είναι διαφορετικά: ο λαός πεθαίνει και σήμερα, αλλά αγωνιζόμενος και όχι ανυπεράσπιστος, όπως κάποτε.

Ερ: Ποιές χώρες εξοπλίζουν την χριστιανοδημοκρατική χούντα;

Απ: Τό μεγαλύτερο μέρος των όπλων προέρχεται από τις Ήνωμένες Πολιτείες. Τό υπόλοιπο από τό Ισραήλ, τη Βραζιλία, τό Βέλγιο, τη Γαλλία, την Άργεντινή. Η επαναστατική χούντα του Σαλβαντόρ που κηδεμονεύεται από τη Χριστιανική Δημοκρατία ηγεμονεύεται από τόν Ναπολέοντα Ντουάρτε, που υπήρξε πρόεδρος της ένωσης των Χριστιανικών Δημοκρατιών της Λατινικής Αμερικής. Υποστηρίζεται από όλες τις Χ.Δ. της Λατιν. Αμερικής και των

ευρωπαϊκών χωρών, που έχουν οικονομικά συμφέροντα στο Σαλβαντόρ, όπως η Γερμανία και η Ισπανία. Οι ΗΠΑ ενδιαφέρονται κατά κύριο λόγο να διαφυλάξουν τά οικονομικά τους συμφέροντα όχι μόνο στο Σαλβαντόρ αλλά και σε όλη την Κεντρική Αμερική. Η αμερικανική κυβέρνηση είναι έτοιμη να επέμβει στο Σαλβαντόρ δημιουργώντας έτσι ένα άλλο Βιετνάμ προκειμένου να διατηρήσει τη στρατηγική και οικονομική ήγemonία της σ' όλη την Κεντρική και Νότια Αμερική. Τώρα στηρίζεται στη χούντα και στη μικρή ολιγαρχία των 14 οικογενειών και της πελατίας τους, δηλαδή στο 2% του πληθυσμού που κρατά τό μονοπώλιο του βαμβακιού και του καφέ. Οι ΗΠΑ ξέρουν ότι μετά τό Σαλβαντόρ θά ακολουθήσουν οι Όνδουρες και η Γουατεμάλα. Νά γιατί ή χούντα εισέπραξε 49,5 εκατομμύρια δολάρια για οικονομική βοήθεια που θά χρησιμοποιηθούν στην αγροτική μεταρρύθμιση και στην έθνικοποίηση των τραπεζών. Τά δημαγωγικά αυτά μέτρα προκαλούν την ολοένα μεγαλύτερη πτώχευση της χώρας.

Ερ: Γιατί;

Απ: Όταν ή ολιγαρχία κατορθώνει να εξασφαλίσει την αποζημίωση για τη γή και τις έθνικοποιημένες τράπεζες, εξάγει αυτό τό χρήμα από τη χώρα και τό επενδύει αλλού. Έτσι ή χούντα ασφαλίζει την εξαγωγή κεφαλαίων.

Ερ: Η έθνοφυλακή του Σαλβαντόρ είναι ολοκληρωτικά στο πλευρό της χούντας;

Απ: Η έθνοφυλακή του Σαλβαντόρ είναι σάν εκείνη της Νικαράγουας. Είναι ένα μισοφόρο σώμα με τοπική στρατολόγηση. Κατά κανόνα στρατολογεί χωρικούς στούς όποιους γίνεται πλήση έγκεφάλου. Καθοδηγείται από τόν στρατηγό Μεντράνος, ό όποιος για πολλά χρόνια δρ ά σε συνεργασία με την ΣΙΑ. Επίσης έχει δημιουργήσει τό Orden, ένα παραστρατιωτικό σώμα 60-70 χιλιάδων ανδρών, του όποιου στόχος είναι να άποκεφαλίζει με την πιο κτηνώδη καταπίεση την καθοδήγηση των άριστερών κινήματων.

Ερ: Ποιές ευρωπαϊκές χώρες υποστηρίζουν την επαναστατική πάλη στο Σαλβαντόρ;

Απ: Οι ευρωπαϊκές κυβερνήσεις μέχρι τόν περασμένο χρόνο υποστηρίζαν τη χούντα. Αύτη τη στιγμή καμία κυβέρνηση δεν υποθέτεται άνοιχτά υπέρ του λαϊκού αγώνα στο Σαλβαντόρ.

Ερ: Κανένα σοσιαλιστικό ή κομμουνιστικό κόμμα;

Απ: Κανένας αντιπρόσωπος από ό,τι γνωρίζω κάποιου σοσιαλιστικού ή κομμουνιστικού κόμματος δεν πήγε στο Σαλβαντόρ.

N.P.

ΑΛΓΕΡΙΑ:

Η Καρπυλία σε εξέγερση

Είναι πολύ λίγο γνωστό ότι ή Άλγερία κατοικείται από δύο λαούς. Έκτος από την άραβική πλειοψηφία, υπάρχει και ή μειονότητα που ονομάζουμε Βερβερίνους, που κατοικεί κατά κύριο λόγο στην Μεγάλη Καρπυλία. Αυτόχθονες της περιοχής, μέ έντονες προσμειξεις ακόμα και από γερμα-

νικά νομαδικά φύλλα, οι Καμπύλοι είναι μουσουλμάνοι και αυτοί, στην πλειοψηφία τους τουλάχιστον, αλλά διατηρούν την ιδιότυπη γλώσσα τους και ένα ζωηρό πολιτισμό με έντελώς ξεχωριστά χαρακτηριστικά.

Όπως και σε άλλες περιοχές, πριν κάνει αισθητή την ισοπεδωτική του παρουσία τό σύγχρονο κράτος, Άραβες και Καμπύλοι έζησαν για αιώνες μαζί χωρίς έντονα προβλήματα. Οι Γάλλοι αποικιοκράτες προσπάθησαν, χωρίς κανένα αποτέλεσμα, να δημιουργήσουν αντίθεσεις ανάμεσα στις δυο γλωσσικές ομάδες για να κάνουν τους Καμπύλους συνεργάτες των στρατευμάτων κατοχής. Εκείνοι όμως στατεύτηκαν στην υπόθεση του εθνικοαπελευθερωτικού αγώνα και η περιοχή έδωσε πλήθος αντάρτες στο Ε.Α.Μ. καθώς και μερικούς από τους πιο σημαντικούς στρατιωτικούς και πολιτικούς αρχηγούς του.

Φαίνεται όμως ότι κάποια αντίθεση υποβοήθησε όπως φάνηκε και από τη σύγκρουση που ξέσπασε στις αρχές αυτού του Άπριλη. Η κυβέρνηση είχε αποφασίσει να προχωρήσει στη γενικευμένη εφαρμογή της άραβικής γλώσσας αντί για τα γαλλικά σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης. Κι αυτό χωρίς να ληφθεί καμιά πρόνοια για όσα παιδιά είχαν σαν μητρική τους γλώσσα τα βερβερίνικα ή για τη διατήρηση και τον εμπλουτισμό της με επιστημονικούς και λογοτεχνικούς δρους.

Η απόφαση αυτή ένταγμένη μέσα σε μία γενικότερη προσπάθεια εξισλαμισμού και εξαραβισμού προκάλεσε την αγανάκτηση των Καμπύλων. Μετά μία γενική απεργία, που παράλυσε τα πάντα στην περιοχή, οι φοιτητές κατέλαβαν τό πανεπιστήμιο και οι εργάτες τα δύο μεγάλα εργοστάσια της περιοχής. Όταν η αστυνομία προσπάθησε να τους αποβάλλει με τη βία, αντιστάθηκαν με πείσμα. Τελικά ξέσπασαν μεγάλης έκτασης ταραχές σε όλη την περιοχή. Οι χωρικοί απόκλεισαν τους όρεινους δρόμους και στο Τιζί-Ουζού οι διαδηλωτές έκασαν τα κυβερνητικά κτίρια. Αν και δεν έχουμε σαφείς πληροφορίες φαίνεται ότι ο απολογισμός είναι πολλές εκατοντάδες τραυματίες και ίσως μερικοί νεκροί.

Η κυβέρνηση βέβαια προτίμησε να υποβαθμίσει τα γεγονότα. Μίλησε ακόμα για ανύπαρκτο πρόβλημα, που προκαλείται από ξένους πράκτορες και ιμπεριαλιστικές συνωμοσίες. «Η Άλγερία» είπε ο πρόεδρος Βελατζίλ «κατοικείται από ένα μόνο λαό, μουσουλμανικό και άραβικό».

Είμαστε μακριά από την εποχή που ένα στέλεχος του Άπελευθερωτικού Μέτωπου έγραφε:

«Οι Άλγερινοί είναι Βερβερίνοι που έχουν εξαραβιστεί μόνο κατά ένα ποσοστό».

Η. ΕΡΕΝΜΠΟΥΡΓΚ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΝΕΦΕΛΗ

ΣΟΛΩΝΟΣ 94, ΑΘΗΝΑ 144

Τηλ. 3607744

Καταγραφή των προσωπικών, ιδεολογικών και πνευματικών βιωμάτων του συγγραφέα και ταυτόχρονα μία αποκαλυπτική τοιχογραφία του πρώτου μισού του αιώνα μας, τό «Άνθρωποι, Χρόνια, Ζωή», παραμένει ή συγκλονιστικότερη μαρτυρία της εποχής μας, μιάς εποχής που σφραγίστηκε από δυο φριχτούς πολέμους, από τη μεγαλύτερη επανάσταση της Ιστορίας, από μεγαλεία και άθλιότητες, από λάσπη και αίμα. Με τό ανεπανάληπτο ύφος του, ο μεγάλος σοβιετικός συγγραφέας ξετυλίγει μπροστά μας τό πανόραμα ενός κόσμου που χάθηκε, αλλά που άφησε ανεξίτηλα τα ίχνη του και στη δική μας ζωή, στη δική μας μοίρα, — φέρνει κοντά μας, τά ψηλαφάμε και μιλάμε κι έμεις μαζί τους, πρόσωπα και γεγονότα που σημάδεψαν με τόν ένα ή τόν άλλο τρόπο την πορεία του καιρού μας. Με μάτι διεισδυτικό, όξύ, άμελικτο και ταυτόχρονα γεμάτο αγάπη για τόν άνθρωπο και μίσος για όσους σφαγιάζουν την ανθρωπιά του, ό Έρενμπουργκ, μάς άφηγείται με αισιοδοξία, με πίκρα, με καημό, αλλά πάντα με ζεστή καρδιά, την περιπέτεια του Άνθρώπου του Αιώνα μας, αυτή την περιπέτεια που, στην έσωτερη δραματικότητα της, μάταια θά ψάξουμε να τη βρούμε στις σελίδες των επίσημων Ιστοριών και των κατασκευασμένων για ποικίλες σκοπιμότητες, «ντοκουμέντων».

**Τό ζήτημα
δέν είναι μόνο
νά διαβάσετε «ΑΝΤΙ»
αλλά νά μπορείτε
ν' ανατρέχετε
σ' αυτό σταθερά.**

**Άποκτήστε
τήν πλήρη σειρά των
11 τόμων**

**ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ
Ο ΕΝΔΕΚΑΤΟΣ ΤΟΜΟΣ**

Ζητείστε τούς τόμους
του ΑΝΤΙ από τά γραφεία μας:
Δημοχάρους 60 (Τ.Τ. 601)
τηλ. 732.713 και 732.819.

ΚΛΑΣΣΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ

- ΜΙΧΑΗΛ ΜΠΑΚΟΥΝΙΝ Η Παρισινή Κομμούνια & ή Ίδέα του Κράτους.
- ΜΙΧΑΗΛ ΜΠΑΚΟΥΝΙΝ Φεντε-ραλισμός, Σοσιαλισμός, Άντιθεολογισμός.
- ΜΙΧΑΗΛ ΜΠΑΚΟΥΝΙΝ Κρατισμός και Άναρχία.
- ΜΙΧΑΗΛ ΜΠΑΚΟΥΝΙΝ Για ένα Άντιεξουσιαστικό Σοσιαλισμό.
- ΠΕΤΡΟΥ ΚΡΟΠΟΤΚΙΝ Προς τούς Νέους.
- ΡΟΥΝΤΟΛΦ ΡΟΚΕΡ Άναρχισμός και Άναρχοσυνδικαλισμός.
- ΠΙΕΡ-ΖΟΖΕΦ ΠΡΟΥΝΤΟΝ Ίδιοκτησία & Επανάσταση.
- ΜΑΞ ΣΤΙΡΝΕΡ Ό Μοναδικός και τό Δικό του.
- ΕΡΡΙΚΟ ΜΑΛΑΤΕΣΤΑ Χωρίς Έξουσία.

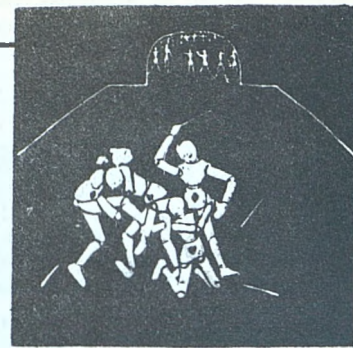
ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ

Κιάφας 3, Άθήνα, τηλ. 3639980

**ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ
ΑΡΙΣΤΕΡΑ**
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ
ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ ΚΑΘΕ ΣΑΒΒΑΤΟ

του Γιώργου 'Ιωάννου

Καί πάλι τά ανθρώπινα δικαιώματα

Είναι πολύ παλιά ιστορία και γεμάτη αίματα ο αγώνας αυτός για τα δικαιώματα του ανθρώπου. Αίματα όχι μονάχα πάνω στη μάχη, όπλο μέ όπλο, στήθος μέ στήθος, γροθιά μέ γροθιά, αλλά πίο πολύ αίματα από μαρτύρια, βασανιστήρια, σαδιστικά μαστιγώματα, διασυρμούς και εξευτελισμούς – αφάνταστους εξευτελισμούς – των ισχυρότερων ομάδων πρós τίς αδύναμες, πρós αυτές, πού είτε στά φανερά, όταν πρόκειται για φασισμό, είτε στά μουλωχτά όταν πρόκειται για «δημοκρατία» ή και δημοκρατία, δέν πρέπει νά έχουν τά ίδια δικαιώματα μέ τήν πλειοψηφία, απλώς και μόνο γιατί δέν είναι άρεστές σ' αυτήν και δέν εμπορεύονται από τίς καμωμένες κατά τήν κοιλιά της – τούτες ή εκείνες – αντίληψεις.

Καί δέν ξέρω νά πω ποιά από τίς δύο αυτές καταπιεστικές καταστάσεις είναι πραγματικά ή χειρότερη. Τό άνοιχτό πάτημα μέ τή μπότα πάνω στό λαρύγγι, ή τό άλλο, τό σφάξιμο μέ τό μπαμπάκι, τά λευκά κελιά και ή εφαρμογή του μαστιγώματος κατά περίπτωση. Τό πρώτο τουλάχιστο δέν ξεγελά κανέναν και φέρνει κοντά στους ειδικότερα καταπιεζόμενους και άρκετούς άλλους, πού είτε έχουν συμφέρον νά συναντηχθούν τή στιγμή εκείνη, είτε μέσα στίς ίδιες περίπου – λέω περίπου – καταπιεστικές συνθήκες ζώντας, έχουν γίνει περισσότερο ευαίσθητοι και νιώθουν και τίς πληγές των άλλων. Στη δημοκρατία όμως, σ' εκείνην ιδίως πού έχει ως έμβλημά της «τήν ψεύτρα λευτεριά», κατά τόν Σολωμό, οί αδύναμες καταρρακωμένες από τήν καταπίεση ομάδες συχνά μένουν ολομόναχες, καθώς μόνο αυτές καταπιέζονται κι έτσι απομονώνονται μέ μαεστρία από τούς διώκτες τους, όπου και λιανίζονται άγρια μέσ στό σκοτάδι. "Αν τολμήσουν νά θογήξουν, θά προπηλακισθούν και θά δαρθούν και διότι έθόγγηξαν, και αν τολμήσουν νά δαγκάσουν, θά μαστιγωθούν και διότι εδάγκασαν, και αν τολμήσουν νά κραυγάσουν και άκουστούν, από ξένους ιδίως, τότε θά τήν πληρώσουν στό πολλαπλάσιο κάποια άλλη φορά, όταν οί ξένοι θά είναι άλλοι έστραμμένοι ή πιά ακίνδυνοι, καθώς θά έχουν πραγματοποιήσει αυτό για τό όποιο τούς είχαν ανάγκη οί καταπιεστές, τή στιγμή του στυματήματος.

Εβαια, οί αγωνιστές και ιδιαίτερα οί μάρτυρες πάντοτε κερδίζουν, όχι, φυσικά, ως πρόσωπα, ως πρόσωπα χαντακώνονται, τούς τρώει τό μαύρο σκο-

τάδι, αλλά ως ιδέες και καταστάσεις. Μετά από κάθε διωγμό κάτι αλλάζει, κάτι κερδίζεται, μία ακόμα σκοτεινή γωνιά ή μία δυνατή λέξη, πού μπορούν νά τή λένε χωρίς πιά νά φοβούνται ή νά ντρέπονται. Οί επόμενοι θά στηριχθούν σ' αυτή τή γωνιά και σ' αυτή τή λέξη, όταν θά σύρονται και θά διασύρονται, όταν θά μαρτυρούν μέ τή σειρά τους, από πλάσματα πού ούτε τό υποπόδιο των ποδιών τους δέν είναι άξια νά γλύψουν. Καί μέ τόν τρόπο αυτό θά κληροδοτήσουν κι αυτοί κάτι στους επόμενους. "Ετσι πάει τό πράγμα, μά αυτό δέν σημαίνει τίποτα. Δέν είναι λόγος για νά συνεχίζεται.

Δέν είμαι και πολύ κοσμογυρισμένος ή νομομαθής για νά ξέρω και νά άντλώ από άλλες κοινωνίες παραδείγματα. "Εγώ μιλώ από αυτά πού βλέπω, πού άκούω και πού ξαναβλέπω άένα εδω σέ μās, πέρα από καθεστώτα, βουλές, στρατοκρατίες, διακηρύξεις παχιές ή άπειλητικά διαγγέλματα. "Ετσι άνακυκλούται εδω τό πράγμα κι αν εμφανίζει κάποια θελτίωση αυτό οφείλεται όχι σέ άποπιέσεις ή παραχωρήσεις αλλά στην άντοχή, πού είπαμε, και στό κουράγιο των καταπιεζόμενων. Καί στην άπαντοχή...

Κακά τά ψέματα, δέν είμαστε εδω μέσα όλοι τό ίδιο ίσοι άπέναντι στους νόμους και τούς κανόνες κι ούτε οί νόμοι αυτοί κατοχυρώνουν όλων των περιπτώσεων τά ανθρώπινα δικαιώματα. Κι αν ακόμα κάνουν πώς τά κατοχυρώνουν, αφήνουν μία χαραμάδα άνοιχτή, μία δίοδο άνεπαίσθητη, άπόπου θά περάσει γρήγορα ή αυθαιρεσία για νά κάνει στά σκοτεινά τή δουλειά της. Αυτό πού εκείνη νομίζει και θέλει. "Απέξω θά παινίζει ή μπάντα σκοπούς φιλελεύθερους, σκόπιμα ή και από άγνοια των τεκταινομένων ίσως, και θά ξεγελούνται ευχάριστα οί υπόλοιποι άλλοι, άλλοδαποί και ήμεδαποί. Σκασίλα τους, άλλωστε...

Κι όμως όλη ή υπόθεση, όλη ή ουσία και προπαντός ή ποιότητα – ναι, ή ποιότητα! – τής δημοκρατίας από αυτές τίς λεπτομέρειες – δήθεν λεπτομέρειες – κρέμεται. Κι όλη ή άξία μας ως ανθρώπων, ως πνευματικών ιδίως ανθρώπων, από αυτή τή στάση μας εξαρτάται. Είναι σχετικά εύκολο, αλλά και κατά γενική αντίληψη τιμητικό νά αντίστέκεσαι σ' αυτούς πού κατέλυσαν τίς πολιτικές έλευθερίες, αλλά είναι εξαιρετικά δύσκολο ν' άντιταχθείς σ' αυτούς πού μέ μαεστρία, μέ κουβάδες γεμάτους λάσπη και βόρβορο, καρτερούν αυτόν πού θά τολμήσει νά είπει άνοιχτά τή διαφωνία του για τά όσα κάνουν ή ετοιμάζονται νά κάνουν εναντίον δυστυχισμένων μειονοτικών εκ φύσεως ομάδων, για νά τόν λούσουν. Ξέρουν πολύ καλά αυτή τή δουλειά τους κι έτσι πρώτα φροντίζουν νά τρομοκρατούν μέ πράξεις ή χαρακτηρισμούς τούς απέξω και μετά επιδίδονται στό λιάνισμα των αδύναμων, παριστάνοντας μάλιστα – αυτή είναι ή τελευταία εφεύρεση – ότι τούς προστατεύουν.

Εν λέω, δέν μπορεί νά έχει κανείς τήν άπαίτηση νά συγκινούνται όλοι από τά μαρτύρια των μειοψηφιών ή νά άψηφούν τά πιτσιλίσματα τής λάσπης, αλλά υπάρχουν και τρόποι συμπαράστασης, πού ενώ βοηθούν δέν

δίνουν λαβή, τουλάχιστο άμεση λαβή, στους υποκρινόμενους τούς εφαρμοστές των νόμων. Τί νά κάνουμε; Είμαστε αδύναμοι άνθρωποι, μέ τό άκούμητο όμως σκουλήκι μέσα μας, πού δέν μās επιτρέπει νά τό βουλώσουμε δλότελα κι έμείς μπροστά στους κατατρεγμούς των άλλων, πού πιθανότατα ως έμās ποτέ δέν θά φτάσουν.

Πάντως, δέν νομίζω πώς ή ήθική λάμψη του μαρτυρικού βίου πολλών είναι άρκετή ως απάντηση και άνάσχεση προς τίς καμουφλισμένες ή τεκταινόμενες διώξεις. Ούτε και ή συμπάρσταση των όποιων ξένων είναι άσπίδα αποτελεσματική. Οί ξένοι δέν μπορούν νά διακρίνουν τίς χαραμάδες άπόπου διέρχεται τό άσφυκτικό άέριο γιά τήν παράλυση αυτών πού δέν είναι άρεστοί ακόμα και ως άνθρωπινες υπάρξεις σ' αυτούς – τούς ήθικά τελείως άκατάλληλους – πού κάνουν τό κουμάντο.

Κι έτσι οί διωκόμενοι, από μετερίζι σέ μετερίζι, από σκιά σέ σκιά, από κρυψώνα σέ κρυψώνα, βρίσκονται χωρίς νά τό καταλάβουν έξω από τή ζωή, συνθέτοντας αυτό πού λέμε πιά *περιθώριο*. Τό περιθώριο τό δημιουργούν οί διώκτες, οί καταπατητές των δικαιωμάτων, οί μαστιγωτές – δέν δημιουργείται από μόνο του. Και όμως πληρώνουν και γι' αυτό οί όσοι συνωθούνται εκεί μέσα. «Ζείτε, τούς λένε, έτσι και όχι άλλιώς, συχνάζετε εκεί και όχι εκεί, όπου είμαστε έμείς δλοι. Γιατί τά κάνετε αυτά; Αυτά έμās δέν μās άρέσουν». Και δώστου κυνηγητό, δώστου ταυτότητες, κλούβες, εξακριβώσεις – δήτην εξακριβώσεις.

Ή ύπάρχει ίσονομία γιά όλους ή δέν ύπάρχει, ή ύπάρχουν δικαιώματα – και υποχρεώσεις θέβαια – γιά όλους ή δέν ύπάρχουν. Δέν μπορεί άλλου νά είναι έτσι κι άλλου άλλιώς. Όλοι οί πολίτες είναι ίσοι άπέναντι στους νόμους. Και όλα τά ανθρώπινα δικαιώματα έχουν τόν ίδιο ζωτικό χώρο, τό ίδιο διάστημα άναπνοής. Δέν ύπάρχει ούτε «μά» ούτε «μού». Και τούς πολίτες, τή θωριά τους και τίς προθέσεις τους, δέν τούς κρίνουν τά άπειρα παιδάκια στους δρόμους και τίς πλατείες, ούτε όμως και τά έμπειρα. Κάτι τέτοιο μόνο στο Θεό έχει άναγνωριστέ ως τά τώρα, αλλά κι εκεί, όταν δέν ύπάρχει πραγματοποίηση, έχει σκόντο.

Τό Σύνταγμά μας λέγει άρκετά και σαφέστατα πράγματα γιά τά δικαιώματα του ανθρώπου και τήν όφειλόμενη προστασία τους. Άλλά έγώ τελειώνοντας προτιμώ νά αναφέρω ένα άρθρο από τήν Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Άνθρώπου, όπως έγινε από τήν Γενική Συνέλευση των Ένωμένων Έθνών, τή μακρινή εποχή του 1948, όταν ό κόσμος λουσμένος στο αίμα του ξανάβρισκε τίς μεγάλες άξίες: «Ό άνθρωπος δέν μπορεί νά είναι άντικείμενο αυθαρέτων επεμβάσεων στην ιδιωτική του ζωή, τήν οίκογένειά του, τήν κατοικία του και τήν αλληλογραφία του, ούτε προσβολών τής τιμής και τής φήμης του...»

Θά μού πείς: Λόγια! Λόγια ναι, αλλά σωστά λόγια και παρμένα στα σοβαρά από άρκετούς, ευτυχώς, λαούς, πού οδηγούν τό σημερινό κόσμο και πού επαγρυπνούν, όσο γίνεται. Είναι κι αυτό μιά παρηγοριά...

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΓΛΑΡΟΣ

ΜΕ ΤΗΝ ΚΑΡΔΙΑ ΚΑΙ ΤΟ ΝΟΥ

Τό κοινό ταξίδι τής
Σιμόν ντέ Μπωβουάρ
και του
Ζάν-Πώλ Σάρτρ

Εκδόσεις Γλάρος

Ό Άζελ Μάντσεν, ό βιογράφος του Μαλρώ, παρακολουθεί μέ τό βιβλίο του αυτό ένα από τά διασημότερα ζευγάρια στην ιστορία των γραμμάτων. Παρακολουθεί τό κοινό ταξίδι τής Σιμόν ντέ Μπωβουάρ και του Ζάν - Πώλ Σάρτρ, πού διαρκεί περισσότερα από πενήντα χρόνια. Παρακολουθεί τήν καταγωγή τους, τά γραφτά τους, τούς έρωτές τους, τού άγώνες τους, τή δημόσια και ιδιωτική ζωή τους. Ό Μάντσεν πέρασε πολύ καιρό μέ τή Μπωβουάρ και τόν Σάρτρ. Έγινε δικός τους, οίκεϊος, άνοιξε τά χρονοντούλαπα και κοίταζε εκεί πού ξέρουν μόνο οί προικισμένοι βιογράφοι νά κοιτάζουν. Πάνω άπ' όλα ό Μάντσεν άνοιξε τήν καρδιά τής Μπωβουάρ και του Σάρτρ και τούς άφησε νά μιλήσουν και ιστορήσουν μέ τό δικό τους τρόπο τή συναρπαστική ζωή τους.

Εκδόσεις Γλάρος

Κεντρική διάθεση – παραγγελίες:
ΑΘΗΝΑ: ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ 31, ΑΘΗΝΑ 142, ΤΗΛ. 3618.457
ΘΕΣ/ΝΙΚΗ: ΓΙΑΝΝΗΣ ΣΦΑΚΙΑΝΑΚΗΣ, ΕΡΜΟΥ 71, ΤΗΛ. 273686

η διαδοχη και τα κομματα

του Σπ. Λιναρδάτου

Η ΕΚΛΟΓΗ του κ. Καραμανλή ως Προέδρου της Δημοκρατίας δεν αποτέλεσε καμία έκπληξη. Από χρόνια αναμενόταν και μόνο η καθυστέρηση της εξαγγελίας των αποφάσεων του είχε άρchiσει να προκαλεί άμφιβολίες και να ένισχυει τις «προβλέψεις» εκείνων - κυρίως των «διευρυνσιών» - που επιθυμούσαν να παραμείνει ο κ. Καραμανλής επικεφαλής του κόμματος και στην επόμενη εκλογική αναμέτρηση.

ΕΞΑΛΛΟΥ ό σημερινός Πρόεδρος της Δημοκρατίας ήταν ό μοναδικός υποψήφιος γιατί έτσι τό θέλησαν τά δύο μεγαλύτερα κόμματα της 'Αντιπολιτεύσεως. Δέν είναι μυστικό, ότι τόσο ο κ. Α. Παπανδρέου, όσο και ο κ. Χαρ. Φλωράκης, τουλάχιστο σέ μία όρισμένη φάση, έθλεπαν εύνοικά την μετακίνηση του πρώην πρωθυπουργού στην Προεδρία της Δημοκρατίας, έκτός από άλλους λόγους, και γιατί τόν θεωρούν, όπως πολλές φορές σέ ιδιαίτερες συνομιλίες τους έχουν παραδεχτεί, κάποια έγ-γυηση, άπέναντι στά σχέδια και τίς άποσταθεροποιητικές προσπάθειες των φιλοδικτατορικών και φιλομοναρχικών δυνάμεων, έγχώριων και ξένων.

Αν τό ΠΑΣΟΚ κυρίως, αλλά και τό ΚΚΕ ήθελαν πραγματικά να αύξήσουν τίς πιθανότητες μιάς ήττας του κ. Καραμανλή και έπίσπευσαν τών εκλογών δέν είχαν παρά να συνεννοηθούν μέ τά μικρότερα κόμματα της 'Αντιπολιτεύσεως και τούς άνεξάρτητους γιά την ύποστήριξη μιάς γενικότερα παραδεκτής δημοκρατικής προσωπικότητας, π.χ. του κ. Γ. Μαύρου ή του κ. Π. Κανελλόπουλου, ως υποψήφιου Προέδρου της Δημοκρατίας.

ΑΛΛΑ δέν ήθελαν, γιατί, όπως είπαμε, κατά βάθος, προτιμούσαν τόν κ. Καραμανλή Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Και γιατί τό ΠΑΣΟΚ ήθελε να άποφύγει κοινή στάση, σέ ένα τόσο καίριο πολιτικό θέμα, μέ τό ΚΚΕ και μέ άλλα, μικρότερα, κόμματα της 'Αντιπολιτεύσεως, ιδιαίτερα μέ εκείνα, όπως, λόγου χάρη, τό ΚΟΔΗΣΟ, που δέν έννοεί να άναγνωρίσει καν πώς υπάρχουν. Έτσι, τό ΠΑΣΟΚ κατέληξε στή γνωστή άπόφαση να «μή συνενγίσει» στην εκλογή Προέδρου της Δημοκρατίας και ύποχρέωσε τούς βουλευτές του να δηλώνουν «δέν ψηφίζω» κατά τή διάρκεια των τριών ψηφοφοριών. Μέ τό προκάλυμα δηλαδή μιάς φαινομενικά αδιάλλακτης στάσης, εξασφάλιζε ή ήγεσία του Κινήματος, ότι οι 93

βουλευτές τους δέν θα πλησίαζαν στην κάλη και έτσι κατοχυρωνόταν από κάθε ένδεχόμενο άπειθαρχίας, ενώ ταυτόχρονα, μήν άνοίγοντας μέτωπο κατά της ύποψηφιότητας του κ. Καραμανλή, άφηνε άνοιχτές τίς δυνατότητες γιά συνεννόηση μέ τό μελλοντικό Πρόεδρο της Δημοκρατίας και γιά καλές σχέσεις που μπορεί να τίς κάνουν άπαραίτητες οι καταστάσεις που θα διαμορφωθούν ιδιαίτερα ύστερα από μία πιθανότατη νέα εκλογική άνοδο του ΠΑΣΟΚ.

ΤΟ ΓΕΓΟΝΟΣ ότι - πολύ όρθά, κατά τή γνώμη μου - τό ΠΑΣΟΚ, όπως και σχεδόν όλα τά άλλα κόμματα της 'Αντιπολιτεύσεως, έσπευσε, άμέσως μετά την τρίτη ψηφοφορία, να άναγνωρίσει τή νομιμότητα της εκλογής του νέου Προέδρου της Δημοκρατίας, έπιβεβαιώνει αυτούς τούς συλλογισμούς. Η όρθότητα της ένέργειας αύτης του ΠΑΣΟΚ, που την είχε εξαλλου προαναγγείλει ο κ. Α. Παπανδρέου, δέν άναιρεί την αντίφαση που ύπάρχει άνάμεσα στην πολιτική άμφισβήτηση του δικαώματος της Βουλής αύτης, να εκλέξει Πρόεδρο της Δημοκρατίας, μέ τό αιτιολογικό ότι βρίσκεται σέ δυσαρμονία μέ τή λαϊκή θέληση, και στην άμεση άναγνώριση τήν νομιμότητας της εκλογής.

ΤΟ ΠΑΣΟΚ θέβαι μπορούσε, θεωρητικά, να άκολουθήσει μία άλλη γραμμή στό θέμα του Προέδρου της Δημοκρατίας: Να διακηρύξει, ότι τή συνεννόηση άνάμεσα στά κοινοβουλευτικά κόμματα γιά τήν εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας την επιβάλλουν όχι μόνο ούσιαστικοί λόγοι, άφού πρόκειται γιά κορυφαία έπιλογή που από αύτή έξαρτάται σέ μεγάλο βαθμό ή όρθή λειτουργία του πολιτεύματος, αλλά και τό ίδιο τό Σύνταγμα μέ τόν αριθμό των ψήφων που άπαιτεί. Να έγκαταλείψει, στην περίπτωση αύτη, τά περί δυσαρμονίας, έστω και άν ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα, άφού, από τή στιγμή που τό Σύνταγμα δέν επιβάλλει - και κανένας δέν τό ζήτησε να καθιερωθεί - την εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας γιά τέσσερα χρόνια και άμέσως μετά τίς γενικές εκλογές και τή συγκρότηση της νέας Βουλής, ύπάρχει πάντα πιθανότητα να συμπέσει μέ διάσταση στή σύνθεση του κοινοβουλίου μέ τή λαϊκή θέληση. Να προχωρήσει σέ συνεννοήσεις και μέ την κυβέρνηση και μέ τά άλλα κόμματα της 'Αντιπολιτεύσεως, άναγνωρίζοντας ότι ό σημερινός συσχετισμός των δυνάμεων επιβάλλει τή συνεννόηση και μέ τή «Νέα Δημοκρατία» γιά την αντιμετώπιση των άποσταθεροποιητικών δυνάμεων και τήν στερέωση των δημοκρατικών θεσμών. Να διακηρύξει ακόμα αυτό που πιστεύει ή ήγεσία του, ότι δηλαδή ή ύποψηφιότητα του κ. Καραμανλή, παρά τίς άρνητικές της πλευρές, έχει και πολλές θετικές.

Είναι άναμφισβήτητο, ότι σέ μία τέτοια πολιτική θα άκολουθούσαν τό ΠΑΣΟΚ και τά μικρά κόμματα της 'Αντιπολιτεύσεως. Άλλά γιά μία τέτοια άνοιχτή, και ελικρινή πολιτική άπαιτείται κάποιος άλλος βαθμός ώριμότητας και σοδαρότητας στην πολιτική μας ζωή που σήμερα δέν ύπάρχει. Έξάλλου και ό ίδιος ο κ. Καραμανλής και ή Ν.Δ. έδειξαν «άλαζονία δυνάμεως» που, όχι μόνο είναι άντιδημοκρατική, αλλά και δέν ανταποκρίνεται στον πραγματικό συσχετισμό δυνάμεων στή Βουλή. Έτσι καταλήξαμε, αντί να γίνουν άνάμεσα στά κόμ-

ματα συνεννοήσεις, ακόμα και συμβιβασμοί, που είναι όχι μόνο θεμιτοί, αλλά και άπαραίτητοι σέ ένα κοινοβουλευτικό πολίτευμα, να παρουσιαστεί τό καθόλου έποικοδομητικό γιά τήν πολιτική μας ζωή φαινόμενο του κυνηγητού ψήφων μέ προσωπικές συναλλαγές και προσπάθεια διάσπασης των μικρών κομμάτων. Τήν προσπάθεια της Ν.Δ. να άσκήσει πίεση στους άνεξάρτητους και στά μικρά κόμματα μέ τό φόβητρο των άμεσων εκλογών, ούσιαστικά δοήθησε ή προεκλογική άτμόσφαιρα που ένίσχυε τό ΠΑΣΟΚ μέ τίς διακηρύξεις και προετοιμασίες του.

Η εκλογή του κ. Ράλλη

ΑΝ Η εκλογή του κ. Καραμανλή στην προεδρία της Δημοκρατίας άναμενόταν ως τό πιθανότερο ένδεχόμενο, σχετική έκπληξη άπετέλεσε ή διαδοχή του στην άρχγία της Ν.Δ. και στην πρωθυπουργία από τόν κ. Γ. Ράλλη. Όχι γιατί ό σημερινός πρωθυπουργός δέν ήταν ένας από τούς δύο πιο πιθανούς διαδόχους του κ. Καραμανλή, αλλά γιατί, περισσότερο από ένα χρόνο τώρα, είχε καλλιεργηθεί ή έντύπωση, ότι ήταν άναμφισβήτητη ή ύπεροχή του κ. Αθέρωφ, τόσο στην Κοινοβουλευτική Όμάδα, όσο και στον κομματικό μηχανισμό της Ν.Δ.. Μόλις τίς δύο τελευταίες μέρες πριν από την ψηφοφορία στην Κοινοβουλευτική Όμάδα της Ν.Δ. (Πέμπτη, 8 Μαΐου) έγινε φανερό, ότι τά πράγματα δέν ήταν και τόσο εύκολα γιά τόν ύπουργό Αμύνης και ότι οι πιθανότητες έπιτυχίας του κ. Ράλλη είχαν ξαφνικά γίνει μεγαλύτερες. Τή μεταστροφή αύτή άλλοι την άπέδιδαν σέ «γρομμή» του κ. Καραμανλή που εκφράστηκε μέ «στροφή της ομάδας Αχιλλέα», των προσκείμενων δηλαδή στον άδελφό του Ιδρυτή της Ν.Δ. ύπουργό Προεδρίας, ύπέρ του κ. Γ. Ράλλη και άλλοι σέ σφάλματα, προκλητικότητα και κακούς χειρισμούς του κ. Αθέρωφ και των φίλων του βουλευτών. Διαδόθηκε ακόμα ότι ό ίδιος ο κ. Κ. Καραμανλής άνησύχησε γιά τίς έπιδώξεις όρισμένων παραγόντων που ύποστήριζαν έντονα στά παρασκήνια τόν ύπουργό Αμύνης.

ΦΑΙΝΕΤΑΙ πώς όλες αυτές οι έκδοχές έχουν κάποια βάση. Γεγονός πάντως είναι, ότι ούτε ό ιδρυτής της Ν.Δ., ούτε οι παράγοντες της κυβερνήσεως και του κόμματος που είναι γνωστό ότι εκφράζουν άμεσα τίς έπιθυμίες του πρώην πρωθυπουργού, όπως οι κ.κ. Κ. Παπακωνσταντίνου και Αχ. Καραμανλής, εκδηλώθηκαν. Αν συνέβαινε κάτι τέτοιο, τότε ή νίκη του κ. Γ. Ράλλη θα ήταν μεγάλη. Άλλά ό ύπουργός Αμύνης ήττήθηκε άκριβώς γιατί δέν συνέθε και τό αντίθετο που έπίμονα είχε ζητήσει: δέν εκδηλώθηκε ο κ. Κ. Καραμανλής ύπέρ της ύποψηφιότητας του κ. Εύ. Αθέρωφ ώστε να του χαρίσει μία εύκολη και σίγουρη νίκη. Ούτε ή ψηφοφορία στην Κ.Ο. που ήταν μυστική θα κατέληγε σ' αυτό τό αποτέλεσμα (88 ύπέρ του κ. Ράλλη, 84 ύπέρ του κ. Αθέρωφ και τρία λευκά) άν ή ύποψηφιότητα του σημερινού πρωθυπουργού δέν είχε άπήχηση, άνεξάρτητα από όποιαδήποτε «άνωθεν» ύποστήριξη, σέ σημαντικό αριθμό βουλευτών της Ν.Δ..

Δύο τάσεις

ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΙ ύπολογισμοί και προτιμή-

σεις, τοπικοί ανταγωνισμοί, ελπίδες ύπουρ-
γοποίησης και άλλα παρόμοια κίνητρα
έπαιξαν άσφαλώς ρόλο στην τελική από-
φαση των βουλευτών να ταχθούν με τον
ένα ή τον άλλο από τους δύο «δεξιόνους».
Καί δεν είναι άγνωστο, ότι όρισμένοι τα-
λαντεύονταν ως την τελευταία στιγμή ή
έπαιξαν και στά «δύο ταμπλάς». Τό γεγονός
όμως αυτό δεν μπορεί να συσκοτίσει και να
έξαφανίσει μία άλλη πραγματικότητα: ότι ο
καθένας από τους δύο επιδόξους διαδό-
χους του κ. Καραμανλή στην άρχηγία του
κόμματος και την πρωθυπουργία εξέφραζε
και έκφραζε μία διαφορετική τάση μέσα
στους κόλπους της Ν.Δ. 'Ο κ. 'Αθέρωφ,
παρόλο ότι προέρχεται από τη φιλελεύ-
θερη παράταξη, τάχθηκε στη διάρκεια της
δικτατορίας υπέρ της «γεφύρας» ανάμεσα
στους δικτάτορες και τον πολιτικό κόσμο.
Καί αν μπορεί να ισχυριστεί κανείς, ότι
αυτό δεν είναι παρά ζήτημα τακτικής για
την αποκατάσταση της ομαλότητας, δεν
είναι δυνατό να ξεχαστεί, ότι, ακόμα και
όταν βγήκε από την ανάκριση για τό κίνημα
τόν ναυτικού τό 1973, ο κ. 'Αθέρωφ βρήκε
τή στιγμή να έξαπολύσει επίθεση «κατά
του κομμουνισμού» και να τονίσει την
ανάγκη της ενότητας των αντικομμουνι-
στών. Καί, παρόλο πού πρέπει να τό ανα-
γνωριστεί ότι βοήθησε τον κ. Καραμανλή
στην αποκατάσταση τη νομιμότητας στίς
ένοπλες δυνάμεις, δεν μπορεί να ξεχαστεί
ή άνοχη του αν όχι έννοια του πρόστά«στα-
γονιδία». Συνεχίζοντας την τουλάχιστο
καιροσκοπική αυτή τακτική του, ο ύπουρ-
γός 'Αμύνης παρουσιάστηκε μετά τη
μεταπολίτευση ο κήρυκας της «ενότητας
των έθνικοφρόνων» έναντιον του κομμου-
νισμού και του σοσιαλισμού, εύθυγραμμι-
σμένος, στο σημείο αυτό, με τά φιλοχουν-
τικά έντυπα, φανατικός πολέμιος του ΠΑ-
ΣΟΚ και γενικά της άριστερης αντιπολί-
τευσης, «προειδοποιώντας» πώς ποτέ δεν
θά της δοθεί ή έξουσία. Έξάλλου, δεν
κρύβει τον φανατικό άτλαντισμό του και
τόν φιλοαμερικανισμό τους.

ΑΠΟ ΤΗΝ άλλη πλευρά, ο κ. Γ. Ράλλης
ήταν ο μόνος ύπουργός πού, στίς 21 'Απρι-
λίου 1967, έκανε άπόπειρα να προβάλλει
άντίσταση στους πραξικοπηματίες. Οι δι-
κτάτορες τον εξόρισαν και, σ' όλη τη διάρ-
κεια της έπταετίας, τήρησε άνένδοτη
στάση απέναντι στη Χούντα. Εύθυγραμμι-
σμένος με τίς απόψεις του κ. Καραμανλή,
πρωτοστάτησε στην προσπάθεια για έκ-
συγχρονισμό και έξευρωπαϊσμό της έλλη-
νικής δεξιάς. 'Ως ύπουργός Παιδείας
πρώτθσε την εκπαιδευτική μεταρρύθμιση
παρόλο ότι προέρχεται από την παραδο-
σιακή δεξιά, και μάλιστα από τη σκληρό-
τερη πτέρυγιά της, υιοθέτησε την κεντρο-
δεξιά γραμμή της ίσης απόστασης ανάμεσα
στην άκρα δεξιά και την κομμουνιστική
άριστερά, ένα είδος διμετώπου του Γ. Πα-
πανδρέου, ήπιου, στα εύρωπαϊκά πρότυπα.
Διακρύπτει σε κάθε εύκαιρία, ότι είναι
έναντιον του κομμουνισμού και του σοσια-
λισμού, αλλά και ότι πιστεύει στην αντιμε-
τώπισή τους με ιδεολογικά όπλα και κοινω-
νικά μέτρα και όχι με τίς παλαιές μεθόδους
των διωγμών.

ΚΑΙ ΣΤΙΣ δύο πλευρές, τη «ραλλική» πού
είναι περισσότερο καραμανλική, και την
«άθερωφική», υπάρχουν εκπρόσωποι όλι-
γαρχικών συμφερόντων, όπως συμβαίνει
σε όλα τά άστικά κόμματα. 'Αλλά υπέρ του
κ. 'Αθέρωφ έχουν ταχθεί οι πιο σημαντικοί

και επώνυμοι. Δεν είναι τυχαίο έξάλλου,
ότι τον κ. 'Αθέρωφ υπεστήριξαν άπροκά-
λυπτα, ιδιαίτερα τίς τελευταίες μέρες, οι
πιο συντηρητικές έφημερίδες της Δεξιάς,
ένώ τον κ. Ράλλη οι μετριοπαθείς, πιο φι-
λελεύθερες και μικρότερης κυκλοφορίας
«Καθημερινή» και «Μεσημβρινή». Ταυτό-
χρονα, οι φιλοχουντικές έφημερίδες έξ-
απέλυσαν έναντιον του κ. Γ. Ράλλη, ιδιαί-
τερα μετά την έκλογή του, έντονη και συ-
χνά ύβριστική και χυδαία επίθεση. 'Ακόμα
και στίς όμιλίες των δύο ύποψηφίων μετά
την έκλογή στην κοινοβουλευτική όμάδα
έκδηλώθηκε ή διαφορά των τάσεων. 'Ο κ.
Γ. Ράλλης έδωσε έμφαση στην άνάγκη να
διατηρηθεί τό ήπιο πολιτικό κλίμα και να
άποφευχθούν οι έσωτερικές συγκρούσεις,
ένώ ο κ. 'Αθέρωφ στόν «έθνικόφρονα» χα-
ρακτήρα της Ν.Δ. και στην καταπολέμηση
των κομμάτων της 'Αντιπολίτευσης.

'Η στάση των άλλων κομμάτων

ΕΙΝΑΙ φανερό λοιπόν, ότι, με την άποχώ-
ρηση του κ. Καραμανλή από την ένεργό
πολιτική, έκδηλώνεται άνοιχτά ή διαμάχη
των δύο τάσεων μέσα στην Ν.Δ. 'Αν και ή
εικόνα συσκοτίζεται από την έμπλοκή και
προσωπικών και μικροκομματικών ύπολο-
γισμών, πρόκειται για σύγκρουση δύο δια-
φορετικών γραμμών.

Η ΥΠΟΘΕΣΗ, αν και άφορά την κυβερνη-
τική παράταξη, δεν μπορεί να αφήνει
αδιάφορες τίς δυνάμεις της 'Αντιπολιτεύ-
σεως και κάθε δημοκρατικό και προοδευ-
τικό πολίτη, έκτός από τους όπαδούς του
«όσο χειρότερα τόσο καλύτερα» πού, δυσ-
τυχώς, ύστερα από τόσες δραματικές και
αίματηρές έμπειρίες, εξακολουθούν να
υπάρχουν.

ΜΙΑ ΑΠΟ τίς αίτιες, αν όχι ή πρώτη
όπωςδ ήποτε όμως βασική, της τραχύτητας
πού πήραν οι έμφύλιες συγκρούσεις μετά
την Κατοχή, ήταν τό γεγονός, ότι ή συντη-
ρητική παράταξη της Δεξιάς για να έξον-
τώσει την 'Αριστερά δέχτηκε στους κόλ-
πους της όλα τά φασιστικά, άκροδεξιά, δο-
σίλογα και φιλοδικτατορικά στοιχεία πού
άποτέλεσαν και τά πιο μαχητικά τμήματά
της με τό σύνθημα «όσο δεξιότερα τόσο
καλύτερα». 'Η σημασία για την ομαλότητα
και τη Δημοκρατία της νέας γραμμής πού
χάραξε ο κ. Καραμανλής ύστερα από τη
μεταπολίτευση ήταν ο άποχωρισμός από τά
στοιχεία αυτά και ή προσαρμογή της Ν.Δ.
στά πρότυπα της εύρωπαϊκής κεντροδε-
ξιάς. 'Η διαπάλη των δύο τάσεων μέσα στη
Ν.Δ. έξηγει, ως ένα βαθμό, και τίς παλι-
δρομήσεις πού παρουσιάστηκαν στη
γραμμή αυτή, ιδιαίτερα τον τελευταίο
καιρό. 'Ισως άποκαλυπτική να είναι, από
την άποψη αυτή, και ή πληροφορία πού
διασταυρώθηκε από πολλές πλευρές, ότι
στην 'Αθήνα άκραία στοιχεία της Δεξιάς
και φιλοχουντικοί ετοίμαζαν διαδηλώσεις
μετά τη νίκη του κ. 'Αθέρωφ πού τη θεω-
ρούσαν βέβαιη (στά Γιάννινα είχαν μετα-
φέρει οι φίλοι του ύπουργού 'Αμύνης έκ-
ατόνταδες άρνία για να γιορτάσουν την
πρωθυπουργοποίησή του) με συνθήματα
«σήμερα πεθαίνει ο κομμουνισμός».

ΤΙΣ ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ για τίς δύο αυτές τά-
σεις πού συγκρούονται στη Ν. Δ. άσφαλώς
έκαναν τά κόμματα της 'Αντιπολιτεύσεως.
Δέν είναι τυχαία ή διακριτική σιωπή πού
έτήρησε τό ΠΑΣΟΚ τίς πρώτες μέρες μετά
την έκλογή του κ. Γ. Ράλλη, άποδειχοντας

έτσι, ότι, παρά τίς συχνές επιδείξεις άδιαλ-
λαξίας, τό ενδιαφέρει πρώτα άπ' όλα-πάνω
και από όποιοσδήποτε κομματικούς ύπο-
λογισμούς - ή πολιτική ομαλότητα και ή
στερέωση της δημοκρατίας. ('Ακόμα και ως
τη στιγμή πού γράφονται οι γραμμές αυτές
ο κ. Α. Παπανδρέου έλυσσε μία φορά μόνο
τη σιωπή του και αυτή για να μιλήσει για
έθνικά θέματα). Τό ΚΟΔΗΣΟ περιορίστηκε
να άμφισβητήσει τον άνανεωτικό χα-
ρακτήρα της κυβέρνησης Ράλλη και τό δι-
καίωμα της Ν.Δ. να διεκδικεί τό χώρο του
Κέντρου. Καί να προωθήσει και πάλι τά αλ-
τήματά του για «έξυγίανση της δημόσιας
ζωής» (έφαρμογή της άπλης αναλογικής,
ισότητα των κομμάτων στα μέσα μαζικής
ένημέρωσης, έλεγχο των έκλογικών δαπα-
νών κ.ά). Τό ΚΚΕ έσωτ., και με τό καθημε-
ρινό δημοσιογραφικό του όργανο, έπεσή-
μανε τη διαφορά των δύο τάσεων στη Ν.Δ.
και τη σημασία της. 'Αλλά άκόμα και τό
ΚΚΕ, πού στο παρελθόν δεν δέχotan και
χαρκτήριζε όππορτουρισμό τη διάκριση
τάσεων στη Ν.Δ., τώρα έφτασε στο, ύπερ-
βολικό συμπέρασμα, ότι υπάρχουν δύο
κέντρα έξουσίας στην Κυβέρνηση με την
παραμονή του κ. 'Αθέρωφ στη θέση του και
τόν ταυτισμό του ύπουργού 'Αμύνης με
σχέδια όλιγαρχικών και ξένων παραγόντων
άκόμα και για «άνοιχτή έκτροπή». ('Ομιλία
Φλωράκη, «Ριζοσπάστης» 13 Μαΐου).

Η ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΗ, ότι υπάρχουν τάσεις
συγκρουόμενες στη Ν.Δ. δεν σημαίνει πώς
οι δυνάμεις της 'Αντιπολιτεύσεως δεν έξ-
αφανίζουν τίς διαφορές τους με την Κυ-
βέρνηση. Σημαίνει μόνο πώς στην τακτική
τους παίρνουν ύπόψη τους τό γεγονός
αυτό. Κατά τά άλλα δεν φαίνεται, και δεν
πρέπει, να ξεχνούν, ότι ή ομαλότητα, ή
στερέωση της Δημοκρατίας και της λαϊκής
κυριαρχίας έξαρτώνται από την όργάνωση
των κομμάτων, των συνδικάτων και των άλ-
λων λαϊκών οργανώσεων και τη συνεχή πα-
ρουσία τους στη δημόσια ζωή. Στο μεταξύ
προετοιμάζονται για την έπόμενη έκλογική
ανάμετρηση, πού δεν φαίνεται ότι θα γίνει
αργότερα από την άνοιξη του 1981.

ΕΞΑΛΛΟΥ και ή σύγκρουση ανάμεσα στίς
δύο τάσεις της Ν.Δ. δεν έχει όριστικά κρι-
θεί. Πρώτα από όλα είναι ήδη φανερό, πώς
ο κ. Ράλλης, πού κέρδισε την άρχηγία του
κόμματος με όριακή πλειοψηφία, θά ύπο-
χρεωθεί να κάνει παραχωρήσεις προς τη
δεξιά της Ν.Δ. για να διατηρήσει την έν-
ότητα της. Καί στο μεταξύ ή σύγκρουση
των τάσεων και ή άμφισβήτηση της νίκης
του κ. Ράλλη συνεχίζεται από τους προσ-
κείμενους στόν ύπουργό 'Αμύνης. 'Ο κ.
'Αθέρωφ και οι φίλοι του θά έκμεταλλευ-
θούν κάθε σφάλμα του σημερινού πρωθυ-
πουργού για να έπαναφέρουν τό θέμα της
άρχηγίας. Καί ιδιαίτερα τά οικονομικά προ-
βλήματα, με τον πληθωρισμό, την ύφεση,
τή στασιμότητα στίς επενδύσεις και τό αύ-
ξανόμενο έλλειμμα του Ισοζυγίου πληρω-
μών τους προσφέρουν πολλές άφορμές.
'Ακόμα και ή διάσπαση της Ν.Δ., πού είναι
πιθανότερη ύστερα από μία έκλογική της
ήττα, δεν άποκλείεται να σημειωθεί και
νωρίτερα.

ΑΠΟ ΤΗΝ κατάλληλη προετοιμασία των
δυνάμεων της 'Αντιπολιτεύσεως και την τα-
κτική τους θά έξαρτηθεί, σε μεγάλο βαθμό,
αν ή κρίση της Δεξιάς θά όδηγήσει σε ένί-
σχυση και θάθαιμα της Δημοκρατίας ή θά
την έκμεταλλευθούν οι παράγοντες της
άνωμαλίας.

Συνωμοσίες και προσδοκίες των όπαδών του κ. 'Αδέρφω

του ΡΕΠΟΡΤΕΡ

ΛΙΓΗ ώρα μετά την δρκωμοσία του κ. Κων. Καραμανλή σάν Προέδρου τής Δημοκρατίας (Πέμπτη 15 Μαΐου), σέ κάποια γωνιά τής Βουλής, μιά ομάδα άδερωφικών βουλευτών, συζητούσαν μέ έπικεφαλής τόν «μεγάλο χολωμένο» τής ένδοκοματικής αναμέτρησης κ. Ευάγγελο 'Αδέρφω. Πάνω άπό 25 ήταν οί βουλευτές τής όμήγυρης και ή μυστική τους συζήτηση, πού κράτησε πάνω άπό μισή ώρα – έδωσε νέες λαβές σέ σχόλια:

– «Φτάνουν και περισσεύουν νά θέσουν, όποτε θέλουν, ζήτημα Ράλλη στό Κόμμα και τήν Κυβέρνηση».

ΔΕΝ είναι άγνωστες στους πολιτικούς συντάκτες (άλλά και στό περιβάλλον του κ. Ράλλη) όρισμένες κινήσεις των «άδερωφικών» τίς τελευταίες ήμέρες μέ διαβουλεύσεις στά σπίτια τους, στίς όποιες προσπαθού

ΔΕΝ είναι άγνωστες στους πολιτικούς συντάκτες (άλλά και στό περιβάλλον του κ. Ράλλη) όρισμένες κινήσεις των «άδερωφικών» τίς τελευταίες ήμέρες μέ διαβουλεύσεις στά σπίτια τους, στίς όποιες προσπαθούν νά έπεξεργαστούν τό γενικό σχέδιο και τά στάδια τής συνωμοσίας τους.

«Νά έχετε έμπιστοσύνη στην έπιπολαιότητα των άδερωφικών» φέρονται νά καθισχυάζουν όρισμένοι «ραλλικοί», πού μαθαίνουν – και μάλιστα άπό «πρώτο χέρι» – όσα σχεδιάζονται για τό μέλλον.

ΠΟΙΑ είναι όμως αυτά και πόσες πιθανότητες έχουν;

ΟΙ «ΑΒΕΡΩΦΙΚΟΙ» δέν κρύβουν τήν άπογοήτευσή τους άπό τήν άρνηση κύκλων του ΠΑΣΟΚ και κυρίως τής ήγεσίας του, νά συνεργαστούν σέ μιά κοινή συμφέρουσα προσπάθεια για τήν άνατροπή του σημερινού 'Αρχηγού τής «Νέας Δημοκρατίας».

«'Ο άκροδεξιός 'Αδέρφω, σās άφήνει έλεύθερο τόν χώρο του Κέντρου», λέγεται ότι παρήγγειλαν στην ήγεσία του ΠΑΣΟΚ οί «άδερωφικοί». Για νά τους διαδιδαστεί ό αντίλογος, πώς τό ΠΑΣΟΚ, όταν στίς προσεχείς έκλογές γίνει Κυβέρνηση, χρειάζεται μιά δεξιά άντιπολίτευση, πού δέν θά του δημιουργήσει προβλήματα μέ τά έρείσματά της, στους έξουσιαστικούς μηχανισμούς.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ, ή άδυναμία άυτοκριτικής και ή πεποίθηση ότι ή έξουσία στό Κόμμα και τήν Κυβέρνηση «χάθηκε άπό πολλαπλές προδοσίες πού δέν είχαμε ύπολογίσει», έχει οδηγήσει τους «άδερωφικούς» σέ μιά άλλοτε έμμεση και άλλοτε φανερή (κυρίως μέ τοπικές έφημερίδες και πολιτευτές) έπίθεση εναντίον του κ. Καραμανλή, όρισμένων συγκροτημάτων

τύπου, παραγόντων τής οικονομικής ζωής κλπ.

ΠΡΙΝ δούμε, ποιά προβλήματα μπορεί νά τους δημιουργήσει αυτή τους ή πολεμική, θά πρέπει νά σημειώσουμε τούτο τό χαρακτηριστικό: 'Ότι οί «άδερωφικοί», στην άπόγνώσή τους έχουν άποφασίσει στό έξής νά στηριχθούν στίς δικές τους δυνάμεις μέσα στην Κοινοβουλευτική 'Ομάδα.

«Θά δώσουμε τή μάχη μόνοι μας και θά τήν κερδίσουμε» λένε οί αισιόδοξοι, πού ύπολογίζουν ότι οί 84 ψήφοι έχουν γίνει 104, άπό τίς δυσαρέσκειες όσων δέν ύπουργοποιήθηκαν.

ΕΤΣΙ, όχι μόνο δέν κρύβουν, αλλά διαβεβαιώνουν όρισμένοι φανατικοί «άδερωφικοί» ότι ύπάρχει έτοιμο πρωτόκολλο 20 βουλευτών, μέ τό όποιο μπορούν νά ζητήσουν, αύριο κιόλας, τήν σύγκλιση τής Κοινοβουλευτικής 'Ομάδας και νά θέσουν θέμα Νέου 'Αρχηγού και Πρωθυπουργού.

ΩΣΤΟΣΟ, σύμφωνα μέ τά συμπεράσματα δύο συσκέψεων, πού πραγματοποιήθηκαν σέ σπίτια δύο «άδερωφικών» πρώην ύπουργών (τήν μία στό σπίτι του κ. Παπαδόγωνα κατήγγειλε ήδη ό «ΡΙ-ζοσπάτης»), οί άνατρεπτικές πρωτοβουλίες θά πραγματοποιηθούν χρονικά γύρω στό φθινόπωρο. 'Η συγκυρία αυτή όφείλεται σέ μιά σειρά ύπολογισμών. 'Ός τότε, λογαριάζουν ότι θά έχουν όργανωθεί καλύτερα, έντοπίζοντας τους «πρωτόδετες» τής διαφοράς 134-84 (πρίν και μετά τήν ψηφοφορία), θά έχουν δοκιμάσει τήν «νομιμοφροσύνη» όσων ελπίζουν νά έχουν δυσαρεσθηθεί άπό τήν Κυβέρνηση Ράλλη και – κυρίως – θά τους έχει δοθεί ή πολυπόθητη εύκαιρία τής άντεπίθεσης.

ΠΩΣ μπορεί νά δοθεί αυτή;

ΣΕ ΔΥΟ «χαρτιά» ύπολογίζουν οί «άδερωφικοί»: Στόν τομέα των έξωτερικών θεμάτων και στά οικονομικά προβλήματα, πού μέχρι τότε, θά έχουν όξυνθεί.

ΗΔΗ, άρχισε στην Κύπρο μιά συστηματική καμπάνια άπό δεξιές έφημερίδες

εναντίον του νέου ύπουργού 'Εξωτερικών κ. Μητσοτάκη και των διχοτομικών κελευσμάτων, στά όποια φέρεται ότι θά ύποταγεί μελλοντικά. Μάλιστα ως τό έρχόμενο φθινόπωρο, οί «άδερωφικοί» ύπολογίζουν ότι ή Κυβέρνηση Ράλλη θά βρεθεί (και θά ύποκύψει) μπροστά σέ άμεσες πιέσεις των ΗΠΑ και του ΝΑΤΟ για νά λυθούν τά προβλήματα του Κυπριακού, του Αιγαίου, τής επανένταξης και των άμερικανικών δάσεων.

ΒΕΒΑΙΑ – όπως συζητήθηκε στίς συσκέψεις – δέν πρόκειται οί «άδερωφικοί» νά άσκήσουν κριτική άπό τά άριστερά – «θά γίνουμε σούρά του 'Ανδρέα;» – σέ τυχόν διαπραγματεύσεις ή διαδικασίες επίλυσης των θεμάτων αυτών, σύμφωνα μέ τά άμερικανικά ή ΝΑΤΟικά συμφέροντα. 'Αντίθετα, ύπολογίζουν ότι ή Κυβέρνηση Ράλλη, άκολουθώντας τήν γραμμή Καραμανλή θά παραμείνει στην σημερινή στασιμότητα και θά κατηγορηθεί έτσι για «άδουλία», πού βλάπτει τά έθνικά συμφέροντα και τους δεσμούς μέ τήν συμμαχία.

ΤΟΣΟ καλύτερα, μάλιστα, λένε άν δημιουργηθεί κάποια (ίσως κατευθυνόμενη όξύτητα) στην Κύπρο, τό Αιγαίο και τήν Γιουγκοσλαβία.

ΟΙ «άδερωφικοί» ύπολογίζουν ότι ή κριτική τους αυτή στά έξωτερικά θέματα θά διευκολυνθεί ύπερμετρα άπό τίς πολλές τους προσωπικές εναντίον του κ. Μητσοτάκη, πού έχει τό ελάχιστο δυνατό ποσοστό λαϊκής συμπάθειας. Οί «ραλλικοί» πού δέν άγνοούν όλα αυτά, ύποστηρίζουν ότι «ό Ράλλης δέν θά διστάσει νά τους διαγράψει και νά τους καταγγείλει, μέ τίς πλάτες του Καραμανλή και του 'Ανδρέα, σάν συναμότες».

Η ΔΕΥΤΕΡΗ εύκαιρία, πού ύπολογίζουν για νά φθείρουν άποφασιστικά και νά άνατρέψουν τήν Κυβέρνηση Ράλλη, είναι τά οικονομικά θέματα μέ άφορμή και πρόσχημα τήν ψηφοφορία για τόν προϋπολογισμό, τόν έρχόμενο Νοέμβριο.

ΟΙ «ΑΒΕΡΩΦΙΚΟΙ», λένε ότι θά άσκήσουν προσηχηματική φιλολαϊκή κρι-

τική του προϋπολογισμού και θά τον καταψηφίσουν έτσι, δημιουργώντας έσωκομματική αναταραχή, που (μαζί με άλλα συσσωρευμένα προβλήματα), θά οδηγήσει στην απομάκρυνση του κ. Ράλλη από την Αρχηγία του Κόμματος και της Κυβέρνησης. Ως τότε, και μέχρι να συμβούν όσα παραπάνω έχουν σχεδιαστεί, οι «άδερωφικοί» δεν κρύβουν ότι θά κινηθούν σάν ενδοκομματική ομάδα πίεσης με μόνιμη τήν απειλή ότι «ίσως ακολουθήσουν τον δικό τους πολιτικό δρόμο» – όπως γράφουν για να συντηρήσουν άνοιχτό τό θέμα, όρισμένες συντηρητικές άμερικανικές εφημερίδες.

Η ΑΠΟΨΗ ότι «ή επιπολαιότητα των άδερωφικών είναι ό καλύτερός μας σύμμαχος» αποτελεί τό πρώτο στοιχείο της συλλογιστικής των «ραλλικών», που μοιάζουν καλά πληροφορημένοι για πρόσωπα και κινήσεις έναντιόν τους. «Δέν μπόρεσαν νά συγκεντρωθούν ποτέ περισσότεροι από 30 βουλευτές», σχολιάζουν και συμπληρώνουν ότι «πρόκειται για τους φαιδρότερους από τους 84 άδερωφικούς».

ΟΙ ΥΠΟΣΤΗΡΙΧΤΕΣ του σημερινού Αρχηγού της «Ν.Δ.» και του Πρωθυπουργού έχουν κάθε λόγο νά πιστεύουν (άλλά δέν τό τεκμηριώνουν) ότι οι 84 βουλευτές του Άδέρωφ έχουν γίνει τουλάχιστον 54, όπως έγιναν στην ψηφοφορία 84 οι 134, που προκαταβολικά διαβεβαίωναν ότι είχαν.

ΜΕ ΕΞΑΙΡΕΣΗ τόν παλιό μακρονησιώτη και στέλεχος της ΟΚΝΕ Θανάσάκη Κανελλόπουλο, που μεταβλήθηκε σέ φανατικό «άδερωφικό» και άκροδεξιό, τόν παλιό «άνδρεοπαπανδρείκό» και επίσης σήμερα άκροδεξιό Κων. Λάσκαρη και δύο-τρεις άλλους ύπουργούς, που διατηρήθηκαν στην Κυβέρνηση Ράλλη, όλοι οι «άδερωφικοί» ύπουργοί έχουν γίνει «νομιμόφρονες». Αναφέρουν σάν παραδειγματική περίπτωση τόν ύπουργό Έσωτερικών κ. Χρ. Στράτο, που έχει «αηδιάσει από τις επιπολαιότητες» των «μικρών άδερωφικών» αλλά και από τόν

ίδιο τόν κ. Άδέρωφ που, ενώ όδήγησε τόν κ. Χρ. Στράτο στό Πεντάγωνο και τόν διαβεβαίωσε πώς θά είναι αυτός ύπουργός Έθν. Άμυνας, είχε τάξει – όπως αποκαλύφθηκε – τό ίδιο πόστο και στόν κ. Βαρδιτσιώτη.

ΟΙ «ΡΑΛΛΙΚΟΙ» ύποστηρίζουν επιπλέον ότι όσα σχεδιάζει ό κ. Άδέρωφ μέ τόν Παπαδόγγονα και τους άλλους για τά έξωτερικά και τά οικονομικά θέματα, δέν μπορούν νά υλοποιηθούν χωρίς νά έρθουν σέ σύγκρουση μέ τόν ίδιο τόν κ. Καραμανλή, που πιστεύεται ότι έχει αποφασιστικό λόγο και στούς δύο αυτούς τομείς. Ή, όπως συμπληρώνουν, «χωρίς νά πάρουν τά δόλια και τόν δικό τους Θανάσάκη Κανελλόπουλο», που συμμετέχει στην Κυβερνητική και Οικονομική Έπιτροπή.

ΥΠΑΡΧΕΙ όμως και μιά άλλη προσχηματική ιδέα για τήν ενδοκομματική άναμέτρηση, που «πρέπει νά γίνει τό φθινόπωρο».

Ο ΤΡΙΤΟΣ σχεδιασμός των «άδερωφικών», που άναμένεται νά εκδηλωθεί πριν από τις ερχόμενες εκλογές είναι ή διεκδίκηση για τόν έαυτό τους, του «καθαρόαιμου δεξιού», γι' αυτό δηλώνουν και ύποστηρίζουν: «έγώ είμαι δεξιός, δέν είμαι ραλλικός». Πρός τό παρόν, αυτό τους έχει προσπορίσει τά χειροκροτήματα του «Έλεύθερου Κόσμου», αλλά πιστεύουν ότι οι διακηρύξεις του κ. Ράλλη περί «ριζοσπαστικού φιλελευθερισμού» μαζί μέ όλες τις κυβερνητικές άποτυχίες, θά τους εξασφαλίσουν τή δυνατότητα νά χλευάσουν σάν έλλειψη σοβαρότητας κάθε διακήρυξη και κυβερνητική άπόφαση, που δέν υπάγεται στην «σταθερή» πεποίθηση «έγώ πάντως είμαι δεξιός». Αυτός ό τρίτος σχεδιασμός είναι μιά άλλη εναλλακτική λύση για νά εκδηλώσουν οι «άδερωφικοί» τήν διαφωνία τους και νά ανατρέψουν τήν Κυβέρνηση Ράλλη.

ΕΤΣΙ, ύπολογίζουν νά όδηγηθεί ή «Νέα Δημοκρατία» σέ εκλογές μέ τήν δική τους ήγηση, γιατί μόνο έτσι μπορεί νά εξασφαλισθεί ή πρωθυπουργία στόν

κ. Άδέρωφ και όχι μέ μιά διάσπαση ή απομάκρυνση του κ. Ράλλη σέ μιά μετεκλογική ήττα.

ΟΙ ΥΠΟΣΤΗΡΙΧΤΕΣ του πρωθυπουργού, που δέν ύπολογίζουν τους βουλευτές του σκληρού πυρήνα των «άδερωφικών» σέ περισσότερους από 30, πιστεύουν ότι αυτοί, ως τις εκλογές, δέν μπορούν νά κάνουν τίποτα.

Ο ΠΡΩΤΟΣ ίσχυρισμός τους είναι ότι οι «άδερωφικοί» τά έχουν βάλλει μέ «τόν προδότη Καραμανλή», αλλά αυτό δέν μπορεί νά γίνει κεντρικό διασπαστικό τους σύνθημα, όχι μόνο γιατί ό κ. Καραμανλής είναι Πρόεδρος της Δημοκρατίας, αλλά γιατί έτσι στην Κοινή Γνώμη και στούς οπαδούς του Κόμματος, θά γίνει βαθεία πεποίθηση ότι «τόν Ράλλη τόν θέλει ό Καραμανλής».

Ο ΔΕΥΤΕΡΟΣ ίσχυρισμός των «ραλλικών» είναι πώς για νά τεθεί θέμα νέου Προέδρου του Κόμματος και Πρωθυπουργού, δέν άρκούν οι 20 βουλευτές για τήν σύγκληση της Κοινοβουλευτικής Όμάδας, αλλά τουλάχιστον τό ένα τρίτο των βουλευτών, δηλαδή κάπου 59 από τους 176 που διαθέτει σήμερα ή «Ν.Δ.». Αυτό, τό όρίζει σαφώς τό άρθρο 7 του κανονισμού λειτουργίας της Κοινοβουλευτικής Όμάδας, που θέλει αυτό τόν αριθμό βουλευτών για πρόταση άνακλήσεως του Αρχηγού του Κόμματος.

«Αυτοί άερολογούν και δέν κάθονται νά συμβουλευθούν τά κείμενα», παρατηρούν οι «ραλλικοί» και έξηγούν ότι ό αριθμός των 20 βουλευτών για πρόταση δυσπιστίας στη Βουλή, ήταν σύμφωνα μέ τό Σύνταγμα του 1952, ενώ τό ισχύον (άρθρο 84 παράγραφ. 2-3) άπαιτεί τήν ύπογραφή 50 τουλάχιστον βουλευτών.

ΣΕ ΓΕΝΙΚΕΣ γραμμές, μπορεί κανείς νά παρατηρήσει ότι οι γύρω από τόν κ. Εύάγγελο Άδέρωφ βουλευτές, «τήν έχουν στηνένη» στην στροφή του δρόμου για τήν Κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας» και τροχίζουν ως τό φθινόπωρο τά μαχαίρια τους.

Γιά δολοφονίες όμως ή για «αυτοχειρισμούς».

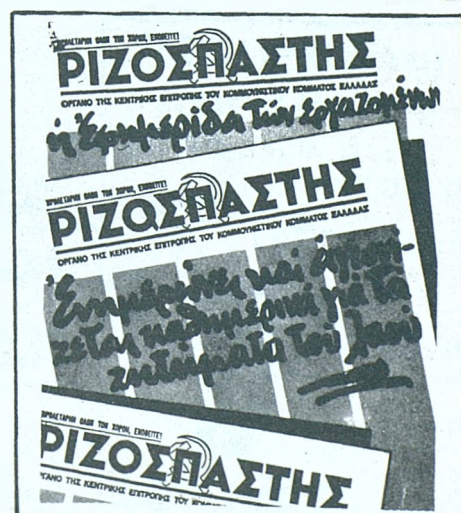
ΤΟ ΜΑΓΑΖΙ

Βιβλία

είδη δωρων

όλα τα είδη Λενίς
αντρικά γυναικεία παιδικά
φουστες παντέλονια
μπουφαν πουκαμισα
καπελα ζωνες
χειροποίητα παπουτσια
φορεματα φουστες
πουλοβερ πουκαμισα
κεραμικά υφαντά
επιπλα
παιχνιδια

διόδου 59 - Ζ. πηγής τηλ. 3602539

Ο
ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΗΣ
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
ΠΑΕΙ ΣΤΗΝ
ΔΟΥΛΕΙΑ ΤΟΥ
ΜΕ ΤΑ ΠΟΔΙΑ

Ο
ΠΡΟΘΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΠΑΕΙ ΣΤΗΝ
ΔΟΥΛΕΙΑ ΤΩ
ΜΕ ΤΑ
ΠΟΔΙΑ

Ο
ΚΥΡΙΟΣ
ΕΒΕΡΤ
ΠΑΕΙ ΣΤΗΝ
ΔΟΥΛΕΙΑ ΤΟΥ
ΜΕ ΤΑ
ΠΟΔΙΑ

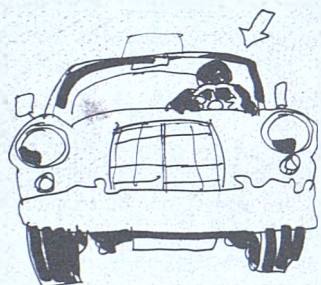
ΚΙ ΑΥΤΟΣ ΜΕ ΤΑ ΠΟΔΙΑ

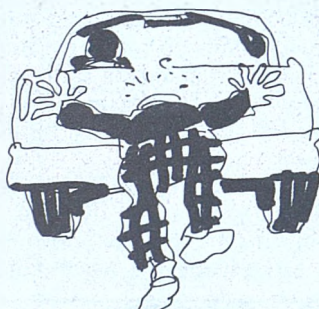
ΚΙ ΑΥΤΟΣ
ΠΑΕΙ ΜΕ
ΤΑ ΠΟΔΙΑ

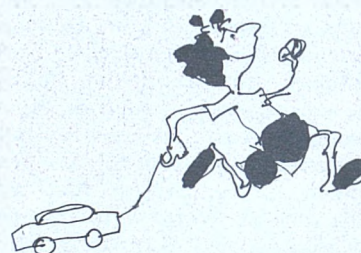
ΚΙ ΑΥΤΟΣ
ΜΕ ΤΑ
ΠΟΔΙΑ

ΑΥΤΟΣ ΟΜΩΣ
ΠΑΕΙ ΜΕ ΤΑΞΙ

ΚΙ ΑΥΤΟΣ ΜΕ ΤΑΞΙ

ΚΙ ΑΥΤΟΣ ΜΕ ΤΑΞΙ

ΚΙ ΑΥΤΟΣ ΜΕ ΤΑ ΠΟΔΙΑ

ΣΚΙΤΣΟ ΦΤΙΑΓΜΕΝΟ
ΜΕ ΤΟ ΠΟΔΙ...

...ΜΕ ΤΟ ΧΕΡΙ...

...ΤΟΥ
ΓΙΑΝΝΗ
ΚΑΛΑΪΤΖΗ

ΚΑΛΑΪΤΖΗ

Εύχεται

Χαρούμενο και Εύτυχισμένο

τό Έτος 1980

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΚΔΟΣΕΩΣ

ΓΕΝΙΚΟΝ ΕΠΙΤΕΛΕΙΟΝ ΣΤΡΑΤΟΥ

7ου ΕΠΙΤΕΛΙΚΟΝ ΓΡΑΦΕΙΟΝ

ΕΚΤΕΛΕΣΙΣ - ΕΚΤΥΠΩΣΙΣ

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ

ΕΘΝΟΠΛΩΝ ΔΥΝΑΜΕΩΝ

ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΑ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΑ

Ο σχηματισμός της νέας κυβέρνησης στάθηκε για μία ακόμα φορά ή αφορμή να επισημανθεί, με τον πιο κατηγορηματικό τρόπο, ή τελείως ιδιαίτερη θέση που κατέχει ο στρατός στην πολιτική ζωή της χώρας. Όμως, ακριβώς λόγω της καίριας και καθοριστικής σημασίας του, το θέμα αυτό αντιμετωπίζεται με υπέρμετρη διακριτικότητα ακόμα και όταν ξεπροβάλλει ή κορυφή του παγόδουνου, περιμένοντας ίσως καρτερικά να εμφανιστεί ολόκληρο το παγόδουνο.

Πιστεύουμε ότι ο ρόλος που διαδραματίζει ο στρατός ως κρατικός ιδεολογικός μηχανισμός και ως κρατικός κατασταλτικός μηχανισμός είναι ανάγκη να αποτελέσει πεδίο μόνη και συστηματικής παρέμβασης των δημοκρατικών δυνάμεων. Για το σκοπό αυτό είναι χρήσιμο να φωτίζονται συνεχώς οι διάφορες συγκεκριμένες λεπτομέρειες, ακόμα και αυτές που υπάρχει τάση να θεωρούνται άσημαντες ή τριτεύουσες, οι

όποιες όμως αποτελούν τα επιμέρους συστατικά στοιχεία που συνθέτουν την ολική εικόνα. Κάτω από αυτό το πρίσμα παρουσιάζουμε σήμερα το ιστορικό έπετειολόγιο που περιέχει ο Έπιτραπέζιος Ήμεροδείκτης του 1980, έκδοση του 7ου γραφείου του ΓΕΣ.

Η παρουσίαση περιορίζεται κυρίως στα γεγονότα της σύγχρονης ελληνικής ιστορίας, όπου αποτυπώνονται με ενάργεια οι κύριες συνιστώσες της ιδεολογίας που επικρατεί στο στρατό, ή στρέβλωση της πραγματικότητας που επιχειρεί να επεδώσει αυτή ή ιδεολογία.

Άκρογωνιαίο λίθο αυτής της ιδεολογίας αποτελούν οι «γιορτές του μίσους» και αυτό αντανakλάται κάθε χρόνο στο ήμερολόγιο του ΓΕΣ. Οι μάχες του εμφύλιου, αλλά και οι συγκρούσεις του ΕΛΑΣ με τους Άγγλους, τον ΕΔΕΣ ή τα Τάγματα Ασφαλείας επαναλαμβάνονται στερεότυπα, ως σημαντικές ιστορικές επέτειοι. Η έκταση που κατα-

λαμβάνουν οι «γιορτές του μίσους» (σχεδόν 80 έγγραφες) ξεπερνά κατά πολύ την έκταση που αφιερώνεται σε οποιοδήποτε άλλο γεγονός του 20ού αιώνα. Αυτό δείχνει πολύ καθαρά το τεράστιο ειδικό βάρος που έχει ή υπενθύμιση των εμφύλιων συγκρούσεων στη δόμηση της ιδεολογίας του στρατού, ενός στρατού που συγκροτήθηκε και λειτούργησε μετά τον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο αποκλειστικά σαν κρατικός κατασταλτικός μηχανισμός.

Βέβαια, έξι χρόνια μετά την μεταπολίτευση, είμαστε πιά άρχετα πορωμένοι ώστε να μή διατηρούμε άμφιβολίες για την περιορισμένη έμβελεια αυτών των επισημάνσεων. Όμως ταυτόχρονα πιστεύουμε ότι το θέμα της ιδεολογίας και του ρόλου του στρατού είναι εξαιρετικά σημαντικό. Γι' αυτό θά επανέλθουμε και θά επανερχόμαστε συνέχεια, διατηρώντας τίς στήλες μας άνοιχτές σε κάθε συνεργασία και συμβολή.

Οι σημαντικότερες ήμερομηνίες της σύγχρονης ελληνικής ιστορίας (1950 - 1980),

Όπως όλοι ξέρουμε το σημαντικότερο γεγονός των τελευταίων τριάντα χρόνων είναι ότι ο στρατός μας πήγε στην Κορέα όπου «πολέμησε για τα ιδανικά, και έθαψε τούς κίτρινους στο αίμα, δείχνοντάς τους τί θά πεί έλευθερία».

11-11-1950

Σμήνος Έλληνικών Πολεμικών άεροπλάνων άναχωρεί εις την Κορέαν διά να μετάσχη εις τας έκει έπιχειρήσεις.

16-11-1950

Άναχώρησης Έλληνικού Τάγματος διά Κορέαν, ίνα συμμετάσχη μετά των λοιπών δυνάμεων του ΟΗΕ εις τόν Κορεατικόν Πόλεμον.

9-12-1950

Τό Στρατηγείον και τό Τάγμα ΕΚΣΕ άφίχθησαν εις Πουσάν της

Νοτίου Κορέας μετά πλούν 24 ήμερών διά του Άμερικανικού Όπλιταγωγού «Τζένεραλ Χάν».

30-12-1950

Τό Τάγμα ΕΚΣΕ, έντεταγμένον εις τό 7ον Άμερ. Σύνταγμα Όππικού λαμβάνει την Πρώτην πολεμικήν άποστολήν εις Κορέαν, έγκατασταθέν άμυντικώς εις την ζωτικήν περιοχήν Κούμκιο-ΡΙ, πλησίον της Σεούλ.

26-1-1951

Τό Τάγμα ΕΚΣΕ ένήργησεν έπιτυ-

χείς έπιθετικές άναγνωρίσεις εις περιοχήν Σαγιόν-Ν. και ύψ. 406 βορείως πόλεως Ικτσόν της Κορέας, όπου έσημειώθησαν και αι πρώται άπώλειαι του (νεκροί όπλίσαι 3, τραυματίαι όπλίσαι 2 και 1 έξαφανισθείς).

30-1-1951

Τό Τάγμα ΕΚΣΕ άπέκρουσεν πλησίον της πόλεως Ικτσόν της Κορέας ίσχυράν έπίθεση Κινεζικού κομμουνιστικού Συντάγματος.

7-3-1951

Τό Τάγμα ΕΚΣΕ κατέλαβε, κατόπιν σκληρού άγώνος, τό ύψ. 326 πλησίον της περιοχής Γιονγκτου-ΡΙ, προκαλέσαν τά έγκωμιαστικά άρθρα του διεθνούς τύπου.

Και ή Κορσική είναι Έλληνική...

ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ
ΕΠΕΤΕΙΟΛΟΓΙΟ

■ 3-10-1675

700 Μανιάται άναχωρούν και έγκαθίστα εις Κορσικήν. Άργότερον άκολουθούν άλλοι.

Άπό τότε, τό ελληνικόν στοιχείον κυρια εις την φιλόξενον νήσον.

■ 3-10-1821

Ο Όμερ Βρυώνης καταλαμβάνει και τ

Δυό «σημαντικές» παραλήψεις από τό ήμερολόγιο του 1980

ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΝ

■ 4-11-1956

Απέθανεν εν Αθήναις ὁ ἐκ Μετσόβου
Ἐθνικός εὐεργέτης Μιχαὴλ Τοσίτσας.

■ 15-7-1899

Ἕλληνες ἐπαναστάται υἱοὶ τοῦ
Γοβγίναν ἀναγκάζουν εἰς ὑποχώρησιν τὸν Ὀ-
μέρ Βρυώνην εἰς τὰ Βρυσάκια Εὐβοίας.

■ 15-7-1899

Απέθανεν εἰς Ἀλεξάνδρειαν ὁ Ἐθνικός
εὐεργέτης Γ. Ἀβέρωφ καταλιπὼν περιουσίαν
7½ εκατ. χρυσῶν δραχμῶν ὑπὲρ Ἐθνικῶν
καὶ κοινωφελῶν σκοπῶν.

Ὁ συντάκτης τοῦ ἐπιχειρηματολογίου τοῦ 1979 θεώρησε ὑπο-
χρέωσή του νὰ μνημονεύσει ὡς σημαντικὰ γεγονότα τοὺς
θανάτους τῶν προγόνων τοῦ «πολιτικοῦ προϋσταμένου»
του. Ὁμως ὁ συντάκτης τοῦ ήμερολογίου τοῦ 1980 τίς ἀπά-
λειψε. Πρόκειται γιὰ ἐπιμέρους σύμπτωμα εὐρύτε-
ρης...ἀντιαθερωφικῆς συνωμοσίας ἢ μήπως θεωρήθηκε ὅτι
καὶ τό «γλύψιμο» ἔχει τὰ ὅριά του;

28-9-1952

Τάγμα τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἐκστρα-
τευτικοῦ Σώματος Κορέας, κατα-
λαμβάνει, κατόπιν σκληροτάτων
μαχῶν τὸ Μικρὸ καὶ Μεγάλον Νόρι
ἀνατολικῶς τοῦ ποταμοῦ Ἰμζιν.

17-7-1953

Τό Τάγμα ΕΚΣΕ εἰς Κορέαν ἀπο-

κρούει ἰσχυράν Κινεζικὴν ἐπίθεσιν.

27-7-1953

Υπεγράφη εἰς Μουνσάν τῆς Βο-
ρείου Κορέας ἡ Ἀνακωχὴ διὰ τῆς
ὁποίας ἐτίθετο τέρμα εἰς τὸν πόλε-
μον τῆς Κορέας. Ἐκτοτε τό ΕΚΣΕ
μετέπεσε εἰς Σύνταγμα καὶ ἐπανε-
πατρίσθη τὸν Ὀκτώβριον 1955.

Ἀλλὰ ἐκτός ἀπὸ τὴν Κορέα ὑπάρχει καὶ ἡ Κύπρος...

1/4/1955

Ἀρχίζει ὁ Ἐνοπλος Ἀπελευθερω-
τικός Ἀγὼν τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς
Κύπρου διὰ τῆς ὀργανώσεως ΕΟΚΑ
ὑπὸ τὸν Ἀν-χην ἐ.ά. Γρίβαν Γεώρ-
γιον (Διγενῆν).

Φυσικά, ὁ Μακάριος δέν εἶχε
καμμιὰ ἀνάμειξη στὸν ἐθνι-
κοαπελευθερωτικὸ ἀγῶνα τῆς
Κύπρου...

6/9/1955

Πρωτοφανοῦς βιαιότητος ἀνθελ-
ληνικαὶ ἐκδηλώσεις εἰς Κωνσταντι-
νούπολιν καὶ Σμύρνην.

Ἐυρηπολιήθησαν πολλοὶ Ἕλλη-
νικαὶ οἰκίαι, καταστήματα. Χριστιανικαὶ
ἐκκλησίαι καὶ πολλὰ Ἑλληνικά
ἱδρύματα. Ἐκακοποιήθησαν γυναί-
κες καὶ ἐλεηλατήθησαν Ἑλληνικά
καταστήματα καὶ κατοικίαι.

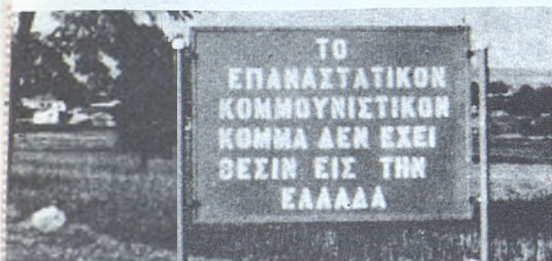
19/2/1959

Υπεγράφη εἰς Λονδίνον ἡ συν-
θήκη ἰδρύσεως ἀνεξαρτήτου Κυ-
πριακοῦ Κράτους, μεταξύ Ἑλλάδος-
Μεγ. Βρετανίας-Τουρκίας.

Ἄ, αὐτὴ ἡ δραστηριότητα τοῦ
κ. Εὐαγγέλου Ἀδέρωφ-Τοσί-
τσα...

13/3/1959

Διὰ διαταγῆς τοῦ Ἀρχηγοῦ τῆς
ΕΟΚΑ Γεωργίου Γρίβα διακόπτεται
ὁ ἐνοπλος ἀγὼν τῆς ΕΟΚΑ καὶ κα-
λοῦνται οἱ μαχηταὶ αὐτῆς νὰ ἐπα-
νέλθουν εἰς τὰ εἰρηνικά των ἔργα.

πόλιν Τορμού Μπουναρ.

■ 12-3-1948

Οἱ ἐνοπλοὶ ξενοκίνητοι κομμουνισταὶ εἰσβά-
λουν εἰς τὰ Καλάβρυτα καὶ φονεύουν πολλοὺς
ἐκ τῶν κατοίκων.

Ἀπὸ τό ήμερολόγιο τοῦ 1980

γυμνασιον τοῦ Ἀντιρρίου.

● 12-3-1948

Οἱ ἀναρχοκομμουνισταὶ εἰσβάλουν εἰς
τὰ Καλάβρυτα καὶ φονεύουν πολλοὺς ἐκ
τῶν κατοίκων.

Ἀπὸ τό ήμερολόγιο τοῦ 1976

τοῦ Ἀντιρρίου.

■ 12-3-1948

Οἱ κομμουνιστοσυμμοριταὶ εἰσβάλουν εἰς
τὰ Καλάβρυτα καὶ φονεύουν πολλοὺς ἐκ τῶν
κατοίκων.

Ἀπὸ τό ήμερολόγιο τοῦ 1979

18

● Μετὰ τὴ μεταπολίτευση ἡ μόνιμη προσήλωση τοῦ στρατοῦ στὴν ἀντικομμουνι-
στικὴ ἰδεολογία ἔπρεπε νὰ συνδυαστεῖ μὲ μιά παράκαμψη τῶν ὧσων, μικρῶν
ἐμποδίων παρουσιάζει ἡ νομιμοποίηση τοῦ ΚΚΕ. Ἔτσι χρησιμοποιήθηκαν διαδο-
χικὰ διάφοροι χαρακτηρισμοὶ ποὺ ὅλοι εἶχαν ὡς κοινὸ σημεῖο νὰ διατηροῦν
ἀναλλοίωτο τό περιεχόμενο. Χαρακτηριστικὴ εἶναι ἡ ἀπόρρητη διαταγὴ τοῦ Εὐθ.
Καραγιάννη (σήμερα ἀρχηγοῦ ΓΕΣ) ποὺ εἶχαμε δημοσιεύσει στὸ τχ. 32:

1. Κατόπιν ἀνωτ. σχετ. ἀπεφασίσθη ἡ μὴ ἀφαίρεσις τῶν πάσης φύσεως,
ἀπὸ μακροῦ χρόνου, ὑφισταμένων ἐν ὑπαίθρῳ πινακίδων ἀντικομμουνιστικῶν
συνθημάτων.

2. Εἰς περίπτωσιν βιαίας ἀφαιρέσεως Πινακίδος ὑπὸ ἀναρχικῶν, ἡ ἀφαιρε-
θεῖσα πινακὶς νὰ ἐπανατοποθετῆται δι' ἀναγραφῆς νέων συνθημάτων, ὡς: «ὁ
Ἐπαναστατικὸς Κομμουνισμὸς κατέστρεψε τὴν Ἑλλάδα» ἢ τό «Ἐπαναστατι-
κὸν Κ.Κ. εἶναι ἐχθρὸς τοῦ Ἕθνους» κ.λ.π. ἤτοι νὰ προστίθεται ἡ λέξις ἐπανα-
στατικός.

Ἐφαρμόζοντας αὐτὴ τὴν τακτικὴν τὰ ήμερολόγια τοῦ ΓΕΣ, ἀναφερόμενα στὸν
ἐμφύλιον πόλεμον χρησιμοποίησαν διαδοχικὰ τοὺς ἐξῆς χαρακτηρισμοὺς:

● «ἀναρχικοὶ Κομμουνισταί», «ἐγχώριος ἀναρχοκομμουνισμὸς» καὶ «συμμορι-
τοπόλεμος» (1976 καὶ 1977).

● «Κομμουνιστοσυμμοριταὶ» (ἢ Κ/Σ) καὶ «ἐγχώριον ἐπαναστατικὸ κομμουνι-
στικὸν κόμμα» (1979).

● «Ξενοκίνητοι ἐνοπλοὶ κομμουνισταὶ» (1980).

Μεγάλος διαγωνισμός τοῦ ANTI

Ἑρώτηση 1η: Τί συμπεράσματα προκύπτουν ἀπὸ τίς διαδοχικὰ αὐτὲς ἀλλαγὰς
σχετικὰ μὲ τὴ διαδικασία ἐκδημοκρατισμοῦ τοῦ στρατοῦ;

Ἑρώτηση 2η: Προβλέψτε τό χαρακτηρισμὸ ποὺ θὰ χρησιμοποιεῖ τό ήμερολόγιο
τοῦ 1981.

Βραβεῖο: Μία ἐτήσια συνδρομὴ στὰ «Στρατιωτικά Χρονικά», θὰ σᾶς βοηθήσει νὰ
προσγειωθεῖτε.

Μήπως έγινε τίποτα στις 21 'Απριλίου 1967; Γιατί παραλείπονται τόσο σημαντικές και πετυχημένες στρατιωτικές επιχειρήσεις;

15/7/1974

Κατόπιν ενόπλου πραξικοπήματος ανατρέπεται ο πρόεδρος της Κύπρου Μακάριος.

«Η έγγραφη αυτή δέν υπήρχε στά προηγούμενα ήμερολόγια. Δείγμα εκδημοκρατισμού (!) καί ἄς μήν ἀναφέρεται ποιός ἔκανε τό πραξικόπημα.

«Τό πάτριον-νατοϊκό-ἔδαφος»

ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ
ΕΠΙΣΤΡΕΙΟΛΟΓΙΟΝ

■ 20-7-1974

Τήν 5ην πρωϊνήν αι Τουρκικαί Ἐνοπλοι Δυνάμεις ἐνήργησαν ἀπόβασιν καί εἰσέβαλλον εἰς τήν νήσον Κύπρον.

Τά Ἑλληνοτουρκικά Στρατεύματα ἀμύνονται σθεναρώς τοῦ Πατρίου Ἑδάφους. Ἡ Ἑλλάς κηρύσσει Γενικήν Ἐπιστράτευσιν.

20/7/1974

Τήν 5ην πρωϊνήν αι Τουρκικαί Ἐνοπλοι Δυνάμεις ἐνήργησαν ἀπόβασιν καί εἰσέβαλλον εἰς τήν νήσον Κύπρον.

Τά Ἑλληνοτουρκικά Στρατεύματα ἀμύνονται σθεναρώς τοῦ Πατρίου Ἑδάφους. Ἡ Ἑλλάς κηρύσσει Γενικήν Ἐπιστράτευσιν.

22/7/1974

Κατόπιν ἀποφάσεως τοῦ Συμβουλίου Ἀσφαλείας τοῦ ΟΗΕ ἐπὶ ἤλθεν συμφωνία καταπαύσεως τοῦ πυρός εἰς ΚΥΠΡΟΝ ἀπό 17.00ης ὥρας παραβιασθεῖσα εὐθύς ἀμέσως ὑπὸ τῶν Τούρκων.

23/7/1974

Συνεχίσθησαν αι παραβιάσεις τῆς συμφωνίας καταπαύσεως τοῦ πυρός εἰς Κύπρον ὑπὸ τῶν Τούρκων.

26/7/1974

Συνεχίζουν οἱ Τούρκοι τήν ἐνίσχυσιν τῶν εἰς τήν Κύπρον δυνάμεων τῶν, μέσω τοῦ λιμένος τῆς Κυρηνείας.

28/7/1974

Αἱ Τουρκικαί δυνάμεις εἰς τήν Κύπρον ἐκινήθησαν ἐπιθετικῶς προκειμένου ν' ἀποκόψουν τὰς ὁδικὰς ἀρτηρίας μεταξύ Λευκωσίας καί Κυρηνείας.

14/8/1974

Ἡ Τουρκία, θάσει προσχεδιασμένης ἐπιχειρήσεως διατάσσει τήν προέλασιν τῶν στρατευμάτων τῆς εἰς Κύπρον (Σχέδιον Ἀττίλας 2) καί καταλαμβάνει συντόμως τό 40% τῆς Νήσου. Ὁ εἰσβολεύς προέβη εἰς σφαγὰς, λεηλασίας καί διασμούς εἰς εὐρείαν κλίμακα καί ἐδημιούργησε 200.000 πρόσφυγας.

Υπάρχουν καί ὁρισμένα τυπογραφικά λάθη...

Ὅσον ἀφορᾷ τήν ἐπιστράτευση γιατί παραλείπεται νά χαρακτηριστεῖ πετυχημένη;

Μήπως έγινε καί τίποτα ἄλλο ἐκείνη τή μέρα;

Ὅμως δέν υπήρξε ἡ δικτατορία· πῶς νά ἀνατραπεῖ;

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΙΗΣΗ

ΤΟΜΟΣ Α ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΜΑΣΤΡΟΔΗΜΗΤΡΗΣ

■ ΕΠΟΣ ΔΙΓΕΝΗ ΑΚΡΙΤΑ ■ ΚΡΗΤΙΚΗ ΠΟΙΗΣΗ
■ ΔΗΜΩΔΗΣ ΠΟΙΗΣΗ

ΤΟΜΟΣ Β Μ. Μ. ΠΑΠΑΓΩΑΝΝΟΥ

■ ΦΑΝΑΡΙΩΤΕΣ (Βηλαρᾶς, Χριστόπουλος κ.λπ.)
■ ΠΡΟΣΟΛΩΜΙΚΟΙ
■ ΕΠΤΑΝΗΣΙΑΚΗ ΣΧΟΛΗ (Σολωμός, Κάλβος κ.λπ.)

ΤΟΜΟΣ Γ Μ. ΜΕΡΑΚΛΗΣ

■ ΑΝΑΖΗΤΗΣΕΙΣ (Ζαλοκώστας, Παράσχος, Σούτσος κ.λπ.)
■ ΕΠΟΧΗ ΕΘΝΙΚΩΝ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΩΝ (Παλαμᾶς, Ἑφταλιώτης, Πορφύρας, κ.λπ.)
■ ΕΠΑΦΗ ΜΕ ΤΟ ΒΟΡΡΑ
■ ΟΙ ΣΑΤΙΡΙΚΟΙ ΚΑΙ ΟΙ ΕΠΙΓΟΝΟΙ

ΤΟΜΟΣ Δ ΚΩΣΤΑΣ ΣΤΕΡΓΙΟΠΟΥΛΟΣ

■ ΝΕΟ ΑΙΜΑ ΣΤΗΝ ΠΑΡΑΔΟΣΗ (Μελαχρινός, Σικελιανός, Βάρναλης, Αγγέλης, Καζαντζάκης)
■ ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΝΟΣ ΚΥΚΛΟΣ (Καβάφης, Μάγνης, Ἀλιθέρσης, κ.λπ.)
■ ΤΕΛΕΥΤΑΙΕΣ ΑΝΑΝΕΩΣΕΙΣ (Φιλύρας, Λαπαθιώτης, Ουράνης, Καρυωτάκης, Ἄγρας, Πολυδούρης, κ.λπ.)
■ ΕΝΔΙΑΜΕΣΟΙ ΚΑΙ ΕΠΙΓΟΝΟΙ (Καββαδίας κ.λπ.)

ΤΟΜΟΣ Ε ΑΛΕΞ. ΑΡΓΥΡΙΟΥ

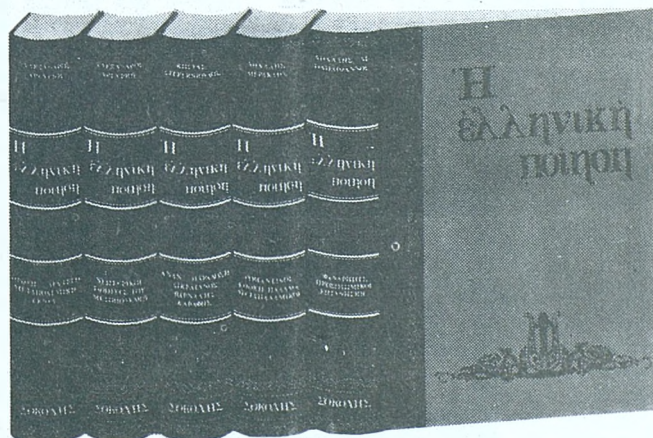
■ ΝΕΩΤΕΡΙΚΟΙ ΠΟΙΗΤΕΣ ΤΟΥ ΜΕΣΟΠΟΛΕΜΟΥ (Παπατσώνης, Δρίβας, Ντόρος, Ράντος, Σεφέρης, Σαραντάρης, Ἐμπειρικός, Βρεττάκος, Ἑλύτης, Ρίτσος κ.λπ.)

ΤΟΜΟΣ ΣΤ ΑΛΕΞ. ΑΡΓΥΡΙΟΥ

■ ΠΡΩΤΗ ΜΕΤΑΠΟΛΕΜΙΚΗ ΓΕΝΙΑ (Δημάκης, Δικταῖος, Παπαδίσσας, Κακναβάτος κ.λπ.)

ΤΟΜΟΣ Ζ ΑΛΕΞ. ΑΡΓΥΡΙΟΥ

■ ΔΕΥΤΕΡΗ ΜΕΤΑΠΟΛΕΜΙΚΗ ΓΕΝΙΑ (Χριστιανόπουλος, Δημουλά, Ἀσλάνογλου κ.λπ.)

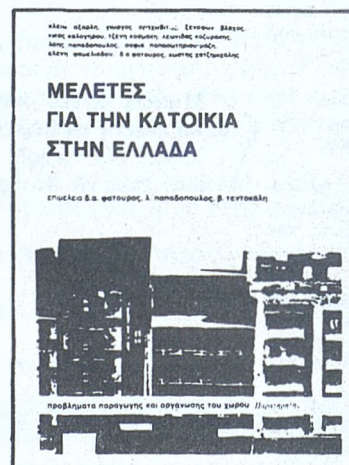
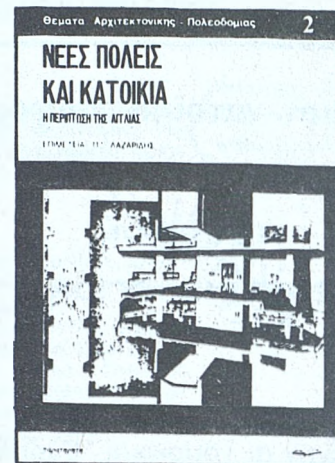
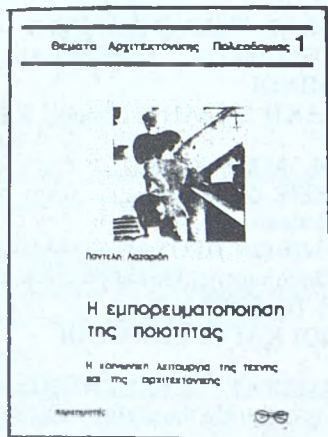

Τιμή κάθε τόμου 1500 δρχ.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΟΚΟΛΗ Γραβιάς 10-12 τηλ. 3605-520

ΣΕΙΡΑ «ΘΕΜΑΤΑ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ-ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ»

Διεύθυνση: ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ

Βιβλία για μία σφαιρική ενημέρωση

Εκδοτικός Οίκος ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΣ, Πρ. Κορομηλά 38, τηλ. 264958, 277350 Θεσσαλονίκη

Οί προοπτικές ενός διαλόγου

του Σταύρου Καρά

ΤΟ ΑΡΘΡΟ του Χρ. Κυριαζή με τόν πολύ χαρακτηριστικό τίτλο «*Η ανανέωση των επανεξετάσεων*» (βλ. ANTI, τεύχος 148) προσφέρει αναμφισβήτητα «*ερεθίσματα*» για έναν ευρύτερο διάλογο σχετικά με τις προοπτικές του ΚΚΕ έσωτ. και γενικότερα της ανανέωσης του ελληνικού κομμουνιστικού κινήματος. Καί πιστεύω πως ένα τέτοιο «*ερέθισμα*» δίνει πρίν απ' όλα η ίδια η κατακλείδα του άρθρου του, όπου λέγεται: «*Οι δυνάμεις της «Ανανεωτικής Άριστερας» ξεκινούν από την κρίση τους. Άν μάθουν νά την αντιμετωπίζουν, ίσως νά λειτουργήσει σωτήρια – όχι μόνο γιά την επιβίωσή τους... Άν την αναγνώσουν πολιτικά, θά μπορέσουν ίσως, μέσα απ' αυτήν νά δράσουν σάν κοινωνικοί πόλοι συσπείρωσης και αγωνιστικής παρουσίας των διαθεσίμων λαϊκών δυνάμεων, πέρα από την εκλογική διάσωση κάποιων κομματικών μηχανισμών*». Γιατί πραγματικά, αυτό που

έχει ανάγκη πάνω απ' όλα τό ΚΚΕ έσωτ. – αλλά και οι ευρύτερες δυνάμεις του λεγόμενου «*ανανεωτικού χώρου*» – είναι νά μπορέσουν νά βγάλουν όρθά συμπεράσματα από την κατάσταση στην οποία έχουν οδηγηθεί. Ίσως δέν υπάρχει αυτή τή στιγμή τίποτε χειρότερο, τίποτε πιό καταστροφικό από την αποφυγή αυτού του καθήκοντος και την αντικατάστασή του μέ την παρουσίαση σωτήριων δήθεν – και αυθαίρετων πάντα – συνταγών περί «*καινούργιων φορέων*» ή μέ τή μονότονη επανάληψη «*ανανεωτικών*» και «*υπερανανεωτικών*» συνθημάτων που άπευθύνονται ουσιαστικά στο κενό, καθώς οι λαϊκές μάζες έχουν μάθει πιά νά δυσπιστούν στις άπλές φραστικές διακηρύξεις, όταν αυτές έχουν χρωματιστεί άνεξίτηλα μέ μία πολύ άρνητική πρακτική ή άπλούστερα μέ την άπουσία κάθε συγκεκριμένης πρωτοβουλίας στο έπίπεδο του μαζικού λαϊκού κινήματος.

ΥΠΑΡΧΕΙ λοιπόν η πρωταρχική ανάγκη γιά όλη την «*ανανεωτική άριστερά*» «*νά αναγνώσει πολιτικά*» τά σημερινά της αδιέξοδα, νά έμβαθύνει δηλ. χωρίς προκαταλήψεις όποιασδήποτε μορφής, στα σοβαρότατα προβλήματα που έχουν δημιουργηθεί από μία πολύ συγκεκριμένη πορεία, νά κάνει μία όρθή «*διάγνωση*» της κατάστασης στην οποία θρίσκεται. Μέ την προϋπόθεση αυτή και μόνο, θά μπορούσε νά συμφωνήσει κανείς και μέ μία άλλη διάπωση του Χρ.Κυριαζή πως τά δυό άρθρα των Λ. Κύρκου και Κ.Φιλίνη στην ΚΟΜΟΕΠ «*ίσως άποτελούν την άπαρχή γιά άνακαταξίσεις και άνασυγκροτήσεις που θά παίξουν καθοριστικό ρόλο*» στην πορεία του ΚΚΕ έσωτ. αλλά και ενός ευρύτερου φάσματος δυνάμεων «*που άρθρώνουν την πολιτική τους*» σύμφωνα μέ τις έπιλογές του ΚΚΕ έσωτ.

ΠΟΙΑ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΚΚΕ έσωτ.

ΚΑΤΑ τή γνώμη μου, αυτό από τό όποιο πάσχει τό ΚΚΕ έσωτ. δέν είναι όπωσδήποτε οι γενικές του διακηρύξεις. Γιατί απ' αυτές έχει – θά 'λεγε κανείς – πλήρη επάρκεια. Έχει κάνει πολύτιμες έπεξεργασίες – κατοχυρωμένες και στο πρόγραμμά του – γιά τους δρόμους ανάπτυξης της επαναστατικής διαδικασίας στην Έλλάδα.

ΕΧΕΙ διακηρύξει την προσήλωσή του στον κυρίαρχο ρόλο των λαϊκών μαζών, της ελεύθερα διαμορφωνόμενης και έκφραζόμενης λαϊκής πλειοψηφίας στον καθορισμό των εξελίξεων, έχει άπορρίψει τό μονολιθισμό και τις «*έπισημες αλήθειες*», έχει ταχθεί χωρίς επιφυλάξεις υπέρ του ελεύθερου δημοκρατικού διαλόγου, υπέρ του πολυκομματισμού, υπέρ της διατήρη-

σης και της παραπέρα ανάπτυξης όλων των ατομικών ελευθεριών, έγγυθσεων και δικαιωμάτων στα πλαίσια μίας συνεχώς εμπλουτιζόμενης και διευρυνόμενης δημοκρατίας μέ άποκορύφωμα τό σοσιαλισμό. Έχει διατυπώσει θεωρητικά την ανάγκη της πάλης γιά βαθιές δημοκρατικές μεταρρυθμίσεις, μέσα στην οποία θά πραγματοποιείται σέ κάθε φάση ή μέγιστη συμπάραταξη λαϊκών και πολιτικών δυνάμεων. Έχει ύπογραμμίσει την ανάγκη άυτονομίας των συνδικάτων και των μαζικών λαϊκών οργανώσεων γενικότερα.

ΕΧΕΙ άπορρίψει την τακτική των τυφλών αδιεξόδων, των πολώσεων στο έπίπεδο των λαϊκών μαζών και των άκαιρων μετωπικών άναμετρήσεων. Έχει τονίσει την ανάγκη της άυτονομίας του κινήματος από ξένα καθοδηγητικά κέντρα και έχει καταδικάσει την πρακτική του ήγεμονισμού. Έχει διαγράψει μέ σαφήνεια – στις έπεξεργασίες του πάντα – τό πως αντιλαμβάνεται τό σοσιαλισμό σέ αντίδιαστολή τόσο προς τις σοσιαλδημοκρατικές αύταπάτες όσο και προς την πρακτική του «*υπαρκτού σοσιαλισμού*». Και, πέρα απ' όλα αυτά, δέν έχει παραλείψει και τις πιό προωθημένες έπεξεργασίες του εύρωκομμουνισμού, είτε αυτές άφορούν τά κινήματα της νεολαίας και των γυναικών, είτε μία καινούργια στάση άπέναντι σέ προβλήματα ήθικά και ψυχολογικά του σύγχρονου άνθρώπου που συναρθρώνονται στην άναζήτηση ενός άλλου τρόπου, ενός άλλου περιεχομένου ζωής, πλουτίζοντας την παραδοσιακή αντίληψη της πάλης των τάξεων αλλά και του ίδιου του σοσιαλισμού.

ΤΙΠΟΤΕ όμως από όλα αυτά δέν στάθηκε ίκανό νά έμποδίσει τη σημερινή εξαιρετικά δύσκολη κατάσταση του ΚΚΕ έσωτ. όπως αυτή έκφράστηκε και άριθμητικά στις εκλογές του 1977. Και τό χειρότερο είναι πως

τίποτε απ' όλα αυτά – όσο στεντόρειες και άν γίνονται αυτές οι διακηρύξεις – δέν προσφέρει την παραμικρή ένδειξη γιά άνακαμψη. Τό ΚΚΕ έξ. έσπευσε θέβαια νά πανηγυρίσει γιά τή «*χρειακοπία*» δήθεν της ανανέωσης που έχει μάλιστα «*διεθνή σημασία*», ύπονοώντας πως χρεωκόπησε δήθεν στην Έλλάδα ένα διεθνές ρεύμα, ό εύρωκομμουνισμός. Μέσα στο ΚΚΕ έσωτ. αλλά και στον περίγυρό του, δέν έλειψαν οι γνώμες και προτάσεις που συγκεντρώνουν την προσοχή τους στη διόρθωση των διακηρύξεων είτε γιατί αυτές είναι «*δύσκολες*» γιά τις μάζες είτε αντίθετα γιατί σέρονται πίσω από τή «*δεκτικότητα*» των μαζών, είτε γιατί δέν είναι άρκετά «*ανανεωτικές*» και «*πλατειές*» είτε αντίθετα γιατί δέν είναι άρκετά «*άντιδεξιές*», είτε γιατί είναι πολύ «*άντισοβιετικές*» και «*άντι-ΚΚΕ*» είτε αντίθετα γιατί είναι πολύ «*παραδοσιακές*» και δέν προχωρούν σέ άρκετη «*ρήξη*» μέ τό γραφειοκρατικό κατεστημένο. Μέ τή σειρά της, ή ήγεςία του ΚΚΕ έσωτ. δέν δυσκολεύτηκε νά κάνει κατά καιρούς σημαντικές άναπροσαρμογές στο έπίπεδο των γενικών διακηρύξεων, προσπαθώντας νά άναστρέψει μέ τέτοια μέσα μία καθοδική πορεία.

ΕΤΣΙ, από την περιφρονητική στάση του 1974 προς την παράδοση του παλιού ενιαίου ΚΚΕ και προς τους δεσμούς που συνδέουν, ακόμα και συναισθηματικά, τό σύγχρονο εργατικό κίνημα προς την παράδοση αυτή, κατέληξε στη φραστική υιοθέτηση της συνέχειας του κινήματος και μάλιστα στην κατά κόρον χρησιμοποίηση σφυροδρεπάνων και κόκκινων σημαίων. Και από την ΕΑΔΕ, έκφρασμένη στην πράξη μέ μία υπερταξική αντίληψη (άπό τους «*Στόχους του Έθνους*» ως την ΑΣ-ΔΗΣ) κατέληξε – μετά τό 2ο (10ο) Συνέδριο του ΚΚΕ έσωτ. – σέ μία «*αδιάλλακτη*» πολι-

τική συνθηματολογία που με πολύ μεγάλη δυσκολία διακρίνεται από τη διέξοδο που προσφέρουν τό ΠΑΣΟΚ και τό ΚΚΕ έξ., δηλ. από την κατολίσθηση προς μία μετωπική ανάμετρηση των «δημοκρατικών» προς τις «δεξιές» δυνάμεις, σάν ένιαία και άμετακίνητα σύνολα.¹

ΦΤΑΣΑΜΕ έτσι στο σημείο όπου τό ΚΚΕ έσωτ. «τά έχει πεί όλα» και «τά έχει δοκιμάσει όλα» — στίς διακηρύξεις πάντα — άλλα χωρίς αποτέλεσμα. Καί θά μείνει χωρίς αποτέλεσμα όποιαδήποτε προσπάθεια διόρθωσης των γενικών διακηρύξεων όσο δέν θά κρίνονται οι διακηρύξεις από τό σκοπιά του πώς, μέ ποιές λειτουργίες και μέ ποιά μορφή φτάνουν στίς μάζες. Γιατί αυτό που έφταιξε στο ΚΚΕ έσωτ. θά είναι μέγιστο λάθος νά αναζητείται και μόνο στό κείμενα των διακηρύξεων του, άποσπασμένα από τή διερεύνηση τής συνολικής λειτουργίας αυτών των διακηρύξεων μέσα στή συγκεκριμένη πρακτική του ΚΚΕ έσωτ. σέ όλους τούς τομείς, μέ τή φυσιογνωμία που διαμόρφωσε και πρόβαλε στίς μάζες μέσα σ' αυτή τήν πρακτική, μέ τή συνείδηση που άπόκτησαν τό στελέχη και τά μέλη του.²

ΑΥΤΗ ή συγκεκριμένη πρακτική του ΚΚΕ έσωτ. που χρωματίζει άνεξίτηλα τίς όποιες διακηρύξεις του, δέν άλλαξε ούτε όταν τό ΚΚΕ έσωτ. μιλούσε γιά ΕΑΔΕ ούτε μετά απ' αυτήν, ούτε όταν γύριζε επιδεικτικά τίς πλάτες στήν παράδοση του ένιαίου ΚΚΕ, στο όνομα μιάς δήθεν «ευρύτητας», ούτε όταν γέμισε μέ κόκκινες σημαίες. Πρόκειται γιά τήν πρακτική ένός κόμματος που ή ήγεσία του «πίστεψε στήν αυτόματη άκτινοβολία των ιδεών του», όπως αναφέρεται σάν «λεπτομέρεια» σέ κάποια παράγραφο

στίς αποφάσεις του 2ου (10ου) Συνεδρίου του ΚΚΕ έσωτ. μέ τρόπο όμως τέτοιο ώστε αυτή ή καίρια άναγνώριση — όμολογία νά χάνεται μέσα σέ μία πολύ διαφορετική και αντιφατική συλλογιστική. Πρόκειται πιο άπλά γιά μία πρακτική που έχασε από τό όπτικό της πεδίο τήν άνάγκη λειτουργίας του ΚΚΕ έσωτ. σάν έκφραστή τής άμεσης κοινωνικής διαμαρτυρίας των έργατων και των πιο φτωχών και καταπιεζόμενων στρωμάτων, σάν του κόμματος που μπορεί νά «χωρέσει», νά οργανώσει και νά συντονίσει τά κινήματα κοινωνικής άμφισβήτησης, σ' όλους τούς χώρους, συνδέοντας σωστά τό σήμερα μέ τό αύριο και «επενδύοντας» τίς μακροπρόθεσμες έπιλογές του μέ τό κριτήριο τής άγωνιστικής πράξης σήμερα. Πρόκειται γιά τήν πρακτική ένός κόμματος που άντλήθηκε — και δυστυχώς άντλαμβάνεται ακόμα σέ μεγάλο βαθμό — τήν παρέμβασή του στήν πολιτική ζωή τής χώρας μέ τή μορφή κυρίως των πολιτικών δηλώσεων, των άνακοινώσεων και των συνεννοήσεων των κορυφών. Η πρακτική αυτή συνοδεύτηκε — άναπόφευκτα — από μία γενικότερη παραμόρφωση του κόμματος που τό άπομάκρυνε από τίς εργαζόμενες μάζες.

ΟΤΑΝ λοιπόν μιλάμε γιά τήν πολιτική του ΚΚΕ έσωτ. και θέλουμε νά τήν κρίνουμε, είναι άνάγκη νά δούμε συνολικά τό πώς οι διακηρύξεις του φτάνουν μέσα από μία συγκεκριμένη πρακτική στίς λαϊκές μάζες, τό πώς δηλ. οι διακηρύξεις γίνονται συγκεκριμένη πολιτική. Καί άν θέλουμε νά «άναγνώσουμε πολιτικά» τήν εξέλιξη του ΚΚΕ έσωτ. (τού μοναδικού φορέα τής ανανέωσης του έλληνικού κομμουνιστικού κινήματος, έξω από τό όποίο ό ίδιος ό όρος ανανέωση γίνεται μία άπροσδιόριστη ιδεολογικοπολιτικά έννοια που χωράει τούς πάντες και κανένα), πρέπει νά μίν άποσπατούμε από τά συμπεράσματα που βγαίνουν από τή συγκεκριμένη πρακτική των μαζών.

ΧΩΡΙΣ αυτό τό κριτήριο, ύπάρχει ό κίνδυνος νά κλειστούμε — όσοι άνησυχούμε και θέλουμε νά προβληματιστούμε γιά τό μέλλον, σέ μία πολύ δύσκολη σημερινή κατάσταση — στο δικό του ό καθένας σύστημα κλειστών ιδεών και άπόλυτων άληθειών, χωρίς δυνατότητα συνεννόησης. Καί τότε αυτή «ή ανάνεωση των επανεξετάσεων» που εύστοχα διάλεξε σάν τίτλο του άρθρου του ό Χρ. Κυριαζής και που καταλήγει άβασάνιστα σέ μία άκόρεστη άναζήτηση «νέων φορέων» κάποιας άπροσδιόριστης «ανανέωσης», κινδυνεύει νά γίνει μία έκφυλιστική διαδικασία — ψευδώνυμο του χάους, μέ τό ΚΚΕ έξ. στο ρόλο του εύκολου «θριαμβευτή».

ΤΟ ΚΚΕ έσωτ. ΚΑΙ Ο «ΑΝΑΝΕΩΤΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ»

Ο ΧΡ. ΚΥΡΙΑΖΗΣ συνδέει κατά κάποιο τρόπο τή «δημόσια αντιπαράθεση των άπόψεων στον ήγετικό μηχανισμό του ΚΚΕ έσωτ.» μέ τό πρόβλημα τής συσπείρωσης των δυνάμεων του «ανανεωτικού χώρου», τονίζοντας μάλιστα «τή σαφή πολιτική σημασία» που έχει ή άπόφαση τής ήγεσίας του κόμματος νά δημοσιοποιήσει αυτή τή διαφορά άπόψεων «σέ ζητήματα καθοριστικά». Προσωπικά, χωρίς θέβαια νά είμαι

σέ θέση νά ξέρω πώς σκέφτηκε ή ήγεσία του ΚΚΕ έσωτ. στο σημείο αυτό, πιστεύω πώς άντικειμενικά ύπάρχει μία τέτοια σύνδεση.

ΑΥΤΗ τή στιγμή, σημαντικές δυνάμεις που δέν διαφωνούν μέ τίς βασικές έπιλογές του ΚΚΕ έσωτ. δέν εντάσσονται μολαταύτα στίς γραμμές του και ούτε δείχνουν μία τέτια διάθεση γιά τό μέλλον. Φαίνεται μάλιστα πώς αυτές οι δυνάμεις κάθε άλλο παρά έλαττώνονται. Η τέτια δυσπιστία προς τό ΚΚΕ έσωτ. δέν παύει νά είναι πολιτική, έστω και άν έκδηλώνεται σάν δυσπιστία προς πρόσωπα ή και προς τό σύνολο τής ήγεσίας. Είναι τελικά δυσπιστία στή δυνατότητα θετικών διαφοροποιήσεων στο ΚΚΕ έσωτ. έπειτα από μία πολύ άρνητική έσωκομματική πρακτική. Είναι δυσπιστία στο κατά πόσο θά μπορούν αυτές οι δυνάμεις νά «λειτουργήσουν» μέσα στο ΚΚΕ έσωτ. και όχι άπλως νά άναγνωρίσουν παθητικά και νά δεχτούν μέ τή συμμετοχή τους μία κατάσταση που τούς έχει μέχρι σήμερα άπωθήσει.

ΑΥΤΟΣ ό λεγόμενος «ανανεωτικός χώρος» άποθλάπει μόνιμα — κάτω από τό βάρος μιάς τέτιας δυσπιστίας προς τό ΚΚΕ έσωτ. — στή δυνατότητα κάποιου «καινούργιου φορέα», είτε μέ τή συμμετοχή του ΚΚΕ έσωτ. ως βασικής «συνιστώσας» είτε — στήν άνάγκη — και χωρίς αυτήν. Πιστεύω πώς πρόκειται όχι μόνο γιά άνεδαφική κατεύθυνση — στίς συγκεκριμένες συνθήκες — αλλά και γιά μία τάση που ανακυκλώνει συνεχώς τήν άμφισβήτηση προς τό μοναδικό ύπαρκτό φορέα, τό ΚΚΕ έσωτ. διαιωνίζοντας τή μή στράτευση σημαντικών δυνάμεων σέ μία κρίσιμη φάση τής πάλης προς τό νεοσταλινισμό του ΚΚΕ έξ. και μάλιστα χωρίς νά έχει νά δώσει τίποτε σάν μία πλατφόρμα ουσιαστικά διαφορετική από ό.τι έχει διακηρύξει τό ΚΚΕ έσωτ. Καί καταλήγει έτσι νά γίνεται μία ακόμα ύπόσχεση που ένώ δέν τροφοδοτείται ούτε άναδειχνεται από μία συγκεκριμένη πρακτική στο έπίπεδο πριν απ' όλα του μαζικού λαϊκού κινήματος, καταλήγει — γιά νά διαφοροποιηθεί — σέ μία «άριστερή» φρασολογία.

ΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ όμως — πρέπει νά τό τονίσουμε — δέν έχουν δημιουργηθεί από τίς δυνάμεις που σήμερα αντιδρούν μ' αυτό τόν τρόπο. Έχουν δημιουργηθεί από τό ίδιο τό ΚΚΕ έσωτ. και τήν ήγεσία του, σέ μία διαδικασία που άποθάρρυνε, άπογοήτευσε και άπώθησε ευρύτατες και πολύ δραστήριες δυνάμεις. Μέσα σ' αυτή τήν κατάσταση, ό δημόσιος διάλογος που άρχισε μέ τή δημοσίευση των άπόψεων του Λ. Κύρκου στήν ΚΟΜΟΕΠ και μέ μία πρώτη άπάντηση σ' αυτές, του Κ. Φιλίνη, μπορεί πραγματικά νά λειτουργήσει προς τήν άρση των δυσπιστιών, μόνο έφόσον «θέσει τόν δάκτυλον επί των τύπων των ήλων». Μόνο έφόσον δηλ. συνδεθεί μέ τά πραγματικά προβλήματα που έχουν άναστείλει τήν άνάπτυξη του ΚΚΕ έσωτ. και έχουν συρρικνώσει τήν άπληρησή του σάν ένός ανανεωτικού κομμουνιστικού κόμματος.

ΟΙ ΑΠΟΨΕΙΣ που εξέθεσε ό κ. Λ. Κύρκος άναιρούν κατά τή γνώμη μου — παρά τό ότι σέβομαι τήν προσωπική του προσφορά — και τήν άναγκαιότητα και τή δυνατότητα αυτόνομης ύπαρξης του ΚΚΕ έσωτ. καθώς έλαχιστοποιούν τίς διαφορές του τόσο προς τόν «ύπαρκτό σοσιαλισμό» όσο και

κυκλοφορησε

**η πολιτική θέση
του σοιρρεαλισμου**

ΑΝΤΙΕ ΜΗΠΕΤΟΝ

ΘΥΤΘΠΙΑ

Ναυαρίνου 11, 1ος όρ.
ΑΘΗΝΑ τηλ. 36.38.696

πρός τό ΚΚΕ έξ. ΟΙ έκκλήσεις άλλωστε «έλα σ. Φλωράκη νά συναντηθούμε στά μισά του δρόμου» έχουν λεχθεί και έπαναληφθεί δημόσια από πολλά χρόνια, μαζί μέ πολλά άλλα ανάλογα, τροφοδοτώντας μία μεγάλη σύγχυση στό ΚΚΕ έσωτ. και άσφαλώς μή βοηθώντας καθόλου στό «βιζωμά του στην έθνική μας ζωή», όπως λέει στό άρθρο του ο Α. Κύρκος.

ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ όμως είναι τί είδους απάντηση δίνεται σέ τέτοιου είδους απόψεις. Καί μ' αυτό δέν θέλω νά κάνω υπαινιγμό σέ βάρος της πρώτης και όρθης γενικά απάντησης πού έδωσε ήδη ο Κ. Φιλίνης. Θέλω νά υπογραμμίσω τόν κίνδυνο πού συνεπάγεται γιά τό ΚΚΕ έσωτ. ή μονόπλευρη - και ίσως άποκλειστική - φόρτισή του μέ την αντίθεση πρós τό ΚΚΣΕ και πρós τό ΚΚΕ έξ. Γιατί ή καταδίκη του ήγεμονισμού του ΚΚΣΕ και της γραμμής του ΚΚΕ έξ. είναι στοιχείο της ανανέωσης του έλληνικού κομμουνιστικού κινήματος, μόνο στό βαθμό πού εντάσσεται σέ μία συνολική ιδεολογικοπολιτική διαμόρφωση ενός κόμματος έργατικού και έπαναστατικού, πού επιδιώκει νά επιβεβαιώνεται αυτό τό χαρακτήρα του μέσα στην καθημερινή αγωνιστική πρακτική των μαζών. Άλλιώς, στίς συγκεκριμένες καταστάσεις πού αντιμετωπίζουμε, ύπάρχει ο κίνδυνος μία τέτια καταδίκη, άποσπασμένη από μία συνολική ιδεολογικοπολιτική διαμόρφωση, νά λειτουργεί κατά έναν πολύ διαφορετικό τρόπο, ενισχύοντας μία μη κομμουνιστική συνείδηση μέσα στό Κόμμα.

ΟΙ ΑΠΟΨΕΙΣ του Α. Κύρκου σχετικά μέ τό ΚΚΣΕ, τόν «ύπαρκτο σοσιαλισμό» και τό ΚΚΕ έξ. συνταιριάζονται άρμονικά μέ μία συγκεκριμένη αντίληψη γιά τό χαρακτήρα του ΚΚΕ έσωτ. και την πολιτική του. Αυτή όμως ή τελευταία αντίληψη δέν ύπηρεζε μόνο του Α. Κύρκου. Σύρθηκε σ' αυτήν όλη ή ήγεσία του ΚΚΕ έσωτ. Σε ποιά λοιπόν σημεία βρίσκονται τά πραγματικά μέτωπα του δημόσιου διαλόγου πού άνοιξε στην ΚΟΜΘΕΠ; Καί γιά νά γίνω πιό συγκεκριμένος: 'Η ύποβάθμιση της αντίθεσης πρós τό ΚΚΣΕ και τό ΚΚΕ έξ. είναι - όσο και άν φαίνεται περίεργο από μία πρώτη ματιά - τό αναγκαίο επακόλουθο ενός κόμματος πού δέν στοχεύει κυρίως στην έργατική τάξη και στους εργαζομένους, πού δέν οικοδομείται σάν ένα κομμουνιστικό κόμμα. Γιατί δέν αισθάνεται πώς έχει νά χωρίσει μέ τό ΚΚΕ έξ. τόν ίδιο χώρο, δέν του διεκδικεί την έκπροσώπηση στρωμάτων άπέναντι στά όποια τό ΚΚΕ έξ. νιώθει α priori σάν ιδιοκτήτης. 'Αν θά προσέξει κανείς λ.χ. την ΕΔΑ θά δει πώς παρά τή ριζική διαφορά της γενικής πολιτικής της σέ σχέση μέ τό ΚΚΕ έξ. δέν έχει καθόλου πρós τό κόμμα αυτό ανταγωνιστικές σχέσεις.

Η ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ λοιπόν των άπόψεων του Α. Κύρκου στό σκέλος και μόνο της έλαχιστοποίησης των διαφορών πρós τό ΚΚΣΕ και τό ΚΚΕ έξ., χωρίς αυτή ή αντιμετώπιση νά προχωρεί βαθύτερα στην άνασκευή της τάσης πού αυτές οι άπόψεις έξέφρασαν και εκφράζουν σέ ό,τι αφορά τό χαρακτήρα του κόμματος, είναι όπωσδήποτε λειψή. Καί επί πλέον μπορεί νά γίνει και άποπροσανατολιστική, στό βαθμό πού θά ενισχύει άπλώς την αντίθεση πρós τόν ήγεμονισμό του ΚΚΣΕ και πρós την πολιτική του ΚΚΕ έξ. χωρίς νά θεμελιώνει αυτή την αντίθεση στα πραγματικά προ-

βλήματα ανάπτυξης του ΚΚΕ έσωτ. και ένίσχυσης του κομμουνιστικού ανανεωτικού του χαρακτήρα.

ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ λοιπόν μέτωπα πού άνοίγουν μέ τό διάλογο πού άρχισε στην ΚΟΜΘΕΠ είναι πολύ εύρύτερα. Όσο και άν ο διάλογος αυτός πρωτοεμφανίστηκε μέ συνομιλητές δύο μέλη της ήγεσίας του ΚΚΕ έσωτ., τό πραγματικό πρόβλημα πού έχει τεθεί είναι ο χαρακτήρας του κόμματος πού οικοδομείται μέχρι σήμερα, μέ σύμφωνα στην πράξη όλα τά μέλη του ήγετικού του πυρήνα. Καί μέ την προϋπόθεση αυτή, μέ την προϋπόθεση δηλ. πώς ο διάλογος αυτός δέν θά πάρει τή μορφή αντιπαράθεσης λογικών κατασκευών αλλά θά συνδεθεί μέ την πρακτική του ΚΚΕ έσωτ., μέ τά όξέυατα προβλήματα οικοδόμησης και φυσιογνωμίας του πρós τις μάζες, μπορεί πραγματικά νά έλπίζει κανείς στίς θετικές προοπτικές πού έπισημανε ο Χρ. Κυριαζής.

ΓΙΑΤΙ, κατά τή γνώμη μου, απαραίτητο στοιχείο γιά μία καινούργια έμπνευση στίς γραμμές του ΚΚΕ έσωτ. και γιά την άνοδο της αξιοπιστίας και του κύρους του σέ έναν εύρύτερο χώρο, είναι νά σταματήσει ή πρακτική πού καλύπτει τό χαρακτήρα και τό βάθος των βαρύτατων λαθών πού έχουν διαπραχθεί. Αυτό πού δέν έγινε στό 2ο (10ο) Συνέδριο του ΚΚΕ έσωτ. (μέ την έπιστράτευση του «μπαμπούλα» της 'Β' Πανελλαδικής» και της «συντεταγμένης πορείας» πού κουκούλωσε τά πάντα), είναι ανάγκη νά γίνει τώρα. Κανένας «άπό μηχανής θεός» δέν μπορεί νά επέμβει γιά νά διορθώσει μία κατάσταση έξαιρετικά δύσκολη τόσο γιά τό ΚΚΕ έσωτ. όσο και γιά τις τύχες της ανανέωσης του έλληνικού κομμουνιστικού κινήματος.

ΟΣΟΙ δέν θεωρούν τις τύχες αυτές σάν ύπόθεση «έκλογικής διάσωσης κάποιων κομματικών μηχανισμών», βλέπουν πραγματικά στό διάλογο πού άρχισε στό ΚΚΕ έσωτ. μία καινούργια δυνατότητα γιά νά κινηθούν στό προσκήνιο εύρύτερες δυνάμεις, γιά νά βρεθεί μία λύση μέσα από τις όγκούμενες δυσκολίες. Είναι βέβαια μόνο μία δυνατότητα. Τό τί τελικά θά γίνει εξαρτιέται από πολλούς άλλους παράγοντες άνάμεσα στους όποιους έχει άποφασιστικό βάρος ή άίσθηση της ευθύνης πού έχει έπωμιστεί ή σημερινή ήγεσία του ΚΚΕ έσωτ.

1. Αυτή την κατολίωση την έπισημαίνει και ο Σωτ. Βαλντέν στην ΚΟΜΘΕΠ (τεύχος 30-31). 'Αλλά, ύποδείχνοντας σάν λύση την άπλή έπιστροφή στην ΕΑΔΕ χωρίς νά ξετάξει τό πώς αυτή έφτανε στίς μάζες και τό γιατί άποκρούονταν απ' αυτές, καταλήγει νά καγχάζει τή «δεκτικότητα» των μαζών, δηλ. νά καγχάζει ουσιαστικά τις ίδιες τις συγκεκριμένες μάζες, από τό έθος μιας αθθεντίας, πού δέν έπιζητεί την επιβεβαίωση της στη ζωή αλλά σέ ένα έγκεφαλικό σύστημα ιδεών.

2. Κατά τή γνώμη μου, αυτή την άπόσπαση έκαναν και όσοι σύντροφοι στό 2ο (10ο) Συνέδριο του ΚΚΕ έσωτ. - αλλά και κατοπινά - πίστεψαν στην ανάγκη «άριστεροποίησης» των διακηρύξεων σάν φάρμακο δήθεν κατά της συρρίκνωσης του κόμματος ή σάν δόση μιας «έπαναστατικής ανανέωσης». Τό μόνο πού πέτυχαν είναι πώς «διόρθωσαν» μέν σ' αυτό τό πνεύμα τις διακηρύξεις του ΚΚΕ έσωτ. αλλά μεγιστοποίησαν έτσι και τά άδιέξοδα και τή σύγχυση στίς γραμμές του, άποδείχνοντας πόσο τό «φάρμακο» πού πρότειναν ήταν και άποπροσανατολιστικό και έκτονωτικό ταυτόχρονα των άνησυχιών πού έχουν δημιουργηθεί μέσα στό κόμμα.

ΚΑΛΒΟΣ

ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ

Η ΟΥΤΟΠΙΑ

Τόμας Μύρ

ΕΡΩΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

Χ. Μαρκούζε

ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΥ ΓΟΥΣΤΟΥ

Α. Σύνινγκ

ΟΙ ΧΑΡΤΟΓΙΑΚΑΔΕΣ

Σ. Ρ. Μίλς

Η ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΔΙΕΥΘΥΝΤΩΝ

Τζ. Μπάρναμ

ΔΙΟΚΤΗΣΙΑ ΚΑΙ ΕΞΟΥΣΙΑ

Γκ. Κόλκο

ΤΗΣ ΓΗΣ ΟΙ ΚΟΛΑΣΜΕΝΟΙ

Φ. Φάνον

ΑΠΑΡΧΕΣ ΤΗΣ ΑΣΤΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ

Μ. Χορκχάιμερ

ΙΔΕΟΛΟΓΙΑ

Τζ. Πλάμενατζ

Ν. ΜΑΚΙΑΒΕΛΛΙ, ΕΡΓΑ

Τόμος Α'

Ν. ΜΑΚΙΑΒΕΛΛΙ, ΕΡΓΑ

Τόμος Β'

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΩΝ

11 μελέτες

ΓΙΑ ΤΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Ρ. Άρόν

Η ΤΑΞΙΚΗ ΔΟΜΗ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΕΙΔΗΣΗ

Στ. Όσάφσκι

Η ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΗΣ ΓΑΛΛΙΚΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ

Μπ. Γκρέθουζεν

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Χάρολντ Λάσκι

Η ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΑΦΡΙΚΗΣ

Τζ. Τσίγκλερ

ΑΝΤΑΡΤΟΠΟΛΕΜΟΣ (ΘΕΩΡΙΑ-ΠΡΑΚΤΙΚΗ)

Τέημπερ

ΕΞΟΥΣΙΑ ΚΑΙ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

Χ. Μαρκούζε

ΤΙ ΕΙΔΑ ΣΤΗΝ ΚΙΝΑ

Α. Σταυριανού

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΑΣΤΙΚΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ (τόμ. Α')

Α. Κόφλερ

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΑΣΤΙΚΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ (τόμ. Β')

Α. Κόφλερ

Η ΠΡΟΤΕΣΤΑΝΤΙΚΗ ΗΘΙΚΗ

ΚΑΙ ΤΟ ΠΝΕΥΜΑ ΤΟΥ ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΜΟΥ

Μάξ Βέμπερ

Η ΥΠΟΣΧΕΣΗ ΤΟΥ ΕΠΕΡΧΟΜΕΝΟΥ ΜΕΣΑΙΩΝΑ

Α. Σταυριανού

Η ΘΡΗΣΚΕΙΑ ΚΑΙ Η ΑΝΟΔΟΣ ΤΟΥ ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΜΟΥ

Ρ.Χ. Τώουου

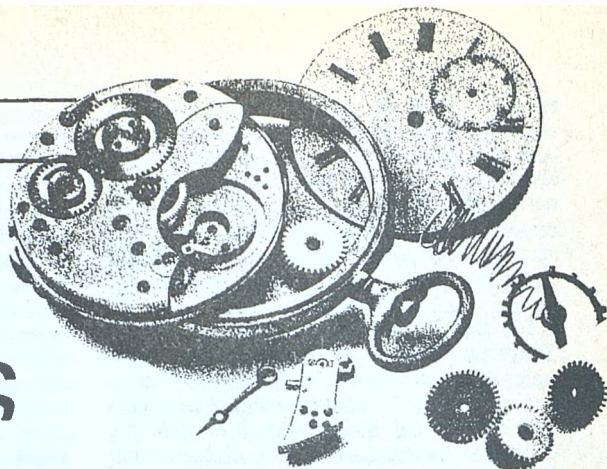
ΙΣΛΑΜ ΚΑΙ ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΜΟΣ

Μ. Ρόντισσον

'Αναξαγόρα 1, 'Αθήνα (112) τηλ. 52.46241

‘Η αδυναμία μιᾶς εὐρύτερης ἐπέμβασης

τοῦ Ν. Τσακίρη

ΓΙΑ ΤΟΝ χώρο τῆς ἀριστερᾶς καὶ ἰδιαίτερα γιὰ τὸν χώρο τῆς νεολαίας τῆς ὁ περασμένος χειμῶνας στάθηκε ἰδιαίτερα πλούσιος σέ γεγονότα. Οἱ καταλήψεις τῶν Πανεπιστημίων, ἡ ἀνάδειξη ἑνός νέου ριζοσπαστικοῦ ρεύματος στό φοιτητικό κίνημα, ἡ ραγδαία ἀποδέσμευση δυνάμεων ἀπό κομματικές ὁργανώσεις μέ ἀποκορύφωμα τὴν κατάθεση τῆς διαφωνίας τῶν 400 τοῦ ΚΚΕ καὶ τῆς ΚΝΕ, ἀποτέλεσαν τίς σημαντικότερες ἐκδηλώσεις τοῦ κλίματος πού διαμορφώνεται καὶ καταδείχνουν τίς διάφορες σημερινές πλευρές τοῦ φαινομένου πού χαρακτηρίζεται σάν «κρίση τῆς Ἀριστερᾶς».

ΜΕΣΑ σέ τέτοιες συνθήκες ἡ ἐπανεξέταση τῆς μέχρι τώρα πορείας τῶν ὁργανώσεων τῆς Ἀριστερᾶς, ὁ ἐπαναπροσδιορισμός τοῦ τρόπου λειτουργίας καὶ ἐπέμβασής τους καὶ ἡ ἀναζήτηση μιᾶς νέας πολιτικῆς ἀντίληψης ἀποτελοῦν τοὺς ἀπαραίτητους ὅρους γιὰ τὴν κατανόηση τῆς δυναμικῆς τοῦ φαινομένου τῆς «κρίσης». Τό ἀνοιγμα μιᾶς προοπτικῆς γιὰ τὴν συγκλίνουσα πορεία καὶ τὴν συνύπαρξη τῶν ζωντανῶν δυνάμεων πού αὐτὴ ἡ κρίση ἀπελευθερώνει ἀποτελεῖ ἓνα λίγο ἢ πολύ κατατεθειμένο αἶτημα, ταυτόχρονα ὅμως μπορεῖ κανεὶς νά διαπιστώσει τὴν ἀνεπάρκεια τῶν μέχρι σήμερα «ἀπαντήσεων» πού ἐπιχειρήθηκαν.

ΑΠΕΝΑΝΤΙ σ' αὐτό τό αἶτημα ὁ χώρος τοῦ ΚΚΕ ἔσ. εἶχε ἀπό νωρίς δηλώσει ἐνδιαφερόμενος, φροντίζοντας μέ ὀρισμένες ἐνέργειες καὶ (κυρίως) διακηρύξεις νά συμπεριληφθεῖ στὴν ἐξελισσόμενη δυναμική.

Ἡ ΑΓΧΩΔΗΣ προσπάθεια νά συγκρατήσῃ τὴν καθοδική πορεία τῆς ὁργανωτικῆς καὶ πολιτικῆς του ἐμβέλειας, πού συνεχιζόταν ἀπὸ τὴν ἐκλογικὴ ἡττα τοῦ '77 καὶ τίς δραματικές ἐσωκομματικές ἐξελίξεις τοῦ '78, ἐμπλουτίστηκε μέ μιὰ σειρά ἀπὸ πρωτοβουλίες καὶ ἀνοίγματα πρὸς τίς νέες δυνάμεις πού ἀπελευθερώνονταν στό πολιτικό σκηνικό τῆς ἀριστερᾶς. Ἡ τυχόν θετικὴ ἀνταπόκριση σ' αὐτές ὑπολογιζόταν νά λύ-

σει τό ἐπείγον πρόβλημα τῆς σταθεροποίησης τῶν δυνάμεων τοῦ ΚΚΕ ἔσ. ἐνῷ ταυτόχρονα θά τοῦ παρεῖχε τὴν ἀπὸ καιρὸ ἀμφισβητούμενη δυνατότητά του νά διαδραματίζει τὸν κύριο ρόλο στὸν χώρο τῆς «ἀνανεωτικῆς ἀριστερᾶς». Ὁ ρόλος τοῦ «Ρήγα» σ' αὐτὴ τὴν προσπάθεια θά ἦταν ζωτικῆς σημασίας, ἀφοῦ τοῦ ἔπεφτε τό βάρος τοῦ «νεολαϊστικοῦ χώρου» μέσα στὸν ὁποῖο συντελέστηκαν οἱ κυριότερες ἀνακατατάξεις καὶ ἐκδηλώθηκαν μέ τὸν πιὸ ἔντονο τρόπο ὅσα χαρακτηρίζουν τὴν φάση, πού διανύουμε.

Μ' ΑΥΤΗ τὴν ἐννοια τό 2ο Συνέδριο τῆς ΕΚΟΝ «Ρήγας Φεραῖος», πού συνέρχεται αὐτές τίς μέρες, μπορεῖ νά κριθεῖ οὐσια-

στικά μόνο ἀπὸ τὴν πλευρὰ τῆς ἀνταπόκρισής του στό αἶτημα, πού ἤδη ἀναφέρθηκε. Οἱ ἀπαντήσεις πού θά δώσει γιὰ τὸν τρόπο, πού ἀντιλαμβάνεται τὴν σημερινή κρίση τῆς Ἀριστερᾶς, μ' ὅλες τίς ἰδιαίτερα ἔντονες διαστάσεις πού προσλαμβάνει στὸν χώρο τῆς νεολαίας, ἡ ἀξιοπιστία τῶν συγκεκριμένων μεθοδεύσεων πού θά προτείνει καὶ ἡ τόλμη τῶν ἐνδεχόμενων πρωτοβουλιῶν, θά καθορίσουν καὶ τὴ σημασία τοῦ Συνεδρίου. Θά τό ἀναδείξουν σέ πολιτικό γεγονός γιὰ τό χώρο τῆς Ἀριστερᾶς ἢ θά τό περιάγουν στὰ ἀδιάφορα πλαίσια μιᾶς ἐσωκομματικῆς διαδικασίας;

ΤΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ βέβαια θγαίνουν πάντα ἀσφαλέστερα ἂν κανεὶς περιμένει

ΣΕΙΡΑ «ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ»

Διεύθυνση: ΑΡΙΣΤΟΒΟΥΛΟΣ ΜΑΝΕΣΗΣ. Επιμέλεια: ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΑΣΧΟΣ

Ετοιμάζονται:

Γ. ΠΑΣΧΟΣ: Πολιτική Δημοκρατία καὶ Κοινωνικὴ Ἐξουσία. Β' ΕΚΔΟΣΗ

Α. ΜΑΝΕΣΗΣ (ἐκδότης): Ἡ κρίση τῆς Ἀστικῆς Δημοκρατίας.

ΟΥΜΠ. ΤΣΕΡΟΝΙ: Μαρξισμός καὶ Δίκαιο

Μ. ΜΙΑΓ: Κράτος Δικαίου

Β. ΑΜΠΕΝΤΡΟΤ: Εἰσαγωγή στὴν Πολιτικὴ Κοινωνιολογία

Ἐκδοτικός Οἶκος ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΣ, Πρ. Κορομηλά 38, τηλ. 264958, 277350 Θεσσαλονίκη

τήν ολοκλήρωση των γεγονότων. Θά αποτολμούσαμε παρ' όλα αυτά μία από τα τώρα έκτιμηση, κρίνοντας από την πορεία των Προσυνεδριακών διαδικασιών, αλλά και από την τύχη των μέχρι σήμερα πρωτοβουλιών του «Ρήγα» και του ΚΚΕ έσ.

Ο «ΡΗΓΑΣ ΦΕΡΑΙΟΣ» μετά την δραστική αλλαγή έναντι των καταλήψεων του Δεκέμβρη (όταν εγκατέλειψε την επιφυλακτική και κάποτε ειρωνική στάση του και συντάχθηκε με το «κίνημα των καταλήψεων») υιοθέτησε μία ευρύτερη πολιτική «αντιδογματικής ένότητας», στην προσπάθειά του να εκφράσει ένα τμήμα τουλάχιστον από τις ριζοσπαστικές δυνάμεις του φοιτητικού χώρου που οριοθετούνταν απέναντι στις μεγάλες παρατάξεις της Νεολαίας ΠΑΣΟΚ και της ΚΝΕ. 'Απέφυγε όμως προσεκτικά να προσδιορίσει τα πολιτικά πλαίσια μέσα στα οποία συνελάμβανε αυτή την ένότητα και πολύ περισσότερο απέφυγε με εξώφθαλμο τρόπο να αναφερθεί στο ρόλο που θα διαδραμάτιζαν συγκριμένοι φορείς ή χώροι («Β' Πανελλαδική», «400» κλπ). Γρήγορα έτσι η «αντιδογματική ένότητα» μετακίνησε στο επίπεδο μίας απλής εκλογικής συμπαράταξης του «Ρήγα» και των έπιρρών του και η δυναμική της, προσωρινά τουλάχιστον, εξαντλήθηκε με την λήξη του μαραθώνιου Πανεποδαστικού Συνεδρίου.

ΠΑΡ' ΟΛΑ αυτά, η απόφαση της τελευταίας Συνόδου της ΚΕ του ΚΚΕ έσ. ήρθε να ξαναθέσει το ζήτημα της εκλογικής συμπαράταξης αλλά και της μονιμότερης ένότητας του «αντιδογματικού χώρου», σέ μία πιο προχωρημένη παρά ποτέ διάσταση. Δυό μήνες μετά την απόφαση κανείς δέν μπορεί να μιλήσει ότι αυτή τη φορά θρήκε ανταπόκριση μεγαλύτερη από τις άλλες. 'Η απροθυμία του ΚΚΕ έσ. να θέσει σέ επανεξέταση τα πολιτικά πλαίσια πραγματοποίησης των διάφορων μορφών ένότητας που διακηρύσσει, αποκαλύπτει εύκολα τη λογική του «πόλου έλξης», που διέπει αυτές τις πρωτοβουλίες, και γεννά την εύλογο σκεπτικισμό και την συνακόλουθη αποποίηση στους αποδέκτες των προσκλήσεων.

ΜΕΣΑ σ' ένα τέτοιο κλίμα που καθόρισαν οι άτολμες διακηρύξεις και οι άκαρποι χειρισμοί του ΚΚΕ έσ., τα περιθώρια πρωτοβουλιών που έμεναν στον «Ρήγα» ήταν ήδη πολύ στενά.

Ό έφησυχασμός που τροφοδοτήθηκε από τα αποτελέσματα των φοιτητικών εκλογών περιόρισε άκόμα πιο πολύ την διάθεση ανοιγμάτων, που ένδεχόμενα θά ύπονόμειαν τις έπικρατούσες «άπόψεις» και τους φορείς τους. Τήν ίδια περίοδο ή άνοιχτή, πιά, εμφάνιση της αντίθεσης άνάμεσα στην τάση του ΚΚΕ έσ. που άντικρύζει φιλικά το «άλλο Κ.Κ.» και στις δυνάμεις που έπιζητούν την σαφέστερη όριοθέτηση άπέναντί του (βλ. ΑΝΤΙ, τ. 148) έστρεψε το ένδιαφέρον στην έκβαση των άναμετρήσεων μεταξύ των όπαδών της μίας ή της άλλης άποψης και άπώθησε το ζήτημα της συνολικότερης συγκρότησης των δυνάμεων του «άνανεωτικού χώρου» στις κατώτερες κλίμακες προτεραιοτήτων του Συνεδρίου.

ΟΙ ΘΕΣΕΙΣ του Κεντρικού Συμβουλίου φροντίζουν κύρια να έπιβεβαιώσουν τη δικαίωση της διάσπασης του '78 και να άνα-

προσαρμόσουν τις παλιότερες πρακτικές και άναλύσεις της όργάνωσης (κυρίως καταστατικός χάρτης νεολαίας) στις τρέχουσες άπαιτήσεις, παραπέμποντας το ζήτημα της δυναμικής του «χώρου» στην κλασική μεθοδολογία της «άναζήτησης κοινών σημείων» μεταξύ των δυνάμεων που τον συνιστούν: «Οι πρωτοβουλίες και ή δράση της όργάνωσης μας, πρέπει να στοχεύουν στην άναζήτηση κοινών σημείων με τις ζωντανές δυνάμεις αυτού του χώρου γιατί άποτελούν μία σημαντική συνιστώσα του κινήματος της νεολαίας σήμερα... (Θέσεις Κ.Σ., σελ. 15)».

Η ΕΛΛΕΙΨΗ βέβαια μιάς συγκεκριμένης πολιτικής πρότασης που θά ένεργοποιούσε τις δυνάμεις αυτές προς μία κατεύθυνση άναζήτησης όχι μόνο κοινών σημείων, αλλά κοινής πορείας, προδικάζει και την έμβελεια των έπικλήσεων.

ΙΔΙΑ περίπου κατάσταση χαρακτηρίζει και την συμμετοχή στον προσυνεδριακό διάλογο του «Θούριου», όπου τα θέματα που τίγονται περιστρέφονται στο μεγαλύτερο μέρος τους σέ έπεξεργασίες των έπί μέρους «πολιτικών» της όργάνωσης και έλάχιστα άσχολούνται με την γενικότερη πορεία της.

ΚΑΤΩ άπ' αυτές τις συνθήκες ή ευρύτερη πολιτική σημασία του Συνεδρίου του «Ρήγα» συρρικνώνεται καθώς διαγράφεται βέβαιη ή «άδυναμία» του να παρέμβει στον πολύ μεγαλύτερο από τις δικές του διαστάσεις χώρο της «νέας δυναμικής του νεολαϊστικού κινήματος». Δέν είναι τυχαίο άλλωστε που ως και ή ίδια ή ΑΥΓΗ άσχολήθηκε με την προβολή του Συνεδρίου έλάχιστα περισσότερο από ό,τι για μία συνηθισμένη κομματική δραστηριότητα.

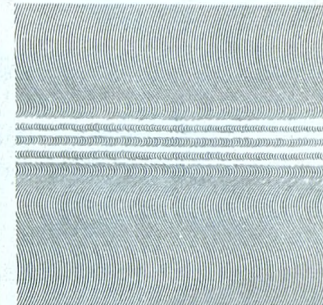
ΟΠΩΣΔΗΠΟΤΕ βέβαια ή έκβαση των άναμετρήσεων των διάφορων στελεχών του Κεντρικού Συμβουλίου, άνάμεσα στις όποιες προβλέπεται ή άντικατάσταση του σημερινού γραμματέα Μπ. Γεωργούλα από στέλεχος γνωστό για την συνδικαλιστική του δράση στο Πολυτεχνείο και άποδεκτό λόγω της μετριόπαθειας που έπιδεικνύει στις ένδοκομματικές διενέξεις, θά δημιουργήσει πιθανόν διαφορετικούς όρους για την άνάπτυξη νέων πρωτοβουλιών. Τό σίγουρο όμως είναι ή άπώλεια της τωρινής εύκαιρίας για την διατύπωση μιάς πειστικής πρότασης, για τη συσπείρωση των ευρύτερων δυνάμεων, που θά ήταν πειστική άν περιείχε τη δυνατότητα έπαναπροσδιορισμού της πολιτικής και του «Ρήγα».

ΣΕ ΜΙΑ έποχή όμως που ή πολιτική και ιδεολογική άδυναμία της Άριστερας διαστέλλεται καθημερινά, το να περιορίζεται κανείς στον έλεγχομένο χώρο του, ίσοδυναμεί και με παραίτηση από το αίτημα μιάς συνολικότερης αντιμετώπισης της κρίσης, πράγμα που είναι δυνατό ν' άναληφθεί μόνο μέσα από ούσιαστικές πολιτικές πρωτοβουλίες των κύριων δυνάμεων. Για τον «Ρήγα» αυτό θά σήμαινε μία άλλη στάση ιδιαίτερα άπέναντι στα συγκροτημένα τμήματα του ριζοσπαστικού άριστερου χώρου και κυρίως άπέναντι στη «Β' Πανελλαδική». Κάτι τέτοιο όμως θά άναιρούσε την «δικαιωμένη» θέση της «άναπότρεπτης ρήξης» και την έγκυρότητα των άντιλήψεων που έκτοτε έπικράτησαν στην όργάνωση. Καί γι' αυτό άλλωστε οι ένέργειες άφίστανται το άναγκαίο διάστημα από τις διακηρύξεις.

ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΑΝ

Απάντηση σιόν Αλιονοέρ και σιόν Ελλενοιέν

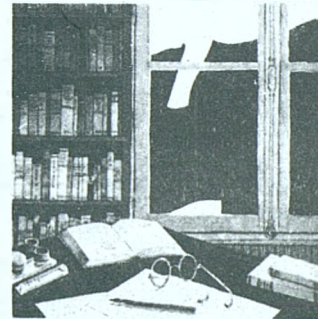
ΕΡΝΕΣΤ ΜΑΝΤΕΑ

ΟΥΤΟΠΙΑ

φοιτητες, διανοουμενοι και παδη των ταξεων

ΕΡΝΕΣΤ ΜΑΝΤΕΑ

ΟΥΤΟΠΙΑ

προβλημα της καθημερινης ζωης ΛΕΩΝ ΤΡΟΤΣΚΙ

ΟΥΤΟΠΙΑ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΟΥΤΟΠΙΑ

Ναυαρίνου 11, 1ος όρ. ΤΤ 114
ΑΘΗΝΑ τηλ. 36.38.696

ΑΝΤ.ΛΙΒΑΝΗΣ & ΣΙΑ "ΝΕΑ ΣΥΝΟΡΑ,"

ΣΟΛΩΝΟΣ 94, τηλ.: 36 10 589

ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ

ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ Θ. ΦΛΩΡΟΥ

Έπίτιμου Έκπαιδευτικού Συμβούλου

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΟ ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟ ΚΑΙ ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΟ ΛΕΞΙΚΟ

● Ένα ΛΕΞΙΚΟ ΣΥΓΧΡΟΝΟ πού
ή ύπευθυνότητα του συντάκτη
του ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΦΛΩΡΟΥ,
Έπίτιμου Έκπαιδευτικού
Συμβούλου καί ή φιλοδοξία γιά
καλές έκδόσεις τών έκδόσεων
ΑΝΤΩΝΗΣ ΛΙΒΑΝΗΣ
«Νέα Σύνορα» τό καθιστοῦν

χρήσιμο καί ἀπαραίτητο ὄχι μόνο γιά τούς μαθητές,
σπουδαστές καί ἐκπαιδευτικούς ἀλλά καί γιά ὅλους τούς Έλληνες
καί Έλληνίδες πού θέλουν νά γνωρίζουν, νά ἐρμηνεύουν,
νά μιλάνε καί νά γράφουν σωστά τή γλώσσα μας.

● Ένα βιβλίο προσφορά στήν Έλληνική Παιδεία.

● Δεμένο δρχ. 1.000.

Γράψτε μας: ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΝΕΑ ΣΥΝΟΡΑ» ΣΟΛΩΝΟΣ 94
τηλ. 36.10.589 ΑΘΗΝΑ

Στείλτε μου το

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΟ ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟ ΚΑΙ ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΟ ΛΕΞΙΚΟ

καί θά πληρώσω ἀντικαταβολή στόν ταχυδρόμο: 1000 δρχ.

Όνομα
Έπώνυμο
Διεύθυνση
Πόλη

Ἀπό πρότυπο εκπαιδευτήριο, οἶκος ἐμπορίου

τῆς Ρούλας Γκόλιου

ΕΔΩ καί δύο μῆνες οἱ καθηγητές τῆς Τεχνικῆς Σχολῆς Θεσσαλονίκης ὁ «Εὐκλείδης» μέ τή συνεχή καί ἐνεργητική συμπαράσταση τῶν σπουδαστῶν τῆς σχολῆς, ἔχουν ἐπιδοθεῖ μέ ἀξιοθαύμαστη συνέπεια, σοδαρότητα καί ἐπιμονή σ' ἓναν ἀγῶνα γιά τή διάσωση καί τήν ἐπίβωση τοῦ «Εὐκλείδης».

ΤΑ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ χρόνια ἡ διοίκηση τῆς σχολῆς καταλήφθηκε πρᾶξικοπηματικά ἀπό ἓνα σωματεῖο, τήν «Παμμηχανική», πού ἀπομυζᾷ συστηματικά τοὺς πόρους τῆς, καί διαχειρίζεται τή σχολή σάν κερδοσκοπική ἐπιχείρηση. Τελευταῖα ἀπειλεῖ νά τήν μετατρέψει σέ σοῦπερ-μάρκετ.

Ὁ ἀγῶνας τῶν καθηγητῶν καί τῶν σπουδαστῶν πού ἄρχισε στίς 6 Μαρτίου καί συνεχίζεται ὡς σήμερα ἔθεσε δύο βασικούς στόχους: τήν ἄμεση ἀντικατάσταση μέ τήν ἐπέμβαση τῆς πολιτείας τῆς σημερινῆς παράνομης διοίκησης τῆς σχολῆς καί τήν μετατροπή τῆς σχολῆς σέ Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου.

ΚΑΤΑ τή διάρκεια τοῦ ἀγῶνα οἱ καθηγητές τῆς σχολῆς ἔφεραν στό φῶς τῆς δημοσιότητας τήν ἱστορία τοῦ «Εὐκλείδης» καί ὅλα ἐκεῖνα τά στοιχεῖα πού πιστοποιοῦν τό δίκαιο τοῦ ἀγῶνα. Τά παραθέτουμε ὅσο τό δυνατόν συνοπτικά.

Τό 1936 τό ἐπαγγελματικό σωματεῖο «Ἐνωση Μηχανικῶν Τεχνιτῶν Μακεδονίας-Θράκης» ἱδρύσκει τήν Τεχνική Σχολή Θεσσαλονίκης «Ὁ Εὐκλείδης», προκειμένου νά δώσει τήν εὐκαιρία στά μέλη του νά πάρουν ἓνα πτυχίο.

ΑΜΕΣΩΣ μετά τήν ἱδρύση τῆς σχολῆς τό σωματεῖο μετονομάστηκε σέ «Παμμηχανική Ἐνωση Διπλωματούχων Πρακτικῶν Μηχανικῶν Βορείου Ἑλλάδος».

Τήν πρωτοβουλία γιά τήν ἱδρύση τῆς σχολῆς εἶχε ὁ Γεώργιος Γκόγκας, γραμματέας ὡς τότε στή διοίκηση τῆς Σχολῆς Μηχανικῶν «Ὁ Ἀρχιμήδης» στόν Πειραιᾶ, στά πρότυπα τῆς ὁποίας φιλοδόξησε νά δημιουργήσει μιάν ἀντίστοιχη στή Θεσσαλονίκη.

ΣΤΗΝ ΑΡΧΗ ὁ «Εὐκλείδης» λειτουργοῦσε σάν νυχτερινή σχολή μέ 350 μαθητές ἡλικίας ἀπό 14 ὡς 57 χρονῶν. Ἦδη ὅμως ἀπό τόν δεύτερο χρόνο λειτουργίας ἄρχισαν νά αὐξάνουν τόσο οἱ μαθητές τῆς ὅσο καί τά τμήματα, ὥστε ὅταν ἡ σχολή ἀπέκτησε δικές τῆς κτιριακές εγκαταστάσεις λειτουργήσαν καί ἡμερήσια τμήματα.

Η ΔΙΟΙΚΗΣΗ καί διαχείριση τῆς σχολῆς ἀρχικά ἀνατέθηκε ἀπό τό Ὑπουργεῖο Ἑθνικῆς Οἰκονομίας (βάσει τοῦ διατάγματος τῆς 23.1.37 πού ἦταν καί ὁ πρῶτος ὀργανισμός τῆς σχολῆς) σέ ἐννεαμελὴ διοικητική ἐπιτροπή πού ἀποτελοῦσαν:

ὁ ἐπιθεωρητὴς βιομηχανίας, πού ἦταν καί ἀντιπρόσωπος τοῦ Ὑπουργείου ἀπὸ τὸν ἐπιθεωρητὴ ἐργασίας ἀπὸ ἓναν ἀντιπρόσωπο τοῦ δήμου

ἀπὸ ἓναν ἀντιπρόσωπο κάθε ἐπιμελητηρίου (τεχνικοῦ, ἐμπορικοῦ καί βιομηχανικοῦ, ἐπαγγελματικοῦ καί βιοτεχνικοῦ)

ἀπὸ ἓνα μέλος ἐνός σωματείου τῆς δύνάμεως ἀπὸ ἐργατικὸ κέντρο Θεσσαλονίκης καί τέλος

ἀπὸ δύο μέλη τῆς ἰδρύτριας.

Η ΑΝΑΘΕΣΗ τῆς διοίκησης στήν ἐπιτροπή ἐγινε γιὰτί ἡ ἰδρύτρια δὲν ἦταν σέ θέση νά εἰσφέρει ἀπὸ τοὺς πόρους τῆς τό 1/3 τουλάχιστον τῶν χρημάτων πού ἀπαιτοῦνταν γιά τή συντήρηση τῆς σχολῆς (ὅπως προέβλεπε τό ἄρθρο 3 τοῦ Α.Ν. 28/1936).

ΠΡΑΓΜΑΤΙ, ὅπως φαίνεται ἀπὸ τά στοιχεῖα πού συγκέντρωσαν οἱ καθηγητές τῆς σχολῆς καί πού δὲν διαψεύστηκαν, ἡ ἰδρύτρια δὲν συνεισέφερε ὅλα αὐτά τά χρόνια οὔτε δραχμὴ γιά τή σχολή.

ΣΕ ΣΧΕΤΙΚΗ ἐργασία τοῦ κ. Γ. Γκόγκα, πού ὑπῆρξε ἐμπνευστὴς καί διευθυντὴς τῆς σχολῆς ἐπὶ 40 χρόνια, ἀναφέρεται ὅτι ἡ σχολή «εἶναι ἔργο τῆς Θεσσαλονίκης στήν ὁποία ἰδιαίτερα ἔχει ἀφιερωθεῖ καί ἀνήκει» καί ὅτι ἡ Θεσσαλονίκη μπορεῖ νά εἶναι ὑπερήφανη γιά τό μεγάλο αὐτὸ ἔργο τῆς στοργῆς καί τῆς ἀγάπης τῆς.

Ο «ΕΥΚΛΕΙΔΗΣ» ἀπὸ τή γέννησή του ἀκόμη δὲν θεωρήθηκε σάν ἰδιωτική σχολή ἀλλὰ σάν «ἐκπαιδευτικὸ ἱδρυμα ἐπιδιωκὼν κοινωφελεῖς σκοπούς».

Ἐτσι ἀντιμετωπίστηκε τόσο ἀπὸ τὸ κράτος ὅσο καί ἀπὸ μιὰ σειρά ἰδιωτικῶν φορεῖς, καί ὀργανισμοῦς.

Ἐτσι ἡ σχολή τέθηκε σέ λειτουργία, συντηρήθηκε καί ἀπέκτησε τήν τεράστια περιουσία τῆς, ἐπὶ μιὰ εἰκοσαετία καί πλέον, χάρις στίς ἐπιχορηγήσεις καί εἰσφορές τοῦ κράτους, τοῦ κόσμου μέ τή μορφή εἰσφορῶν σὰ καύσιμα ὑπὲρ τῆς σχολῆς, τῶν κλωστοῦφαντουργῶν μέ τή μορφή ὑποχρεωτικῶν εἰσφορῶν, τοῦ δήμου Θεσσαλονίκης, τοῦ ἐμπορικοῦ καί βιομηχανικοῦ ἐπιμελητηρίου Θεσσαλονίκης, τοῦ βιοτεχνικοῦ ἐπιμελητηρίου, διαφόρων σωματείων, ὀργανισμῶν καί ἰδιωτῶν καί τέλος ἀπὸ δάνειο τοῦ σχεδίου Μάρσαλ, μέ τό ὁποῖο κάλυψε τά ἐξοδα τῆς ἀνέγερσης τῶν κτιριακῶν τῆς εγκαταστάσεων. Καί φυσικά μέ τά δίδακτρα τῶν σπουδαστῶν πού ἀπλῶς κάλυπταν τή διαφορά μεταξύ εἰσφορῶν καί ἐξόδων καί ἔτσι διατηρήθηκαν ἐπὶ πολλὰ χρόνια σέ χαμηλὸ ἐπίπεδο.

ΣΑΝ κοινωφελὲς ἱδρυμα μὴ κερδοσκοπικὸ ἡ σχολή κέρδισε φορολογικὲς ἀπαλλαγές καί ἄλλες κρατικὲς διευκολύνσεις, ἐνῶ καί τέτοιο δὲν συμβαίνει μέ καμμιά ἰδιωτικὴ σχολή. Ἀποτελοῦσε ἓνα ἰδιότυπο νομικὸ πρόσωπο μέ διοικητική καί περιουσιακὴ αὐτοτέλεια.

ΓΥΡΩ σὲ 1959 ἡ σχολή βρέθηκε νά ἔχει μιὰ περιουσία τριάντα περίπου ἑκατομμυρίων, πού ἰσοδυναμοῦν σήμερα μέ τρία δισεκατομμύρια.

ΟΛΑ αὐτά φαίνεται ὅτι ἀνοῖξαν τήν ὄρεξη τῆς ἰδρύτριας πού ἀποφάσισε νά οἰκιοποιήσῃ αὐτὴν τήν τεράστια περιουσία. Καί ἐνῶ ὡς τότε συμμετεῖχε μόνο

διοικητικά και όχι οικονομικά, «θεώρησε αυτονόητο» ότι αφού ήταν ιδρύτρια ήταν και ιδιοκτήτρια της σχολής.

ΕΤΣΙ, όταν τό 1959 πέρασε η έποπτεία της Έπαγγελματικής Έκπαιδευσης στο Υπουργείο Βιομηχανίας, τό Δ.Σ. της ιδρύτριας έφτιαξε νέο οργανισμό της σχολής, όπου όριζε ότι ό «Ευκλείδης» άνήκει στην «Παμμηχανική Ένωση» και ότι η διοίκηση και διαχείριση της περιουσίας της σχολής άνήκουν επίσης στην ιδρύτρια, αλλά άνατίθενται σε δεκαμελή τώρα διοικητική επιτροπή πού συγκροτείται κάθε δύο χρόνια από τό νομάρχη. Αύτόν τόν οργανισμό ένέκρινε μέ απόφασή του τό Υπουργείο Βιομηχανίας και αυτός ίσχυσε επί έντεκα συνεχή χρόνια.

ΑΠΟ τό 1970 και μετά βλέπουμε την ιδρύτρια νά τροποποιεί συνεχώς τόν οργανισμό της σχολής κατά τό δοκούν και σύμφωνα μέ τά συμφέροντά της, χωρίς καμμία έγκριση και κανέναν έλεγχο από την πολιτεία. Απομάκρυνε σταδιακά από την διοίκηση τούς εκπροσώπους του δήμου, του ΕΚΘ και του αρμοδίου υπουργείου, ενώ ταυτόχρονα αύξησε τόν αριθμό τών δικών της μελών και άρχισε νά όρίζει ή ίδια τά μέλη τών επιμελητηρίων.

ΣΗΜΕΡΑ ή σχολή διοικείται από έντεκαμελή διοικούσα επιτροπή, της όποιας έξι μέλη άνήκουν στο Δ.Σ. της «Παμμηχανικής» και τά υπόλοιπα είναι άπλά μέλη τών επιμελητηρίων, έγκάθετα της ιδρύτριας ή άπλά «πρόσωπα κύρους».

Υπάρχει δέ και ένας εκπρόσωπος του ΕΚΘ στη διοίκηση, ενώ δέν όρίζεται τέτοιος από τόν ισχύοντα σήμερα οργανισμό της σχολής. Ίσως γιατί τό ΕΚΘ είναι τό μόνο από τούς ενδιαφερόμενους φορείς πού συμπλέει σήμερα μέ τή διοί-

ΤΟ ΧΡΟΝΙΚΟ ΤΩΝ ΚΙΝΗΤΟΠΟΙΗΣΕΩΝ

ΤΟ 1977 τοποθετείται ή τελευταία πραξικοπηματική ένέργεια του ΔΣ της «Παμμηχανικής» γιά την «διοικητική κατάλυση» της Σχολής «ΕΥΚΛΕΙΔΗ». Τότε είχαν ξεσηκωθεί οι σπουδαστές κάνοντας αποχή από τά διδασκτρα, μέ αιτήματα την απομάκρυνση της διοικήσεως και τή μετατροπή της σχολής σε ΝΠΔΔ. Ό άγώνας αυτός φέτος είχε τίς τελευταίες του συνέπειες, αφού οι πρόεδροι τών τότε συλλόγων τών σπουδαστών καταδικάστηκαν πρωτόδικα σε 7 μήνες φυλακή ύστερα από μήνυση γιά συκοφαντική δυσφήμιση από μέρους της σχολής.

ΜΕ ΤΗ λήξη του σχ. έτους 1978-79 στάλθηκαν σε πολλούς ώρομίσθιους καθηγητές συστημένες έπιστολές πληροφορώντας τους ότι στις 31.8.79 λήγει ή σύμβασή τους μέ τή Σχολή. Παράλληλα σε λίγο καιρό άρχισαν και απολύσεις του βοηθητικού προσωπικού και άργότερα τού διοικητικού. Αυτό αποτέλεσε μία άφορμή γιά τούς καθηγητές του Ευκλείδη νά κινητοποιηθούν μέσα άπ' τό Σύλλογό τους πού ιδρύθηκε τό 1975. Άρχισαν νά μαζεύουν στοιχεία ικανά νά δώσουν τά έρείσματα γιά τό ξεσήκωμα πού θά έπρεπε νά είναι μαζικό.

Η ΚΥΡΙΑ άφορμή δόθηκε στις 3 Φεβρουαρίου του 1980, όταν ή «Παμμηχανική» σε γενική συνέλευσή της προσπάθησε νά περάσει τροποποίηση του καταστατικού της, πού νά όρίζει μέ ποίο τρόπο τό σωματείο τους, και κύρια ή διοίκηση του σωματείου τους θά μπορεί νά έκποιεί μηχανήματα της Σχολής πού προορίζονταν αποκλειστικά γιά έκπαίδευση. Ακόμα ήθελε νά περάσει τροποποίηση του καταστατικού πού θά της έδινε τή δυνατότητα νά νοικιάζει μέρος ή όλόκληρη τή Σχολή σε φορείς

πού δέν είχαν καμμία σχέση μέ την έκπαίδευση. Έγινε και ένα παζάρεμα μέ την τοπογραφική ύπηρεσία πού δέν έφερε, εύτυχώς, θετικά αποτελέσματα. Όλα αυτά έγιναν γνωστά στο σύλλογο τών καθηγητών πού άμέσως έκανε γενική συνέλευση γιά νά αποφασίσει άπεργία και άγώνα πού θά αποτρέψει τά ληστρικά σχέδια τών εργατοπατέρων της «Παμμηχανικής». Νόμιμη όμως είναι μία άπεργία όταν έχει μόνο οικονομικά αιτήματα ή γενικότερα άμεσα γύρω άπ' τό οικονομικό συμφέρον τών εργαζομένων και άλλα.

ΤΗ ΝΟΜΙΜΗ κάλυψη λοιπόν γιά την άπεργία την έδωσε ή ίδια ή Σχολή όταν πρότεινε στο Υπουργείο Παιδείας τά όνόματα πρώτα του Προέδρου τών καθηγητών, του ταμία του συλλόγου τους και δύο τριών άλλων γιά νά έγκριθεί ή απόλυσή τους. Η πρόταση έγκρίθηκε και ή άπεργία άρχισε. Προειδοποιήθηκε στην άρχή, στις 6, 7 και 8 Μαρτίου 1980. Η συμμετοχή στην άπεργία ήταν 98%, σε ώρες διδασκαλίας, ίσως λίγο λιγότερη σε αριθμό καθηγητών. Παράλληλα οι σπουδαστές δήλωσαν συμπάρασταση στον άγώνα τών καθηγητών και κήρυξαν αποχή άπ' τά μαθήματα τών έστω και λίγων άπεργοσπαστών καθηγητών. Στις 7.3.80 προσπαθήθηκε ειρηνική πικετοφορία σπουδαστών-καθηγητών πού διαλύθηκε από τά ΜΑΤ.

ΜΕΤΑ ΤΗΝ προειδοποιητική άπεργία έγιναν εκκλήσεις στά μέλη της «Παμμηχανικής» νά παραιτηθούν, έγινε δημόσια καταγγελία στο λαό της Θεσσαλονίκης μέσα άπ' τόν τοπικό τύπο και στις 16.3.80 (Κυριακή) δόθηκε συνέντευξη τύπου στο Ξενοδοχείο «Ηλέκτρα». Η πολιτεία, ως

κηση της «Παμμηχανικής» και ύπεραμύνεται τών παράνομα κεκτημένων δικαιωμάτων της.

ΑΠΟ τότε πού ή διοίκηση του «Ευκλείδη» περιήλθε ουσιαστικά στα χέρια της «Παμμηχανικής», ή πιο συγκεκριμένα στα χέρια όρισμένων μελών του διοικητικού της συμβουλίου, ή διοίκηση και ή διαχείριση της σχολής άσκειται έντελώς άνεξέλεγκτα, σάν κερδοσκοπική επιχείρηση. Έχει δέ προβλεφθεί και αναφέρεται στο καταστατικό της ιδρύτριας διάταξη πού στην ουσία προβλέπει ότι σε περίπτωση πού ή επιχείρηση «δέν πάει καλά» και δέν άποφέρει άρκετά κέρδη σάν σχολή, τότε ή ιδρύτρια δικαιούται νά την κλείσει, νά νοικιάσει τίς εγκαταστάσεις της ή νά πουλήσει την περιουσία της.

Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ μεταρρύθμιση κατάργησε μία σειρά από τεχνικές σχολές και αντικατέστησε τίς υπόλοιπες μέ τίς τεχνικές και επαγγελματικές σχολές νέου τύπου, ίδιες μέ τίς δημόσιες πού στο μεταξύ ιδρύθηκαν. Αυτό είχε σάν αποτέλεσμα την πτώση του αριθμού τών σπουδαστών του «Ευκλείδη» και έπομένως την μείωση τών εσόδων του.

ΕΤΣΙ ή «Παμμηχανική» άρχισε νά με-

θοδεύει απολύσεις προσωπικού, ένοικιάσεις χώρων και πωλήσεις μηχανημάτων. Οι καθηγητές της σχολής κατήγγειλαν άπειλές της διοίκησης γιά κλείσιμο της σχολής και δέν θεωρούν καθόλου άπίθανο την μετατροπή του «Ευκλείδη» σε σούπερ μάρκετ στο άμεσο μέλλον.

ΣΤΟ μεταξύ, ενώ ως τό 1972 τά μέλη της διοίκησης ύπηρετησαν μέ άφίλοκέρδεια τή σχολή (δέν έπαιρναν ούτε τίς αποζημιώσεις από τίς συνεδριάσεις αλλά τίς διαθέταν γιά τό χαμηλόμισθο προσωπικό και τούς σπουδαστές), από τό 1976, πού πέρασε ουσιαστικά ή διοίκηση στα χέρια της «Παμμηχανικής» και μετά, τά έξοδα διοίκησης της σχολής άνέβηκαν κατακόρυφα από τό μηδέν στα 5 ως 6 εκατομμύρια (δες αναλυτικό πίνακα).

Η «ΠΑΜΜΗΧΑΝΙΚΗ» μηχανεύτηκε διάφορους τρόπους γιά νά άποσπά χρήματα του «Ευκλείδη», δηλαδή ουσιαστικά χρήματα τών σπουδαστών, γιατί δέν ύπάρχουν πιά επιχορηγήσεις, ή γιά νά έκμεταλλεύεται περιουσιακά στοιχεία της σχολής.

Έξασφάλισε θέσεις και έκοψε μισθούς, άργομισθίες και αποζημιώσεις μέ μέλη της ή ευνουμένους. Αυτή εισπράττει τό ένοίκιο του κυλικείου, έκμεταλ-

ΦΟΡΕΙΣ	ΣΥΝΟΛΟ ΔΑΠΑΝΩΝ	
	ΕΠΙ 1936-42 ΚΑΙ 1954-57	ΓΙΑ ΤΑ ΕΠΙ 1946-1953
Δήμος Θεσσαλονίκης	405.000	72.000.000
Άλλοι Δήμοι	-	1.500.000
Υπουργεία	2.589.500	170.000.000
Ε.Β.Ε.Θ.	315.000	40.000.000
Εργατική Έστία	35.000	-
Σ.Ε.Κ.	7.000	-
Εισαπρές Κουσίμων	4.330.000	3.828.000.000
Είσφ. Κωστούραντ.	755.000	-
Παμμηχανική	-	-
Διάφοροι	48.000	-
Βιοτ. Έπιμ. Θεσσαλ. γιά δωρεάν στέγη, ωτισμό, ύδρ. τά έτη 1941-43 και 1946-52	100.000	400.000.000
ΣΥΝΟΛΟ		
Δάνειο Σχεδίου ΜΑΡΣΑΛ	13.000.000	
Έτήσιες δαπάνες		

ΠΙΝΑΚΑΣ ΕΙΣΦΟΡΩΝ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΦΟΡΕΩΝ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΤΕΧΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ "Ο ΕΥΚΛΕΙΔΗΣ"

σημειωθεί, έπρεπε νά επέμβει μετά τίς καταγγελίες καί δέν τό έκανε.

ΔΕΝ τό έκανε ούτε μετά τή μηνύτρια άναφορά στον είσαγγελέα τής Θεσ/νίκης πού έκαναν οι καθηγητές του «Ευκλείδη» γιά τά σκάνδαλα.

ΣΤΙΣ 17 Μαρτίου οι καθηγητές άρχίζουν άπεργία διαρκείας μπροστά στην άδιαφορία των ύπευθύνων καί άρχίζουν έπαφές μέ τούς φορείς τής πόλης πού άλλοτε συμμετείχαν στή Διοικητική Έπιτροπή τής Σχολής καί διώχτηκαν βίαια άπ' τήν «Παμμηχανική». Οι φορείς τάχτηκαν άμέσως μέ τό μέρος των καθηγητών καί σπουδαστών.

ΣΤΙΣ 20 Μάρτη 80 τό Δημοτικό Συμβούλιο συνεδρίασε σχεδόν άποκλειστικά γιά τόν «Ευκλείδη», μιάς καί ή έκπαίδευση 5000 σπουδαστών είναι πιά θέμα όλόκληρης τής πόλης καί ύποσχέθηκε συμπαράσταση.

ΟΙ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ έπισκέφτηκαν άκόμα τόν Υπουργό Βόρειας Ελλάδας, πού τούς ύπόσχεται νά καλέσει κοινή σύσκεψη όλων των ένδιαφερομένων φορέων.

ΣΤΙΣ 21.4.80 έγινε σύσκεψη όλων των φορέων μέ πρόεδρο τό Νομάρχη Θεσ/νίκης. Καλέστηκαν καί ή «Παμμηχανική» καί τό ΕΚΟ, πού άρνήθηκαν νά παραστούν. Στή σύσκεψη δόθηκαν διαβεβαιώσεις γιά λύση του προβλήματος καί γιά επέμβαση τής πολιτείας, πλην όμως τό μόνο πού κατορθώθηκε ήταν νά παραπεμφθεί ή ύπόθεση στην Όλομέλεια του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

ΣΤΟ μεταξύ ή θρασύτητα τής «Παμμηχανικής» συνεχίζεται μέ τόν παράνομο διορισμό τριών μελών στην ΔΕ τής Σχολής σέ άντικατάσταση των παραιτηθέντων. Μάλιστα ό ένας, ό κ. Άγραφιώτης, ήταν παλιός

λεύεται τό άκίνητο τής σχολής χρησιμοποιώντας το γιά γραφείο της, άποσπά ύπαλλήλους τής σχολής καί τούς χρησιμοποιεί γιά τίς άνάγκες του σωματείου καί σάν «ιδιοκτήτρια» πιά του «Ευκλείδη» καλύπτει όλα τά έξοδά της άπό τόν προϋπολογισμό τής σχολής.

ΕΝΤΟΠΙΖΟΝΤΑΣ τό ένδιαφέρον της στην περιουσία τής σχολής, άδιαφόρησε γιά τήν προσφερόμενη μόρφωση μέ άποτέλεσμα νά πέσει αίσθητά ή στάθμη τής εκπαίδευσης.

Σέ έννημερωτική συγκέντρωση ό πρόεδρος του Δ.Σ. του συλλόγου των καθηγητών τής σχολής περιέγραψε έτσι τίς σχέσεις διοίκησης καί προσωπικού:

«Η συμπεριφορά των εκπροσώπων τής Παμμηχανικής Ένωσης στό προσωπικό καί ιδιαίτερα του χρισθέντος σάν Διευθύνοντος Συμβούλου, είναι άάρεστη καί άπολίτιστη. Τά έπεισόδια διαπληκτισμού μέ τό προσωπικό είναι καθημερινά καί ή άγανάκτηση γιά τή στάση του αυτή γενική. Έγινε ό δικτάτορας τής Παμμηχανικής καί θρίζει τούς πάντες καί τά πάντα, χρησιμοποιώντας ύφος καί γλώσσα λιμανιού. Στίς ύποχρεώσεις της ή Σχολή μέ τούς συνδικαλιστές στή Δ.Ε.,

διευθυντής τής σχολής καί άπομακρύνθηκε τότε σάν πολυθεσίτης καί είναι καί σήμερα στή ΔΕΗ.

ΣΕ ΑΝΟΙΧΤΗ έπιστολή των σπουδαστών τής σχολής Ραδιοτηλεγραφητών Έμπορικου Ναυτικού του «Ευκλείδη», οι σπουδαστές ζητούν άπό τούς καθηγητές νά γυρίσουν στά μαθήματα προκειμένου νά μή χαθεί ή σχολική χρονιά.

Σέ έπιθεβαίωση τής πίστης τους στον κοινό άγώνα οι σπουδαστές δήλωσαν ότι κατέβησαν τήν τετάρτη δόση των διδάκτρων τους στην Έθνική Τράπεζα Άγίας Τριάδας στό όνομα τριών καθηγητών τής έπιτροπής άγώνα, γιά νά καλυφθούν τά έξοδα έπαναλειτουργίας τής σχολής.

ΣΤΟ ΜΕΤΑΞΥ ό Γεν. Έπιθεωρητής Μέσης Τεχν. Έπαγγελμ. Εκπαίδευσης έγκρίνει τή διεξαγωγή προαγωγικών καί άπολυτηρίων εξετάσεων στή Σχολή χωρίς παράταση του σχολικού έτους μέ άπεργοσπαστες καθηγητές καί νεοπροσλαμβανόμενους μόνο γιά τήν περίοδο των εξετάσεων.

ΤΕΛΟΣ, στίς 13 Μαΐου, τό Υπουργείο Παιδείας μέ άπόφασή του έπιτρέπει «κατ' εξαίρεσιν των κειμένων διατάξεων» τήν διεξαγωγή των εξετάσεων μόνον στίς μέσες σχολές καί Λύκεια άπό έπιτροπές δημοσίων εκπαιδευτικών.

ΤΗΝ ΠΕΡΑΣΜΕΝΗ Δευτέρα (1915), οι καθηγητές σέ συγκέντρωσή τους άποφάσισαν νά μήν προσέλθουν σ' αυτές τίς παράνομες εξετάσεις καί αυτή τή στιγμή οι πρωτοβουλίες του ύπουργού οδηγήθηκαν σέ άδιέξοδο.

Ο ΑΓΩΝΑΣ των καθηγητών καί των σπουδαστών του «Ευκλείδη» θρίσκεται σέ πλήρη εξέλιξη.

δέν ανταποκρίνεται καί αναγκάζουν τό προσωπικό νά κάνει όμαδικές άγωγές γιά νά πάρει τό νόμιμο μισθό. Έπιδόματα άδείας των έτών 1974, 1975, 1976, 1977, 1978 καί 1979 πληρώθηκαν τό Μάρτη του 1980 κάτω άπό τήν πίεση των άγωγών. Τό προσωπικό χωρίζεται σέ έννοουμένους καί μή καί άρχίζουν άπό τόν περασμένο Σεπτέμβρη σταδιακά άπολύσεις ύπηρετικού καί διοικητικού προσωπικού, πού επεκτείνονται καί στό διδακτικό προσωπικό. Προτείνεται ή όμαδική άπόλυση καθηγητών καί δέν εξαίρεται, ούτε ό Πρόεδρος του Συλλόγου, καί άπολύεται χωρίς τήν έγκριση τής έπιτροπής Προστασίας Συνδικαλιστικών Στελεχών».

ΚΑΙ συνεχίζει:

... «ΗΣΧΟΛΗ Έυκλείδης» πού επί 36 χρόνια ύπήρξε πρότυπο εκπαιδευτήριο, έγινε οίκος έμπορίου καί δέν χρειάζεται πολύ άκόμα γιά νά γίνει τόπος εκπαιδευτικής άθλιότητας».

ΕΤΣΙ, ήταν φυσικό, οι πρόσφατες άποφάσεις γιά άπολύσεις του προσωπικού νά δώσουν τό νομικό έρεισμα στους καθηγητές τής σχολής γιά νά κινητοποιηθούν άπεργιακά.

ΙΠΠΑΛΕΚΤΡΥΩΝ

Δογάνη 99 τηλ. 4617948

● ΤΑΚΗ ΘΕΟΦΙΛΑΤΟΥ
Έρκος Όδόντων

● ΤΑΚΗ ΘΕΟΦΙΛΑΤΟΥ
Η Άλωσις

τής Κωνσταντινουπόλεως
καί

όλλα Ρεμπέτικα

● ΓΙΑΝΝΗ ΡΕΜΟΥΝΔΟΥ
MODUS VIVENDI

ή

γυμνό μοντέλο πού ποζάρει
καί άντιστέκεται

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ

ΟΔΥΣΣΕΑΣ

Σόλωνος 116, τηλ. 36.19.724

ΚΑΘΕ ΠΡΟΙ

αφραζε

διαβαζε

διαδίδε

την ΑΥΓΗ

τη δίκη 68

φωνη

Κάρολ Έρλιχ
Λήν Φάρρου

ΑΝΑΡΧΙΣΜΟΣ
καί
ΦΕΜΙΝΙΣΜΟΣ

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ

Κιάφας 3, Άθήνα, τηλ. 3639980

Γιά μιά άριστερή διέξοδο στήν πολιτική κρίση

Η Ροσσάνα Ροσσάντα, βασικό στέλεχος του «Μανιφέστου», έδωσε
στό συνεργάτη μας ΠΑΥΛΟ ΝΕΡΑΝΤΖΗ τή συνέντευξη πού ακολουθεί.

Η ένότητα της Άριστεράς

ΕΡ: Η ομάδα του Manifesto – πού σήμερα εκφράζεται κύρια από την δμώνυμη έφημερίδα – είχε άναπτυχθεί πρίν έντεκα χρόνια μέσα από την προσπάθεια συνένωσης της παράδοσης του κομμουνιστικού κινήματος μέ τά νέα κινήματα πού πρωτοεμφανίστηκαν τό '68. Μπορούμε σήμερα νά πούμε ότι ισχύει ακόμη αυτό τό μοντέλο άνάπτυξης;

ΑΠ: Μιά συνένωση, όπως λές, ανάμεσα σέ ό,τι καλύτερο είχε νά παρουσιάσει τό εργατικό και τό κομμουνιστικό κίνημα και τό «νέο», μέ τόν τρόπο τουλάχιστον πού την σκεφτόμασταν τό '69, δέν μπορεί πιά νά έπιτευχθεί. Για τόν άπλούστατο λόγο ότι τά δύο αυτά συστατικά στοιχεία έχουν μετασχηματισθεί. Βλέπει πιά κανείς ότι ή παραδοσιακή κομμουνιστική αντίληψη όδήγησε στό άδιέξοδο των υπαρκτών σοσιαλισμών – έως τούς ένδοκομμουνιστικούς πολέμους – και τόνισε την πόλωση μεταξύ σταλινισμού και σοσιαλδημοκρατίας, σ' έκείνα τά κομμουνιστικά κόμματα πού δέν βρίσκονται στην έξουσία. Γιατί δέν μπορεί νά εξηγηθεί μέ κανένα τρόπο πώς ό μαοϊσμός, πού αποτέλεσε την μεγαλύτερη προσπάθεια έσωτερικής θελτίωσης των μέχρι τώρα επαναστάσεων, τελικά όδηγήθηκε σέ μιά σκληρή άποτυχία. Τά μεγαλύτερα και τά πλουσιότερα σέ ζυμώσεις κομμουνιστικά κόμματα της Δύσης, τό Ιταλικό και τό Ισπανικό, έχουν πάρει μιά άδυσώπητη στροφή πρós τά δεξιά. Οι έσωτερικές άριστερές τους – πού δέν συνυπάρχουν μόνο σάν ιδέες, αλλά είναι και πραγματικά ύποκειμένα μέ κοινωνικές και μαζικές διαστάσεις – άποτελούν, κατά κανόνα, μειοψηφίες.

Αυτή ή διαπίστωση πού είναι κοινή σέ όλη την άριστερά, όταν θέλει νά δει πραγματικά την κατάστασή της, άποκτά δύο έντελώς διαφορετικές σημασίες, ανάλογα μέ τόν τρόπο πού θά ειπωθεί. Άλλος λέει ότι ήταν φυσικό νά υπάρξει τέτοια κατάληξη, γιατί ή «σαπίλα» βρισκόταν μέσα στην επαναστατική ιδέα του κομμουνισμού, στό Λένιν και έπομένως σ' έκείνον τόν μαρξισμό πού εκφράζεται στην επανα-

στατική παράδοση της Γ' Διεθνούς. Καί άλλος βλέπει την επανάσταση σάν μιά διαδικασία πού παρσύρει μαζί του «Mierda y sangre», καθώς τεράστιες μάζες κινούνται, άφου γιά όλόκληρες χιλιετηρίδες δέν είχαν καμία σχέση μέ την πολιτική και τή γνώση.

Γι' αυτό τό κομμουνιστικό κίνημα υπήρξε τό πιό παράδοξο φαινόμενο της Ιστορίας μας, ό μεγαλύτερος συνήγορος της άπελευθέρωσης και ό μεγαλύτερος καταπιεστής του έαυτού του. Ταυτόχρονα, εκείνο έφερε στην πολιτική και την έξουσία εκατομμύρια ανθρώπους και επιτάχυνε την άνάπτυξη του καπιταλισμού, στρεφόμενο όμως εναντίον του σέ κάθε έπίπεδο. Άν είναι έτσι λοιπόν τά πράγματα, ή συνένωση πού θέλαμε νά πετύχουμε μπορεί νά γίνει μέ διάφορους τρόπους, αλλά άποκλείονται δύο: ό γυρισμός της Ιστορίας στην εποχή πρίν από τις επαναστάσεις, στό μαρξισμό της Β' Διεθνούς και ή περιστροφή στό «ιδιωτικό». Φυσικά, τίποτα δέν άπαγορεύεται. Έμεις όμως δέν συμφωνούμε και πρέπει νά καταλάβουμε και νά αναλύσουμε τά νέα αυτά φαινόμενα.

Μιά νέα αντίληψη της κοινωνικής ζωής

ΕΡ: Δηλαδή πιό είναι τό συστατικό στοιχείο πού έμποδίζει την συνένωση, και έχει όδηγήσει σ' αυτή την πολύμορφη κρίση;

ΑΠ: Τό στοιχείο της κρίσης, βρίσκεται στις βασικές σχέσεις πού έχει ό άνθρωπος σάν «κοινωνικό όν»: τή σχέση του μέ την πολιτική και τή σχέση του μέ την παραγωγή. Στή σχέση του μέ την πολιτική άρχισαν νά φθείρονται οι έννοιες του κράτους, του κόμματος και γενικά της «πολιτικής μεσολάβησης», πού είχαν κληρονομηθεί από τό σχηματισμό της σύγχρονης δημοκρατίας. Καί φυσικά δέν θά μπορούσε νά συμβεί διαφορετικά, άν πάρουμε υπόψη μας την ολοένα αύξανόμενη συμμετοχή των μαζών στην πολιτική, πού έχει σάν συνέπεια την άνάπτυξη διαφορών ανάμεσα στην πολιτική, πού θεωρείται ένας προνομιούχος τομέας, μιά ξεχωριστή έξουσία και την κοινωνική συνείδηση εκατομμυρίων νέων άν-

θρώπων μέ μιά δική τους κουλτούρα. Οι νέοι δέν είναι πιά δυνατόν νά άντικατασταθούν, δέν είναι «φτιαγμένοι σέ σειρές». Όλοι τους τέλος πάντων είναι άτομα μέ μιά ξεχωριστή προσωπικότητα πού κάποτε δέν έβρισκες στό μέσο πολιτή.

Ο αιώνας πού διατρέχουμε μάς έχει δώσει πολλά στοιχεία γιά νά αναλύσουμε τις μορφές, πού προάγει ή πολιτική σάν έξουσία, όταν καθίσταται άπαραίτητος ό έλεγχος μαζών, μή ένσωματωμένων a priori, από την Ιθύνουσα τάξη. Όλη ή θεματολογία του ραπορτίκον και της μικροφυσικής της έξουσίας. Παρ' όλα αυτά ή κατανόηση του φαινομένου αυτού όδηγεί την παραδοσιακή άριστερά στην προσπάθεια νά έξασκήσει μιά άλλη έξουσία, επαναλαμβάνοντας τις δύο μοναδικές μορφές του κράτους και της πολιτικής πού γνωρίζει, δηλαδή τις άστικές και τις σταλινικές. Από την άλλη, ό χώρος των νέων άριστερών, συμπύκνωσης σέ μιά «κριτική της έξουσίας», περιορισμένη στην πραγματική, αλλά και παμπάλαια, αντίφαση ανάμεσα στό άτομο και την πολιτική, στην ομάδα και τό κράτος.

Η άριστερά δέν έχει κατορθώσει νά διαμορφώσει μιά διαφορετική έξουσία και σ' αυτόν άκριβώς τόν τομέα βρίσκονται σέ κρίση τά πολιτικά κόμματα της άριστεράς, γιατί είναι αυτά πού έθεσαν τό πρόβλημα της άλλαγής πού σήμερα στρέφεται ενάντια τους. Σέ κρίση βρίσκονται και οι νέες άριστερές πού δέν είναι σέ θέση νά προωθήσουν έναλλακτικές λύσεις. Έτσι σέ αυτό τόν χώρο γεννιέται ή αντίφαση της άυτονομίας, ανάμεσα στην ολοκληρωτική άρνηση της έξουσίας και στην άδυναμία νά άποδραματοποιηθεί εκείνη ή ολοκληρωτική πρακτική της έξουσίας πού είναι ή τρομοκρατία.

Η κριτική της πολιτικής είναι τό βασικό

πρόβλημα σήμερα. Και αυτό μπορείς να το διαπιστώσεις τόσο στο άγχος από το όποιο διακατέχονται κόμματα και συνδικάτα, όσο και στην ανάδραση και την πτώση των κινημάτων. Δεν μās ενδιαφέρει η σωστή λειτουργία της άστικής δημοκρατίας και δεν πιστεύουμε ότι ο νεοαναρχισμός προσφέρει κάτι το καινούριο στην πορεία που πρέπει να ακολουθήσουμε. Ο μαρξισμός — κι αυτό το πιστεύουν πολλοί, που δέν άναγνωρίζονται και δέν αντιπροσωπεύονται στα κόμματα — μπορεί να χρησιμοποιηθεί στην παραπέρα ανάπτυξη της κριτικής της ιδεολογίας γιατί είναι θεωρία ταυτόχρονα της άποξένωσης και της έλευθερίας.

Τό ίδιο ισχύει και στη σχέση του ανθρώπου με την παραγωγή. Μήπως ύπάρχει ή «άντικειμενική» κρίση της ανάπτυξης και ή «ύποκειμενική» κρίση της εργασίας; Έδώ ή κριτική μας είχε έναν οδηγό: τόν προσδιορισμό του σχεδιαγράμματος της καπιταλιστικής άναπαγωγής, καθώς και του όρίου των ιδεών της «προόδου» και της ήθικής της εργασίας. Η ανάπτυξη οδηγεί θίαια σέ μία κρίση και στην παραγωγή θανάτου. Η εργασία οδηγεί σέ διαφόρων μορφών καταπιέσεις ή άποδοκμασίες. Παρ' όλα αυτά τό κεφάλαιο άπάντησε με ένα ταχύτατο έκσυγχρονισμό, έξαλειφοντας τις παλιές τεχνικές του με μία φοβερή ταχύτητα, αλλάζοντας, άνατρέποντας, δημιουργώντας.

Τό πολιτικό άδιέξοδο

ΕΡ: Άκριβώς αυτή ή άλλαγή, ή άυτοματοποίηση, έχει έγκραστήσει ένα «τριχοειδές» έλεγχο πάνω στην παραγωγή, με συνέπεια την παράλληλη ανάπτυξη δύο στοιχείων, που παρουσιάζονται ιδιαίτερα την τελευταία δεκαετία. Την άστικοποίηση του εργαζόμενου σέ σχέση με τό κοινωνικό περιβάλλον, που στό πολιτικό επίπεδο εκφράζεται μέσα από την προσπάθεια της παραδοσιακής άριστερας γιά νά συμμετάσχει στην Χριστιανοδημοκρατική κυβέρνηση και την άρνηση του νέου εργάτη γιά εργασία — και άρα της θέσης του στη παραγωγή—. Οι νέοι καταφεύγουν είτε στην δραστηριοποίηση του ελεύθερου χρόνου, είτε σέ προσωπικές ή συλλογικές έμπειρίες του τύπου «ταξίδι στην 'Ινδία», κοινωνία, μαύρη εργασία (εργασία δίχως καμία σύμβαση ή συμφωνητικό με την εργοδοσία). Αυτά όλα όμως είναι έναλλακτικές λύσεις, γιατί ούσιαστικά αφήνουμε τούς χώρους παραγωγής στην έξουσία του κεφαλαίου. Τό νά είμαστε λοιπόν ενάντια στην καπιταλιστική εργασία σημαίνει τελικά νά δουλεύουμε όσο τό δυνατόν λιγότερο, αφήνοντας την σέ αυτούς που δέν μπορούν νά κάνουν διαφορετικά ή νά προσπαθήσουμε νά δώσουμε, άν είναι δυνατόν, ένα έναλλακτικό μοντέλο;

ΑΠ: Νομίζω ότι δέν θά άπελευθερωθούμε ποτέ άν δέν άπελευθερώσουμε την εργασία. Και θά τό κάνουμε, δημιουργώντας τό έμβρυο μιας διαφορετικής εργασίας. Δείγμα που φαίνεται στην πρακτική των 61 άπολύσεων στο Μιραφιόρι, στην Καστελάνζα και πού εκφράζει τό μοντέλο του «διαφορετικού» παραγωγού σ' ότι άφορά τις μορφές των ίσων εργασιακών σχέσεων, την καταστροφή της άξιας που δίνεται στην υπεραυτοματοποιημένη εργασία, κ.ά.

Σ' αυτά τά σημεία λοιπόν πρέπει νά γίνει

ή συνένωση. "Οχι όπως τά βλέπαμε δέκα χρόνια πριν, σαν ένα «πάντρεμα» του παρελθόντος με τό παρόν, αλλά γιά νά διακρίνουμε στην κρίση του παρελθόντος τις ρίζες και τή λογική που κινεί τό παρόν. Στο όριο όπου συντρέχεται ή παλιά κουλούρα του εργατικού κινήματος, εκεί άκριβώς δημιουργούνται οι καινούριες μορφές των κοινωνικών ύποκειμένων. Η κοινωνία είναι μία, ένα είναι και τό πρόβλημα, αλλά τό 1968 νομίζαμε ότι θά λυθεί άπλά με μία προσθαφαίρεση.

Τότε ή άριστερά θρικόταν σέ διαρκή άνοδο, άνοίγοντας ένα δρόμο που μπορούσαμε νά έξειδικεύσουμε, νά διορθώσουμε και νά ριζοσπαστικοποιήσουμε με μία έσωτερική διαλεκτική, που διευρύνονταν με τό άπλωμα του μετώπου, προωθώντας έτσι την άλλαγή. Άντίθετα, σήμερα ή όλη ένέργεια άπαιτεί μία άνάλυση και μία σύνθεση. Η άριστερά πληρώνει τις καθυστερήσεις και τό λάθος της με την έλάττωση της δύναμής της. Τό ΙΚΚ χάνει βάρος, στελέχη και ψήφους. Οι σοσιαλιστές προχωρούν σταθερά προς τή σοσιαλδημοκρατία. Στα άριστερά του ΙΚΚ δέν ύπάρχει παρά ή άδυναμία και ή άνεπαρκής νεωτερική έπιρροή του PDUP. Οι αντίφάσεις του νέου ριζοσπαστισμού που έμφανίστηκε κάτω από διάφορες μορφές είναι πιά φανερές. Φυσικά τό ίδιο συμβαίνει και με τις άλλες μορφές κοινωνικής και πολιτικής συσπείρωσης. Τά συνδικάτα έχουν άποδυναμωθεί, δέν κυκλοφορούν πιά ιδέες, δέν ύπάρχουν πρωτοβουλίες, ούτε φυσικά οι άγώνες που γίνονταν έπτά μόλις χρόνια πριν. Τά κινήματα της «κοινωνίας των άναγκών» που προωθήθηκαν μέσα από την δημιουργία διαφόρων ομάδων, άνάμεσα στο 1970 και στο 1975, σήμερα διαρρέουν, άφου πρώτα διασπάστηκαν. Κανένας δέν είναι σέ θέση νά δώσει τή νέα «μορφή». "Ο,τι είναι πιο ριζωμένο, μετασχηματίζεται σέ κουλούρες, όπως τό φεμινισμό ή σέ κάποια στοιχειώδη πρακτική που προσπαθεί περισσότερο νά προστατευτεί από τό σύστημα παρά νά τό καταρρίψει. Διάφορες βασικές μορφές ένεργής άρνησης της πολιτικής, όπως ή λευκή ψήφος και ή καταφυγή στην ιδιωτική ζωή, άποτελούν τό υπόβαθρο της σιωπής πάνω στο όποιο περνά και ή τρομοκρατία. Η προσπάθεια της άυτονομίας νά εκφράσει μία διαφορετική πολιτική, μία άμεση σύγκρουση, μία γνήσια «έξέγερση», ταλαντεύεται και αυτή άνάμεσα σέ ιδέες και συμπεριφορές.

Η ένότητα σαν μέσο κι όχι σαν άυτοσκοπός

ΕΡ: Σήμερα τό πολιτικό πλαίσιο μέσα στο όποιο άναπτύσσονται οι πολιτικές δυνάμεις της άριστερας κατά την διάρκεια της περιόδου 1960-75 δέν ισχύει πιά. Η αντίθεση άνάμεσα στή «ρεφορμιστική» και στην «έπαναστατική» πτέρυγά της έπαψε νά ύφίσταται πολιτικά, τουλάχιστον όπως έννοούνταν τότε, άν και τό ιδεολογικό χάσμα έχει μεγαλώσει άκόμα πιο πολύ. Η πρώτη, παρά την οργανωτική της πώση, έξακολουθεί νά θαδίζει προς τό άδιέξοδο της πολιτικής συνεργασίας με τή Χριστιανοδημοκρατία, ή δεύτερη άυτοδιαλύθηκε οργανωτικά μέσα στο κίνημα. Η πολιτική δραστηριότητα του άτόμου — που άνήκει στη Νέα Άριστερά — δέν «περνά» μέσα από τις

οργανώσεις, αλλά άναπτύσσεται στη δημιουργία δομών μέσα στους κοινωνικούς χώρους. Δηλαδή παρατηρείται άνάπτυξη ομάδων που δρούν άυτόνομα πάνω σέ συγκεκριμένα προβλήματα: υπεράσπιση πολιτικών κρατουμένων από δημοκρατες δικηγόρους, έκτρωση και γενικότερα έναλλακτική ιατρική στα νοσοκομεία, κατάργηση των νέων άστυνομικών μέτρων και νόμων από τό δημοκρατικό δικαστικό σώμα, πληροφόρηση μέσα από ιδιωτικούς ραδιοτηλεοπτικούς σταθμούς και καθημερινές έφημερίδες, θεωρητική άναζήτηση από ομάδες μελέτης και έξειδικευμένα έντυπα, κοινωνική περιθάλψη των ναρκωμένων, κ.ά. Με άλλα λόγια συσπειρώσεις κοινωνικής κριτικής σαν προσπάθεια προώθησης έναλλακτικών θεσμικών μετασχηματισμών. Έτσι άναπτύχθηκε μία κουλούρα όχι μόνο πολιτική, αλλά και κοινωνική που εκφράστηκε στον μετασχηματισμό της ανθρώπινης συμπεριφοράς και παρήγαγε νέα κοινωνικά ύποκειμενα. Ταυτόχρονα συγκρούστηκε τόσο με τό σύνολο του έποικοδομηματος και των σχέσεων έξουσίας που άναπαράγει, όσο και με τά παραδοσιακά μοντέλα και άξίες που άναπτύσσει ή ιστορική άριστερά. Κάτω από αυτές τις συνθήκες, που μπορούμε νά ζητήσουμε την ένότητα της άριστερας;

ΑΠ: Φυσικά είναι καλύτερο νά έχουμε ένωμένες παρά διαιρεμένες τις άριστερές δυνάμεις. Άλλά δέν είναι τυχαίο ότι ή ένότητά τους γίνεται μία όλοένα και φτωχότερη συνάντηση τακτικών γραμμών. Οι έπαφές που έχει ζητήσει τό PDUP είναι καλύτερα νά προωθηθούν παρά νά μή γίνουν. Άλλά οι έπαφές άνάμεσα στις γραμμές, δηλαδή ή πιο έξειδικευμένη έκφραση των «γραμμών» δέν μπορούν παρά νά φέρουν είτε διφορούμενες συμμαχίες, είτε μπερδεμένες διασπάσεις. Είναι κουλούρες που δέν έπικοινωνούν, γιατί κάθε μία τους έχει ήδη φθαρεί και γι' αυτό είναι άδιαπέραστη, άδρανής και σεχταριστική. Μέσα στο ΙΚΚ ύπάρχει ή εργατική τάξη που έχει ήδη πίσω της μία ιστορία πολλών δεκαετιών. Όμως είναι άλλο τόσο σίγουρο ότι ή άριστερά του κόμματος έχει περιθωριοποιηθεί και αυτό, γιατί ή ήγεσία δέν είναι σέ θέση νά άντιληφθεί τούς μετασχηματισμούς της καπιταλιστικής διαδικασίας. Η άυτοματοποίηση της εργασίας έχει δώσει μία νέα διάσταση στους χώρους δουλειάς, που είχε σαν συνέπεια τόν μετασχηματισμό της εργατικής ύποκειμενικότητας. Δέν έχουμε πιά έναν εργάτη που έρχεται από τόν Νότο μετανάστης, αλλά κάποιον που ζει πλέον μόνιμα στο Τορίνο, έχει ιδιοποιηθεί μία δική του κουλούρα και έχει άναπτύξει νέα μοντέλα άξιών. Η ήθική της εργασίας, όπως και του χρήματος, έχει ξεπέσει και στο βαθμό που τό ΙΚΚ δέν μπορεί νά τό «κατάλαβει», προσπαθεί είτε νά άπομονώσει τά νέα κοινωνικά ύποκειμενα και τις άντιλήψεις που πρεσβεύουν, είτε νά τις άπορροφήσει. Γι' αυτό και έκμεταλλεύτηκε τό φαινόμενο της τρομοκρατίας.

Όσο γιά μας, ή μη καταστολή ή ή κριτική είναι κι αυτό κάτι, αλλά δέν σημαίνει ότι έπεμβαίνουμε ή δίνουμε λύσεις στα προβλήματα. Η πολιτική μας τοποθέτηση έχει περισσότερο «όχι» παρά «ναι». "Οχι» κριτικά, όταν λέμε ότι ο ρεφορμισμός και ο έξτρεμισμός δέν εκφράζουν δύο όρια ή λάθη, αλλά δύο μεγάλα προτσές. Θέλουμε

νά προχωρήσουμε πέρα από τό «καλύτερα από τό τίποτε ή ενόττητα της άριστεράς» ή τό «λαϊκή ή σοσιαλιστική προεδρία στά συμβούλια»· μās ενδιαφέρει ή ανάπτυξη ενός έποικοδομητικού διάλογου στό χώρο της άριστεράς κι αυτό λοχύει γιά τό ΙΖΚ, τό ΙΚΚ και τίς μικρότερες δυνάμεις. Τό ΜΑΝΙ- FESTO δέν έχει μέλη ούτε διατηρεί δε- σμούς μέ τίς γραμματείες ή τίς μειοψη- φίες, αλλά προσπαθεί νά διερευνήσει τά προβλήματα εκεί όπου εμφανίζονται και μέ όποιον τά βλέπει. Βρίσκονται στή δεξιά και στήν άριστερά μας, στά κόμματα, στά συν- δικά και έξω απ' αυτά, στίς «επί μέρους» κουλτούρες και στίς πρακτικές. Θέλουμε νά γίνουμε ένα από τά πεδία σύγκρισης και άνασύνθεσης, ένα έργαλειό δουλειάς πού θά προωθήσει έτσι τήν ενόττητα της άρι- στεράς. Όχι σάν ό,τι καλύτερο έχει νά πα- ρουσιάσει ή χώρα, αλλά γιά νά αναπτυ- χθούμε σάν ένα τμήμα της κοινωνίας κατ' άκολουθία – και όχι παράλληλα – μέ τήν ανάπτυξη ενός πολιτικού συλλογισμού, μιάς δράσης και μιάς έρευνας. Διαφορε- τικά θά πνιγούμε. Και θά συμβεί τό ίδιο, όπως πήγε νά γίνει κάθε φορά πού προ- σπαθήσαμε νά διαμορφώσουμε αυτό τό έμβρυο της πολιτικής κοινωνίας σέ μία κλειστή μορφή, είτε αυτό ήταν ή «γραμμή», είτε τό «κόμμα». Κάτι περισσό- τερο από μία απλή έφημερίδα, κάτι λιγό- τερο από ένα κόμμα.

Πολιτική προβληματική και τρομοκρατία

ΕΡ: Στά τέλη της δεκαετίας του '60 ή πολι- τική της κεντροαριστεράς απέτυχε. Τό ίδιο συνέβη και στά τέλη της προηγούμενης δεκαετίας μέ τήν προσπάθεια σχηματισμού μιάς πεντακομματικής κυβέρνησης. Κεν- τροδεξιά, κεντροαριστερά, έθνική ενόττητα, ήταν όλοι κυβερνητικοί σχηματισμοί πού αποδείχθηκαν είτε άδύνατοι, είτε εύθραυ- στοι. Τί προοπτικές υπάρχουν γιά τό ξεπέ- ρασμα της κυβερνητικής κρίσης;

ΑΠ: Η κρίση της κυβέρνησης έχει πάρει, από τό '79 ακόμα, τό χαρακτήρα μιάς θε- σμικής κρίσης στό βαθμό πού δέν μπορεί πλέον νά βρει κάποια λύση μέσα στά πλαι- σια των μεσολαθήσεων ή των αντιθέσεων ανάμεσα στίς πολιτικές δυνάμεις. Γιά τήν κεντροδεξιά δέν υπάρχουν δυνατότητες γιατί θά προκαλούσε τήν διάσπαση της Χριστιανοδημοκρατίας· γιά τήν κεντροαρι- στερά υπάρχουν, αλλά θά έφερνε τήν διά- σπαση του σοσιαλιστικού κόμματος. Όσο γιά τήν έθνική ενόττητα έχει σάν αποτέλε- σμα τή φθορά του κομμουνιστικού κόμμα- τος. Έτσι, μ' αυτά τά δεδομένα, καμιά λύση δέν είναι δυνατή. Είναι πιά φανερό ό,τι ή άδυναμία ήρθε σά συνέπεια της φθο- ράς των βασικών κοινωνικών έπιλογών. Ό συνασπισμός της δεξιάς είναι άδύνατος, άδέξιος και γέρικος, ό συνασπισμός της άριστεράς χάνει διαρκώς έδαφος. Η αίτια και τό αποτέλεσμα είναι ή λοχυρή σύγ- κρουση στό κοινωνικό υπόβαθρο μέσα σέ μία κατάσταση διαρκούς οικονομικής κρί- σης. Τό 1980 θά γνωρίσει μία ένεργειακή κρίση τεραστίων διαστάσεων και ή διαρκώς αύξανόμενη παγκόσμια ένταση θά προκα- λήσει τή μέγιστη προσπάθεια των πολιτι- κών «συνόλων» πού χάνουν έδαφος και των μειοψηφούντων κυβερνήσεων, γιατί άκριβώς άδυνατούν νά φθάσουν σέ μία

σύνθεση, σέ πραγματικές και άρα διαρκείς συμφωνίες.

ΕΡ: Η επίθεση της Ιθύνουσας τάξης στήν 'Ιταλία, πού εύνοήθηκε από τήν πολιτική πρακτική και ιδεολογία των ομάδων πού αναφέρονται στό «Ενοπλο Κόμμα» και από τήν τακτική ενός μέρους της Ιστορικής άριστεράς, στήν πραγματικότητα έχει στραφεί ενάντια σέ όλη τήν νέα άριστερά πού αναπτύχθηκε από τό '68 και μετά. Σή- μερα έχουμε ζήσει τίς έμπειρίες αγώνων, όπως του '68 και του '77. Έχει αναπτυχθεί μία Ικανότητα άνάλυσης και θεωρητικής έμβάθυνσης, πού καθιστά τήν ύπάρχουσα προβληματική πρωτοπόρα του παγκόσμιου κινήματος. Δημιουργήθηκαν έναλλακτικά μοντέλα του «είναι» και του «ζείν». Παρόλα αυτά όμως ένα πλατύ φάσμα της βάσης της άριστεράς, ένεργοποιημένο και μή, «αι- σθάνεται» ό,τι οι χώροι δράσης έχουν περι- οριστεί άφάνταστα και οι πιθανές λύσεις είναι: ή νά ύποταχτεί στή γραμμή των με- γάλων κομμάτων, άν δέ θέλει νά θεωρηθεί «τρομοκράτης» ή «νά πάει σπίτι του» ή... νά στρατευτεί σέ μία παράνομη ομάδα. Τονίζω τό «αισθάνεται», γιατί όπως είπαμε προη- γούμενα ύπάρχουν οι χώροι μέσα στους όποιους αναπτύσσεται μία μοριακή δράση. Τό ΜΑΝΙΦΕΣΤΟ πώς αντιμετωπίζει αυτή τή «δυσάρεσκεια»;

ΑΠ: Δέν νομίζω ό,τι ύπάρχει τόσο έντονα αυτό τό πρόβλημα. Η κρίση της πολιτικής ήταν πολύ μεγαλύτερη τό '77 και τότε είχε αναπτυχθεί κάποια συμπάθεια στους κόλ- πους όρισμένων ομάδων γιά τήν τακτική των Έρρυθρών Ταξιαρχιών. Σήμερα βλέπεις ό,τι όχι μόνο οι μάζες είναι άμέτοχες στή σύγκρουση ανάμεσα στίς Έρρυθρές Τα- ξιαρχίες και τό Κράτος, αλλά και διαδηλώ- νουν καθαρά τήν αντίθεσή τους μέ τό κλίμα πού έχει δημιουργηθεί. Απ' τήν άλλη οι Ιστορικές άριστερές, έδώ και δύο χρό- νια, προωθούν τήν ταύτιση ανάμεσα στήν κοινωνική και πολιτική ρήξη, τήν θια και τήν τρομοκρατία, βλέποντάς τα όχι σάν τρία διαφορετικά φαινόμενα, αλλά σάν τρεις βαθμούς μιάς και μοναδικής σειράς. Φυσικά ό χώρος πού αναπτύχθηκε στά άρι- στερά του ΙΚΚ δείχνει όλες τίς άδυναμίες και τά όρια στά όποια κινήθηκε μέσα στά τελευταία δέκα χρόνια. Άλλά αυτό πού έχουμε τώρα δέν είναι μόνο ή φυλάκιση των πλέον ριζοσπαστικών και άκραίων τά- σεων, όσο ή προσαγωγή σέ πολιτική δική ενός μεγάλου κύματος μετασχηματισμού, της έλλειψας και της ανάγκης γιά κομμουνι- σμό, μιάς ύποκειμενικότητας πού δέν θά βρει ποτέ πιά διέξοδο στήν Ιεραρχική προώθηση του συστήματος.

Η διεύρυνση της καταστολής

ΕΡ: Οι Φαράντα, Μορούτσι, Γκαλινάρι, Άλουνι, κ.ά. θά προσαχθούν σέ δική γιά τήν ύπόθεση Μόρο. Όλοι τους στελέχη των Ταξιαρχιών και της PRIMA LINEA πού, σύμφωνα μέ τίς κατηγορίες, είναι οι άμεσοι άυτουργοί της άπαγωγής. Ταυτόχρονα όμως έχουν ένοχοποιηθεί και φυλακιστεί (σύμφωνα μέ ένα νέο νόμο, στήν 'Ιταλία λοχύει ή προληπτική φυλάκιση πού μπορεί νά διαρκέσει δώδεκα χρόνια) άτομα όπως οι Νέγκρι, Πιπέρνο, Σκαλόνε, Πάτσε, κ.ά. Στήν πλειοψηφία τους πανεπιστημιακοί κα- θηγητές, κοινωνικοί λειτουργοί, διανοού- μενοι, δημοσιογράφοι, αλλά και εργάτες μέ τήν άβάση – τουλάχιστον μέχρι τώρα –

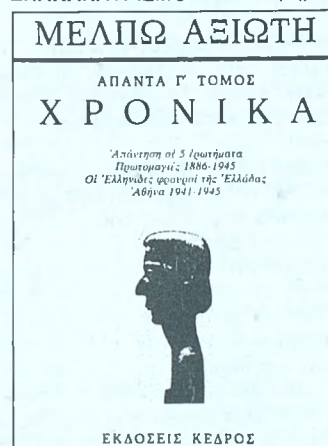
κατηγορία ό,τι αποτελούν τούς Ιδεολογι- κούς ηγέτες των Ταξιαρχιών, ό,τι συμμετεί- χαν, όρισμένοι απ' αυτούς, στήν άπαγωγή Μόρο, και ό,τι προσπάθησαν νά ανατρέ- ψουν τό κράτος. Κι αυτό γιατί, σύμφωνα πάντα μέ τίς ανακριτικές άρχές, ή αυτοδιά- λυση του POTERE OPERAIO τό '73 όδή- γησε στό σχηματισμό ένοπλων ομάδων πού άνέπτυξαν τρομοκρατική δράση. Οι κρα- τούμενοι άρνούνται κάθε οργανωτική ή ιδεολογική σχέση μέ τίς Ταξιαρχίες και ισχυρίζονται ό,τι ή αυτοδιάλυση έφερε άρ- γότερα τό σχηματισμό των πρώτων πυρή- νων της AUTONOMIA OPERAIA. Τί άκριβώς συμβαίνει;

ΑΠ: Τό κύμα των συλλήψεων της 21 Δε- κέμβρη συνδέεται μέ τά ειδικά μέτρα της άστυνομίας και τή «στρατιωτικοποίηση» μερικών ζωνών του Βορρά. Μέ άνεπαρκείς κατηγορίες συλλαμβάνονται άτομα τά όποια ένοχοποιούνται, γιατί καθοδηγούσαν ή συνδέονταν μέ τό POTERE OPERAIA. Στήν πραγματικότητα δέν είναι τό συγκε- κριμένο έγκλημα, δηλαδή ή δολοφονία του Μόρο, αλλά τό ό,τι άνήκαν στήν όργάνωση πού σύμφωνα μέ μία άβάσιμη συλλογι- στική, ξεκινώντας από τό 1971, άπέτέλεσε τό κόμμα της Ιταλικής τρομοκρατίας. Η 7 'Απρίλη θαράνει τή συνείδηση των δικα- στικών και των πολιτικών δυνάμεων, γιατί ήταν αυτές πού διατυπώναν ό,τι βρήκαν τούς δολοφόνους του Μόρο και έχουν άποδείξεις, ενώ τώρα αναγκάζονται νά όμολογήσουν ό,τι αυτό δέν είναι αλήθεια. Στήν πραγματικότητα θέλουν νά δικάσουν ό,τι άκολούθησε τό 1968, προσπαθώντας νά δώσουν τήν εικόνα μιάς Νέας Άριστε- ράς πού γεννήθηκε, έζησε και πέθανε μέσα στή θια και τό αίμα. Δέν μπορούσε νά γίνει διαφορετικά, λένε, γιατί εκείνες οι Ιδέες όδηγούσαν σ' εκείνες τίς πρακτικές. Και οι ρίζες της τρομοκρατίας βρίσκονται στήν άμφισβήτηση του Κράτους και του συστή- ματος. Φυσικά όρισμένοι όπως ή Φαράντα και ό Μορούτσι, προέρχονταν από τό PO- TERE OPERAIO, και είναι έπίσης αλήθεια ό,τι εκείνη τήν περίοδο έγιναν όρισμένες δυναμικές ένέργειες. Άλλά όποιος, όπως ό Φιορόνι, άπαγάγει και σκοτώνει, άν και άπρομελέτητα, ένα φίλο του (έννοει τήν ύπόθεση Σαρόνιο, ενός νεαρού έκατομμυ- ριούχα έπιστήμονα, ό όποιος άνήκε στή LOTTA CONTINUA) γιά έκβιαστικούς σκο- πούς, νομίζω ό,τι ήθικά έχει ξεπέσει. Και ή έπιείκεια πού προβλέπεται από τά ειδικά μέ- τρα της άστυνομίας γιά όποιον «συνεργά- ζεται» μέ τό ανακριτικό έργο (ή φυλάκιση έλαττώνεται στό μισό της προβλεπόμενης ποινής), πρέπει νά μās κάνει νά σκεφτούμε τί μπορεί νά προκαλέσει κάτι τέτοιο σέ ένα άσταθή άνθρωπο πού καταδικάζεται σέ μία φοβερή ποινή. Αυτό δέ σημαίνει ό,τι δέν πρέπει νά πάρουμε ύπ' όψη τί λέει ό Φιο- ρόνι, αλλά νά συλληφθούν 50 άτομα μόνο μέ αυτή τή βάση, μού φαίνεται άσύνητο. Η τρομοκρατία μπορεί νά χτυπηθεί μόνο μέσα από τήν πολιτική έξυγίανση των κοι- νωνικών ριζών της και μέ κανονικά μέτρα της άστυνομίας και νόμου. Τό πρώτο, δέν γίνεται τώρα. Όσο γιά τό δεύτερο, συχνά συμβαίνει, αντί νά συλλαμβάνεται ένας τρομοκράτης, νά φυλακίζεται κάποιος άσχετος. Μέ τά ειδικά μέτρα μπορούν νά τόν κρατήσουν «μέσα», χωρίς νά προκαθο- ρισθούν συγκεκριμένα χρονικά όρια.

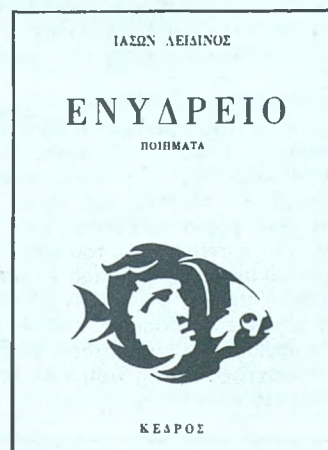
ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ ΤΟΥ ΜΗΝΑ

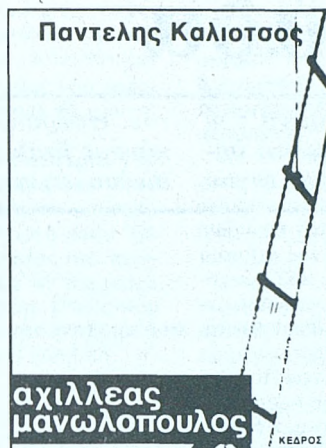
ΜΗΤΣΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΠΟΥΛΟΣ
**ΜΙΚΡΟ ΟΡΓΑΝΟ ΓΙΑ
ΕΠΑΝΑΠΑΤΡΙΣΜΟ** Μυθιστόρημα

ΜΕΛΠΩ ΑΞΙΩΤΗ
ΧΡΟΝΙΚΑ ΑΠΑΝΤΑ Γ' ΤΟΜΟΣ

ΙΑΣΩΝ ΛΕΙΔΙΝΟΣ
ΕΝΥΔΡΕΙΟ (Ποιήμ.)

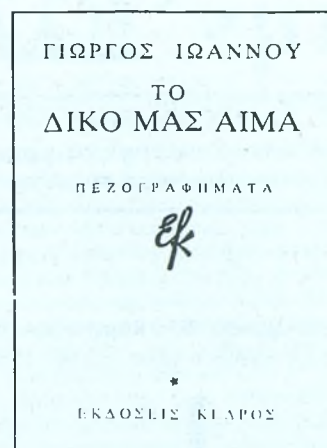
ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΚΑΛΙΟΤΣΟΣ
ΑΧΙΛΛΕΑΣ ΜΑΝΩΛΟΠΟΥΛΟΣ
Μυθιστόρημα

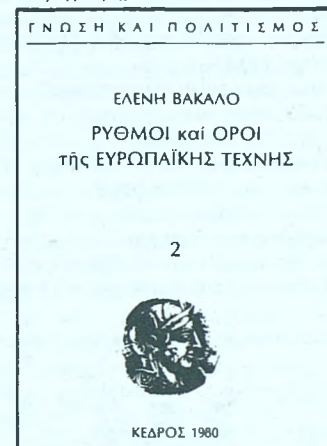
ΔΗΜΗΤΡΗ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ
ΠΟΙΗΜΑΤΑ (τόμος Β)

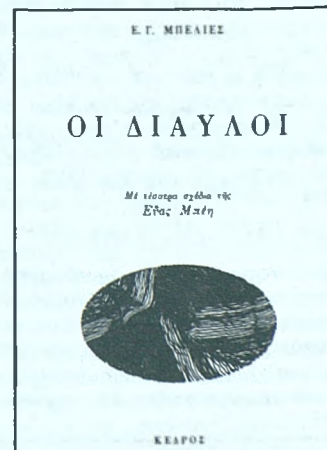
ΤΑΚΗΣ ΔΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ
Η ΠΟΛΙΤΕΙΑ ΠΟΥ ΦΕΥΓΕΙ
Ποιήματα

ΓΙΩΡΓΟΣ ΙΩΑΝΝΟΥ
ΤΟ ΔΙΚΟ ΜΑΣ ΑΙΜΑ
Πεζογραφήματα

ΕΛΕΝΗ ΒΑΚΑΛΟ
ΡΥΘΜΟΙ ΚΑΙ ΟΡΟΙ
ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

Ε.Γ. ΜΠΕΛΙΕΣ
ΟΙ ΔΙΑΥΛΟΙ Ποιήματα

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΕΔΡΟΣ

Πανεπιστημίου 44 - Τηλ: 3615.783

Δύο κείμενα του Σάρτρ γιά τήν Ἑλλάδα

Ο ΑΛΕΚΟΣ Γ. ΞΥΔΗΣ μᾶς ἔδωσε δύο κείμενα τοῦ Σάρτρ γιά τήν Ἑλλάδα. Συμβαίνει νά εἶναι ἀρκετά σημαντικά καί γιά μιᾶ συνολικότερη προσέγγιση τοῦ ἔργου

του. Θεωροῦμε ὅτι συμπληρώνουν τήν παρουσίαση πού κάναμε ὅταν πέθανε ὁ μέγας διανοητής καί τᾶ δημοσιεύουμε γιατί ἀποτελοῦν μιάν οὐσιαστική προσφορά.

Τοῦ Α. Γ. Ξύδη

Ἀκολουθοῦν, σέ μετάφραση, δύο κείμενα τοῦ Jean-Paul Sartre πού κρατᾶνε τήν ἐπικαιρότητά τους, ὄχι μόνο γιά μᾶς τούς Ἕλλη-

νες, καί εἶναι ἐλάχιστα ἢ καθόλου γνωστά στήν Ἑλλάδα:

I

«Εἰμαι ὅλως ἰδιαίτερα εὐτυχής πού τό «Τετράδιο» ἔχει τήν καλωσύνη νά κάνει γνωστό στό ἑλληνικό κοινό τό θεατρικό ἔργο μου «Κεκλεισμένων τῶν θυρῶν».

» Ἀδράχην τήν εὐκαιρία γιά νά πῶ ἐδῶ ὅλη τή συμπάθειά μου γιά τούς φίλους μας τῆς Ἑλλάδας.

» Ἐπειδή ἡ μικρή αὐτή πράξη δέν παρουσιάζει στὸν ἀναγνώστη παρὰ τήν ἀπαισιόδοξη ὄψη τῶν σχέσεων μέ τούς ἄλλους, καί ἐπειδή ἡ σημερινή δυσχέρεια στίς διεθνεῖς ἐπικοινωνίες δέν ἐπιτρέπει νά παρουσιαστῇ ἡ ἄλλη πλευρά τῆς ὑπαρξιστικῆς θεωρίας, ἃς μοῦ ἐπιτραπῇ νά προσθέσω πῶς ὁ ὑπαρξισμός δέν εἶναι μόνο ἀπεικόνιση τῆς Κόλασης. Βέβαια ἡ Κόλαση εἶναι οἱ ἄλλοι – ὅταν βρισκόμαστε στό πλάνο τῆς δέσμιας συνείδησης. Ὅμως ἀρχή τῆς ὑπαρξιακῆς φιλοσοφίας εἶναι πρὶν ἀπ' ὅλα ἡ βεβαίωση τῆς ἀνθρώπινης ἐλευθερίας. Καί ἡ ἐλευθερία αὐτή δέ μπορεῖ νά θεωρήσῃ τὸν ἑαυτό

σου καί γιά ὅλους. Τότε, μέσα σέ μιᾶ ἐλευθερωμένη κοινωνία, θεμελιωμένη στήν ἀμοιβαία ἀναγνώριση τῶν ἐλευθεριῶν, οἱ ἄλλοι δέν θά εἶναι πιά ἡ Κόλαση».

Αὐτό τό κείμενο τό ἔδωσε ὁ Σάρτρ, τό Μάρτη 1946, στὸν μακαρίτη φίλο Ἀντρέα Καμπᾶ, τότε στό Παρίσι, συνεκδότῃ τοῦ «Τετράδιου» μαζί μέ τὸν Ἀλέξη Σολομό, τὸν Ἀντώνη Βουσοῦνη, κι ἐμένα, ὅταν τοῦ ζητήσαμε τήν ἀδεια νά δημοσιεύσουμε τό τότε νεότευκτο θεατρικό ἔργο του «Huis-Clos».

Τελικά τό «Κεκλεισμένων τῶν Θυρῶν» μπῆκε στο μικρό «Τετράδιο» ἀρ.2 τοῦ Μάρτη 1947 σέ μετάφραση τοῦ Ἀλέξη Σολομοῦ (σελ. 67-117), μέ παρουσιαστικό σημεῖωμα τοῦ Τάκη Παπατζῶνη (σελ. 63-66) καί μέ τό μήνυμα τοῦ Σάρτρ στά γαλλικά. Τό ἔργο πρωτοδημοσιεύθηκε στή Γαλλία τό 1945· ἔτσι ἡ ἑλληνική μετάφρασή του πιθανόν νά εἶναι ἡ πρώτη ἀπόδοσή του σέ ξένη γλῶσσα.

Τό σημεῖωμα τοῦ Παπατζῶνη ἦταν γραμμένο μέ γνώση τοῦ ἔργου τοῦ Σάρτρ – τήν εἶχαν λίγοι στήν Ἑλλάδα τότε – ἀλλά καί μέ κάποια προκατάληψη ὀφειλόμενη στήν «χριστιανική» κοσμοθεωρία τοῦ Παπατζῶνη, πού δέν ταίριαζε καί πολὺ μέ τήν ἀμφισβητησιακή τοποθέτηση τοῦ Σάρτρ πάνω στά μεγάλα προβλήματα τῆς ὑπαρξης, τῆς ἐλευθερίας καί τῆς εὐθύνης τοῦ ἀνθρώπου μέσα στήν κοινωνία.

Εἶχαμε προγραμματίσει, θυμᾶμαι, γιά ἐπόμενα τεύχη τοῦ «Τετράδιου» – πού δέ βγήκαν ποτέ – νά μεταφράσουμε καί ἄλλα κείμενα τοῦ Σάρτρ, γιά νά παρουσιάσουμε πῶς πλείρια στό ἑλληνικό κοινό ἓνα φιλόσοφο-μοραλίστα πού ἦταν σαφές ἀπὸ τότε πῶς θά 'παιζε σημαντικό ρόλο στή διαμόρφωση τῆς σκέψης τοῦ ὑπόλοιπου 20οῦ αἵωνα.

Ξεφυλλίζοντας τίς προάλλες τὰ ὀλόπρωτα τεύχη τῶν Temps Modernes, ξανάζησα τή λαχτάρα μέ τήν ὁποία γυρεύαμε στά κείμενα τοῦ Σάρτρ, καθώς καί σέ κείνα τοῦ Μερλώ-Ποντύ, τοῦ Καμὺ καί τῆς Σιμόν ντέ Μπωβουάρ, πού ἦταν πῶς πολιτικο-κοινωνικά, ἢ στ' ἄλλα τὰ λογοτεχνικά τοῦ Μπέκετ, τοῦ Μισώ, τοῦ Ζενέ, πού πρωτοδημοσιεύτηκαν ἐκεῖ, καμιά ἀπάντηση στίς ἀμχανίες μας μέσ' στή σύγχυση καί τούς φανατισμούς τοῦ καιροῦ ἐκείνου.

Οὔτε τότε εἶχε περιστασιακή μόνο σημασία τό νόημα τοῦ Σάρτρ, οὔτε τώρα τό δημοσιεῦν πρώτη φορά στά ἑλληνικά, μόνο γιατί πέθανε πρόσφατα ὁ μέγας φιλόσοφος. Παίρνει θέση οὐσιαστικό σχόλιον μέσα στή φιλοσοφία του, καθώς θέτει συνοπτικά τό πρόβλημα πού τὸν ἀπασχολεῖ ὅλη τή ζωή του, καί πού τό πραγματεύεται καί στό θέατρό του, τό πρόβλημα τῆς ἐλευθερίας τοῦ

Je suis tout particulièrement heureux qu'une venue venue bien
faire connaître au public que ma pièce "Huis Clos". ~~Je suis tout particulièrement~~
Je suis allé à cette occasion pour dire la parole la plus parlée
pour un ami de France. Comme cette petite acte ne présente au
public que l'aspect personnel de relations avec autrui et que
so difficile actuelle de communications internationales le présent
trava de moi-même, l'autre acte de la doctrine existentialiste, je me
permets d'ajouter que l'existentialisme n'est pas seulement une
philosophie de l'âme. Certes, l'âme c'est le cœur. Mais une
homme en le lieu de la conscience existentielle. Mais le
sein d'un de la philosophie existentielle c'est aussi tout l'affaire
d'un de la tâche humaine. Et cela d'être un peut se

Χειρόγραφο μήνυμα τοῦ J.P. Sartre γιά τό «ΤΕΤΡΑΔΙΟ» – Μάρτης 1946.

της σκοπὸ τοῦ ἀτόμου, παρὰ μόνο ἂν συνοδεύεται ἀπὸ τήν ἀναγνώριση τῆς ἐλευθερίας τῶν ἄλλων. Μέσα μας δέν ὑπάρχει καμιά ἐσωτερική ἐλευθερία, κανένα ἱερὸ ἄσυλο, κανένα καταφύγιο. Τά πρόσωπα τοῦ «Κεκλεισμένων τῶν Θυρῶν» βρίσκονται στήν κόλαση γιατί ὁ καθένας τους, καταπιέζοντας τούς δύο ἄλλους, καταπιέζει τὸν ἑαυτό του. Ἡ ἐλευθερία καταχτιέται ταυτόχρονα γιά τὸν ἑαυτό

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Engagement = δεσμεύση; Στά Γαλλικά ὀρίζει κυρίως διανοούμενος ἡ καλλιτέχνης πού θέτουν τίς ἱκανότητες, τό ταλέντο, τό στοχασμό τους στήν ὑπηρεσία μιᾶς ὑπόθεσης. Στά ἑλληνικά ἡ συχνά χρησιμοποιούμενη «στράτευση» ἔχει ἀκατάλληλους στρατιωτικούς συνειρμοὺς, καί ἀντιστοιχεῖ μάλλον στὸν γαλλικό ὄρο militant καί militant = στρατευμένος. Ἡ «ἐνταξή» εἶναι ἀδόκιμη. Ὁ engagé δέν εἶναι ἀπαραίτητα μέλος τῆς κίνησης, ἢ ὁπαδὸς μιᾶς ὑπόθεσης στήν ὁποία αἰσθάνεται «δεσμευμένος» νά προσφέρει τίς ὑπηρεσίες του. Καί οἱ Γερμανοὶ μὴ ἔχοντας κατάλληλο ὄρο χρησιμοποιοῦν τό engagement.

2. Μέ ἄρθρα τῶν Ν. Σβορώνου, Α. Παπανδρέου, Σπ. Παπασηλιόπουλου, Μ. Πλωρίτη, Φ. Βεγλερῆ, Κ. Τσουκαλά, Γ. Κατηφόρη, Δ. Ἀναστασίου, Δ. Ραφτόπουλου, James Becket, N. Dreyfus, R. Blum, M. Zavarro, J. Lacarrière καί μέ ἀνθολογία κειμένων Γ. Σεφέρη, Γιάννη Ρίτσου, Κ. Κουλουφάκου, Μαν. Ἀναγνωστάκη, Δ. Χριστοδούλου, Τ. Πατρίκιου, Γ. Νεγρεπόντη, Α. Δωριάδη, Κ. Πολίτη, Γ. Θεοτοκά, Στρ. Τσίρκα, Α. Φραγκιά, Β. Βασιλικῆ, Δ. Χατζῆ, Γ. Σεβαστίκογλου μεταφρασμένα ἀπὸ διάφορους Γάλλους καί τίς Μ. Χατζηλαζάρου. Χρ. Παπανδρέου, Η. Μανράχη πού ζοῦσαν τότε στό Παρίσι.

ατόμου πού ζει δίπλα σέ άλλα άτομα μέσα σέ μία κοινωνία πού εξελίσσεται μέσα σ' ένα πλέγμα συλλογικών δεσμεύσεων, ομάδικών πλαισίων καθοριστικών τής ελευθερίας του καθενός. Μας απασχολούσε τήν τότε νέα γενιά καί στήν Ελλάδα σάν πολίτες, σάν διανοούμενους καί σάν καλλιτέχνες, καθώς βγαίναμε από τή δοκιμασία του πολέμου, τής κατοχής, καί τής υποχρεωτικής ξενιτιάς, τήν καταλυτική γιά πολλούς από μās, καί αντιμετωπίζαμε όχι πιά τό φάσμα, αλλά τήν πραγματικότητα του εμφύλιου, τό πρόβλημα αυτό τής ελευθερίας του ατόμου, καθώς καί τό συναφές του engagement¹ – όρου πού δέν έχει βρεί ακόμα στά ελληνικά τή σωστή μετάφρασή του.

Από τό πρίσμα τής ίδιας απασχόλησης μέ τήν ελευθερία του ατόμου καί του άλληλέγγυου engagement στό πλευρό άλλων πού αγωνίζονται γιά τήν ελευθερία τους είναι γραμμένο τό δεύτερο κείμενο του Σάρτρ πού δέ νομίζω νά είναι πολύ γνωστό στήν Ελλάδα, μ' όλο πού μās αφορά όλους άμεσα. Είναι κάπως πιο περιστασιακό, καί πιο «πολιτικό» από τό πρώτο, δίχως νά στερείται τήν φιλοσοφικήν ουσία. Προλογίζει τό ειδικό τεύχος άρ. 276δς των Temps Modernes (Ιούλης 1969) πού είναι άφιερωμένο στήν Ελλάδα κάτω από τή Χούντα, μέ τόν γενικό τίτλο: «ΣΗΜΕΡΑ Η ΕΛΛΑΔΑ...»²

II

«Τή φορά τούτη θά θέλαμε νά δημοσιεύσουμε μόνο άρθρα μάχης. Δέ γινόταν: όσοι μάχονται κιάλα, όσοι οργανώνουν τόν άγώνα, ανάγκη νά σπαίνουν. Ούτε φρόνιμο θά ήταν, ούτε σεμνό, άλλοι νά μιλήσουν στή θέση τους – θά είχαμε άλλωστε μιάν εικόνα πολύ άτελή των ελληνικών αντιστασιακών κινήματων.

Όμως, επιμένουμε στήν άποφασή μας ν' άφιερώνουμε ένα ειδικό τεύχος στήν Ελλάδα, γιατί πρέπει νά μιλήσουμε γι' αυτήν σήμερα, γιατί δέ θά μιλήσουμε ποτέ άρκετά γι' αυτήν. Κάλιο ένα τεύχος πληροφοριακό, παρά ή σιωπή. 'Ο άναγνώστης θά βρεί, σέ καλά θεωρητικά άρθρα, πού προέρχονται από όλους τούς όρίζοντες, τίς γνώσεις πού χρειάζεται γιά νά πάρει μιά θέση πραχτική. 'Οχι όλες, δυστυχώς. Λυπάμαι, από μέρος μου, πού δέ μπορούσαμε νά βρούμε κανέναν πού ν' άφηγηθεί τή δολοφονία τής ελληνικής Αντίστασης, μετά τή Γιάλτα. Αυτή ή σφαγή δέ θρίσκει μόνο στήν άπαρχή τής αίματηρής καί καταγέλαστης δικτατορίας πού θά μās απασχολήσει εδώ. Πρέπει νά τή δούμε προπαντός σάν δύναμη προφητική των 25 χρόνων πού τήν άκολουθήσαν. Κάτω από τήν επίφαση του ψυχρού πολέμου ή ειρηνική συνύπαρξη ξεκινάει. Στ' όνομά της, άλλοι σκοπώνουν καί άλλοι εγκαταλείπουν τούς συμμάχους τους. 'Ο ελληνικός λαός είναι τό πρώτο θύμα τής πολιτικής των μπλόκ.

Μετά τίς επιφυλάξεις αυτές, είναι ακόμα πιο άναγκαίο νά επιβεβαιώσουμε ολάκερη τήν άλληλεγγύη μας μέ όλους εκείνους πού διεξάγουν ή ετοιμάζονται νά διεξάγουν τόν ένοπλο άγώνα γιά τόν ελληνικό λαό καί ένάντια στό καθεστώς των κολονέλων. Δέν χρειάζεται πιά νά λέει κανείς πώς ή υπόθεση των μαχητών αυτών είναι δίκαιη, ούτε ότι πηγάζει από όρθή εκτίμηση τής κατάστασης. Πρέπει νά λέει καί νά ξαναλέει πώς άποτελεί δική μας ή υπόθεση. 'Ιδια άπειλή θαράνει όλους τούς λαούς άδιαίρετα. Εκείνος πού όρθώνει ένάντιά της, όπου καί νά 'ναι, μάχεται γιά όλους.

Τό πραξικόπημα του '67, οργανωμένο από τή CIA πραγματοποιημένο από τόν έντικό ελληνικό στρατό, έχει άναμφίβολα τά ειδικά γνωρίσματα του. Όμως, κρίνοντας κανείς μόνο από τά επικρατέστερα, μπορεί νά άναπαραχθεί όπουδήποτε. Στή Γαλλία π.χ., καί αύριο. Κάποιο ταξίδι μέ έλικόπτερο³ θά έπρεπε νά μās θυμίσει πώς οι στρατοί του «ελεύθερου κόσμου» είναι πάντα έτοιμοι νά άντικρύσουν τίς μάζες τής ίδιας τους χώρας σάν τόν έσωτερικό έχθρό, καί νά ύπηρετήσουν τά μεγάλα συμφέροντα των κεφαλαιοκρατικών χωρών ένάντια σ' εκείνα των λαών πού ύποτίθεται ότι ύπερασπίζονται. Άν αύριο έκρινε έμās δύστροπους, πιστεύει κανείς πώς ή CIA, κηρύχνοντας εδώ τό ευαγγέλιό της, θά συναντούσε μόνο κοφούς; Νά καί πού δέν πρέπει ποτέ νά ξεχάσουμε όταν αναλογιζόμαστε τή νέα ελληνική αντίσταση. Νά γιά ποιοό λόγο πρέ-

πει νά τής πούμε τή βαθιά μας εκτίμηση, τήν ευγνωμοσύνη μας καί τή βούλησή μας νά τήν ύπηρετήσουμε».

'Ο Σάρτρ προσδιορίζει πάντα μέ πολλή σαφήνεια τό ενδιαφέρον του γιά τόν άνθρωπο (καί γιά ποιον «άνθρωπο»), ιδιαίτερα στήν παρουσίασή του των Temps Modernes (άρ. 1, Οχτώβρης 1945). 'Ας θυμηθούμε εδώ, άποσπασμένες από τό κείμενο εκείνο, μερικές σκέψεις πού συγκεντρώνουν τή μόνιμη ουσία ενός στοχαστή πού έζησε πάντα σέ κατ' ευθείαν έπαφή μέ τήν εποχή του, σέ όλες τίς πολυεδρικές άντιφάσεις της, δίχως ποτέ νά εκδώσει βούλλες καί φερμάνια.

«.....'Ο συγγραφέας ζει σέ τ ο π ο θ έ τ η σ η (en situation)⁴ μέσ' στον καιρό του: κάθε λόγος έχει άπηχήσεις. Κάθε σιωπή τό ίδιο. Θεωρώ τόν Φλομπέρ καί τούς Γκονκούρ υπεύθυνους τής καταστολής πού άκολουθήσε τήν Κομμούνα, γιατί δέν έγραψαν ούτε μιά γραμμή γιά νά τήν έμποδίσουν. Δέν ήταν δουλειά τους, θά πει κάποιος. Μά ή δίκη του Καλάς ήταν τάχα δουλειά του Βολταίρ; 'Η καταδίκη του Ντρεϋφούς δουλειά του Ζολά; 'Η διοίκηση του Κογκό δουλειά του Ζιντ; Καθένας από τούς συγγραφείς αυτούς, σέ συγκεκριμένη περίπτωση του βίου του, εκτίμησε τήν ευθύνη του συγγραφέα. 'Η κατοχή μās έμαθε τή δική μας...

...Νοούμε δίχως δυσκολία πώς ένας άνθρωπος, όσο κι άν ή κατάσταση του τόν προσδιορίζει ολοκληρωτικά, μπορεί νά είναι ένα κέντρο ακατάβλητης άπροσδιοριστίας. Αυτή τήν περιοχή του άπρόβλεπτου πού άποκόβεται έτσι μέσα στο κοινωνικό πεδίο, αυτήν όνομάζουμε ελευθερία καί τό άτομο (personne) δέν είν' άλλο τίποτε από τήν ελευθερία του. Τήν ελευθερία αυτήν πρέπει νά τή θεωρούμε σά μεταφυσικήν έξουσία τής ανθρωπίνης «φύσης»: δέν είναι όμως καί ή άσυνδοσία νά κάνει κανείς ό,τι θέλει, ούτε δέν ξέρω ποιοό έσωτερικό καταφύγιο πού θά μās άπόμνευε ακόμα καί μέσα στίς άλυσίδες. Δέν κάνει κανείς ό,τι θέλει, κι όμως είναι υπεύθυνος γι' αυτό πού είναι: νά ή πραγματικότητα. 'Ο άνθρωπος πού έξηγει τόν έαυτό του ταυτόχρονα μέ τόσες αίτίες φέρει μολοντούτο μόνος του τό βάρος του έαυτού του. Μέ τήν έννοια αυτή θά μπορούσε ή ελευθερία νά θεωρηθεί κατάρρα – είν' α κατάρρα. Είναι όμως καί ή μοναδική πηγή του ανθρώπινου μεγαλείου...

...άν ή κοινωνία φτάνει τό άτομο, τούτο, μέ μιάν αντιστροφή άνάλογη μ' εκείνο πού ό 'Ογκύστ Κόντ όνόμαζε πέραςμα στήν ύποκειμενικότητα, φτάνει τήν κοινωνία. Δίχως τό μέλλον της, μιά κοινωνία δέν είναι παρά ένας σωρός ύλικών, μά τό μέλλον της δέν είναι τίποτ' άλλο άπ' τό σχεδιασμό του έαυτού τους πού κάνουν, πέρ' από τήν παρούσα κατάσταση πραγμάτων, τά εκατομμύρια των ανθρώπων πού τή συνθέτουν. 'Ο άνθρωπος δέν είναι παρά μιά κατάσταση (situation): ένας εργάτης δέν είναι έλεύθερος νά σκέφτεται ή νά συναισθάνεται σάν άστός. Μά γιά ν' άποτελέσει έναν άνθρωπο αυτή ή κατάσταση, έναν ολοκληρωτό άνθρωπο, πρέπει νά βιωθεί καί νά ξεπεραστεί πρós ένα συγκεκριμένο στόχο...

...Όλότελα προσδιορισμένος από τήν τάξη του, τό μεροκάματό του, τό είδος τής εργασίας του, προσδιορισμένος ως καί στά συναισθήματά του, ως καί στίς σκέψεις του, εκείνος άποφασίζει τί έννοια θά δώσει στήν κατάσταση του, καί σ' εκείνη των συντρόφων του, εκείνος ελεύθερα δίνει στο πρόλεταριάτο ένα μέλλον άτέρμονης ταπείνωσης ή κατάχτησης καί νίκης, άνάλογα μέ τό πώς επιλέγει τόν έαυτό του προσκυνημένο ή επαναστάτη. Καί τής επιλογής αυτής είναι υπεύθυνος. 'Οχι ελεύθερος νά μην επιλέξει. Είναι δεσμευμένος (engagé), πρέπει νά στοιχηματίσει, ή άποχή είναι επιλογή. Άλλά ελεύθερος νά επιλέξει, μέ τήν ίδια κίνηση, τή μοίρα του, τή μοίρα όλων των ανθρωπων, καί τήν άξία πού πρέπει ν' άποδοθεί στήν άνθρωπότητα. 'Ετσι επιλέγει τόν έαυτό του εργάτη καί άνθρωπο, άπονέμοντας ταυτόχρονα μιά σημασία στο πρόλεταριάτο. Τέτοιος είναι ό άνθρωπος πού έννοούμε: ένας άνθρωπος ολοκληρωμένος. 'Ολοκληρωτικά δεσμευμένος καί ολοκληρωτικά ελεύθερος. Όμως αυτόν τόν ελεύθερο άνθρωπο πρέπει νά τόν άπελευθερώσωμε, εύρύνοντας τό φάσμα επιλογής του. Σέ μερικές καταστάσεις, δέ χωράει παρά μιά μόνο έναλλακτική επιλογή, τής όποίας ό ένας όρος είναι ό θάνατος. Πρέπει νά κάνουμε ό,τι χρειάζεται γιά νά μπορεί ό άνθρωπος, σέ κάθε περίπτωση, νά επιλέξει τή ζωή». ■

3. 'Υπονοεί τήν έσπευσμένη μετάβαση μέ έλικόπτερο του ντέ Γκώλ από τό μέγαρο τής Προεδρίας ('Ελνζέ) στο στρατηγείο των Γαλλικών δυνάμεων κατοχής στή Γερμανία, τέλη του Μάη 1968, γιά νά ζητήσει από τούς στρατηγούς νά δοηθήσουν στήν καταστολή των εκδηλώσεων τής φοιτητικής άμφισβήτησης στο Παρίσι. Οί στρατηγοί άρνήθηκαν.

4. Χρησιμοποιώ τόν όρο του Σάρτρ σέ παρένθεση όπου δέ δρίσκω διαθέσιμο στά ελληνικά τόν ακριβή αντίστοιχο όρο, καί προτείνω έναν.

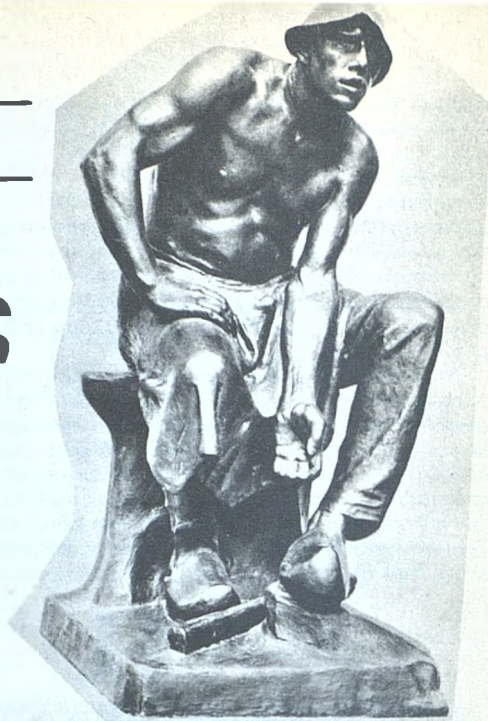
Κάθε Κυριακή

Εξόρμηση
ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

“Ένας πειραματισμός «έδω και τώρα»

του Θόδωρου Πάγκαλου

Τό κείμενο αυτό αποτελεί εισαγωγικό σημείωμα για τό βιβλίο «Αυτοδιαχείριση: τό μέλλον του σοσιαλισμού» του Pierre Rosanvallon, πού κυκλοφορεί αυτές τίς ημέρες από τόν εκδοτικό οίκο «ΑΝΔΡΟΜΕΔΑ».

Αυτοκαθορισμός, αυτοδιάθεση, αυτοδιαχείριση: πληθαίνουν οί λέξεις πού εκφράζουν τήν πρόθεση του μεταβιομηχανικού ανθρώπου νά αντισταθεῖ στήν υποδουλωτική ἱεραρχημένη καί τυποποιητική πρόοδο. Τό καταναλωτικό πρότυπο του 19ου καί του 20ου αἰώνα καί τό σύγχρονο καταπιεστικό Κράτος ἔχουν πιά γίνει ἀφόρητα καί ἀνοικονόμητα.

Πόσος δρόμος διανύθηκε ἀπό τότε πού ἡ αυτοδιαχείριση δέν σήμαινε τίποτε ἄλλο παρά ἓνα γιουγκοσλάβικο σύστημα διεύθυνσης ἐπιχειρήσεων! Ἀλλά καί πόσος μένει ἀκόμα νά καλυφθεῖ, ὡς τή στιγμή πού ἓνα αυτοδιαχειριστικό πείραμα θά γίνει μιά πάλλουσα, θερμή καί ἀντιφατική καθημερινή πραγματικότητα γιά τόν παγκόσμιο λαό. Γιατί σέ τελευταία ἀνάλυση, τό αυτοδιαχειριστικό ρεύμα δέν εἶναι τίποτε ἄλλο παρά μιά μικρή χθές, μεγαλύτερη σήμερα θεωρητική τάση ἀνασύνθεσης μιᾶς σοσιαλιστικῆς ἀπελευθερωτικῆς προοπτικῆς. Ψάχνει τό στενό καί σκολιό της μονοπάτι ἀνάμεσα στό βάλτο τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς συνθηκολόγησης καί τίς κατολισθήσεις πού προκαλεῖ ἡ ἀποσύνθεση τῶν ἀπολιθωμένων πυραμίδων του γραφειοκρατικοῦ καπιταλισμοῦ.

Ὅπως ὅλες οἱ ἔννοιες πού μεταφέρουν ἓνα μέρος ἀπό τούς λαϊκοῦς πόθους – «δημοκρατία», «σοσιαλισμός» – καί ἡ αυτοδιαχείριση, μᾶς λέει ὁ Ροζανβάλον, καταπατιέται ἀπό διάφορες τάσεις ξένες ἢ καί ἐχθρικές πρὸς τό περιεχόμενό της. Οἱ σταλινικοί μαρξιστές τή μεταβάλλουν σέ ἓνα κενό ἰδεολογικό σχῆμα, σέ μιά «καλή» λέξη (νά μετέχουν οἱ ἐργαζόμενοι στίς ἀποφάσεις πού τούς ἀφοροῦν), κι ἔτσι, γιά ποιό λόγο νά διαφωνήσῃ κανεῖς; Οἱ τεχνοκράτες τήν μεταβάλλουν σέ μιά ἀπλή ἀποκεντρωτική μορφή διαχείρισης βιομηχανικῶν μονάδων. Οἱ ἀναρχικοί σέ πλαίσιο πραγμάτωσης τῆς ἀτομικῆς ἐλευθερίας καί μέθοδο κατάργησης τῆς ἀντιπροσώπευσης. Οἱ ἀνθρωπιστές σέ ἓνα τρόπο ζωῆς πού θά καταργήσῃ τούς ἐγωισμούς, κ.ο.κ.

Τί εἶναι λοιπόν ἡ αυτοδιαχείριση;

Ἐκφράζει τίς σταθερές ὅλων τῶν αὐθόρμητων ἐξεγέρσεων πού, ἀπό τό βάθος τῶν αἰώνων, ζήτησαν μέ τό ἐνστικτο τόν πιό ἀλάθητο, ἀν ὅχι πιό «σωστό», ὁδηγό ταξικῆς πάλης – νά βροῦν μιά μέθοδο κοινωνικῆς ὀργάνωσης πού δέν θά στηρίζε-

ται στήν ἐκμετάλλευση καί τήν καταπίεση του ἀτόμου. Ἡ αυτοδιαχείριση δέν εἶναι τίποτα ἄλλο ἀπό μιά καινούρια λέξη. Ἀλλά ἡ σημασία της εἶναι κι ἔτσι ἀναμφισβήτητη μιά καί «...ἡ γλώσσα τῆς πολιτικῆς δέν εἶναι συχνά τίποτα ἄλλο ἀπό μιά ποίηση τῆς δράσης...». Ἡ φόρτιση πού τῆς ἔχουν δώσει οἱ σημερινές συνθήκες, οἱ δικές μας συνθήκες ζωῆς καί πάλης εἶναι ἀνεξάντλητη.

Ζοῦμε, μᾶς λέει ὁ Ροζανβάλον, μιά γενικευμένη κρίση τῆς δημοκρατίας – ἔννοιας του 18ου αἰώνα – καί του σοσιαλισμοῦ – ἔννοιας του 19ου αἰώνα. Πάνω στά χαλάσματα τούς φυτρώνει καί ὀρθώνεται ἡ αυτοδιαχείριση σάν γενική ἰδέα κινήσεως τῆς ἀνθρωπότητας στόν αἰώνα μας, γιά ἓνα καλύτερο αἶθριο. Δέν εἶναι οὐτοπία, «μανιακή» (μέ καλή ἔννοια) ταξινόμηση του μέλλοντος σύμφωνα μέ ἓνα φανταστικό σχῆμα, οὔτε τεχνοκρατικό πρότυπο ὀργάνωσης πού ξεκινάει ἀπό μικρές συγκεκριμένες μεταρρυθμίσεις του τωρινοῦ.

Ὁ Ροζανβάλον μᾶς προτείνει νά προσπαθῆσουμε νά δώσουμε ἓνα συγκεκριμένο περιεχόμενο στήν αυτοδιαχείριση μέ τήν ἀνάπτυξη πέντε οὐσιαστικῶν ἐπιχειρημάτων:

1. Αυτοδιαχείριση εἶναι ἡ ἀποκατάσταση του «πολιτικοῦ».
2. Αυτοδιαχείριση εἶναι μιά προσπάθεια ρεαλιστικῆς ἀναμόρφωσης τῆς δημοκρατίας.
3. Αυτοδιαχείριση εἶναι ἡ κοινωνική ἰδιοκτησία ὅλων τῶν μέσων ἐξουσίας (ὄχι μόνο τῶν μέσων παραγωγῆς).
4. Αυτοδιαχείριση εἶναι ἐπίσης μιά «ἐπαναστατική στρατηγική» γιά νά πετύχουμε ὅλα ὅσα ἀναφέραμε.
5. Καί σέ τελευταία ἀνάλυση εἶναι ἓνας νέος αὐτόνομος τρόπος παραγωγῆς πού προϋποθέτει μιά νέα σχέση ἀνάμεσα στίς οικονομικές καί στίς ὑπόλοιπες δραστηριότητες.

Ζοῦμε σήμερα τίς πρώτες ἡμέρες του τελικοῦ ἀδιέξοδου τῆς βιομηχανικῆς κοινωνίας, πού ἀπό τήν ἐποχή του Σαίμ Σιμόν στηρίζεται στόν προμαρξιστικό, τόν μαρξιστικό καί τόν ἀντιμαρξιστικό θετικισμό. Ἐχει ἀρχίσει ἡ μακριά ἀγωνία τῆς ἰδεολογίας, πού προσπάθησε νά μᾶς πείσει ὅτι ἡ ὀρθολογική ὀργάνωση τῆς ἀνθρώπινης ἐργασίας εἶναι δυνατό νά ὑποκαταστήσῃ τή ρύθμιση τῆς κοινωνικῆς ἀντίθεσης πού συνεχῶς ἀναγεννιέται μέσα ἀπό τό λόγο.

Καί είναι δυνατό νά κρατήσει καί ένα καί περισσότερους αιώνες. "Αν βέβαια ή χρεωκοπία της δέν τιμηθεῖ ξαφνικά μέ τήν ἔσχατη ἐπικύρωση ενός παγκόσμιου πυρηνικοῦ ὁλοκαυτώματος.

Σημαδεμένος ἀπό τόν θετικισμό πού κυριαρχοῦσε, στόν αἰώνα πού τόν εἶδε νά γεννιέται καί νά ἀνδρώνεται, ὁ ἱστορικός ὕλισμός παραγνώρισε τήν πολιτική σάν μιὰ αὐτόνομη κοινωνική δραστηριότητα πού διαθέτει τό δικό της χωριστό κοινωνικό χώρο, πέρα ἀπό τήν παραγωγή καί τίς τάξεις πού δημιουργεῖ. Γι' αὐτό καί ὅσοι προσπάθησαν σάν τό δικό μας Νίκο Πουλαντζά νά ἀναπτύξουν μιὰ προβληματική τοῦ «πολιτικοῦ», σάν «σχετικά αὐτόνομου πεδίου», μέσα ὅμως στά πλαίσια τοῦ ἱστορικοῦ ὕλισμου, ἦταν μοιραῖο νά ἐξαντληθοῦν μπροστά στά ἀνυπέρβλητα ἐμπόδια πού τοὺς ἔθετε ή ἀρχική μεθοδολογική τους ἐπιλογή.

Παράλληλα ὅμως μιὰ θεωρία γιά τήν πολιτική δράση τῶν κοινωνικῶν ομάδων δέν εἶναι δυνατό νά εἶναι ἀσύνδετη μέ τίς συνθήκες παραγωγῆς καί διανομῆς τῶν ἀγαθῶν, νά πλανιέται στό φανταστικό μεταφυσικό οὐρανό τῆς ἀστικής προσωποποιημένης πολιτικολογίας καί νά ξεχνάει σεμνόντυπα τά καλέσματα τοῦ ταξικοῦ ὄργιου πού τήν περιβάλλει καί κατά κύριο λόγο τήν ὕψιστη παρεκτροπή, τή χρήση μέχρι καί τήν κατάχρηση τῆς ἀτομικῆς ἰδιοκτησίας.

Ἡ ἀστική ἰδεολογία, ἀνεβαίνοντας πρὸς τόν κολοφῶνα τῆς δόξας της, λησμόνησε κάπου τοὺς τρεῖς βασικούς περιορισμούς τῆς ἀτομικῆς ἰδιοκτησίας, πού εἶχε προσδιορίσει ὁ πατριάρχης τοῦ φιλελευθερισμοῦ ὁ Locke: ή ἰδιοκτησία σου νά μή ζημιώνει τόν ἄλλο, νά εἶναι περιορισμένη στίς πραγματικές ἀνάγκες σου καί νά μήν ὀδηγεῖ στή σπατάλη καί τέλος νά εἶναι δεμένη μέ μιὰ πραγματική ἐργασία. Ὁ Locke περιεῖχε ἤδη, δηλαδή σ' ἓνα μεγάλο βαθμό τόν Proudhon.

Τό μόνο πρόβλημα εἶναι πῶς τέτοιου εἶδους ἀγαθότητες προθέσεις εἶναι δύσκολο νά ἐφαρμοστοῦν, ἀπό τή στιγμή πού τό μέγεθος καί ή συγκέντρωση τῆς παραγωγῆς ξεπερνᾷ ὀρισμένα ὅρια.

Τότε δημιουργεῖται ἀναπόφευκτα ἓνα πρόβλημα πολιτικό, ὅσο καί νά δυσανασχετεῖ ὁ καθημερινός «ἀνθρωπάκος» ὅπως τόν διαμορφώνει ή Κίρκη τῶν μέσων μαζικῆς ἐπικοινωνίας.

Σήμερα, πού «πολιτική» δέν εἶναι μόνο ή ἄμυνα καί ή διπλωματία, ὅλη ή κοινωνία πρέπει, χωρίς νά πάψει νά εἶναι «τῶν πολιτῶν», νά γίνει καί «πολιτική». Ἵσως τελικά τό νόημα τῆς αὐτοδιαχείρισης νά μήν εἶναι ἄλλο ἀπό τόν ὑπερκερασμό αὐτῆς τῆς διάκρισης πού ἔχει εἰσάγει ὁ Γκράμσι καί πού μᾶς ἐπέτρεψε νά δοῦμε καθαρά, γιά πρώτη φορά, τή μεγάλη διάσπαση τῆς πολιτικῆς θεωρίας, ἀπό τή γέννησή της, ἀνάμεσα σ' αὐτοὺς πού θέλουν νά συγκεντρώσουν τήν ἐξουσία καί σ' αὐτοὺς πού θέλουν νά τήν ἀποκεντρώσουν.

Ἡ αὐτοδιαχείριση δηλαδή εἶναι μιὰ νέα πολιτική θεωρία, μᾶς λέει ὁ Ροζανβαλόν, γιατί ξεπερνάει τή μαρξιστική κριτική τοῦ φιλελευθερισμοῦ καί τή φιλελεύθερη ἀρχή τοῦ περιορισμοῦ τῆς κρατικῆς ἐξουσίας.

Ἡ πραγμάτωση ὅμως αὐτῆς τῆς γενικῆς ἀρχῆς ἔρχεται σέ σύγκρουση μέ ἓνα πλήθος συγκεκριμένες δυσχέρειες. Καί ὁ αὐστηρός προσδιορισμός ὅλων τῶν προβλημάτων πού εἶναι δυνατό νά δημιουργηθοῦν εἶναι ἐσωτερικό καθήκον τοῦ αὐτοδιαχειριστικοῦ λόγου.

Πῶς θά ἀποφύγουμε τή Σκύλλα καί τή Χάρυβδη κάθε

αὐτοδιαχειριστικοῦ πειραματισμοῦ; Ἀπό τή μιὰ, τή βαθμιαία ὑποκατάσταση τῶν δικαιοδοσιῶν τῆς κυρίαρχης Γενικῆς Συνέλευσης ἀπό μιὰ ομάδα ἐκλεκτῶν τοῦ «ἥθους» ή τοῦ «πνεύματος», πού θά ἐξελιχθεῖ μοιραῖα κάποια μέρα σέ μιὰ καινούρια καταπιεστική καί ἐκμεταλλευτική μειοψηφία. Ἀπό τήν ἄλλη τήν ἀποδιοργάνωση τῶν ἀτέρμονων συζητήσεων, πού θά ὀδηγήσει μέσα ἀπό συγκρούσεις σ' ἓνα καθεστῶς ἀτομικῆς αὐθαιρεσίας καί ἀσυνδοσίας, τόσο ἄδικο ὅσο καί ἀτελέσφορο.

Πῶς θά μπορέσει δηλαδή ή ἀπόπειρά μας νά ἀποφύγει τήν ὁλοκληρωτική ὑποταγή τῆς δημοκρατικῆς ποιότητας τῆς διαδικασίας πού ὀδηγεῖ στήν ἀπόφαση, στήν ποιότητα τῆς ἀπόφασης τῆς ἴδιας. Νά ἀποφύγει τήν «ἐντροπία», τή σπειροειδή ἀπομάκρυνση ἀπό τή βάση τοῦ ἐπίπεδου ὅπου παίρνονται οἱ οὐσιαστικές ἀποφάσεις, μέσα σ' ἓνα κλειστό σύστημα, πού βαθμιαία ἀδρανοποιεῖται μέχρι τήν ὀριστική ἀποσύνθεση.

Ἡ ἄμεση δημοκρατία εἶναι ή γενική συνέλευση ὅλου τοῦ λαοῦ σέ συνεχή λειτουργία, πού ἀποφασίζει ή ἴδια γιά ὅλα τά σημαντικά προβλήματα καί καθορίζει τόν τρόπο ὑλοποίησης τῶν ἀποφάσεων. Πραγματώνεται αὐτόματα ὅταν ὁ «λαός», δηλαδή ὀρισμένες κατηγορίες ἀνθρώπων κοινωνικά προσδιορισμένες, εἶναι σέ ἐξέγερση, ὅταν «...ή κοινωνική ομάδα εἶναι σέ θερμοκρασία τήξης...» ὅπως λέει ὁ Σάρτρ.

Ἡ διάρκεια ὅμως θέτει τό ἀμείλικτο πρόβλημα τῶν δομῶν. Χαρισματικοί ἡγέτες, παρασκηνιακές κλίκες, βίαιες καί ἀποφασιστικές ὁμαδοῦλες караδοκοῦν κάπου στά παρασκήνια τοῦ παράδεισου τῶν συνελεύσεων. Ὅταν ἐπέλθει ή ἀναπόφευκτη στιγμή τῆς χαλάρωσης τοῦ συνελευσιακοῦ ὄργασμοῦ θά ἐφορμήσουν γιά νά μετατρέψουν τήν εὐθραυστη αὐτή μορφή τέλειας δημοκρατίας στό ἀντίθετό της: σέ ὁλοκληρωτισμό.

Γιά νά ξεπεραστεῖ ταυτόχρονα ή «ἐντροπία» τοῦ γραφειοκρατικοῦ σοσιαλισμοῦ καί ή ἐκ γενετῆς ἀναπηρία τῆς ἄμεσης δημοκρατίας πρέπει, μᾶς λέει ὁ Ροζανβαλόν, νά κατακτησοῦμε μιὰ νέα, γιά τήν ἀριστερά, στάση: τήν ἐπαναστατική ἀπαισιοδοξία. Ἔτσι καί ή αὐτοδιαχειριστική πρόταση θά πάρει τήν πραγματική της διάσταση: ὄχι μόνο δέν εἶναι ἓνας οὐτοπικός ὁραματισμός, ἀλλά ή μόνη ρεαλιστική ἀπάντηση στό οἰκονομικό, πολιτικό καί πολιτισμικό ἀδιέξοδο τοῦ σύγχρονου κόσμου.

Ἡ αὐτοδιαχείριση σάν ρεαλιστική προοπτική θέτει ἄμεσα, ἀπό τώρα, ὀρισμένα βασικά προβλήματα: τῆς δημοσιότητας τῆς λειτουργίας τῆς ἐξουσίας, τῆς ὑποταγῆς στήν ἐξουσία, τῆς ἱεραρχίας τῆς ἱκανότητας καί τῆς γνώσης, τῆς ἡγεσίας καί τῶν ἡγετῶν, τῶν διαστάσεων τῶν παραγωγικῶν μονάδων, τοῦ χώρου πραγμάτωσης τῆς ἐξουσίας. Γι' αὐτό κι εἶναι ἀνάγκη τό αὐτοδιαχειριστικό κίνημα, πρὶν ἀκόμη λυθεῖ τό πρόβλημα τῆς κεντρικῆς ἐξουσίας, ἀπό τώρα, νά ἐνσωματώνει μέσα στήν πάλη του αἰτήματα ἀλλαγῶν, πού θά προωθοῦν τή λύση αὐτῶν τῶν προβλημάτων. Νά τά προωθεῖ πρὸς τά ἔξω – μέσα στήν καπιταλιστική ἐπιχείρηση ή στήν κοινωνία στό σύνολό της – καί πρὸς τά μέσα – στή διαδικασία ἐσωτερικῆς λειτουργίας τῶν σοσιαλιστικῶν κομμάτων καί συνδικάτων καί στοὺς μηχανισμούς ὅπου διαμορφώνεται ή ἰδεολογία του.

Κι' ἔτσι ή αὐτοδιαχείριση γίνεται πραγματικά ή μόνη διαθέσιμη πολιτική στρατηγική κοινωνικῆς ἀλλαγῆς, πού δέν

Νά φέρουμε τό μέλλον σέ ανθρώπινες διαστάσεις.

μεταθέτει τήν έναρξη τών αποτελεσμάτων της γιά τόν μετά κάποιον όρόστο ή δυσθεώρητο σημαδιακό γεγονός χρόνο.

Άλλά κι άργότερα, γράφει ό Ροζανβαλόν, ή αὐτοδιαχείριση δέν είναι οὐτοπία, άκριβώς γιατί δέν είναι πρότυπο κάποιας μελλοντικής κοινωνίας. Είναι αντίθετα ένας άπέραντος χώρος άδέσμευτου πειραματισμοῦ, πού οὔτε σχεδιάζεται οὔτε κατευθύνεται άπό τό Κράτος. Ἡ κεντρική έξουσία άπλώς έγγυάται τήν έλευθερία κάθε πρωτοβουλίας, γιά νά συγκροτηθεῖ μιά καινούργια μορφή κοινωνικής δραστηριότητας.

Όμως ή κινητικότητα της αὐτοδιαχείρισης, τό άέναο, πού είναι συστατικό στοιχείο της πειραματικής της φύσης, θέτει έκποδών όρισμένα βασικά στοιχεία της παραδοσιακής μαρξιστικής προβληματικής.

Χάνεται ή στασιμότητα σάν τελική προοπτική της ιστορικής εξέλιξης. Αὐτή τήν κατάσταση ίσορροπίας ό Μάρξ τήν όραματιζόταν αίσιόδοξα, ένώ οί άστοί κλασικοί τοῦ 19οῦ αιώνα τήν αντιμετώπιζαν μέ μοιρολατρεία. Θά συνοδευόταν, στό επίπεδο τών ίδεών, άπό τό τέλος της Φιλοσοφίας της Πολιτικής Οικονομίας καί της Ἱστορίας όπως τουλάχιστον τήν ξέρουμε σήμερα.

Όμως μιά τέτοια προοπτική δέν συμβιβάζεται μέ τή διηλεκτική αὐτοδιαχειριστική προσπάθεια, πού δέν έχει άλλο τέλος άπό τόν ίδιο τόν άνθρωπο.

Χάνεται άκόμα ή προβληματική τοῦ «περάσματος» άπό τό ένα στό άλλο προκαθορισμένο ιστορικό στάδιο. Ποῦ τελειώνει ό καπιταλισμός καί ποῦ άρχίζει ό σοσιαλισμός, όταν ό πολύμορφος άγώνας της κοινωνικής άλλαγής έχει γίνει καθημερινό πρόβλημα πού βιώνεται άπό όλους τούς εργαζόμενους σέ όλους τούς χώρους, καί δύσκολο είναι νά καθοριστεῖ καί

μικρό ένδιαφέρον παρουσιάζει. Μόνο οί ταξινόμοι τών έπαναστάσεων θά μπορούσαν νά παθιαστοῦν γιά ένα τέτοιο ζήτημα.

Άκόμα, αντικαθίσταται ή άνάλυση τών δομῶν – καί της υπερδομής πού τίς προεκτείνει – άπό τή θεσμική άνάλυση. Μέσα στό «θεσμό» λύνεται τό μεθοδολογικό πρόβλημα πού θέτει ή συγχρονική άκίνησία τών δομῶν μπροστά σέ μιά έπαναστατική διαδικασία πού είναι άπό τή φύση της διαχρονική.

Τέλος, δίνοντας στήν κάθε πράξη άμφισβήτησης τήν πραγματική της σημασία, ή αὐτοδιαχειριστική προοπτική έκθρονίζει τήν «έπανάσταση» άπό τό βάθος της μοναδικής μεταφυσικής πράξης, πού χωρίζει ένα σήμερα άναμονής άπό τό αύριο της έλπίδας. «Έδω καί τώρα» ή άλλαγή μπορεί νά γίνει καθημερινή ύπόθεση τοῦ λαϊκοῦ κινήματος.

Ἡ στρατηγική λοιπόν γιά τή νίκη της αὐτοδιαχείρισης είναι ό πειραματισμός. Θά πρέπει, στή συνείδηση τοῦ λαοῦ, νά αντιστραφεῖ ή αὐταπόδεικτη σοβαροφανής πρόταση τών κρατούντων καί τών φιλόδοξων άνερχόμενων γραφειοκρατῶν κάθε άπόχρωσης, πού δηλώνουν κάθε τόσο περισπούδαστα: «Έμεῖς δέν κάνουμε επικίνδυνους (είναι πάντα «επικίνδυνοι») πειραματισμούς».

Νά καταδειχθεῖ δηλαδή ότι αὐτή ή αντίρρηση μπορεί νά σημαίνει ότι έχεις άποδεχτεῖ τό σήμερα, διατηρώντας ταυτόχρονα έναν ήχηρό «έπαναστατικό» λόγο γιά νά καταδημαγωγείς τό λαό.

Ό σκόπελος βέβαια είναι ότι, όταν αὐτός ό πειραματισμός άρχίζει, χωρίς νά έχει λυθεῖ τό πρόβλημα της κεντρικής έξουσίας, τό σύστημα προσπαθεῖ νά μεθοδεύσει καί νά έκλογικεύσει τίς προκλήσεις πού τοῦ γίνονται καί σέ μεγάλο βαθμό καταφέρνει νά τίς ένσωματώσει στή δική του λογική.

Άλλά υπάρχει καί μιά άλλη σημαντική θεωρητική διαφορά άνάμεσα στήν αὐτοδιαχειριστική προοπτική καί τήν παραδοσιακή ιδεολογία της «σοσιαλιστικής επανάστασης». Ό πολιτικός στόχος δέν είναι πιά μόνο τά μέσα παραγωγής, άλλα τά μέσα άσκησης της έξουσίας. Έτσι, δέν άρκει ή αντικατάσταση τοῦ ιδιώτη ιδιοκτήτη άπό τό συλλογικό ιδιοκτήτη, τό Κράτος. Ἡ αὐτοδιαχείριση είναι συνώνυμη μέ τήν άποσύνθεση τοῦ ίδιου τοῦ θεσμοῦ της ιδιοκτησίας καί τήν αντικατάστασή του άπό ένα σύνολο δικαιωμάτων, πού θά άσκοῦνται συμπληρωματικά άπό διάφορες κοινότητες.

Κι αὐτό γιατί, τό βασικό πρόβλημα της επαναστατικής άλλαγής δέν είναι, όπως προσπάθησαν χρόνια νά μάς κάνουν νά πιστέψουμε οί προπαγάνδες τών ύπαρκτῶν σοσιαλισμῶν, ιστορικό: ή μορφή πού παίρνει κάθε φορά ή άπαλλοτρίωση τών καπιταλιστῶν. Είναι τρέχον: ή συμμετοχή τών εργαζόμενων, καθολικά καί κάτω άπό τόν ίδιο τό δικό τους έλεγχο, στά κέρδη, πού δημιουργεῖ ή νέα κοινωνική όργάνωση της εργασίας.

Ἡ ένθνικοποίηση λοιπόν, πού συνήθως είναι εὔσχημος τρόπος γιά νά μιλήσουμε γιά τήν κρατικοποίηση, δημιουργεῖ περισσότερα προβλήματα άπό όσα λύνει. Ἡ αὐτοδιαχείριση τών μέσων παραγωγής πάει πολύ πιό πέρα ή μάλλον πάει άλλοῦ. Όχι τόσο στό νομικό έποικοδόμημα της παραγωγικής διαδικασίας, όσο στήν οὐσιαστική όργάνωση τών ίδιων τών σχέσεων εργασίας.

Ἐπειδή λοιπόν ή επιχείρηση, σάν ζωντανό αὐτοδιαχειριστικό κέντρο, πρέπει νά λειτουργεῖ μέ τή μέγιστη δυνατή διαύγεια καί εύλογισία, οί ίδιες οί άνάγκες λειτουργίας τοῦ πειράματος

ΠΡΩΤΟΠΟΡΙΑ
ΒΙΒΛΙΑ ΔΙΣΚΟΙ ΑΦΙΣΕΣ
ΣΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΕΣ ΚΑΙ ΦΟΙΤΗΤΕΣ
ΕΚΠΤΩΣΗ 30%
ΠΡΩΤΟΠΟΡΙΑ

ΚΩΛΕΤΗ ΚΑΙ ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ
ΤΗΛ. 32.49.557

επιβάλλουν μία ριζική κριτική της σύνθετης τεχνολογίας και των διαστάσεων των παραγωγικών μονάδων. 'Η πραγματική πρόοδος είναι πιθανό να είναι, γιά τους αιώνες πού έρχονται, ή επιστροφή στην εξερεύνηση δρόμων πού ή ανθρωπότητα εγκατάλειψε. Μέ τεχνολογίες, «μαλακότερες» και απλούστερες, μέ μονάδες παραγωγικές μικρότερες. Τό ό,τι κάτι τέτοιο μάς τό επιβάλλει ίσως τό καθήκον μας πρός τή φύση, ό Ροζανβαλόν δέν τό εξετάζει έδώ. 'Αναδεικνύει έναν άλλο λόγο αναθεώρησης της κυρίαρχης αντίληψης γιά τήν πρόοδο, ένα λόγο ταξικό: τίς ανάγκες προώθησης του έργατικού αυτοδιαχειριστικού πειραματισμού.

Αυτοδιαχείριση του οικονομικού σχεδίου και των πληροφοριών είναι ό άκρογωνιαίος λίθος της νέας κατασκευής. Έτσι, οί άπελευθερωμένες παραγωγικές προσπάθειες των μικροδημοκρατιών συγκροτούνται σε ένα σύνολο, όπως τό επιβάλλει ή ιστορική εποχή πού διανύουμε, ικανό να υπερασπίσει ή να προσαρμόσει τά συμφέροντά του μέ τή δοσμένη διεθνή οργάνωση σε παγκόσμιο επίπεδο.

Λιγότερο καθαρό από πολλά άλλα σημεία είναι τό τμήμα του βιβλίου, όπου ό Ροζανβαλόν μάς μιλάει γιά τήν «αυτοδιαχείριση του οικονομικού σχεδίου», δηλαδή βασικά γιά τήν επιλογή ανάμεσα στο συγκεντρωτισμό και τήν αποκέντρωση. 'Ας μάς επιτραπεί να υποψιαστούμε ότι, ή προβληματική του σοσιαλιστή συγγραφέα είναι παγιδευμένη από τον πατροπαράδοτο Ιακωβινισμό της γαλλικής άριστερας, πού άκόμα και σήμερα τίθεται συχνά σε δοκιμασία από τά χωριστικά κινήματα, πού γεννά άσταμάτητα ή πολυεθνική τελικά συγκρότηση της μεγάλης αυτής χώρας. Γιά έναν έλληνικό όμως αυτοδιαχειριστικό σοσιαλισμό, χωρίς να άμφισβητούμε τήν ιεραρχία πού τίθεται (στο κέντρο δημοκρατική άσκηση των βασικών επιλογών, στις αποκεντρωμένες μονάδες ή περιοχές συλλογική άσκηση της έξουσίας), θα μεταθέταμε άποφασιστικά τό κέντρο βάρους πρός τό δεύτερο άξονα, στην αποκέντρωση.

Θά πρέπει, μάς λέει ό Ροζανβαλόν, να άπελευθερώσουμε τον κοινωνικό χώρο από τήν κατοχή της οικονομίας των άναγκών. 'Η διαφορά θα πρέπει να άντικαταστήσει τήν άνισότητα ανάμεσα στις διάφορες βαθμίδες μιας ποσοτικής ιεραρχίας.

Είναι δοσμένο πιά, ότι κομμουνισμός της άφθονίας, τό τέλος της οικονομίας όπως έλεγε ό Μάρξ, είναι μία εύρωπαιοκεντρική άπάνθρωπη χίμαιρα. 'Η φύση έχει πεπερασμένες δυνατότητες. Δέν θα μπορέσουμε πιά ποτέ να γενικεύσουμε σ' όλον τον πληθυσμό της γής τό υπερκαταναλωτικό πρότυπο πού δημιούργησε μέσα σε δύο αιώνες ό δυτικός καπιταλισμός. 'Ας σταθοΰμε λοιπόν γερά στα πόδια μας κι άς δώσουμε στη βιομηχανική παραγωγή τήν υποδεέστερη θέση πού της άρμόζει, στην ιεραρχία των κοινωνικών προτεραιοτήτων.

Θά άποδεσμευθεί έτσι μία κοινωνία πολυδιάστατη, όπου οί διαφορές θα άνθίζουν και όπου τό πού και τό πώς θα κυριαρχήσει πάνω στο πόσο και τό πότε, ή, άν θέλετε, ή ποιότητα της ζωής πάνω στην ποσότητα της παραγωγής. Δέν θα είναι ίσως ό παράδεισος πού αιώνες τώρα οί μεγάλοι Ιδεολόγοι υπόσχονται στις «μάζες». Θά είναι όμως ήδη ένα άνοιχτό παράθυρο πού φέρνει φρέσκο άέρα από κάποια θάλασσα, κάποια πουλιά πού άκούγονται σε κοντινά δέντρα. Μία άπλή άνάσα ζωής σε ένα κόσμο, πού τον σκιάζει ό τρόμος του πυρηνικού όλεθρου και τον καταπιέζει ή καθημερινή άμεση ή έμμεση τρομοκρατία των όλοκληρωτισμών. ■

στην Έλλάδα

στό 'Ιράν

σε άξυνση ό

ΕΚΛΟΓΕΣ

ΚΡΙΣΗ

ΨΥΧΡΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ

- Τί σημαίνουν όλα αυτά; Καί ποιές οί έπιπτώσεις τους στη ζωή μας;
 - Πώς άντιμετωπίζονται αυτά και εκατοντάδες άλλα προβλήματα πού καθημερινά προκύπτουν;
 - Πώς τά βλέπουν οί έπιστήμονες του Δυτικού και πώς του 'Ανατολικού κόσμου;
- 'Απαντήσεις σ' αυτά τά προβλήματα δίνονται στη μοναδική στον κόσμο

ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ

'Η Έγκυκλοπαίδεια του σκεπτόμενου 'Ανθρώπου

**Μαρξισμός, Κομμουνισμός
και Δυτική Κοινωνία
Οί δύο κόσμοι σε άντιπαράθεση**

**'Η μοναδική έκδοση, γιά τήν όποία δούλεψαν δέκα
χρόνια 700 καθηγητές από όλα τά Πανεπιστήμια του
κόσμου**

Σε 10 τόμους των 5.000 σελίδων μεγάλου μεγέθους, σε 400 λήματα καλύπτονται όλοι οί τομείς της Πολιτικής και της 'Επιστήμης: Βιολογία, Δίκαιο, Έθνολογία, 'Εκπαίδευση, Θρησκεία, 'Ιστορία, Κοινωνιολογία, Λογοτεχνία, Οίκονομία, Πολιτική, Τέχνη, Φιλοσοφία, Φυσική, Ψυχολογία.

Τό καθένα από τά λήματα της έγκυκλοπαίδειας άποτελείται από 3 βασικά μέρη:

1. παρουσίαση της έρευνας γιά τό συγκεκριμένο θέμα από μή μαρξιστές έπιστήμονες.
 2. παρουσίαση της έρευνας γιά τό συγκεκριμένο θέμα από μαρξιστές έπιστήμονες της 'Ανατολής και της Δύσης και
 3. κριτική σύγκριση και έκτίμηση των δύο άπόψεων.
- Τό κάθε λήμμα συμπληρώνεται από ένα τεράστιο σε όγκο βιβλιογραφικό ύλικό, πού καλύπτει τόσο τή Δυτική όσο και τήν 'Ανατολική βιβλιογραφία.

★ ★ ★

Αυτό τό μοναδικό έκδοτικό γεγονός, μετά την 'Αμερική, 'Αγγλία, Γερμανία, κυκλοφορεί ΤΩΡΑ και στην Έλλάδα από τίς Έκδόσεις ΚΟΡΑΗΣ μέ τή συνεργασία των εκδόσεων ΠΑΠΑΖΗΣΗ. 'Η άπόδοση στα έλληνικά έγινε από έπιτελείο ειδικών γιά κάθε θέμα έπιστημόνων.

★ ★ ★

**'Η Συγκριτική Έγκυκλοπαίδεια είναι ή Έγκυκλοπαίδεια του
κάθε μορφωμένου, προβληματισμένου και υπεύθυνου πολίτη.**

Γιά πληροφορίες: **Έκδόσεις ΠΑΠΑΖΗΣΗ Α.Ε.Β.Ε.**

ή ΚΟΡΑΗΣ Ε.Π.Ε.

Νικηταρά 2 και 'Εμμ. Μπενάκη, Τ.Τ. 142,
Τηλ. 3622.496, 3638.020, 3608.173, 3609.150.

Η Δύση της «Πρωϊνής»

Η έκδοση της «Πρωϊνής» είχε κινήσει τό ενδιαφέρον και είχε δημιουργήσει πολλές ελπίδες σέ όλους όσους ενδιαφέρονται γιά τό δημοκρατικό τύπο. Υπήρχε ό διευθυντής πού είχε καταξιωθεί στό παρελθόν διευθύνοντας άλλες εφημερίδες. Υπήρχαν νέοι και ταλαντούχοι συντάκτες πού είχαν δώσει και επαγγελματικές και εξωεπαγγελματικές αποδείξεις τής στρατευμένης τους στην ύπόθεση τής ελευθερίας του τύπου. Υπήρχαν ακόμα οι διαβεβαιώσεις του έκδοτη γιά μιάν αδέσμευτη και υπεύθυνη δημοσιογραφία στην υπηρεσία του τύπου και τής κοινωνικής προόδου. Τέλος υπήρχαν τά άφθονα υλικά μέσα πού έμοιαζε νά διαθέτει τουλάχιστον στην αρχή τό νέο έντυπο.

Κι όμως μόλις μετά από 15 μήνες, χωρίς νά είναι βέβαια μιá έκδοτική έπιτυχία, χωρίς όμως νά μπορεί νά χαρακτηριστεί και σαν ολοκληρωτική άποτυχία, ή «Πρωϊνή» έκλεισε. Στούς διαδρόμους τής ΕΣΗΕΑ ξετυλίχθηκαν σκηνές πού θύμιζαν τήν προϊστορία τής επαγγελματικής δημοσιογραφίας στην Ελλάδα. Άρχει νά έπιστημάνουμε ότι έκτος από τό πρόβλημα άπασχόλησης, πού όλοι αντιμετώπιζαν, όρισμένοι νεώτεροι δέν είχαν καν δικαίωμα σέ οποιαδήποτε άποζημίωση ούτε στοιχειώδη ασφαλισική κάλυψη.

Άς μήν κρυθώμαστε λοιπόν πίσω από τό δάχτυλό μας. Όποιες κι άν είναι οι έργοδοτικές προθέσεις - ακόμα δηλαδή κι άν είναι ελκρινείς οι διακηρύξεις τους - τό πρόβλημα τής λειτουργίας των εφημερίδων σαν κερδοσκοπικών επιχειρήσεων δέν ξεπερνιέται μέ εύχολόγια. Κι όσοι έχουν τήν άφέλεια νά πιστεύουν σέ ό,τι, από τή φύση των, άποτελεί ιδεολογία, δηλαδή σύνολο παραστάσεων πού έχουν προσορισμό νά καλύπτουν τήν πραγματικότητα των παραγωγικών σχέσεων, άργά ή γρήγορα άφηνίζονται από τήν άμελλοτική πραγματικότητα.

Οι εφημερίδες στον τόπο μας είναι ιδιωτικές επιχειρήσεις άποταγμένες στό νόμο τής ζήτησης και του κέρδους. Κι αυτό καθορίζει και τήν εξέλιξη του περιεχομένου τους και τίς σχέσεις ανάμεσα στον έκδοτη-έργοδότη και στό δημοσιογραφικό-πωλητή πνευματικής εργατικής δύναμης.

Κι άν δέν υπάσχει όπως σέ άλλες χώρες - άς αναφέρουμε π.χ. τή Γαλλική LE MONDE - ιδιοκτησία συνεταιριστική των εργατών του τύπου, οι δημοσιογράφοι θά ύφίστανται τίς συνέπειες τής συγκρούσεως. Καί θά έρχονται νά προστίθενται, όπως οι άπολημμένοι τής «Πρωϊνής» στην σφαυρά των άνέργων πού συγκροτεί και στην χώρα μας τίς πρώτες έμπαρσοφονικές τής.

αίδησας

● Στο Βόλο διοργανώνεται τό «Διεθνές Έπιστημονικό Συμπόσιο Βόλου 1980», από τίς 16 μέχρι τίς 30 'Ιουνίου 1980 και περιλαμβάνει τέσσερις επιστημονικές συναντήσεις:

A. 16-19 'Ιουνίου μέ θέμα:

«Διεύρυνση θεατρικών δραστηριοτήτων και αρχιτεκτονική πρακτική».

B. 20-23 'Ιουνίου μέ θέμα: «Αρχιτεκτονική άκουστική και Πολοδομική ήχοπροστασία».

Γ. 23-26 'Ιουνίου μέ θέμα: «Τό νοσοκομείο κοινότητας και ή Χωροταξική οργάνωση εγκαταστάσεων ύγείας».

Δ. 27-30 'Ιουνίου μέ θέμα: «Ο ρόλος του Πανεπιστημίου στό μετασχηματισμό των περιφερειακών πόλεων».

Τήν οργανωτική έπιτροπή άποτελούν ό δήμαρχος Βόλου κ. Μ. Κουντούρης, ό Πρόεδρος Τμήματος Μαγνησίας του Τ.Ε.Ε. κ. Α. Τσαλαπάτας και ό καθηγητής Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης κ. Ι. Τριανταφυλλίδης.

Γιά πληροφορίες και συμμετοχή μπορούν νά γράφουν όσοι ενδιαφέρονται στή Γραμματεία του Συμποσίου: Μίτση Βαλασά (Δ.Ε.Σ. Βόλου 1980)

Τ.Ε.Ε.-Τμήμα Μαγνησίας Τολιάη 35 ΒΟΛΟΣ ή τηλ. 0421-26173

● Μνημείο δημοσιογραφικής δειντολογίας άποτελεί ή άναδημιούρευση από τό πρωινό όργανο του κ. Μπότση τής είδησης ότι τά μηχανήματα τής RANK-XEROX χρησιμοποιούν τήν καρκινογόνο ουσία «νιτροπυρίνη». Ένώ στούς «Τάιμς τής Νέας Υόρκης», ή έταιρεία κατονομάζεται άπερίφραστα και σέ πολλά

σημεία, στην ελληνική μετάφραση οι υπεύθυνοι γίνονται άπλά... «ή έταιρεία...» και άποσιωπείται έπιμελίστατα τό δνομά τής.

Τί διακριτικότητα... Μέ τό άζημίωτο άραγε;

● Κυκλοφόρησε μέ ιδιαίτερα ζωντανή ύλη τό 300 τεύχος του όργανου τής ΚΝΕ «Οδηγητής». Έκφραστής μιás σημαντικής μερίδας τής εργαζόμενης και

σπονδάζοντας νεολαϊά, ό «Οδηγητής» συντάσσεται και διαδίδεται χάρη στην θβελοντική στρατεύση. Η ύλη του έχει πάντα μιá πολυμέρεια και καλείπει όλα τά προβλήματα πού άπασχολούν τή νεολαία. Ειχόμαστε νά τά χιλιάσει!

● Διαδάζουμε στα «ΝΕΑ» κάτω από τον τίτλο ΧΕΜΠ ΑΛΜΠΕΡΤ ΡΑΪΣ: «Τό αίτημα μέ τό «θαύω» ήρπνε Νο. 1 στην Αμερικανική και τό άλμπουμ μπήρηκε σπτά 5 πωλήσεις πωλή τούριτ.

Επίσης τό έτήσιο μπυλλμπουρπ έδωσε τό θραυτικό πωλ μπυλλμπουρπ

«ΜΑΥΡΟΣ», «ΔΗΛΑΝΤΗΡΙΩΔΗΣ», «ΔΙΕΦΘΑΡΜΕΝΟΣ» ΚΑΙ ΙΝΚΟΓΚΝΙΤΟ

Τά «ΝΕΑ» δημοσίευσαν στις 19 Μαΐου, έντυπώσεις και άπόψεις γιά τήν κατέληψη τής Κρήτης από τους Γερμανούς αλεξιπρωτοπύες, κόποιου κ. Φρήντριχ φόν ντέρ Χέυντε. Πρώην στρατηγός τής Βερμάρχτ, ειδικευμένος σέ τεχνικά ζητήματα διεθνών σχέσεων έμπειροκώμων, κόμπης και διάφορα άλλα αξιότιμα πράγματα ό Γερμανός αϋτός «εϋπατρίτης» ειδικεύεται σέ φιλέλλητισμό. Οι άπόψεις πού έκθέτει στό «ΝΕΑ» συνυπάρχουν στην δημοκρατία τής σωστής έντύπωσης, ότι τό νησί παραδόθηκε άμειλητά σέ άντικειμενικό έλλητικό κράτος γιά λόγους βασικά έσωτερικής πολιτικής. Είναι όμως αϋτός λόγος - τό ότι λέει πράγματα πού μάς συμφέρουν - γιά ό πο σιωπούμε τήν πραγματική προσωπικότητα του συγγραφέα και νά τον έμφανίζουμε σαν ένα ένψω έγκυρο και άντικειμενικό παρατηρητή;

Γιατί ό κ. φόν ντέρ Χέυντε είναι ένας παλιός φιλόπτης του ΑΝΤΙ (τοχ. 53, 54 και συνέχεια). Είχαμε άποκελύψει τότε, ότι ό «λευκός» Γερμανός, πού μετέφερε σ' ένα συνέδριο γιά τό δικό τής θέλασσεως σαν προσκεκλημένος του Υπουργείου Πτε-

λιτισμού ήταν τό «μυώρω δηλητηριώδες θέλας» όπως των είχε όνομάσει ή «ακείτωσθη» ένας στωγγός πράκτορας των Νιαζί σέ πανεπιστήμιο και μέλως των Σ.Α.

Ότι ήταν στέλαχος των νεοφασιστικών κύκλων πού πίκαισώντων των Σπράους και ότι είχε φιλοξενήσει από τή Χούντα μαζί μέ άλλους άκροδεξιούς Γερμανούς ύποστηρικτές τής.

Είχε πραγματικό άνέγκη ή δημοκρατική άποκειμενική εφημερίδα τή γνώμη ενός τέτοιου φασίστα γιά τήν Κρήτη και τον άμώνα του λαού τής;

ορχηστρικού κομματιού της χρονιάς στο «Ράτζ» και ανέδειξε τον Λέμλ. Άλμπερτ τον καλύτερο ίντοουμένταλιστ της χρονιάς».

Όποιος καταφέρει να τό μεταφράσει θα πάρει ένα έτησιο **μπιλλμπόρντ**. Μέ αληθινές μπίλιες!

● Από τρομοκράτες της Γεωπονικής εκδίδεται ή «Προεσχόη». Στο τεύχος του Μαΐου ενδιαφέροντα άρθρα για τόν «Άστικό τύπο και τίς φοιτητικές έκλογές», τήν «Παθολογική σκέψη στην Άριστερά» και για διάφορα άλλα πολιτικά και πολιτιστικά φαινόμενα. Ίδιαίτερο στόχο αποτέλει ο ήμέτερος κ. Μπάλκος. Έκτοτε... δεδωκίαιται.

● Νέα στοιχεία από τήν έντονη προσπάθεια των φωτισμένων Ζακυνθινών για νά αναδιώσει ή πολιτιστική κίνηση του νησιού που σημάδεψε τή γέννηση και τή διαμόρφωση του νέου ελληνικού έθνους.

Έκδοτικές ομάδες του Λύκειου Άρρένων από μαθητές εκδόσαν σέ μικρό σχήμα τσέπης τό λαϊκό παραδοσιακό δράμα «Ο Κρίνος» και τό πεζό στιχούργημα του Σολωμού «Η Γυναίκα της Ζάκυνθος». Οί ίδιοι παιζουν παραδοσιακό μεσαιωνικό θέατρο στους δρόμους της πόλης στο Καρναβάλι.

Έξ άλλου στή «Βιβλιοθήκη Ζακυνθινών Μελετών», ο Γιάννης Χρυσικόπουλος παρουσιάζει μιάν Άνθολογία από ποιήματα του Φώσκολου μεταφρασμένα στα ελληνικά. Μέ μιάν εισαγωγή του ίδιου κυκλοφορούν επίσης τά «Άπαντα» του φοβερού σατιρικού λιβελογράφου του 18ου αιώνα Παπα-Νίκου Κοντούζη.

ΤΟ «ΜΑΤΙ» ΤΩΝ ΕΠΙΤΕΛΩΝ

«Ανάπαυσις!»

Τό 7ο Έπιτελικό Γραφείο του ΓΕΣ διαθέτει ένα περιοδικό: τά «Στρατιωτικά Χρονικά». Έκει εκτίθενται μέ τό συνηθισμένο τρόπο τά συνηθισμένα ζητήματα που είναι δυνατό νά άπασχολούν τούς «Ιδεολόγους» του στρατού μας. Υπάρχει ή καθιερωμένη άνασκειή του μαρξισμού μέ παιδαριώδη επιχειρήματα και ή θρησκευτική σελίδα μέ τά ήθικολόγα φληναφλήματα. Δέν λείπει και ή υπόμνηση διαφόρων ιστορικών γεγονότων, κυρίως μαχών, μέ τή συνηθισμένη επίσης αντίστροφή που χαρακτηρίζει τήν δεξιά Ιστοριογραφία.

Στό τεύχος Όκτωβρίου-Δεκεμβρίου περιλαμβάνεται και μία σελίδα για τίς στρατιώτινες. Νέο και επίκαιρο θέμα της στρατοκρατικής προπαγάνδας. Παρατίθενται άφθονες φωτογραφίες μέ πάνοπλες και άποφασιστικές στρατιωτικές που

παρουσιάζουν όπλα, παρελαύνουν, όρκίζονται πυροβολούν ή πέφτουν μέ άλεξίπτωτο. Μιά όρισμένη αντίληψη της γυναίκας έν πάση περιπτώσει.

Έλα όμως, που τό άμέσως προηγούμενο φύλλο κοσμεϊται μέ μιάν άθλιου γούστου ήμίγυμνη τσόντα που τιτλοφορείται «Ανάπαυσις».

Σάν κάτι νά μήν πάει καλά στο μυαλό των έπιτελών μας. Καί είναι χαρακτηριστικό ότι στον ίδιο χώρο που ύποστηρίζει τήν άποψη ότι ή στράτευση άπελευθερώνει τή γυναίκα, κυκλοφορεί και ή αντίληψη ότι τό γυναικείο σώμα είναι ένα άπλό υλικό άντικείμενο που κατάλληλα διακοσμημένο μέ... μαύρες δαντέλες μπορεί νά χρησιμέψει για τήν όπτική «ανάπαυση» του πολεμιστή.

Είναι καιρός νά δοθεί στους φαλοκράτες του ΓΕΣ τό παράγγελλμα «Προσχόη». Κι

ίσως για μερικούς άπ' αυτούς τό «τούς ζυγούς λύσατε» δέν θά ήταν ούτε άδικο, ούτε υπερβολικό.

Μνήμη και άντικομμουνισμός

«Οί συγγενείς και οί μνήμονες(!) των επί κατοχής (1942-44) θυμάτων της έαμοκομμουνιστικής θηριωδίας του Νομού Κορινθίας» όργάνωσαν τό καθιερωμένο μνημόσυνο μίσους και έδωσαν και σχετικό φυλλάδιο. Πάγιες άμετάβλητες αυτού του είδους φιλολογίες: οί κομμουνιστές δέν έκαναν αντίσταση, παρασύρουν μέ δολιότητα τά θυμάτα τους, τά βασανίζουν μέ σαδισμό και τελικώς τά «κατακρεουργούν».

Πέραν όμως αυτών των τετριμμένων, τό δελτίο περιλαμβάνει και όρισμένες γλαφυρές λεπτομέρειες. Ξέρατε π.χ. γιατί «τό μνημειόν των σφαγιασθέντων κοσμεϊται από έπτά όρειχάλκινα

ανάγλυφα πτηνά». Μά γιατί ο αριθμός 7 έχει «θρησκευτικές και έπιστημονικές ιδιότητες». Και μεταξύ άλλων 7 είναι:

- αί ισχναί και αί παχίαι άγελάδες
- τά θανάσιμα άμαρτήματα
- αί ήμέραι δημιουργίας του σύμπαντος
- αί χορδαί της Λύρας
- οί πύργοι της Κωνσταντινουπόλεως
- τά φωνήεντα εις τό άλφάβητον.

κλπ... κλπ... κλπ... κλπ... και δέν συμμαζεϊεται...

Θά γελοϊώσαμε... έν δέν άναγκαζώσαμε πώφα κάποιον ότι τό μνημείο χρηματοδοτείται από τό

Υπουργείο Έσωτερικών «χάρις εις τό ένθερμον... ενδιαφέρον» του «άξιου εκπροσώπου του Έλληνικού λαού ως έθνους και φυλής» κ. Κων/νος Παπακωνσταντίνου. Καί ότι συνέβαλε ούσαι-στικώς και ο Μητροπολίτης Κορινθίας κ. Παντελεήμων. Καί ότι διανέμει δωρεάν. Κι ότι έπομένως οί κραυγές μίσους και οί εκκλησιας για έξόντωση των «άμετανόητων κομμουνιστών» που έξαπολούν οί τυχαίως σοι συντάκτες αυτού του φαιδρού έντυπου έχουν σάν υλική ύποδομή, σάν ιδεολογική άναφορά και σάν κώνηψη τό κράτος της Νέας Δημοκρατίας. Κι άς λέει ο κ. Ράλλης ότι λημονεί. Οί μνήμονες «γρηγορούν».

ΑΠΟ ΚΑΛΕΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΕΣ

Τι τίς ήθελαν τίς παιδικές άναμνήσεις;

Είπε ο κ. Ράλλης:

«Η πρώτη μου πολιτική έμπειρία ήταν σέ ηλικία 3 1/2 έτών και δέν τήν έχασα, ούτε θά τήν ξεχάσω ποτέ. Ήταν όταν ήρθε και μάς πήρε, τή μητέρα μου, τήν αδελφή μου και έμένα μέ τό αυτοκίνητο και μέ τόν εύζωνο, ο τότε ύπουργός Στρατιωτικών Ν. Θεοτόκης, αδελφός της μητέρας μου. Ύστερα από έλάφους μήνες είδα τή μητέρα μου ντυμένη στα μαύρα, όπως ντυνότανταν εκείνη τήν εποχή. Καί όταν ρώτησα τί συνέβη, μου είπαν ότι πέθανε ξαφνικά ο θεός Νίκος. Ύστερα από 4 χρόνια έμαθα ότι εκτελέ-

στηκε στο Γουδί - ήταν ένας από τούς έξι. Καί αυτή ή πολιτική έμπειρία της ζωής μου μου έχει μείνει αλησμόνητα χαραγμένη στή μνήμη μου, όχι για νά θυμάμαι αλλά για νά λησμονώ».

Άλλά αυτή τήν υπόμνηση της εκτέλεσης των έξι όρθηκε τήν ώρα και τή στιγμή νά τήν κάνει, όταν ένας όλόκληρος προπαγανδιστικός μηχανισμός προσπαθεί νά πείσει τό πανελλήνιο ότι ο «ρίζοσαστικός φιλελευθερισμός» της Ν.Δ. δέν έχει καμία σχέση μέ τή θωρακία παράδοση της ελληνικής δεξιάς: μέ τήν μικρoσαστική καταστροφή, μέ τίς δικτατορίες και τό δοσιλογισμό.

Κι έμεις θέλωμε νά λησμονήσουμε. Ο κ. Ράλλης όμως δέν μόνος όφθινει.

Ο κ. Άβέρωφ δέν γίνεται πρωθυπουργός. Για νά μήν ύστερήσει όμως άπάντησε ότι πολιτικoκαλοχώρισε στήν ίδια άκρωτήρια ήλικία:

«Ο κ. Ράλλης είπε μιά άνάμνηση από τήν ήλικία των 3 1/2 χρόνων του. Συμβαίνει νά έχω και έγώ μιά μόνον τέτοια άνάμνηση αυτής της ήλικίας. Ήταν ή άποχή των νικηφόρων Βαλκανικών Πολέμων. Ήμουν σπή Τρίκαλα. Ένας πολύ άκατηγόος άμαρτός του πατέρα μου έπεσπε με τό σπαστό. Είχε κά-νει δύο άνδραγαθήματα για πά όποια είχε προσχθεί, επί του πεδίου της μάχης, σέ λοχία. Καί μόλις τελείωσε ή παρελαση

ήρθε στο τραπέζι, κάθισε ως τιμόμενος συνδαιτημόνας και μάς διηγήθηκε λεπτομέρειες των άνδραγαθημάτων του. Γιώργος Βασδέκης ονομάζεται από τόν Πρόδρομο Τρικάλων. Έχω τήν άνάμνηση αυτή, για νά θυμάμαι και όχι για νά λησμονώ. Για νά θυμάμαι τούς άντρες εκείνους που προσέχονταν από χωριά και από πόλεις, που ξεκίνησαν έθελοντές από τήν Άμερική και άλλες χώρες, για νά κάνουν ελληνικά τό μέρη που ως τότε ήσαν τουρκικά».

Κι έτσι, σπή παιρλικόδικο πιαπέρι έγινε ή άνακαίνιση του λαού! Εύχαριστούμε πολύ. Φταίνε μετά όσοι λένε ότι μόνος κυθερνόλιν χωρίς καμία ποικιλία ενάμει αλίνα τώρα τά ίδια άλληλοφρικά πολιτικά τζάκια.

Γυναικείος κινηματογράφος

της Λουκίας Ρικάκη

Στό Παρίσι και μέ πρωτοβουλία του πολιτιστικού κέντρου «Ζεμά» πραγματοποιήθηκε το 2ο διεθνές φεστιβάλ γυναικείου κινηματογράφου. Παρόλο που ως τώρα οι Βρυξέλλες είχαν, παραδοσιακά, το προβάδισμα σε ανάλογα φεστιβάλ, παρόμοιες εκδηλώσεις πραγματοποιούνται και σε άλλες ευρωπαϊκές πόλεις, καθώς και στην Αυστραλία, τον Καναδά και την Αμερική.

Τό κτίριο του κέντρου αρκετά έντυπωσιακό εξωτερικά παρέχει μία σειρά λειτουργικές ευκολίες στο έσωτερικό, όσον αφορά τη διακίνηση και την επικοινωνία στη διάρκεια μεγάλων εκδηλώσεων. Κάτω από την αίθουσα προβολών ο χώρος έχει ειδικά διαμορφωθεί για εκθέσεις και συναντήσεις. Ή εκθεση αυτή τη φορά αφορούσε τό φεστιβάλ και συγκέντρωνε φωτογραφίες, δημοσιεύσεις και σχόλια γύρω από τίς ταινίες. Στόν ίδιο χώρο, μετά

«Τά παιδιά του Πολισάρ». Α' βραβείο ταινίας μικρού μήκους.

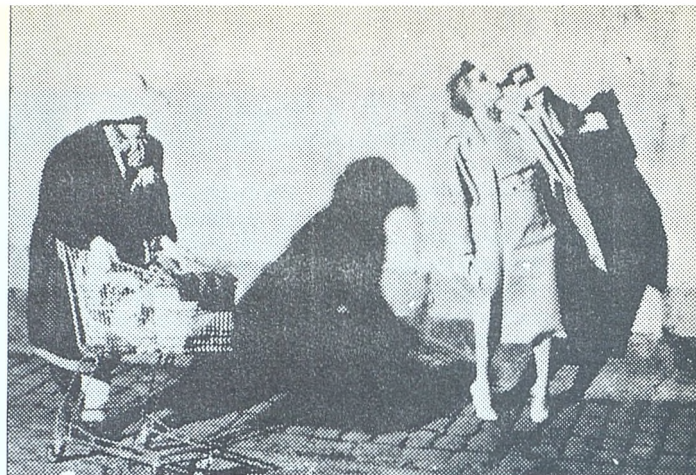
από κάθε ταινία, οργανώνονταν συναντήσεις-συνεντεύξεις μέ τίς σκηνοθέτιδες. Επίσης, καθημερινά υπήρχε στρογγυλή τράπεζα όπου σειρά από θέματα μέ όμιλητές σκηνοθέτιδες από διάφορες χώρες συζητήθηκαν, όπως:

- Ή ειδικότητα του γυναικείου κινηματογράφου
- Οι γυναικείες ομάδες τεχνικών
- Σχέση πραγματικότητας και μύθου - ταινίες εθνογραφικές, ντοκιμαν-

τέρ και μέ υπόθεση • Κινηματογράφος στίς χώρες του Τρίτου Κόσμου • Γυναικείος κινηματογράφος στή Δ. Γερμανία • Συνθήκες παραγωγής και διανομής • Κινηματογραφική κριτική μέ τη συμμετοχή των περιοδικών: «Κινηματογραφική δράση», «Οπτικά», «Τά καγιέ», «Ήχος και εικόνα».

Συνολικά προβλήθηκαν 28 μεγάλου μήκους και 25 μικρού μήκους ταινίες. Χαρακτηριστικό πάντως ήταν ότι οι περισσότερες από τίς ταινίες του γυναικείου κινηματογράφου είχαν περισσότερο επαγγελματικό παρά έρασι-τεχνικό επίπεδο, κυρίως από τεχνική άποψη. Μία ιδιαίτερη ευαισθησία στίς εικόνες και ή «γυναικεία» γραφή του σεναρίου, του κάδρου και του πλάνου έπαιξαν επίσης σημαντικό ρόλο. Προσωπικά, δέν μπόρεσα νά αποφύγω ιδιαίτερα συγκινησιακές αναφορές σέ μία δική μου όπτική ή συναισθηματική αντιμετώπιση της πραγματικότητας. Μπορεί συχνά νά υπάρχει μία ουσιαστική διαφωνία στήν ιδεολογία και τό συνολικό αποτέλεσμα μίας ταινίας, αλλά δέν παύει νά είναι ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα μία ταυτόσημη προσέγγιση ή μία κοινή ανάγνωση και γραφή των προσώπων και των εικόνων.

Γιά τη βράβευση των ταινιών δέν υπήρξε κριτική επιτροπή, αλλά τά βραβεία υποδείχτηκαν από τό κοινό τό όποιο συμπλή-

«Αναχώρηση και ποτε επιστροφή». Δυτ. Γερμανία. Δ' βραβείο ταινίας μεγάλου μήκους.

ρωσε δελτία επιλογής. Οι περισσότερες ταινίες μεγάλου μήκους ήταν ταινίες μέ υπόθεση και ανάλογες ήταν και οι τρεις ταινίες που διακρίθηκαν.

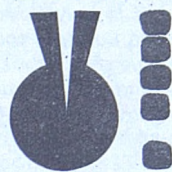
«Γερμανία χλωμή μητέρα», της Χ. Σάντερς-Μπράμς, Δ. Γερμανία, πρώτο βραβείο ταινίας μεγάλου μήκους. Καλοφτιαγμένη ταινία που στηρίζεται σ' ένα επίσης καλό, αφηγηματικό σενάριο: πραγματεύεται ένα οικογενειακό δράμα στή Γερμανία του Β' παγκόσμιου πολέμου, μέ ιδιαίτερη έμφαση στό ρόλο της γυναίκας-μητέρας. Ταινία που δέν ξεφεύγει από τά πλαίσια μίας παραδοσιακής μελοδραματικής γραφής, όπου όμως ξεχωρίζουν ή πολλή καλή ήθοποιία και τεχνική. Συμπαγωγός στήν ταινία ήταν τό τηλεοπτικό δίκτυο της Κολωνίας, πράγμα που μπορεί νά είναι ενδεικτικό γιά τη συγκεκριμένη δουλειά της.

«Θάνατος μέ τό μαχαίρι στό λαιμό», της Α. Πουαριέ, Καναδάς, δεύτερο βραβείο ταινίας μεγάλου μήκους. Μία πολύ δυναμική ταινία έρευνας μέ θέμα τό διασμό. Αρχίζοντας μέ μία πραγματικά αποτροπάει σκηνη διασμού ή σκηνοθέτης παρακολουθεί τη μετέπειτα ζωή της κοπέλας χρησιμοποιώντας αναφορές σέ άλλα ανάλογα περιστατικά τά όποια έμαθε στή διάρκεια της έρευνας. Ό συγκεκριμένος διασμός και οι δύο μήνες ζωής της κοπέλας μέχρις ότου αυτοκτονεί,

βασίζονται σέ ένα πραγματικό γεγονός τό όποιο συνέβη στόν Καναδά. Ό θεατής παρακολουθεί ένα μέρος από τη διαδικασία της ταινίας και κυρίως τά ερωτηματικά και τίς συζητήσεις που γέννησε τό θέμα στά πρόσωπα που παρευρίσκονταν στό μοντάζ. Μέ σταθερό υπόβαθρο τό συγκεκριμένο γεγονός, ή σκηνοθέτης έρευνά μία σειρά άλλες περιπτώσεις, όπως και την περίπτωση του ότι δέν υπάρχει επαρκής νομοθεσία πάνω στό θέμα. Ή ίδια ή σκηνοθέτης, συζητώντας μέ μία τεχνικό, άμφισβητεί τη σκοπιμότητα της λύσης αυτοκτονία, παρόλο που στή συγκεκριμένη περίπτωση ακολουθεί την πραγματικότητα. Τελικά καταλήγει στό ότι ή καταστροφική επίδραση του διασμού σέ μία γυναίκα ίσοδυναμεί μέ τό θάνατο μέσα της κάθε άξίας που έχει σχέση μέ την άγάπη, τον έρωτα και τη ζωή.

«Τά χρόνια της πείνας», της Γ. Μπρούκνερ, Δ. Γερμανία, τρίτο βραβείο ταινίας μεγάλου μήκους. Βραβείο της διεθνούς ένωσης κριτικών ΦΙΠΡΕΣΚΙ 1980 στό Βερολίνο. Μέ θέμα την κοινωνική αναπροσαρμογή στή Γερμανία του '50 και μέ ειδική αναφορά στίς κοινωνικές και προσωπικές σχέσεις μίας μητέρας και μίας κόρης εκείνη την εποχή, ή ταινία ξεκινά μέ ιδιαίτερα θετικές προδιαγραφές. Πέρα από τίς αξιόλογες τεχνικές άρετές της ταινίας φαίνεται ότι θεματολογικά ή

ΥΝΩΘΗ

βιβλία - δίσκοι - δώρα - άφίσες
φωτοτυπίες - φωτοαντίγραφα
Ξενογλωσσα βιβλία

ΓΝΩΣΗ

Γιά τούς φοιτητές, έκπτωση 15%

Γρηγ. Αύξεντίου 26-28 - Ίλίσια. Αθήνα - τηλ. 7787997

βιβλία
δίσκοι
αφίσες

γιώργος τσιδερίκης

κίαφας 5 και ακαδημίας - τηλ. 36.05.493
σωστή επιλογή βιβλίων - χαμηλές τιμές

σκηνοθέτης δίνει κάπου υπερέθολική έμφαση, με αποτέλεσμα να δημιουργείται προς τό τέλος μία συσσωρευση πεσιμισμού, όπου η λύση είναι ή, ως από μηχανής θεός, «αυτοκτονία». Η ταινία προβλήθηκε πρόσφατα στη γερμανική τηλεόραση.

«Αναχώρηση και ποτέ επιστροφή» της Ο. Ότινγκερ, Δ. Γερμανία, τέταρτο βραβείο ταινίας μεγάλου μήκους. Τό ίδιο πεσιμιστική, αλλά ιδιαίτερα έκκεντρική και πού και πού κωμική, ή ταινία της Ότινγκερ πραγματεύεται τις διακοπές χωρίς επιστροφή μιάς πολύ πλούσιας γυναικάς πού αποφασίζει νά άφιε-

«Γερμανία, χλωμή μητέρα». Δντ. Γερμανία. Α' βραβείο ταινίας μεγάλου μήκους.

«Πεθαίνοντας με τό μαχαίρι στό λαμό». Καναδάς. Β' βραβείο ταινίας μεγάλου μήκους.

ρωθεί στό ποτό και διαλέγει γιά τόπο διαμονής της τό Βερολίνο. Η άσυδοσία της πλούσιας αυτής κυρίας κάπου επηρεάζει τη δομή της ταινίας πού στήν προσπάθειά της νά ολοκληρωθεί, άλλά επαλαμβάνεται.

«Γκαγίν, τά μονοπάτια της έλευθερίας» της Τ. Γιαμασάκι, Βραζιλία. Γιαπωνέζα ή σκηνοθέτης έχει σπουδάσει ή Βραζιλία, όπου γύρισε αυτή την πρώτη της ταινία μεγάλου μήκους. Η ταινία πραγματεύεται τις αντίξοες συνθήκες διαβίωσης και εργασίας των ξένων εργατών και ιδιαίτερα των Γιαπωνέζων στά θραζιλιάνικα, φεουδαρχικού τύπου, κτήματα στά 1908. Η σκηνοθεσία δημιουργεί μία άρκετά δυναμική συναισθηματική ατμόσφαιρα με στοιχεία επιρροής και έπιλογής από τόν Κουρσάβα, αλλά και τόν Μπερτολούτσι.

«Θάλασσα από τριαντάφυλλα», της Α.Κ. Τεξείρα Σοάρες, Βραζιλία. Αυτό τό σουρεαλιστικό, σαρχαστικό δράμα φαίνεται περισσότερο τυπικά θραζιλιάνικο, άν θυμηθούμε τόν «Αντόνιο ντάς Μόρτες» τόν οποίο άνακαλούμε από τις περιορισμέ-

νες μας γνώσεις γύρω από τό θραζιλιάνικο κινηματογράφο. Τό ίδιο άποκαλυπτικά ένδιαφέρουσα φαίνεται και αυτή ή ταινία ή όποία άφηγείται ένα οίκογενειακό δράμα με κάθε είδους άπρόοπτες προεκτάσεις και έξελξεις και όπου ή λύση κλειδί δίνεται πάντα από τη σατανική 9χρονη κόρη ή όποία επιστρατεύει τη φαντασία της και προκαλεί ένα άπρόοπτο χάος.

«Φαντζάλ», της Σάφι Φάγιε, Σενεγάλη. Τό μόνο ντοκιμαντέρ από τις ταινίες μεγάλου μήκους. Μία πολύ ένδιαφέρουσα έθνογραφική ταινία πάνω στην ιστορία, την παράδοση και την καθημερινή ζωή σ' ένα χωριό της Άφρικής. Άν εξαιρέσει κανείς μερικές στημένες του άνεπιτυχείς σκηνές πού ευτυχώς ήταν πολύ περιορισμένες, ή ταινία έχει αξιώσεις ενός καλού ντοκιμαντέρ.

Οι ταινίες μικρού μήκους, σέ γενικές γραμμές ήταν πολύ προσωπικές ταινίες γύρω από κοινωνικά και συναισθηματικά προβλήματα, άκολουθώντας και πάλι μία ιδιαίτερη «γυναικεία γραφή». Η ταινία πού διακρίθηκε, παίρνοντας τό πρώτο βραβείο «Τά παιδιά του Πολισάριο», της Ντ. Όλιβέσι, χρησιμοποιεί σκίτσα παιδιών από τη Σαχάρα, τά όποία άφηγούνται την ιστορία της ζωής και του πολέμου στη χώρα τους.

«Οί Ταχουμάρας», της Ρ. Καρασκό, Γαλλία, β' βραβείο ταινίας μικρού μήκους, είναι μία μελέτη και λεπτομερής καταγραφή της ζωής μιάς φυλής Ίνδιάνων. Πολύ ένδιαφέρον θέμα, αλλά ή προσέγγιση και ό ένθουσιασμός της σκηνοθέτιδας δέν μεταφέρονται τελικά στόν θεατή.

Μία άκόμα ταινία έρευνας «Τρώγοντας με τό κεφάλι», της Μ. Κρουϊλέρε, Καναδάς, ή όποία αναφέρεται στόν τρόπο παραγωγής και κατανάλωσης τροφίμων στη σύγχρονη ζωή. Άρκετά πλήρης έρευνα με πολύ ένδιαφέρον.

«Ατέλειωτες έξερευνήσεις», της Ε. Μπερνανιέλι, Βραζιλία. Άρτια τεχνικά και πολύ ένδιαφέρουσα. Μέ βάση τό ήμερολόγιο ενός μέλους μιάς ομάδας έξερευνητών στη Βραζιλία ή ταινία κάνει ένα λυρικό ταξίδι σέ διάφορες τοποθεσίες και άφηγείται τις περιπλανήσεις των έξερευνητών.

Τελειώνοντας, τό φεστιβάλ αξιολογήθηκε από τούς περισσότερους σάν μία πολύ θετική εκδήλωση πού ή καθιέρωσή του σέ μόνιμο θεσμό θά ήταν επιθυμητή. Ιδιαίτερη ίκανοποίηση, πάντως, νιώσαμε γιά τό γεγονός ότι παρόλο πού επρόκειτο γιά φεστιβάλ γυναικείου κινηματογράφου, άποφεύχθηκαν και οι μονόπλευρες ταινίες και τό μονόπλευρο κοινό.

P. PYLARINOS

ΤΟ ΟΝΟΜΑ ΠΟΥ ΑΝΟΙΓΕΙ
ΝΕΟΥΣ ΔΡΟΜΟΥΣ

Σας περιμένουμε άπ' τό Μάρτιο στό νέο μας κατάστημα, στη Σοφοκλέους 7-9 (άπέναντι από τό Χρηματιστήριο) όπου θά λειτουργεί και μεγάλη αίθουσα δημοπρασιών γιά κάθε είδους συλλεκτικά άντικείμενα, όπως:

ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΑ

ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ — ΧΑΡΤΟΝΟΜΙΣΜΑΤΑ

ΠΙΝΑΚΕΣ

ΡΟΛΟΓΙΑ

ΠΟΡΣΕΛΑΝΕΣ κ. ά.

Έπίσης, ή αίθουσα προσφέρεται σέ κάθε ένδιαφερόμενο γιά εκθέσεις, δημοπρασίες, γενικές συνελεύσεις, διαλέξεις κλπ.

● ΥΠΟΓΡΑΜΜΙΖΕΤΑΙ

ότι ή αίθουσα δημοπρασιών είναι 250 τετρ. μέτρα, με κλιματισμό και ότι κατασκευάστηκε ειδικά γιά τούς άναφερόμενους λόγους.

● Κοντά στό σπίτι σας και δίπλα στό Λυκαβηττό λειτουργεί τό νηπιαγωγείο. «Τό άστεράκι».

● Μία μικρή δαση μέσα στό τοιμέντο.

● Πρόγραμμα μελετημένο — Διδασκαλία και επίβλεψη από έμπειρο προσωπικό.

● Παιχνίδι και μάθηση σ' ένα περιβάλλον φροντίδας και αγάπης γιά τό παιδί.

● Έλάτε νά γνωριστούμε και νά συζητήσουμε γιά τό παιδί σας.

Γκόλφω Π. Ευθυμίου

Βαλασμώνος 4 και Άσκληπιού τηλ. 6447830 — 3635419.

ΑΦΟΙ ΚΩΣΤΑΡΑΚΗ

«ΔΙΕΘΝΕΣ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ»

ΛΕΙΤΟΥΡΓΕΙ

ΚΑΙ ΠΛΗΡΕΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΤΜΗΜΑ

Ίπποκράτους 2 — τηλ. 36.15.926 ΑΘΗΝΑ

Συναυλίες μπλούζ μιά παρεξήγηση και τά -μουσικόφιλα πλέον - ΜΑΤ

Τελικά, όσα δέν είδαμε στά 13 χρόνια πού μεσολάβησαν από εκείνο τό «Ιστορικό» κοντσέρτο τών Στόουνς, φαίνεται πώς θά περάσουν μαζεμένα μέσα σέ λίγους μήνες. Έτσι δέκα μέρες μετά τήν τελευταία συναυλία τών «Police» (βλ. καί 149 τχ.) ήρθαν στήν Αθήνα μουσικοί πού εκπροσωπούν ένα ρεύμα τόσο διαφορετικό, όσο και παλιότερο. Η τραγουδίστρια **Koko Taylor**, ό κιθαρίστας και τραγουδιστής **Albert Collins** και τό συγκρότημα «Chicago Blues-Rock Stars», πού «άνήκουν» στή σκηνή του μπλουζ του Σικάγο· τό μόνο ίσως χῶρο όπου τό μουσικό αυτό ιδίωμα όχι μόνο κυριαρχεί και συμβαίνει αλλά δείχνει νά έχει και πολλά χρόνια μπροστά του.

Ήρθαν λοιπόν κι έπαιξαν στό παλιά «Δελινά» τής Γλυφάδας (11 καί 12 Απριλίου), στό Σπόρτινγκ (13 και 14), στό Παλαί ντέ Σπόρ τής Θεσ/νίκης (16) και - έκτάκτως - στό jazz-club του Μπαράκου (στίς 20). Τίς συναυλίες δέν νομίζω ότι χρειάζεται νά τίς περιγράψω. Αφ' ενός γιατί δέν ήταν ίδιες κι έτσι θά χρειάζομαι σελίδες για μία λεπτομερή περιγραφή και τών πέντε (ή έξι)

κι αφ' έτερου γιατί τί στό καλό μπορώ μέσ' από τό χαρτί νά πώ για τό μεγαλείο τής παράστασης τέτοιων μουσικών; Θέλω νά επιπλώ ότι όσο τό δυνατόν πιο πολλοί άναγνώστες παραβρέθηκαν σέ κάποια από αυτές κι είμαι σίγουρος ότι κατανοούν τήν άδυναμία μου. Τί μάς ενδιαφέρει λ.χ. άν τή δεύτερη μέρα στό Σπόρτινγκ έπαιξαν τό κλασικό «My

Baby» αντί για τό «Further Up On The Road»; Η ότι ό Collins τραγουδούσε πιο πολύ στό Σπόρτινγκ παρά στό «Δελινά»;

Αντίθετα θά ήθελα νά τονίσω μερικά πολύ σημαντικά σημεία:

- Οί μουσικοί ήσαν (οί περισσότεροι) σπουδαίοι. Η **Koko Taylor**, πραγματική κυρία τών μπλουζ, ξεσήκωσε τό κοινό μέ τόν τρόπο πού τραγουδούσε: μέ όρμη, αίσθηση τής ζωής και του «υπάρχω» και μέ μία ζεστασιά πού μετάδινε σ' όλο τόν κόσμο. Καταπληκτική περφόρμερ. Ο έκρηκτικός Άλμπερτ Κόλλινς, παρ' ό,τι (όπως κι ό ίδιος μου είπε) δέν έφτασε σ' ένα μάξιμουμ απόδοσης, δημιούργησε μιάν άλλη αίσθηση μέ τήν εμφάνισή του. Έκοβε δόλτες στίς κερκίδες μέ άποκορύφωμα τήν έξοδό του από τό χῶρο του Παλαί ντέ Σπόρ και τή μουσική «συννομιλία» του μέ τούς περαστικούς και γενικά αυτός κράταγε τό show. Άλλά μή νομιστεί πώς μόνο οί δυό «φίρμες» τής παρέας κέρδισαν τό κοινό. Μέσα στό γκρουπ υπήρχαν τέσσερις τουλάχιστον σπουδαίοι μουσικοί: ό ντράμερ και τραγουδιστής **Casey Jones** κι ό γκερ-Α. **C. Reed** (άδερφός του μεγάλου

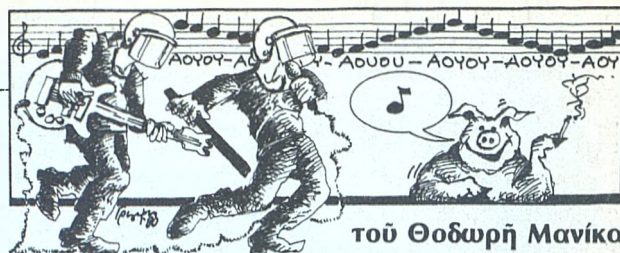
μπλουζίστα **Jimmy Reed**) πού παίζει σαξόφωνο (έπί χρόνια στή σκηνή του μπλουζ), είχαν μεγάλες στιγμές. Καί, κυρίως δυό νέοι, ό 28χρονος φουσαρμονικίστας και τραγουδιστής **Billy Branch** κι ό 21χρονος - καταπληκτικός - κιθαρίστας **Lurrie Bell** (γιός του φουσαρμονικίστα **Carey Bell**) πού και οί δυό έδειξαν γιατί τό μπλουζ θά ζήσει. Είδικά ό **L. Bell** θά γίνει (θυμηθείτε με) μεγάλο όνομα.

- Ο κόσμος δέχτηκε τό μπλουζ «άυσηλητητί». Η άτμόσφαιρα πού δημιουργήθηκε όλες τίς μέρες έδειχνε ότι οί Έλληνες είναι πολύ κοντά στό μπλουζ. (Αυτό άλλωστε τό πιστοποιεί και ή ελληνική καταγωγή δυό απ' τούς όλίγους μή Άμερικανούς μπλουζμεν: του **Nick Gravenites** και του μεγάλου **Johnny Otis**). Μόνο πού τό μπλουζ πρέπει νά δοθεί σωστά. Γιατί,

- και έδώ άρχισαν νά πέφτουν μαζεμένες κάθε λογής πληροφορίες πού θά μπερδέψουν (όπως και μέ τό ρόκ-έν-ρόλ) τόν κόσμο. Δηλαδή, έπειδή τό μπλουζ είχε στήν άρχική φάση του (και πολύ σωστά) κοινωνική και πολιτική σημασία, όρισμένοι τό χρησιμοποιούν στό 1980 για νά μάς πείσουν ούτε λίγο ούτε πολύ, ότι ή **Koko**, ό **Collins** κι οί άλλοι εκφράζουν τούς καημούς και τόν πόνο του μαύρου προλεταριάτου κι ότι τάχα μου τό οδηγούν σέ κάποια (πολιτιστική τουλάχιστον) επανάσταση. Τρίχες! Οί ίδιοι είναι άνετοι μεσοαστοί και (πολύ σωστά πάλι) τά θέματά τους είναι μεσοαστικά: «Have You Ever Loved A Women?»,

«My Baby», «(Baby) Please Don't Dog Me», «Trying To Make A Living» κ. ά. Έτσι, θά χαρακτηρίσα άστοχα, άν όχι και ροσκοπικά, δημοσιεύματα σάν αυτό του «Οδηγητή» π.χ. πού κάτω απ' τή φωτογραφία του **Collins** (πού, άς σημειωθεί, περνά τόν πιο πολύ καιρό του σέ άκριβά ξενοδοχεία) τοιτάρισε στίχους από έργατικά μπλουζ τών άρχών του αιώνα. Κάθε πράγμα στόν καιρό του.

- Τέλος, τά όργανα τής όρχήστρας θά γίνει μου φαίνεται έθιμο νά συνοδεύονται κι από άλλα, λιγότερο συμπαθή. Γιατί, πώς νά ξεγήγισω τή συνεχή παρουσία τής Άστυνομίας, πού μ' ένοχλεί (ναί, αυτή) μή αφήνοντάς με άφου πληρώνω ένα 350άρι νά χορέψω, όταν οί άφίστες τής συναυλίας γράφουν «ΚΟΝΤΣΕΡΤΟ-ΧΟΡΟΣ». Άσε τό άποκορύφωμα τής Θεσ/νίκης, όπου 10' πριν τό τέλος εμφανίστηκαν και τά ροπαλοκρανοασπιδοφόρα ΜΑΤ. Και φυσικά, τά μπουκάκια πέσανε βροχή, ενώ θά σήκωνε και μήνυση ό αντίσυνταγματάρχης τής Χωροφυλακής πού άκούστηκε νά λέει τόν **Collins**: «Αυτός ό ναρκομανής, ό αλήτης τούς έξηγειρεί!». Η κατάσταση είναι για γέλια και πάλι καλά πού τήν αντιμετώπισαν έτσι κι οί ίδιοι οί μουσικοί. Πάντως καλό θά ήταν οί υπεύθυνοι τών σωμάτων άσφαλείας, σέ κάποιους ταξίδι για τήν άγορά και άλλων σκύλων, νά δούνε τί ρόλο παίζει ή άστυνομία στό κοντσέρτο τής (άδελφής πλέον) Εύρωπης. Έτσι, για έμπλουτισμό τών γνώσεων δηλαδή..

του Θεωρή Μανίκα

Ολα τα βιβλία
αφίσσες
δισκοί

"Ο δρομος"

ΠΑΤΗΣΙΩΝ 36
τηλ. 3621-892
Κοντά στο πολυτεχνείο

τού ΑΤΡΕΩΝ

Η ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΚΗ ΝΕΟΛΑΙΑ ΚΑΙ ΤΟ
ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΜΑΣ ΠΡΟΒΛΗΜΑ

- Πόσο προοδευτικές είναι οί προοδευτικές δυνάμεις στήν Ελλάδα;
- Τί πρέπει νά κάνει ή νεολαία σήμερα;
- Τό βιβλίο πού εισχωρεί στό άδυστα κάθε είδους πολιτικού κατεστημένου

ΣΤΑ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ, ή, «ΑΥΤΟΓΝΩΣΙΑ» ΤΗΛ. 36.145.36

Αυτοσχεδιασμοί διπλής όψεως

Τήν Δευτέρα 28 'Απριλίου, τό περιοδικό «ΤΖΑΖ» παρουσίασε στό θέατρο «'Αλάμπρα» τήν τρίτη συναυλία πού διοργάνωσε από τής ιδρύσεώς του (αυτή τή φορά σέ συνεργασία μέ τό 'Ινστιτούτο «Γκαίτε») καί πού, όπως κι οί δυό προηγούμενες, κινήθηκε στό χώρο τής αυτοσχεδιαζόμενης μουσικής. Μόνο πού τώρα υπήρχε κάποιο πρόσθετο ενδιαφέρον από πλευρᾶς μουσικῶν. 'Ανάμεσά τους δέν βρισκόταν κάποιο «μεγάλο ὄνομα» (ὅπως τῶν Κόδαντ, Πάρκερ, Σμίθ, Ζόμερς, τίς ἄλλες φορές) καί παρόλ'αυτά ἔγιναν δυό 'Ελληνες μέσα στο κουαρτέτο: τόν Σάκη Παπαδημητρίου στό πιάνο καί τόν Φλώρο Φλωρίδη στό σαξόφωνα καί κλαρίνο, πού ἄλλωστε εἶναι οί μόνοι μουσικοί τοῦ τόπου πού καί στό παρελθόν ἔχουν δώσει δείγματα δουλειᾶς πάνω στό προκείμενο μουσικό ἰδίωμα (στό τζάζ κλάμπ τής Πλάκας, στό θέατρο 'Αδωνίς καί στό στούντιο Ν. Παπαζογλου τής πατρίδας τους Θεσ/νίκης). Τό κουαρτέτο

ἀπαξ καί συνεργάζονται μουσικοί διαφορετικῆς ψυχροσύνθεσης καί παιδείας, σάν τούς συγκεκριμένους Γότθους καί Μεσόγειους, ἢ θά «συναντηθῶν» καί θά «μιλήσουν» ὁ ἕνας στόν ἄλλο, μέ τούς ἤχους τῶν ὁργάνων, ἢ θά φλυαροῦν βαρετά καί ἄνευ οὐσίας. Καί πόσο τό ἀποτέλεσμα αὐτό εἶναι θέμα διαθέσεως, φάνηκε μέ τήν σαφή στροφή πρὸς τό πρῶτο (τήν ἐπίτευξη ἐπικοινωνίας, δηλαδή), στό δεύτερο μέρος. 'Αφοῦ ξεκίνησαν μέ δυό ντουέτα, πρῶτα οί 'Ελληνες καί μετά οί Γερμανοί, συνέχισαν σέ μίαν ἄλλη ἀτμόσφαιρα, πού τίς πιά πολλές φορές χαρακτηρίστηκε ἀπό ἔνταση, νῆυρο καί εὐρηματικότητα. 'Ο Μίλλερ μεγάλος τεχνίτης (παρά τήν ἐμπειρική, ὅπως εἶπε, γνώση τοῦ ὁργάνου του), ὁ Παπαδημητρίου δουτηγμένος κυριολεκτικά μέσα στό πιάνο του, παίζοντας μέ τίς χορδές, τά πλήκτρα, χτυπώντας τό ξύλο, ὁ Φλωρίδης «γέφυρα» ἀνάμεσα στούς ἤχους τῶν δυό προηγούμενων καί μόνο ὁ νεαρός ντράμερ κάπως

συμπλήρωναν οί νεαροί Δυτικο-γερμανοί Τόρστεν Μίλλερ-διόλα καί μπάσο καί Γκέρτ Γκλέσμερκουστά.

Τό μόνο καί δικαιολογημένο πρόβλημα πού δημιουργεῖ στόν μουσικό ὁ αυτοσχεδιασμός (σάν ἀπόρροια διαθέσεως τής σφιγμῆς καί «συμμετοχῆς» στίς ἐκφραστικές τάσεις τοῦ ἐκάστοτε συν-αυτοσχεδιαστή), δηλ. ὁ κίνδυνος μιᾶς στατικῆς καί διόλου εὐχάριστης γιά τό κοινό ἡχητικῆς δημιουργίας, κυριάρχησε σ' ὅλο σχεδόν τό πρῶτο μέρος. 'Ατονες φράσεις χωρίς μίαν ἔνταση, μέ τόν Παπαδημητρίου νά προσπαθεῖ νά «μιλήσει» μέ τίς χορδές τοῦ πιάνου του σ' ἕναν Γκλέσμερ πού βρισκόταν ἄλλου καί στόν κεφάτο Φλώρο καί τόν Μίλλερ πού εἶχαν τόν δικό τους κώδικα, ὅλ' αὐτά ἔδωσαν μίαν αἴσθηση χαλαρότητας πού βέβαια δέν ἦταν ἀδικαιολόγητη. Νομίζω, ὅτι

ἔξω ἀπ' τό χορό. 'Αν καί στό ἐκρηκτικό φινάλε ἔδειξε ὅτι «ἔδωσε» (κάπως ἀργά) μέ τούς υπόλοιπους.

Θά ἔλεγα πάντως, πῶς οί «ἐγκεφαλικοί» Εὐρωπαῖοι (κυρίως δέ οί Γερμανοί) αυτοσχεδιαστές, δέν ἔχουν τόσο γερή πρόσβαση στό ἑλληνικό κοινό, ὅση - πιθανῶς - οί 'Αφροαμερικάνοι. Καί μιά τέτοια μελλοντική ἀπόπειρα τοῦ ἐκδότη τοῦ «ΤΖΑΖ» Κ. Γιαννουλόπουλου, ἢ ὁποιου ἄλλου φορέα, ἴσως ἀξίζει πιά πολύ τόν κόπο.

Καί κάτι γιά τό κοινό: εἶναι βέβαια δικαιολογημένη ἡ σύγχυση πού προκαλοῦν αὐτές οί δυό-τρεις πρῶτες ἐπαφές μέ τήν αυτοσχεδιαζόμενη μουσική, ἀλλά τό νά καταφεύγει κανεῖς σέ ἀνυπόστατα ἐγκώμια τύπου «μεγαλειώδες», ἢ πάλι «γουστάρω, δικέ μου» εἶναι μάλλον ἀνορθόδοξος τρόπος γιά νά διασχιστεῖ ἡ ἀπόσταση.

POP 11

ΓΙΑ ΠΟΙΟΤΗΤΑ

★ ΔΙΣΚΟΙ
★ ΚΑΣΣΕΤΕΣ
★ ΠΟΣΤΕΡΣ

τηλ. 36.30.868

★ ΒΙΒΛΙΑ
★ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ
★ ΠΑΡΤΙΤΟΥΡΕΣ

τηλ. 36.31.860

ΣΚΟΥΦΑ 15

ΚΑΙ:
Χ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥ-
ΛΟΥ

(πίσω ἀπό τό γήπεδο
τοῦ ΠΑΝΑΘΗΝΑΪΚΟΥ)

★ **ΚΑΙ**
ΜΕ
ΡΟΥΧΑ

Βιβλιο-κριτική

Ο Γιάννης Καρατζόγλου
γράφει για **το βιβλίο**
του Γιώργου Βέλτσου
«Τό έργο άνεβάζεται
σ' ολόκληρη τήν πόλη»
Έκδ: «Ικαρος»
Αθήνα 1979

Δέν ξέρω αν είναι τής μοίρας προβλεπτό νά γράφω για βιβλία λίγο-πολύ άγνοημένα απ' τήν «άλλη» κριτική. Έκείνη πού (πρέπει νά τό πούμε κάποτε) φυτρώνει ύστερα απ' τό επίμονο πότισμα τών εκδοτικών οίκων, ή εκείνη πού μυρίζει όμορφα τό προϊόν τής καύσης τού καντηλιανάφτη στήν Κυριακάτικη λειτουργία, ή τέλος-τέλος τήν άμήχανη καί τή διστακτική νά φωτίσει - ιδίως - ό,τι πρέπει πλατιά νά φωτιστεί. Όστόσο, τά Χριστούγεννα εκδόθηκε ένα βιβλίο τού κοινωνιολόγου Γιώργου Βέλτσου, καί φαίνεται στόν ύπογράφο να δει τούς ποιητές τής. Όσπου, στά μέσα τής χούντας, έφυγε για

τό Παρίσι, όπου έγινε Δρ. Κοινωνιολογίας. Από τότε τά έργα του είναι ξεειδικευμένα: «Η έλευθερία τής πληροφόρησης» (διδασκαρική του), «Σημειολογία τών πολιτικών θεσμών», «Κείμενα πολιτικής καί κοινωνιολογίας», «Κοινωνία καί γλώσσα», «Ο Θεσμικός λόγος καί ή έξουσία», «Κοινωνιολογία τών Θεσμών: Οικογένεια καί φανταστικές σχέσεις». Απ' τό '77 είναι ύφηγητής στήν Πάντειο, καί συνεργάζεται μέ «Τά Νέα» σάν σύμβουλος τής εφημερίδας σέ κοινωνιολογικά θέματα. Αυτά, τά έξωτερικά-βιογραφικά ένφαινόμενα. Μέχρι τά Χριστούγεννα 1979, πού απ' τίς εκδόσεις ΙΚΑΡΟΣ τυπώνεται τό πεζογράφημά του «Τό έργο άνεβάζεται σ' ολόκληρη τήν πόλη».

Στό έξωφυλλο καμιά ένδειξη: νουδέλα - διήγηση - ότιδήποτε. Τί είναι τό βιβλίο; Αυτοβιογραφική έξιστόρηση, φανταστικό πεζό, πλατυασμένο ποίημα; Η άλήθεια, αν υπάρχει άλήθεια, βρίσκεται στόν γραπτό συγκεκρισμού τών παραπάνω. Έξήντα τρείς σελίδες, τέσσερα τυπογραφικά.

Τό «έργο» παίζεται σέ δεκαοχτώ μονοσέλιδα μέχρι πεντασέλιδα ταμπλώ. Διάφορες πρωταγωνίστριες. Η Άλκηστη. Προφανώς συγκεκριμένο, όνοματολο-

γικά μεταλλαγμένο σύμβολο ύπαρκτής γυναικάς: «Δέκα χρόνια τής Άλκηστης...» Η Λευκή ύστερα. Τό δεύτερο παρόμοιο σύμβολο «Άλκηστη καί Λευκή, κύκλοι κλειστοί... σεβάσμιες καί πολιούχες...». Οί άντρες: ό Γιάννης, πού «για τήν Άλκηστη δέν είναι παρά ύπέροχος εκπρόσωπος επί τής γής τού θανάτου»: ό άλλος. Καί ό Γιώργος. Είναι καί άλλοι, περιθωριακοί: ή Μαρία, ό Νίκος, ό δράκος-γιατρός, τό «παιδί». Όμως ό κύκλος ανοίγει μέ τήν εικόνα «τής Άλκηστης στό φέρετρό» καί τής Λευκής «δεηλωμένης εκκλησιάζ» κι αυτής, καί κλείνει μέ τό όραμα τού «νά σκοτώνω τή μάνα μου· αναδρομικά καί στό πρόσωπό της νά σκοτώνω τήν Άλκηστη καί τή Λευκή».

Τά τοπία: Τό σπίτι «πού είχαμε ζήσει μαζί», ή Βιέννη καί ή πλατεία τού Άγίου Στέφανου, ένα καφενείο στόν Πειραιά, ό Άγιος Νικόλαος, μία πολυκατοικία πάνω στό Λυκαβηττό, τό σπίτι τής οδού Ήθκης, ή Πατησίων: όμως ό τόπος ύπαινισσόμενος, γιατί κάπου μοιραία ύφίσταται, δέν ένεργεί, δέν έπενεργεί, ύπάρχει. Έξ άλλου, απ' τήν αρχή δηλώνεται πώς «τό έργο άνεβάζεται σ' ολόκληρη τήν πόλη. Η πόλη είναι ή όλική σκηνή». Η τοπολογία, μία άπλή αφορμή.

Από κει καί πέρα, υπάρχουν διάφορα επίπεδα. Πρώτο, τό ύπαρξιακό. Ένα ύπαρξιακό επίπεδο, όχι δέβαια μεταφυσικό, χωρίς ύπερβατικές αναζητήσεις, μά συμπλεκόμενο συνέχεια μέ τίς μνήμες, μά όντολογία! Δείγματα γραφής: «Μαθαίνω να μιλώ, νά οργανώνω τόν πόνο μέ τή γώσσα, νά λυγίζω στόν πόνο, νά μή σπάζω». «Καί δέν ύπάρχει ιδιωτικός καί δημόσιος βίος άλλα σπασμοί έσωτερικοί, ένδοτικές κινήσεις ή αύτοτιμωρίες, έγκρατειες έχέμυθες...». «Έτσι μπορώ νά ζήσω, μέ τήν καταστροφή, αγαλιά μέ τό κακό μέχρι τό θάνατο... Τελειώνω, πεθαίνω πάντα, τελειούμαι στήν ήθική τού κακού, στήν ποίησή του... Προτιμώ τό κακό γιατί είναι ή φαντασία. Η φαντασία άπειλεί». «Μισώ τά σώματα γιατί μέ δολοφονούν». «Ποιοί κατοικούν τήν πόλη; Ποιοί δηλωθήκαμε στά ληξιαρχεία; Ποιοί ύπογράψανε για μάς τή γέννηση τό γάμο καί τό θάνατο;». «Αυτό πού κάνω δέν είναι ύπαινιγμός στό θάνατο, ούτε καμιά μορφή συμψηφισμού του, αλλά εικονογραφία... Ποιό είναι τό νόημα τού θανάτου;». «Η μοναξιά ή δική μου είναι νέα, θέλει νά σπάσει όλα τά δεσμά πού μέ κρατούν μέ άπειρους συνδυασμούς... μοναξιά μου είσαι ό,τι δέν μπορεί ό έρωτας νά δώσει, σάν τή οικία... Τίποτα δέν θά μου δώσει ποτέ ό,τι ζητώ, γιατί προϋποθέτω τή θυσία». «Έγώ ζω μέ τά φαντάσματα. Όταν πρόκει-

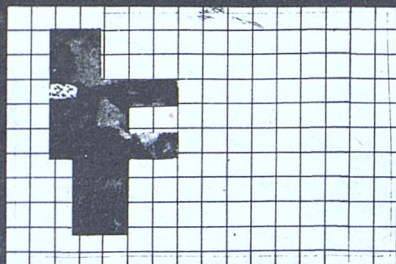
ται νά τά πράξω, άδυνατώ. Έχω για φαγητό τά όνειρα καί σκαρώνω τ' άπραγματοποίητα». Παρόλη τή δήλωση, κι ακόμα περισσότερο, κόντρα στή δήλωση, στό ύπαρξιακό, αύτοεξομολογητικό επίπεδο τού έργου, διαχέεται ένας ύπαινιγμός στό θάνατο, έστω καί μέ τή μορφή «εικονογραφίας». Όμως ό θάνατος αυτός δέν είναι ό ρομαντικός, Καρυστακικός ή τής Μαργαρίτας Γκωτιέ. Είναι μία κατάσταση, ένα μέσο, ένας έργαλειό επίθεβαίωσης τής ζωής, ή καλύτερα προέκτασης τής ζωής, όχι λύση αλλά ένα απ' τά στοιχεία τού προβλήματος, όχι καταφυγή αλλά ύλικό μονώσεως.

Είναι ακόμα τό έρωτικό επίπεδο. Αυτή ή μαγευτική, σέ πολλές σελίδες, έξαγνισμένη πορνογραφία μιάς οδυνηρής μνήμης πού ξεκινάει κάποτε από πολύ μακριά, άς πούμε «Αθήνα 1950» (ή μοναδική ήμερομηνία στό έργο)², συνεχίζεται στά χρόνια «μιάς ολόκληρης ζωής» μέ τήν Άλκηστη, συμπλέκεται μέ τήν παρούσα χρονικά μνήμη τής Λευκής, μέ τήν παρέμβαση τής πράξης μέ τή Μαρία, καί κλείνει μέ τό φοβερό όραμα μιάς αίμομιξίας μέσα στήν οδό Πατησίων. Έτσι ό έιρμός τού έρωτισμού περνάει διαδοχικά απ' τή μονοσύμβολο στίς έρωμένες-σύμβολα όνοματολογίας καί ταυτόχρονα σύμβολα μητρικά.

Έτσι τελικά, τό μητρικό αίδιοι ταυτίζεται μέ τό έρωτικό αίδιοι καί αντίστροφα. Όλα αυτά, πότε φοβερά ύπαινιγτικά καί πότε στό έπακρο περιγραφικά, πάντοτε όμως έπενδυμένα τή μορφή τού όράματος ακόμα κι όταν είναι άπτες μνήμες. Η μαγεία μιάς πορνο-γραφής πού είναι πέρα για πέρα λογοτεχνία: «Στό χαλί μπλεχτήκαμε για τά καλά μέ τή Μαρία... γεμίσαμε άμμο, θάψαμε τά κορμιά μας σάν τά παιδιά στίς παραλίες, τ' άναστήσαμε. Σέ κάποια στιγμή είδα στά μάτια της ένα τρομακτικό σινιάλο.

... Η Μαρία είναι ξαπλωμένη, γυμνή, νεκρωμένη καί πάλι ζωντανή... Ναυαγεί σάν ήλιος μέσα μου πού δύει...». Η διήγηση τής Λευκής: «Ανασταίνομαι από τή Λευκή κοιλιά σου... Σέ γεννάω κάθε φορά πού μέ φιλάς ανάμεσα στά σκέλια. Βλέπω τό κεφάλι τού γιού σου... Κρατώ τό κεφάλι σου απ' τά μαλλιά. Τό πιέζω σά μαλακό τόπι στήν παλάμη μου, τού κάνω γκέλ σ' όλο τό δάπεδο τού ύπογαστρίου μου, τό χάνω στά ρηγά τού αιδόιού μου, τό ύπερυσφώνω σάν κεφαλή άντάρτη στά φανάρια... Τό κεφάλι σου γίνεται τότε έσύ, ολόκληρος πού παίρνεις μέρος στό γλέντι μέ τίς άλλες, σέ συμπλοκές φανταστικές πολλών σωμάτων, πληθυνσιμους ολόκληρους συμμετεχόντων σέ όργια πού χρίζουν τή λαγνεία, νέων

Σ. ΜΠΕΤΕΛΕΝ - Ρ. ΛΙΝΑΡ

ΙΣΤΟΡΙΚΟΤΗΤΑ
ΚΑΙ ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ
ΤΟΥ ΜΑΡΞΙΣΜΟΥ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ: Ν. ΣΙΔΕΡΗΣ

ΡΗΕΙΨΥΛΟΝ / βιβλία κ.ά.

καί γέρων μέ θυζιά, μάτια σδυ-
σμένα, ὄργανα γεννητικά κάθε
λογής, θήματα κλεισμένα σ' ἓνα
ὀλόφωτο σερά, ἔτοιμα ν' ἀκρω-
τηριστοῦν ἀπὸ σένα». Ἡ ἀπάν-
τηση στή Λευκή: «Ὅταν θά ἐρ-
θεις, θά ἔχω ἓνα γυναικολογικό
τραπέζι στὸ δωμάτιο. Θ' ἀκουμ-
πῇσαι μαλακά τίς φρεσκοξυρι-
σμένες γάμπες σου στὰ νίκελ καί
θ' ἀνοίξει ὁ κόλπος σου χωρὶς
ἐργαλεῖα μαιευτικά, ἔτσι μέ τή
θέα μου. Μετά θά δάλω τὸ
πρόσωπό μου στὸν κόλπο σου καί
θά τὸ πιέζω ἔως ὅτου μπῶ, ὥσ-
του χῶσω τὸ μούτρο μου μέσα,
ὅσο πιό θαθεῖα γίνεται, γιὰ νά δῶ
τὴ μήτρα σου, κόκκινη κάμαρα,
νά τὴν ξεφοδθῶ νά διαπιστώσω
ἂν ἔχει ἢ ὄχι τὰ δρεπάνια, ἂν εἴ-
ναι μαλακιά, ὅλο λεπτές κολλώ-
δεις ἴνες σάν πλεμονάκι φρεσκο-
σφαγμένου ἀρνιοῦ...». Ἡ κραυγὴ
ἀνάκλησης τῆς μνήμης: «Σέ ποῖο
ἀερόπλοιο θά μπούμε δάλλω μαζὶ
κρυφά τὴ νύχτα, καινούργιοι καί
παλιοί, ἑταῖροι, ἕτεροι, ὅμοιοι
καί ἑραστές ὁ ἓνας τοῦ ἄλλου,
ἀνδρογυνεῖα, κυνηγημένα ἀπ' τ'
ἀκρωτηριασμένα σώματα τῶν γυ-
ναικῶν πού ἀγαπάμε, πού ἀγα-
πήσαμε, πού τὰ φωνάζουμε βαρ-
βαρικά νά ἐρθοῦν πίσω;» Ἡ διή-
γηση τῆς Ἀλκηστῆς: «... Ἡ μη-
τρα τῆς Ἀλκηστῆς μοῦ εἶναι
ἀναγκαῖα, ἀλλὰ ἀσφυκτική.
Παραπατῶ στὸν ἄκοπὸ μου
λῶρο, ἐσέρχομαι στὴν ὑπνοφόρο
μήτρα της καί θγαίνω, διευθύνω
καί μισῶ, σκηνοθετῶ τὴν εἰσοδὸ
μου ἐκεῖ... Αὐτὴ ἡ στιγμή τοῦ κε-
νοῦ, πού εἶναι ἡ στιγμή τοῦ
κατακόρυφου κενοῦ, ἀφοῦ καί
στὸν ὄργανό μου παραμένω λογικός
παρατηρητὴς τὴν πιασμένην στὰ
μάτια τῆς γυναικάς». Ἡ παι-
δικὴ μνήμη, ἡ ἀποκαλυπτικὴ, τῆς
ὑπέρτατης τόλμης νά εἰπωθεῖ: «...
Ἄκουγα τὸ κρεβάτι τοῦ πατέρα
μου νά τρίξει καί ἔδλεπα σκιές μ'
ἐκεῖνο τὸ πράσινο λυχναριστὸ
ἠλεκτρικὸ πού τὸ λέμε καντηλάκι.
Τὸ πρῶτ' ἡγήαινα στ' ἀχνάρια τοῦ
πατέρα μου στὸ μπάνιο, πού μύ-
ριζε σκατὰ καί μπριγιόλ. Ὁ πα-
τέρας μου ἔφυγε νωρὶς καί ἡ μάνα
μου ἔμενε ὥς τίς δέκα στὸ κρε-
βάτι. Μὲ φώναζε νά τὴν τρίψω
στὴν πλάτη καί καθάλαγα στὸν
γυμνὸ της κῶλο πού μέ σήκωνε
ὥς τὸ ταβάνι...». Καί τέλος ἡ λύ-
τρωση, ἡ τελευταία πράξη, τότε
πού «τὸ ἔργο θά ἐκμηδενιστεῖ», ἡ
σύνδεση τῶν ἐρωτικῶν ἀντικειμέ-
νων μέ τὸ μητρικὸ ὑποκείμενο:
«Φαντάζομαι τότε τὸ μπάνιο μας
ἀνοιχτὸ στὸ δρόμο ἀπὸ τὸν ἑναν
τοῖχο, σάν σκηνικὸ θεάτρου. Τὴ
μάνα μου νά μπαίνει μέ τὴ
ρόμπα, ἐγὼ νά κάθομαι στὴ λε-
κάνη, πάνω στ' ἀχνάρια τοῦ πα-
τέρα μου πού ἔχει φύγει. Ἡ μάνα
μου ν' ἀνοίγει τὴ ρόμπα της. Νά
γυμνώνεται μπροστά μου. Νά
μπαίνει στὴ μπαγιέτα προσ-
εκτικά. Ὁ κόσμος νά μαζεύεται

στὴν Πατησίον σ' αὐτὸ τὸ ἐξαί-
σιο θέαμα τοῦ αἰμομικτικῶ λου-
τροῦ... ὥσπου νά ἐμφανιστεῖ καί
ὁ πατέρας μου καθίδροσ ἀπὸ τὴ
γωνία, νά ρωτήσῃ «τί γίνεται»,
καί νά τοῦ δείξουν τὸ θέαμα τῆς
γυμνῆς γυναικάς μέ τὸ παιδάκι
ἀνεδασμένο στὴ λεκάνη. Ὑστερα
ἐγὼ νά διαπραττῶ ἓνα ἀθέλητο
ἐγκλημα χωρὶς νά τὸ ξέρω. Νά
σκωτώνω τὴ μάνα μου ἀναδρο-
μικά καί στὸ πρόσωπό της νά
σκοτώνω τὴν Ἀλκηστὴ καί τὴ
Λευκή...». Αὐτὸ, καί τὸ «ἔργο
πού ἀνεβάζεται σ' ὀλόκληρη τὴν
πόλη».

Τὸ ὀντολογικὸ ἐπίπεδο τέλος,
σηματοδοτεῖται ἀπὸ τὰ σύμβολα
τοῦ Ἁγίου-Ληστή καί τοῦ «παι-
διοῦ». Ὁ «Ἅγιος καί ὁ Ληστής
τῆς εἰκόνας», πού «τὸ θράδυ
συμφιλιώνονται» μέ μιὰ «διφο-
ροῦμενη φιλία προσωρινή» πού
«φορᾶνε ρούχα πολιτικά καί δέν
ἐξεχωρίζουν "ποιοὺς εἶναι ποιοὺς",
ἀνάγοντας σέ σύμβολα μητρικά,
ἔτσι πού ὁ συγγραφέας ἀπὸ φόβο
στὴν ἑτερότητα νά φτάσει στὴ
συγχώνευση, στὸ «ἄλλο φύλο»,
καί ἀπ' τὴν ἄρνηση τῆς ἑτερότη-
τας στὴν ἀναζήτηση ἐνός ὁμοφυ-
λοφιλικοῦ ἐγώ, σέ μιὰ προσφυγὴ
πρὸς μιὰ νοσταλγικὴ ἀλλὰ «μη-
δέποτε διαπραχθεῖσα» ὁμοφιλο-
φιλία. Στὴν ἀπόπειρά του ὅμως
νά σωθεῖ στὴν ὁμοφιλόφιλη
πρόσκληση Ἁγίου Ληστή, πα-
ρεμβάινει πάλι ἡ Λευκή, «ὀλό-
λευκη Λευκή, γυμνή, ἀσημένια νά
ξεδιαλύει τὰ σκοτάδια μέ τὰ μά-
τια» της, ἔτσι πού θά συνεχίσει
νά εἶναι ἑτερόνομος ἡβελημένα-
ἀθέλητα. Ἀντίθετος πόλος «τὸ
παιδί» του. «καθηλωμένο στὸ
κρεβάτι, φιλάσθενο», πού «τὸ
γνοιάζονται οἱ δικοί του, τὸν
ὑπνο ἤσυχά πάνω στὸ βλέφαρο
του» καρτεροῦν «νά τοῦ σταλάξει
δάσανο», παραπέμπει μέσα ἀπ'
τά λόγια τοῦ Ἀπόλλωνα στὸν
Ὁρέστη τοῦ Εὐριπίδη στὴν ἴδια
τὴν προσωποποίηση τοῦ θεοῦ.
Ἀπόλλωνα («ἐπιφανειακὸ παιδί,
τὸ ἔχουν κάτι σὰ πολιοῦχο...
προσκύνημα τὸ σῶμα του ... μι-
λάει στοὺς μεγάλους... μικρομέ-
γαλο παιδί σάν τὴν κομμένη κε-
φαλή στὴ μέση...»), πού αὐτονο-
μεῖται πέρα καί μακριά ἀπ' τὰ
φανταστικά ἀδιέξοδα τῶν μεγά-
λων. Ἀντιθέτως τοῦ πόλος τὸ
«παιδί», γιατί ἀπέναντι σ' αὐτὸ
δρισκεῖται τὸ δῶμα ἐνός ἀνθρώ-
που πού δέν θά αὐτονομηθεῖ
ποτέ. Κι ἔτσι ὅλα θά περικλει-
στοῦν στὴν «τρίτη ὑπέρμαχο»
πού «δέν θά εἶναι καμιά» παρὰ
«ἐνωτική ὅλων τῶν εἰκόνων,
ὅλων τῶν φαντασμάτων» του ἡ
ὑπεράνω τοῦ φύλου καί τῶν χα-
ρακτηριστικῶν του, ἡ καθορι-
σμένη ἀπ' τὴν οὐδερότητα τοῦ
γένους πού θά τὸν καλέσει νά
μποῦνε «στὴν ἐκκλήσιό της ταπει-
νῆς συναλλαγῆς». Καί θά ὑπαινω-
χθεῖ ἡ ἄθεα πίστη πού ὑπερίπτα-

ται στὸ ἔργο, ἀλλοῦ ἐναργέστερα
καί ἄλλοῦ ὄχι.

Τὸ πρῶτο αὐτὸ λογοτεχνικὸ
διβλίο τοῦ Γιώργου Βέλτσου,
ἰσχυρίζομαι ὅτι εἶναι ἀπὸ πολλὲς
πλευρὲς ἓνα ἀπ' τὰ πιὸ σημαν-
τικά πεζὰ τῶν τελευταίων χρο-
νων:

1. Εἶναι ἓνας ὁραματικός,
πότε ἐφιάλης καί πότε ἀλήθρας
πού ἐκσφενδονίζει μιὰ τραυμα-
τικὴ μνήμη – σ' ὅλη τὴ διάρκειά
τῆς βιολογικῆς τῆς ἡλικίας – στὰ
ἐκπληκτὰ μάτια τοῦ ἀναγνώστη.
Αὐτὸ τὸ κουράγιο, τὸ δυσεῦρετο
κουράγιο τῆς ἀπογύμωσης, δέν
θέλει μόνο «ἀρετὴν καί τόλμην»,
ἀλλὰ καί περισσεία ἥθους.

Τούτῃ ἡ τόλμη τοῦ ἥθους δρι-
σκειται ἀκόμα καί στὴν διάχυτη
ἀνυπαρξία πίστης: πράγματι τὰ
πάντα τίθενται καί ἀνατρέπονται
συγχρόνως. Πάντοτε ὅμως μέσα
στὴν ἀνέλιξή τους γίνονται μηχαν-
νὲς πού παραγνοῦν τὴν ἐκάστοτε
ἀλήθεια, τὴ στιγμή πού τὸ ἔργο
παράγεται στὴ γραφὴ. Κατὰ τὸν
Πρόουστ, ἓνα «τηλεσκόπιο εἰς τὰ
ἐνδυν».

2. Ὑφολογικά, αὐτὸ τὸ διβλίο
– ἐμπύρετο παραλήρημα, ἐγγρά-
φεται σάν ἓνας σωστικός ἐμετός
πού ἐπαναφέρει τὴν ψυχὴ στὴ
στιγμὴ τῆς ἐκκίνησης, ἔτοιμη γιὰ
τὰ νέα δρώμενα.

3. Δομικά, προσεγγίζει σέ
πάρα πολλὲς στιγμὲς τίς παρθένες
συνδυαστικὲς τοῦ λόγου, καί, σέ
κορύφωμα, ἄλλοτε τίς ξεπερνάει.
Αὐτὴ ἡ ἐφευὰ τοῦ λόγου μάλιστα,
εἶναι «πανταχοῦ παρούσα», χω-
ρὶς ποτὲ νά γίνεται φραστικὸ φε-
τίχ. Ἀλλὰ καί ἂν κάποιος ἰσχυρι-
ζόταν ὅτι γίνεται, ἄς ὠρμάσουμε
κάποτε τόσο, πού ν' ἀποκαλυ-
φθοῦμε μπροστά του.

4. Ἀξιολογικά τέλος, ἀντιτάσ-
σει στὸν ἀντικειμενικὸ ὀρθολογι-
σμὸ τοῦ Δημήτρη Δημητριάδη
(«Πεθαίνω σὰ χώρα»), μιὰν
ἀναρχικὴ λογοτεχνικὴ σημαντικὴ,
ἡαραίνοντας μόνο στὸ προσω-
πικὸ ἐπίπεδο, ὄντας ἔτσι ἀντίπο-
δας στὴ μεταξύ τους σχέση. (Ἡ
ἀναφορά στὸν Δ. Δ. γίνεται διότι
εἶναι τὰ μόνα συγκρίσιμα με-
γέθη).

Ἡ παρουσίαση τελειώνει ἐδῶ.
Ἡ κριτικὴ ἀποσιώπηση ὅμως,
πού ἀνάφερα στὴν ἀρχή, συνεχί-
ζεται. Ἰσως καλύτερα... Ἐτσι ἔχω
τὴ χαρὰ νά μιλῶ κάποτε-κάποτε
γιὰ τίς διαστάσεις ὁρισμένων ἐρ-
γων, σάν καὶ αὐτὸ τοῦ Γ. Βέλτσου,
μ' ἓνα τρόπο συμμετοχικό: «Τὴν
ὁμορφίαν ἐκφράζει ὅτι κυριαρχ-
εῖ».

1. Ἄν ὑπάρχει κάποιον μεταφυσική,
αὐτὴ εἶναι μιὰ μεταφυσικὴ «μέσα ἀπ'
τὸ δῆμα, μέ τὴν ἱερὴ σημασία τῆς
ἐπιφάνειας» (Ἀρτώ).

2. Ἀλλὰ καί καθοριστικὴ γιὰ τὴν
ἡλικία τοῦ συγγραφέα: ἓνα ὁρόσημο
πού σηματοδοτεῖ τὸ τέλος τοῦ Ἐμφυ-
λίου, τὴν ἀρχὴ τῆς «ἄλλης ἐποχῆς». Τὸ
ἔρασμα σέ μιὰ νέα γενιά, τὴν γενιά
του.

ΜΟΛΙΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ

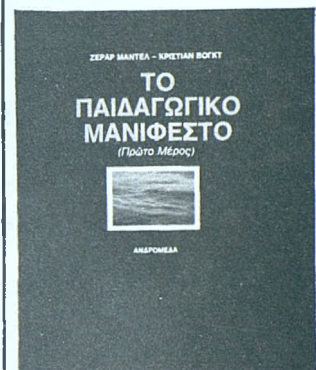

ΕΝΔΥΜΑΣΙΕΣ ΚΑΙ ΕΘΙΜΑ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΤΟΥ '21

10 Χαρακτικά • Ἐθιμα
30 Χαρακτικά • Ἐνδυμασίες

Ἐνα πανόραμα
κοστούμιων καί ἐθίμων
τὸ πραγματικὸ ἀπεικονικὸ ὑλικὸ
λασογραφίας γιὰ τὸ '21

ΒΙΒΛΙΟΦΙΛΙΑ
ΜΑΥΡΟΜΙΧΑΛΗ 7

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ
Σολωνος 116 - Αθῆνα 145
Τηλ. 36.19.724

ΕΝΒΕΡ ΧΟΤΖΙΑ

Μέ το Στάλιν: αναμνήσεις
Έκδ.: Πορεία, Αθήνα 1980

Πέρα από τη σταλινική θέση που έμπνέει το όλο έργο οι ζωηρές περιγραφές του Ένβερ Χότζια είναι χαρακτηριστικές για τις σχέσεις ανάμεσα στα διάφορα ΚΚ εκείνη την εποχή. Για τον Έλληνα αναγνώστη έχουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον οι περιγραφές των συναντήσεων με την ηγεσία του ΚΚΕ και οι διάφορες συζητήσεις γύρω από την αντίσταση, τον εμφύλιο και την εκδασή τους.

J. J. BJÖRNSTAHL

Τό δοκιμιακό της Θεσσαλίας, 1779

Έκδ.: «Τά τετράδια του Ρήγα», Θεσσαλονίκη 1979

Σε μετάφραση και με επιμέλεια του, εγκατεστημένου από χρόνια στο Μάλμο της Σουηδίας, Μεσεδρινού, μάς δίνεται αυτή η αφήγηση ενός δευτερευόντος και γλαφυρού Σουηδού περιηγητή. Η Ελλάδα της Τουρκοκρατίας μέσα από την περιγραφή μιας καιρίας περιοχής σε μια σημερινή εποχή, όταν αρχίζουν να ολοκληρώνονται οι αλλοιώσεις των οθωμανικών δομών που θα επιτρέψουν, μισό αιώνα αργότερα, τον αγώνα της ανεξαρτησίας. Παράλληλα, ο μεταφραστής δοκιμάζει μια νέα ιδιότυπη γραφή: τη χρήση των λατινικών g, b, και d για να αποδώσει τους φθόγγους γκ, μπ, και ντ.

ΠΑΝΤΕΛΗ ΠΟΥΛΙΟΠΟΥΛΟΥ

«Άρθρα, θέσεις και πολεμικές»
Έκδ.: Πρωτοπ. Βιβλ., 1976

Θυμίζουμε αυτή τη συλλογή άρθρων του τεταρτοδιεθνιστή θεωρητικού που πριν βρει ηρωικό θάνατο μπροστά στο φασιστικό εκτελεστικό απόσπασμα το 1942, πρόλαβε να σημάδεψει με τη θεωρητική του δουλειά και τη δράση του την ιστορία του εργατικού κινήματος. Τα κείμενα αφορούν βασικά τις διασπάσεις και τις διενέξεις που διαμόρφωσαν το ΚΚΕ της Μεταξικής δικτατορίας και της κατοχής. Θά ήταν χρήσιμο να περιληφθεί σε επόμενες εκδόσεις μια χρονολογική υπενθύμιση όλων αυτών των γεγονότων, που σε μεγάλο βαθμό είναι άγνωστα στους νεώτερους.

Σ. Μ. ΑΪΖΕΝΣΤΑΪΝ

Η μορφή του φίλου. Μετ. Ν. Ε. Παπαγιωτόπουλου.

Έκδ.: «Αιγόκερως» Αθήνα 1979.

Η κλασική σειρά κειμένων του Αϊζενστάιν που πρώτος έθεσε γερά θεωρητικά θεμέλια στη νέα τέχνη. Τα κείμενα αυτά

δέν αποτελούν δέδια μόνο «κλειδί» για τη γνωριμία με το έργο του Αϊζενστάιν· πολύ περισσότερο αποτελούν το βασικό μάθημα της κινηματογραφικής τέχνης – τόσο χρήσιμο σήμερα, όταν στη θεωρία της παρεμβάλλονται κάθε μέρα έξω-τεχνικά και έξω-κινηματογραφικά μοντέλα.

ΤΟΒΕ ΓΙΑΝΣΟΝ

Η Οικογένεια Μούμιν-Τρόλλ

Μετ.: Λίνας Κάσδαγλη

Έκδ.: «Μετόπη», Αθήνα 1980

Γραμμένο και εικονογραφημένο από την Φινλανδέζα Τόβε Γιάνσον, το βιβλίο έχει μεταφραστεί στα ελληνικά από την Λίνα Κάσδαγλη, σε μία στρωτή και ζωντανή γλώσσα.

Ηρώες είναι τα Τρόλλ, ένα είδος μικροσκοπικού πολυμήχανου ξωτικού της σκανδιναβικής μυθολογίας. Παράξενα στην όψη, αλλά με ανθρώπινη ψυχολογία, τα αξιαγάπητα αυτά πλάσματα θά κάνουν τον μικρό αναγνώστη να σκεφτεί, χωρίς να το καταλάβει, πάνω σε αυτά προβλήματα: την αυτάρκεια, τη μοναξιά, τον κόπο που φέρνει η ικανοποίηση, την αληθινή δικαιοσύνη.

Ευρυτανικόν Λειμωνάριον

Ήγουν άσματικά ακολουθία των ενδόξων ευρυτάνων αγίων

Έκδοση του Συνδέσμου των Μεγαλοχωριτών Ευρυτανίας, «Η Αγία Παρασκευή» Αθήνα 1979

Στόν τόμο που αποτελεί μία επιμελημένη έκδοτική εργασία περιλαμβάνονται τα Συναξάρια και οι άσματικές ακολουθίες των αγίων: Μιχαήλ του Μαυροσυνή, Δαμιανού, Σεραφείμ, Νικολάου, Κυπριανού, Ρωμανού, Κοσμά του Αιτωλού, Γερασίμου και Άκακίου.

Επί πλέον, ο τόμος περιέχει και τις συνάξεις των εικόνων των δύο μεγάλων μοναστηριών της Ευρυτανίας Παναγία Προσιωτισσα – Φανερωμένη. Τόν τόμο συμπληρώνει ένα εκτενές επίμετρο.

ΣΤΑΥΡΟΥ ΠΑΝΟΥ

Άνθρωποκεντρικά φιλοσοφικά μελετήματα

και «Ιδεολογία και κριτική»

Έκδόσεις: Σ. Πατάκη, 1980

«Ο Έλληνας πανεπιστημιακός που ξεγάζεται στη Δυτική Γερμανία έχει συγκεντρώσει στα δύο αυτά πονήματα ένα απάνθισμα από τη φιλοσοφική και κοινωνιολογική του σκέψη.

Στό πρώτο παρακολουθούμε τη

φιλοσοφική του πορεία μέσα από σύντομες και συγκεκριμένες αναφορές στους συγγραφείς που την καθόρισαν. Ανήκουν κυρίως στο χώρο του ανθρωποκεντρισμού (Heidegger, Berdiaev, Chestow, Van Buren, Mounier και από την Ελλάδα Άγγ. Τερζάκης και Καζαντζάκης).

Στό δεύτερο, θέτει «τόν δακτυλο επί τόν τύπο των ύλων». Μέ φιλοσοφικές και θεωρητικές αναφορές πάντα διερευνά μεγάλα διεθνή ιδεολογικά προβλήματα, όπως ο σοσιαλισμός, η αναρχία, η δημοκρατία ή η ενοποίηση της Ευρώπης ή και ειδικότερα ελληνικά, όπως η ιδεολογία της δημοτικης, ή ποιότητα του κράτους της Ν.Δ. κλπ.

Είναι πράγματι πολύ χρήσιμο να έχει κανείς συγκεντρωμένες τις διαπεραστικές απόψεις αυτού του έντιμου και μελετημένου συγγραφέα.

ΗΛΙΑ ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΥ

Ποιήματα

Έκδ.: «Νεφέλη», Αθήνα 1980.

«Σώμα», «Αυτοκτονία» και «Πέντε Έρωτικά Ποιήματα» είναι τα τρία μέρη της λυρικής συλλογής που αποτελεί μίαν «άλλη» παρουσία του Η.Π. Ο ποιητής πείθει με τον έντονο έρωτισμό της γραφής του.

KARL LIUNGMAN

«Ο μύθος της ευφύιας»

Μετ. Δημ. Κούρτοβικ.

Έκδ.: «Άλμπατρος», Αθήνα 1980

Συμπληρωμένη και ανανεωμένη τέταρτη έκδοση του βιβλίου του γνωστού Σουηδού ψυχολόγου, που απομυθοποιεί τα «τέετ» ευφύιας και την κληρονομικότητα σαν τρόπο μεταβίβασής της. Ο συγγραφέας συνδυάζει άριστα την συγκεκριμένη παρατήρηση κοινωνικών φαινομένων και τα πορίσματα μιας πρακτικής με εδωτάτη θεωρητική κατάρτιση, που του επιτρέπει να ανασκευάσει «τήν πλύση έγκεφάλου» όπως γράφει, που έχουμε όλοι ύποστει πάνω σ' αυτό τό θέμα.

ΝΙΚΟΥ ΖΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

Ο ένας και ο άλλος Γαλαξίας

Έκδόσεις Έρμείας 1979

«Ο ένας και ο άλλος» είναι η τρίτη συλλογή διηγημάτων του γνωστού θεατρικού συγγραφέα Νίκου Ζακόπουλου, μετά τα «Διηγήματα» και τόν «Αυτόματο». Και σ' αυτό τό βιβλίο ο αναγνώστης θά βρει την πρωτοτυπία γραφής που χαρακτηρίζει και τό προηγούμενο έργο του

συγγραφέα. Όλα τά διηγήματα συνθέτουν μία πολυπρόσωπη τοιχογραφία των δραματικών βιωμάτων των τελευταίων δεκαετιών, μία σύνθεση ζωής με δυνατή περιγραφή, διεισδυτική ψυχολογική ανάλυση, ρεαλιστικό τρόπο άπεικόνισης, τρυφερότητα και φαντασία. Οί ήρωες τού Ζακόπουλου αναπλάθονται τόσο έντονα, ώστε κάθε αναγνώστης νά μπορεί νά ταυτιστεί μέ έναν από αυτούς.

ΤΣΕΖΑΡΕ ΠΑΒΕΖΕ

Τό φεγγάρι και οί φωτιές

Όδυσσεάς, 1980

«Τό φεγγάρι και οί φωτιές» είναι τό τελευταίο μυθιστόρημα τού Παβέζε, και εκδόθηκε στά 1950, τή χρονιά τού θανάτου του. Μέ τό μυθιστόρημα αυτό ο συγγραφέας ξαναγυρίζει στόν τόπο πού γεννήθηκε, προσπαθώντας θά έλεγε κανείς νά βρει κάτι πού θά μπορούσε νά τόν κρατήσει στή ζωή. Η αφήγηση γίνεται σέ πρώτο πρόσωπο, στό όνομα κάποιου «μπάσταρδου», πού γιά τόν Παβέζε έπαιρνε τή διάσταση ενός ανθρωπου πού είναι ξένος και πού έχει χάσει τήν αίσθηση και τής καταγωγής του ακόμη, όπως κι ο ίδιος.

BENJAMIN FARRINGTON

Τό πιστεύω τού Έπίκουρου

Έκδ.: Κάλδος, 1979

Άριστοτεχνική αποκατάσταση από τόν Ίρλανδό έλληνιστή και φιλόσοφο τής διδασκαλίας τού Έπίκουρου. Βιβλίο ώφέλιμο και επίκαιρο. Γιατί οί ιδέες τού Έπίκουρου έχουν διαστρεβλωθεί και μπει στό περιθώριο περισσότερο από παντού άλλου, στήν ίδια του τήν πατρίδα. Καί γιατί κανείς από τούς αρχαίους φιλόσοφους δέν είναι ίσως τόσο κοντά στίς σύγχρονες ιδέες τού συμβιωτισμού. Ένοχλητική κάπως θρίσκουμε τήν ορθογραφική άπλοποίηση πού έχει εισαγάγει.

ΧΡΙΣΤΟΥ Π. ΑΛΕΞΟΠΟΥΛΟΥ

Έλληνες! Greece ή Έλλάς;

Έκδ.: Καρανάση, 1980

Τό βιβλίο αυτό, όπως τονίζεται εισαγωγικά, είναι ένα εκλαϊκευμένο επιστημονικό δοκίμιο, μία επισκόπηση ή έκθεση γιά τήν Έλλάδα και τούς Έλληνες. Προσπαθεί νά τοποθετήσει τή γέννηση και τήν εξέλιξη τής Έλλάδας μέσα στό πλαίσιο τής ιστορικής προοπτικής, εκτιμώντας τήν επιρροή τού παρελθόντος πάνω στό παρόν και τό μέλλον τής νεοελληνικής ζωής. Συνοδεύεται δέ και από πληθώρα

διαφημιστικών έντυπων με τά όποια εκδότης και συγγραφέας προσπαθούν να πείσουν τον υποθετικό, αλλά και πραγματικό αναγνώστη ότι πρόκειται για τό βιβλίο του 1980! Ίσως για νά δοθεί, έμμεσα έστω, απάντηση στο έρώτημα πού τίθεται: «τίς πταίει για τό συνεχή καημό της Ρωμοσύνης». Μά τί άλλο: ή έλλειψη μετριοφροσύνης, πού την εξαφάνισε ή νοοτροπία του ό,τι δηλώσεις.

ΒΑΣΙΛΗ ΤΣΟΥΚΑΛΙΔΗ
Ευθύνης και συνέπειες
Αθήνα 1980

Πρόκειται για μιάν ιστορική και μαζί συναισθηματική αναδρομή του συγγραφέα στά κυριότερα, κατά την κρίση του, περιστατικά του άριστερου μας κινήματος, συνοδευμένη με μιιά προσπάθεια νά καταλογιστούν οι ευθύνης της ήττας. «Όταν οι μεγάλες ιδέες - γράφει προλογικά - δημιουργούν όνειρα και καταστρέφονται με τίς πράξεις, δέ φταίει ή μεγαλωσύνη των ιδεών, ούτε ό διάβολος έβαλε τό χέρι του, ούτε ό Θεός έδωσε την κατάρα του. Φταίνε οι έγκέφαλοι πού είναι χωρίς ιδέες· πού τό χώρο των ιδεών τον κατέλαβε ό θρώμικος άέρας· και δηλητηριάζουν και καταστρέφουν όπου φτάσει ή μπόχα...».

ΒΑΣΟΥ ΜΑΘΙΟΠΟΥΛΟΥ
Ό πόλεμος πού ρήμαξε την Ερώπη
Έκδ.: «Παπαζήση», Αθήνα 1980

Η αξιόλογη αυτή έρευνα, πού δημοσιεύτηκε στο «Βήμα», πριν από πέντε μήνες, παρουσιάζει, για πρώτη φορά στο ελληνικό κοινό, όρισμένα στοιχεία των γερμανικών αρχείων πού δημοσιεύτηκαν πρόσφατα στη Δύση. Βιβλίο σύντομο, εύληπτο και γραμμένο με τρόπο έντυπωσιακό, μπορεί νά κατατοπίσει άποτελεσματικά τή νεότερη ιδίως γενιά πού μερικές φορές άγνοεί ή συγχέει τά τρομερά αυτά γεγονότα πού διαμόρφωσαν τό γεωγραφικό χάρτη και τούς συσχετισμούς δυνάμεων του συγχρόνου μας κόσμου. Ίδιαίτερα έπιτυχημένη είναι και ή εικονογράφηση του κειμένου.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΟΡΑΙΡΑ
Θεωρία άνεργίας και πληθωρισμού
Έκδ.: «Gutenberg», Αθήνα 1979

Συνηθισμένο ελληνικό «πανεπιστημιακό» σύγγραμμα με δυσανάλογα, προς τό περιεχόμενο, ήχηρό τίτλο. Έπιμένουμε νά μήν αντιλαμβανόμαστε τί είδους διαδικασία έξυπηρετεί ή κυκλοφορία τέτοιων έργων. Αν επρόκειτο για μιάν άπόπειρα διατύπωσης μιās καινοφανούς θεωρίας, θά

έπρεπε νά είναι έμφανής αυτή ή πρόθεση, ώστε νά υποστεί και την κριτική πού άρμόζει. Αν πάλι πρόκειται για διδακτική απλώς παράθεση θεωριών για τό ζήτημα - άγια μιιά τέτοια πρόθεση και διόλου καταφρονητέα - θά έπρεπε νά γίνεται πιο όργανωμένα και κυρίως νά αποδίδονται στον κάθε συγγραφέα οι άπόψεις του με κάποια όποια δήποτε κρίση για την αξία και την άποτελεσματικότητά τους.

Ό τριπλός στόχος του Π.Κ., όπως ό ίδιος τον προσδιορίζει, ταυτόχρονα νά πληρώσει ένα διδακτικό κενό, νά συμβάλλει στην ανάλυση και νά δώσει αναφορές για την οικονομική πολιτική, σίγουρα δέν έχει έπιτευχθεί.

ΛΕΩΝ ΤΟΛΣΤΟΪ
Οί Κοζάκοι
Έκδ.: Έπικαιρότητα, Αθήνα 1980

Έπιμελημένη επανέκδοση του γνωστού κλασικού αφήγματος του μεγάλου Ρώσου συγγραφέα, σέ μετάφραση Κάτιας Φωσκόλου.

Τά τετράδια της Άνζέλ Κουρτιάν
Μνήμες από τή Μικρασία, 1915-1924
Έκδ.: Πλέθρον, Αθήνα 1980

Μιά όμολογουμένως συγκλονιστική μαρτυρία πού αναφέρεται στην πιο κρίσιμη δεκαετία της ιστορίας του άρμενικού λαού και του ελληνισμού της Μικράς Ασίας. Η Άνζέλ Κουρτιάν, πού δέν διεκδικεί τό χρίσμα του συγγραφέα, αυτόπτης μάρτυρας της τραγωδίας της φυλής της, καταγράφει με κάθε ειλικρίνεια τίς έμπειρίες της από όλα όσα είδε και έζησε παιδί. Ό,τι προσδίδει πρόσθετο ενδιαφέρον σέ αυτό τό βιβλίο είναι ότι Α.Κ. έχει άπόλυτη συνείδηση ότι οι μνήμες της έπρεπε όχι μόνο νά διασωθούν, αλλά και νά κοινοποιηθούν, γιατί δέν άφορούσαν μόνο αυτή την ίδια, αλλά και όποιον ήθελε νά μάθει για τό τί έγινε. Τόν τόμο έπιμελείται και προλογίζει ή Κατερίνα Πλασσάρα.

ΒΥΡΩΝΑ ΚΑΜΠΕΡΟΓΛΟΥ
Στόν ισκίο της ιστορίας - άπ' τή ζωή ενός περαστικού βιβλίο πέμπτο
Αθήνα 1979

Τό βιβλίο αυτό είναι τό ξανακοίταγμα της ζωής ενός άνθρώπου, αρχίζοντας από τή Μικρασιατική καταστροφή και φθάνοντας ως τίς μέρες μας. Ξεκινάει με έναν πρόλογο και τρία διηγήματα, ακολουθεί ένα αυτοβιογραφικό μυθιστορηματικό χρονικό και τελειώνει με την ταυτότητα του τελευταίου καλοκαιριού του '79, ενώ μέσα στις σελίδες του βρίσκει κανείς σπαρμένα ποιήματα, διάφορες σκέψεις και γνωμικά.

ΤΟ ΒΗΜΑ

**γι' αυτόν
πού σκέφτεται
έλεύθερα**

ΟΙ ΞΕΧΑΣΜΕΝΟΙ ΤΗΣ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗΣ

● «'Αναγνώστης καί συνδρομητής» μας από τη Μελβούρνη έπισημαίνει ότι στον πίνακα 3 του άρθρου «Οί ξεχασμένοι της μεταρρύθμισης» που δημοσιεύτηκε στο τεύχος 139, ο αριθμός 179.845 δέν αντιπροσωπεύει τό 23,57% του πληθυσμού, αλλά «περίπου τό 2%». Του άπαντούμε ότι αυτό άκριδώς έλεγε ο πίνακας που έδινε τά ποσοτά % καί όχι %: τό 23,57% θά μπορούσε νά γραφτεί καί 2,357%. 'Η άλήθεια είναι ότι ή σχετική ένδειξη είναι δυνανάνωση. Άλλά θά μπορούσε κανείς νά οδηγηθεί σέ μία σωστή άνάγνωση του πίνακα καί από την προηγούμενη παράγραφο, όπου τά ποσοστά δίνονται επί %.

● Τό «'Αντί» δημοσιεύει ευχαρίστως τό διευκρινιστικό σημείωμα της διεύθυνσης 'Επιμορφώσεως 'Ενηλίκων του 'Υπουργείου Παιδείας σχετικά μέ τίς άρμοδιότητες των Κέντρων 'Επιμορφώσεως καί έλλίπει νά τού δοθεί ή ευκαιρία νά κάνει στο μέλλον ένα ειδικό ρεπορτάζ αφιερωμένο σ' αυτά τά Κέντρα.

Σχετικά μέ τό σχόλιο γιά την καταπολέμηση του άναλφαβητισμού που περιλαμβάνεται στο δημοσίευμα της 18ης 'Ιανουαρίου μέ τίτλο «Οί ξεχασμένοι της μεταρρύθμισης», έπιθυμούμε νά αναφερθούμε στο σημείο: «Τά Κέντρα 'Επιμορφώσεως δέν άσχολούνται μέ τόν άναλφαβητισμό, που είναι άρμοδιότητα των Νυχτερινών Δημοτικών Σχολείων», γιά νά διευκρινίσουμε τό έργο που έπιτελούν οί μονάδες αυτές, πράγμα που έχει σημασία γιά κάθε ενδιαφερόμενο.

1. 'Ο τομέας της Λαϊκής 'Επιμορφώσεως είναι ένιαίος καί προσφέρει τίς υπηρεσίες του σέ κάθε ενδιαφερόμενο άτομο (καί στον άναλφάβητο), που μπορεί νά παρακολουθεί διάφορα θέματα της δικής του προτιμής καί έπιλογής.

Σύμφωνα μέ τόν Κανονισμό Λαϊκής 'Επιμορφώσεως (ΚΛΕ), ΦΕΚ 1161/79 Τ.Β', όρίζονται: άρθρ. 3 παρ. 1, «'Η Λαϊκή 'Επιμόρφωση που άποβλέπει στην ύλοποίηση του μεγαλύτερου τμήματος της «διά βίου» εκπαίδευσως καί μαθήσεως «γνηράσκων

πολλά διδάσκειναι θέλω» καλύπτει όλες τίς όψεις της ζωής καί όλα τά πεδία της γνώσεως καί άπευθύνεται σέ όλους τους ανθρώπους, όποιοιδήποτε έπιπέδου γνώσεως, έμπειρίας καί θέσεως», άρθρ. 3 παρ. 3, «'Η έπιμόρφωση των γυναικών πρέπει άκόμα νά λαμβάνει υπόψη τίς σύγχρονες αντίληψεις γιά την έπίτευξη δυνατοτήτων δυναμικής συμβολής τους στην κοινωνική ζωή επί ίσης βάσεως μεταξύ των δύο φύλων», άρθρ. 3 παρ. 6, «'Ατομα άναλφάβητα ή χαμηλού πνευματικού καί οικονομικού έπιπέδου, μειονεκτικά σωματικώς ή πνευματικώς, πρέπει νά ένθαρρύνονται καί νά διευκολύνονται στην άπόκτηση τόσο των βασικών, όσο καί των ειδικών γνώσεων γιά την άποκατάστασή τους σέ παραγωγική έργασία. 'Επίσης, ή έπιμόρφωση προς τά άτομα αυτά πρέπει νά άποβλέπει σέ θέματα υγείας, άνατροφής τέκνων, οικιακής διαχειρίσεως, άυτοενημερώσεως, άυτονομίας βουλήσεως καί ενεργού συμμετοχής τους στην κοινωνική ζωή».

2. Τά Κέντρα 'Επιμορφώσεως που ύλοποιούν τό έργο αυτό έχουν συνεπώς άρμοδιότητα καί στον άναλφαβητισμό, γεγονός που προκύπτει καί από τίς άκόλουθες διατάξεις του Κανονισμού που προαναφέραμε: άρθρ. 22 παρ. 1, «Τό πρόγραμμα των Κέντρων 'Επιμορφώσεως καθαρτίζεται σύμφωνα μέ τίς άνάγκες, τά διαφέροντα καί τό πνευματικό έπίπεδο του τοπικού πληθυσμού», άρθρ. 22 παρ. 7, «Κάθε τμήμα μαθήσεως περιλαμβάνει σειρά διδακτικών έννοτήτων, θεωρητικής ή πρακτικής φύσεως, πάνω στο ίδιο ευρύτερο θέμα που ενδιαφέρει τους σπουδαστές».

3. 'Η προσπάθεια (κάθε προσπάθεια) γιά την καταπολέμηση του άναλφαβητισμού ύλοποιείται άναγκαιώς μέ έννοιες που άναφέρονται σέ όρισμένα άντικείμενα γνώσεων.

Στην περίπτωση των Κέντρων 'Επιμορφώσεως τά άντικείμενα γνώσεων τά διαλέγουν οί ίδιοι οί σπουδαστές, ενώ στην περίπτωση των Νυχτερινών Δημοτικών Σχολείων προβλέπονται από τό σχετικό πρόγραμμα.

4. Τά Κέντρα 'Επιμορφώσεως δέν χορηγούν τίτλους σπουδών· οί ενδιαφερόμενοι όμως μπορούν νά μάθουν σ' αυτά τίς σχετικές γνώσεις καί νά ύποβληθούν σέ έξετάσεις που προδίδεται τό Ν.Δ.

79/73 γιά την άπόκτηση άπολυτήριου Δημοτ. Σχολείου.

'Αντιθέτως τά Νυχτερινά Δημοτικά Σχολεία παρέχουν τίτλους ισότιμους μέ εκείνους των ήμερησίων Δημοτικών Σχολείων.

5. Τά Κέντρα 'Επιμορφώσεως καί τά Νυχτερινά Δημοτικά Σχολεία, από μία άποψη, δέν αποτελούν παρά έναλλακτικές δυνατότητες, που προσφέρονται στους ενδιαφερόμενους γιά τίς δικές τους έπιλογές, σύμφωνα μέ τά βαθύτερα κίνητρα καί τίς έπιδιώξεις τους.

Παράδειγμα: Μία ένήλικη άναλφάβητη δέν ενδιαφέρεται γιά τή γνώση που προσφέρει τό Νυκτ. Δημοτ. Σχολείο, ούτε γιά τόν τίτλο του. 'Ενδιαφέρεται όμως νά μάθει κοπτική-ραπτική γιά νά μεταποιεί τά ένδύματα της οικογένειάς της καί νά άποφεύγει όρισμένες δαπάνες. Φοιτάει σέ αντίστοιχο τμήμα Μαθήσεως του Κέντρου 'Επιμορφώσεως καί στή συνέχεια διαπιστώνει ότι πρέπει νά άποκτήσει καί λίγες γραμματικές γνώσεις, καθώς καί γνώσεις αριθμητικής γιά νά μπορεί νά χρησιμοποιεί τά κείμενα καί τά όργανα που είναι σχετικά μέ την ειδικότητα αυτή.

6. 'Από άλλη άποψη, τά Κέντρα 'Επιμορφώσεως προσφέρουν στά άτομα ευκαιρίες γιά άυτογνωσία καί άνακάλυψη στο έσωτερικό τους, δυνατοτήτων (ταλέντων), που δέν τίς γνώριζαν προηγούμενως.

Παράδειγμα: Οίκοκυρά παρακολουθεί σέ Κέντρο 'Επιμορφώσεως τμήμα μαθήσεως Χαλκογραφίας μέ σκοπό την έρασιτεχνική της άπασχόληση. Κατά την πρόοδο των μαθημάτων άναπτύσσει δεξιότητες καί άνακαλύπτει ότι έχει ταλέντο στο καλλιτεχνικό αυτό είδος. 'Υστερα από αυτό αλλάζει τά αρχικά της σχέδια καί άπασχολείται μέ τή χαλκογραφία έπαγγελματικά.

7. 'Ο θεσμός της 'Επιμορφώσεως, ύστερα από την άπόφαση της Γεν. Συνελεύσεως της UNESCO στο Ναϊρόμπι κατά την 26.11.76 είναι μία παγκόσμια πραγματικότητα.

'Η άναμόρφωση του θεσμού αυτού στή χώρα μας έλαβε υπόψη την άπόφαση του Ναϊρόμπι, αλλά θεμελιώθηκε στο έλληνικό πνεύμα.

'Ετσι μπορούμε νά πούμε ότι ή Λαϊκή 'Επιμόρφωση στον τόπο μας άναπτύσσεται μέ βάση τίς έλληνικές ιδέες στα πλαίσια της άποφάσεως του Ναϊρόμπι που καί αυτή άπχει τίς ίδιες ιδέες.

Ο Διευθυντής

Π. Κεχαγιόπουλος

ΠΤΥΧΙΟΥΧΟΙ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ

● Στο άρθρο της Ειρήνης Ψαρέλη «Οί παρίες της 'Επιστήμης» άναφέρεται τό γράμμα ενός άμεσα ενδιαφερόμενου, πτυχιούχου του έξωωτερικού:

'Αγαπητό «ΑΝΤΙ»,

Τό πρόβλημα της ένταξης στο έπάγγελμα των πτυχιούχων σχολών έξωωτερικού, δέν είναι ξεκομμένο από την ένταξη όλων των έπιστημόνων στην αγορά εργασίας, στή σημερινή φάση του μονοπωλιακού καπιταλισμού, καί του έκσυγχρονισμού της κυβερνητικής πολιτικής, έν όψει της ένταξης της χώρας μας στην Ε.Ο.Κ.

Τό ειδικότερο πρόβλημα των πτυχιούχων έξωωτερικού, που τών τελευταίο καιρό έχει λάβει τεράστιες διαστάσεις, (μέ αιχμή τους αρχιτέκτονες), έχει τίς ρίζες του στα χρόνια '70-'75, όπου τό 'Ελληνικό κράτος έδινε τό δικαίωμα στους νέους που ήθελαν νά σπουδάσουν, νά μεταναστεύσουν στο έξωτερικό, μιάς καί τά έλληνικά πανεπιστήμια δέχονταν καί έξακολουθούν νά δέχονται - περιωρισμένο αριθμό φοιτητών. Σ' αυτούς τους νέους, λοιπόν, που ύστερα από μερικά χρόνια, περάτωσαν μέ έπιτυχία τίς σπουδές τους καί γύρισαν στην πατρίδα γεμάτοι όνειρα καί φιλοδοξίες γιά την έργασία καί την έπισημονική τους προσφορά, τό ίδιο αυτό κράτος σήμερα ΔΕΝ τούς δίνει τό δικαίωμα νά έργασθουν, δάζοντας άρχικά σέ έφαρμογή τόν μεταξικό νόμο 1029/1938 καί πρόσφατα τόν νόμο 983/1979.

Από αυτή τη συλλογιστική, ξεκινάει καί ή «άγανάκτηση» - όπως λέει ή Ειρήνη Ψαρέλη στο άρθρο της - των άποφοίτων έξωωτερικού καί ειδικά των αρχιτεκτόνων (περίπου 1.400 σέ αριθμό), άπέναντι στην τακτική συμπεριφοράς του ύπουργείου Παιδείας.

Πέρα όμως από αυτά, πιο συγκεκριμένα ή διαφωνία μου μέ τά γραφόμενα από την Ε.Ψ., όρίσκεται κύρια στο γεγονός ότι ενώ μάς λέει γιά τίς έξετάσεις που κατά καιρούς διενήργησε ή 'Αρχιτεκτονική του ΕΜΠ ή άποφάσεις τελευταία τό ύπουργείο Παιδείας, δέν άποσκοπούσαν στον έλεγχο των γνώσεων (γεγονός άπαράδεκτο γιά πτυχιούχους αρχιτέκτονες), παρά την προσέτασή μας στο έπάγγελμα, στή συνέχεια παραθέτει τίς προτάσεις του Τ.Ε.Ε. καί προχωρεί σέ δικές της προτάσεις που δέν αποτελούν καμμία έναλλακτική λύση, άποδεχτή από τους αρχιτέκτονες έξωωτερικού.

Η τελευταία Γενική Συνέλευση των διπλωματούχων αρχιτεκτόνων (στην οποία δεν αναφέρεται), δεν αποφάσισε ούτε για ανάληψη των εξετάσεων από το Τ.Ε.Ε., ούτε δημιουργία εξεταστικού κλιμακίου στη Θεσσαλονίκη, (που σημαίνει διάσπαση των εξεταζομένων). Δυστυχώς για το Τ.Ε.Ε. μόνον τον τελευταίο καιρό ενδιαφέρθηκε πραγματικά για το θέμα των διπλωματούχων αρχιτεκτόνων εξωτερικού και συγκεκριμένα, ύστερα από την ματαίωση των εξετάσεων της 24-3-80 και όταν η διάσπαση έφθασε σέ αδιέξοδο. Αυτό μπορεί να οφείλεται στο γεγονός ότι ορισμένοι συνάδελφοι του Τ.Ε.Ε. αντιμετώπισαν το θέμα ευκαιριακά σαν να άφορσσε συναδέλφους δεύτερης κατηγορίας.

Οι αποφάσεις των Γ.Σ. των αρχιτεκτόνων εξωτερικού στις 25.3.80 και οι απόψεις της Επιτροπής που δουλεύει για το θέμα αυτό στα πλαίσια του ΣΑΔΑΣ, είναι η ΤΥΠΙΚΗ ΚΑΙ ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΡΥΘΜΙΣΗ του προβλήματος, που σημαίνει, για μένα τουλάχιστον, μία τυπική διαδικασία, όπου οι αρχιτέκτονες θα συζητούν και θα ανταλλάσσουν απόψεις πάνω σε θέματα Αρχιτεκτονικής και Πολεοδομίας που άφορουν την Ελλάδα ή τις χώρες που έχουν σπουδάσει, ή μία συνομιλία πάνω στην διπλωματική ή διδακτορική εργασία που είχαν πραγματοποιήσει στο Πανεπιστήμιο ή στο Πολυτεχνείο που αποφοίτησαν. Σ' αυτή περίπτωση η πλειοψηφία των αρχιτεκτόνων εξωτερικού και πιστεύω ότι θα είναι απόφαση και της νέας Γ.Σ. του ΣΑΔΑΣ που θα συγκληθεί στις 19.5.80 για να αντιμετωπισθεί άμεσα το πρόβλημα.

Στη συνέχεια θα πρέπει να συσταθεί επιτροπή από όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς, οι οποίοι θα εξετάσουν και θα εισηγηθούν συνολικές λύσεις για όλα τα θέματα που τους άφορουν, (Ισοτιμίες, ΔΙΚΑΤΣΑ, κλπ). Κατά την άποψή μου η καλύτερη δυνατή λύση θα ήταν η κατάργηση αυτού του θεσμού (χρόνιο αίτημα διπλωματούχων εξωτερικού). Σέ τελευταία ανάληψη, ή κατάργηση αυτή δεν είναι αντίθετη με το πνεύμα εκσυγχρονισμού της κυβέρνησης. (Άλλωστε και στη Γαλλία δεν υπάρχουν τέτοιες εξετάσεις για όσους υποστηρίζουν ότι διεξάγονται παντού, στην δέ Ιταλία είναι απόλυτα τυπικές).

Πριν τελειώσω θα ήθελα να προσθέσω ενημερωτικά ότι το Υπουργείο Παιδείας με την υπ' αριθμόν 3.145/1.8.6142 απόφαση του σύστησε επιτροπή για να μελετήσει όπως λέει το ενημερωτικό

δελτίο του Τ.Ε.Ε. (αρ. 1101/12/5/80) το θέμα των εξετάσεων πτυχιούχων αρχιτεκτόνων εξωτερικού. Τό ότι όμως απέκλεισε από την ομάδα εργασίας τον ΣΑΔΑΣ που είναι ο φυσικός φορέας των ενδιαφερομένων, αποδεικνύει ότι και πάλι δεν θέλει να αντιμετωπίσει το θέμα ουσιαστικά αλλά να παρθούν διάφορα ήμμετρα που απλώς θα διαιωνίσουν το πρόβλημα.

Τέλος, θέλω να σημειώσω ότι το άρθρο της Ε.Ψ., είναι δέδωται θετικό από άποψη πληροφόρησης, αλλά εν τούτοις παρουσιάζει το σημαντικό μειονέκτημα ότι δεν περιλαμβάνει τις απόψεις και αποφάσεις των άμεσα ενδιαφερομένων. Τά γραφόμενά μου κάνουν μία προσπάθεια να καλύψουν αυτό το κενό.

Αλέκος Ξενάκης

Αθήνα 15-5-80

● **Αναγνώστης μας γράφει σχετικά με σχόλιό μας για τις δραστηριότητες του χουντικού συλλόγου «Ι. Καποδίστριας»:**

Διαβάζοντας το άρθρο ΓΕΛΟΙΟΙ ΚΑΙ ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΟΙ (ΑΝΤΙ τ. 149/11-4-80) άπορησα με το ποιοι σήμερα στην Ελλάδα είναι γελοίιοι και επικίνδυνοι. Εκείνο που θέλω να σας ρωτήσω είναι αν υπήρχε τουλάχιστον λίγο φιλότιμο (ανεξάρτητα από που ανήκουμε, Δεξιά ή Αριστερά), όταν άπευθυνόμεθα σε αυτό τον δύσ-

τυχο λαό τους Έλληνες. Ξεχνάτε κύριοι ότι σήμερα στην Ελλάδα ζουν χιλιάδες πρόσφυγες των περιοχών της Β. Ήπειρου, της Α. Ρωμυλίας, του Πόντου, της Μ. Ασίας και της Κύπρου; Μέ ποιο θράσος και κουράγιο αφαιρείτε το δικαίωμα από αυτούς να μιλούν και να νοσταλγούν τις χαμένες πατρίδες; Σέ εκείνα τά μέρη έχουν αφήσει τά κόκκαλα των πατέρων τους, έχουν αφήσει τά καλύτερα νεανικά όνειρά τους. Διαιτί να σάς ενοχλεί τό κάθε τί που διεκδικούν άλλοι πριν από σάς; Καί σεις πιστεύω ότι θά θέλατε μία μεγάλη Ελλάδα, αλλά δεν σάς αφήνει ή διεθνοιστική σας γραμμή. Αυτά τή έδωσαν ύπρηξαν Έλληνική, όσο και αν δεν τό θέλετε εσείς, καί ή κακία ή διχόνοια μάς τά αφαιρέσει. Μήν προσπαθήτε να μονοπωλήσετε τόν πατριωτισμό! Αν σάς ενοχλούν αυτές οι εκδηλώσεις του Πατριωτικού Συνδέσμου Αθηνών «Ιωαν. Καποδίστριας» (δέν έχω καμιά σχέση) καί αν τίσ ονομάζετε σωβινιστικές, διαιτί δέν διαμαρτύρεσθε στούς ίδιους τούς ομοιόδεατες σας διά τά πωλητήρια που υπέγραφαν στην Μακεδονία; Διαιτί δέν ενοχλήσθε από τήν πανταχού κυκλοφορούσα «Μακεντόσκα Τριμπίνα» των Βουλγάρων που έχει σαν έμβλημα όλόκληρη τήν Μακεδονία; Αν δέν τήν γνωρίζετε σάς στέλνω καί λίγα στοιχεία, σέ φωτοτυπία δέδωια, από

τό προσωπικό μου αρχείο. Ποιοι δημιούργησαν τό «ανεξάρτητο κράτος της Κύπρου» που έσείς τό αναγνωρίζετε τώρα; Πώς είναι δυνατόν να κάνετε τόσο μεγάλο λάθος; Αλήθεια μήπως είστε ψηφοφόροι του δελφίνου Αβέρωφ; διότι μέ καί τέτοιους ψηφοφους διατηρούνται ακόμα στην πολιτική. Μήπως γίνετε καί σεις σαν τόν Ριζοσπάστη που τήν μία γράφει «φασίστα» τόν Έπσκοπο δοηθό του Ίερώνυμου καί στο Πασχαλιάτικο Τεύχος του τόν γράφει ΔΗΜΟΚΡΑΤΗ!... Ντρέπεστε κύριοι να πείτε ότι είσθε Έλληνες. Ήξανγκάζετε τούς αναγνώστες σας (Ήπειρώτας - Ποντίους - Μικρασιάτες - Κύπριους) να ντρέπονται διά τό έντυπο που κρατούν στα χέρια, καί για αυτό πολλοί τό διπλώνουν από τήν ανάποδη. Αν ή κακία ή ώρα ξαναέλθει (δέν τό εύχομαι σέ κανένα Έλληνα) τό ίδια ποία έλάφετε καί διά τήν Μακεδονία, τήν Θράκη, τά νησιά του Αιγαίου, τήν Κρήτη καί τήν Πελοπόννησο. Τότε κύριοι από ποία Ελλάδα είστε; Αν κυκλοφορούσε τό ΑΝΤΙ τό 1821 θά συμμαχούσατε μέ τόν Μέτερνιχ καί τό Σουλτάνο. Όσον αφορά τήν ύψαλοκυρίδα του Αιγαίου αρχίζει πράγματι από τήν ηπειρωτική καί όχι από τήν Πίνδο που στραβοδιαβάσατε καί φτάνει ακριβώς στίς άκτές της Μ. Ασίας, αν δέν σάς άρέσει Ίωνία. Δέν θέλω να σας κουράσω άλλο· ελπίζω ή επιστολή

ΠΡΩΤΟΜΑΓΙΑΤΙΚΑ

● **Από αναγνώστη μας πήραμε μία σειρά φωτογραφίες που συνοδεύονται από τό γράμμα που ακολουθεί. Αλλά, για να άπονεύουμε δικαιοσύνη, πρέπει να τού θυμίσουμε ότι τήν έλλειψη παρουσίας καί της εργαζόμενης κοπέλας στην άφισα της ΚΝΕ είχε παρατηρήσει καί ή κ. Βιργινία Τσουνδερού μέ ένα σύντομο σημείωμά της στά «Νέα».**

Ποικίλλες σκέψεις μου έγένησαν οι άφισες της Πρωτομαγιάς. Ή της ΠΑΣΚΕ θυμίζε ανθρώπια απ' αυτά που κόβουν οι μαθητές στο χαρτί όταν βαριούνται τό μάθημα. Φορμαλισμός άφώρητος. Ή της ΚΟΑ τού ΚΚΕ ήταν περιέργως κακή αντιγραφή τού πλάνου της άγροτικής διαδήλω-

σης από τό φίλμ 1900 τού Μπερτολούτι. Από τούς δύο οπαδούς τού ΜΛ-ΚΚΕ, ΕΚΚΕ που σηκώνουν τή γροθιά τους ό ένας ήταν σαφώς ψηλότερος! Ή Επιτροπή Έργατούπαλληλικών Σωματείων όνειρευόταν ένα γασούφαλλο να ξεφυτρώνει μέσα από ένα σωρό σιδερικά που περιλάμβαναν καί τό χέρι ενός ρομπότ. Ή ΓΣΕΕ καλούσε τούς εργαζόμενους μάλλον σέ άνθροπαρτους άγρούς κραδαινόντας ένα στεφάνι σαν να ήταν ντέφι. Στην άφισα τού ΚΚΕ έσ. πέντε κακομοίρικα έκτρωματικά U.F.O. - κακέκτυπα Φασιανού - άτενίζαν τόν τοίχο μέ άποσοβωμένο ύψος.

Τέλος στην άφισα της ΚΝΕ πέντε άρενωποί νέοι έξορμούν πιασμένοι άποφασιστικά από τό μπράτσο έναντίον τού άνύποπτου

διαδάτη. Δέν θυμήθηκαν οι υπεύθυνοι ότι ένα σημαντικό μέρος από τούς εργαζόμενους στην Ελλάδα σήμερα είναι γυναίκες; Κι είναι καί τό «Έτος της γυναίκας!» Καί εν πάση περιπτώσει, όταν τόσο πρόσφατα τόσα έχουν λεχθεί για ξυλοδαρμούς καί βιαιότητες δέν θά μπορούσαν να διαλέξουν εκπρόσωπους λίγο λιγότερο στιβαρούς;

Δέν φτάνει ή άνία που μάς προκαλούν οι ατέλειωτες από καθέδρας φλυαρίες των εργατοπατέρων; Είναι ανάγκη να μάς επιβάλλουν καί τήν έλλειψη φαντασίας καί ταλέντου των διαφόρων στρατευμένων; Επιτέλους μηχανισμοί, κάντε μιάν προσπάθεια!

Γιώργος Μπούτσικος, εργατής

πετάει πού και πού για 'Αριστερά, αναφέρεται στο ΚΚΕ), παρουσιάζονται, χωρίς τη δυνατότητα προβολής μιάς αποτελεσματικής εναλλακτικής προοπτικής.

Τό σημείο αυτό μπορεί να χαρακτηριστεί σαν ή πρώτη εμφάνιση της άοριστολογίας του κείμενου, μιά και μάς επισημαίνουν ότι χαρακτηριστική αδυναμία του ΚΚΕ είναι ή μη προβολή «εναλλακτικής προοπτικής», επισημαίνοντας όμως έτσι και τη δική τους αδυναμία στο ότι δεν προβάλλουν κάποια προοπτική, π.χ., σε ποιά μέρα πού θα «λάμπει ο ήλιος» θα είναι δυνατόν να γίνει ή αλλαγή (...).

Πιστεύω όμως ότι γνωρίζουν καλύτερα από όποιονδήποτε άλλο, μιά και υπήρξαν μέλη του ΚΚΕ, ότι τό κόμμα έχει ξεκαθαρίσει σαφέστατα – και επισημαστικά – από πολύ παλιότερα και πρόσφατα με τό 10ο Συνέδριο, την όλη επαναστατική διαδικασία για την αλλαγή και δεν αναφέρει απλά και μόνο ποιανών δυνάμεων έργο θα είναι ή πραγματοποίηση της αλλαγής. Και πάλι σ' αυτό τό σημείο οι άρθρογράφοι δεν μάς πληροφορούν ποιές δυνάμεις καλούνται να πρωτοστατήσουν σ' αυτόν τόν άγώνα (...).

Συνεχίζοντας πιο κάτω, τό κείμενο αναφέρει ότι τό «ΚΚΕ αναζητεί λύσεις στα πρότυπα του υπάρχοντος σοσιαλισμού», πράγμα

για τό οποίο σφάλουν πέρα για πέρα. Κανένα κομμουνιστικό κόμμα δεν προσπαθεί να μεταφέρει μηχανικά τις έμπειρίες πού από κάπου άλλοσ για τη δική του χώρα. Έκτός αν πιστεύουν οι «γράφοντες» ότι θα είναι σωστό τό κάθε ΚΚ τις έμπειρίες πού αποκομίζει από τό άδελφά ΚΚ τόσο των χωρών του καπιταλισμού, όσο και των χωρών του υπάρχοντος σοσιαλισμού, να τις πετάει στα σκουπίδια.

"Όσο δέ για τό ζήτημα πού δάζουν για ταυτότητα άπόψεων στα έκάστοτε επίκαιρα διεθνή ζητήματα μεταξυ των ΚΚ, αυτό είναι κάτι πού μπορεί να καυχηθεί τό διεθνές Κομμουνιστικό Κίνημα σαν μιά επιτυχία του.

Άκόμα τό ότι τό ΚΚΕ προβάλλει σήμερα τη Σοδ. Ένωση δέν υπάγεται στο γεγονός – όπως αναφέρεται στο κείμενο – ότι τό ΚΚΕ μεταβάλλεται σε άπολογητή και ήμνητή της έκάστοτε σοβιετικής πολιτικής με αποτέλεσμα να οικοδομείται μιά άνισότιμη σχέση πού ξεφεύγει από τά πλαίσια της διεθνιστικής άλληλεγγύης, άλλα υπάγεται στον πραγματικά συνεπή διεθνιστικό ρόλο του ΚΚΕ και τη μεγάλη συμβολή του στο παγκόσμιο επαναστατικό κίνημα, μιά και εντάσσεται ενάντια στα κύρια πυρά της αντίδρασης πού κατευθύνονται πρώτα απ' όλα στη Σ. Ένωση (...).

Πιο πέρα, τό κείμενο αναφέρει ότι μετά την πολιτική αλλαγή τό

ΚΚΕ, νόμιμο πιά, πρόβαλε σαν συνεχιστής των επαναστατικών παραδόσεων του λαού, κάτι σαν συμπύκνωση από ιστορία ήττας, άπογοτεύσεων και κατακερματισμού. Σ' αυτό τό σημείο θέλω να πώ ότι τό ΚΚΕ δέν «πρόβαλε» άλλα ΕΙΝΑΙ συνεχιστής των αγωνιστικών παραδόσεων του λαϊκού μας κινήματος, και ότι ή «συμπύκνωση κειμηλίων ήττας, άπογοτεύσεων και κατακερματισμού», αυτή τη στιγμή, αποτελούν πολύτιμη πείρα για τό κόμμα για τόν παραπέρα άγώνα του.

Άγώνας 63 χρόνων πού έχει να δείξει άμέτρητες θυσίες για να ξεμερώσουν στον τόπο μας καινούριες μέρες... όπως λέει και ή υπόηχη του σ. Ν. Μπελογιάννη, όσο δέ για την ποσοτική άνοδο και την πιο σημαντική θέση πού κατέχει σήμερα τό ΚΚΕ ανάμεσα στις δυνάμεις της άριστερας, δέν είναι κάτι τυχαίο, όπως θέλουν να τό εμφανίσουν οι «άρθρογράφοι» «μας», άλλα είναι αποτέλεσμα αυτών των άγώνων και των θυσιών πού προσφέρει καθημερινά. Κι όχι αποτέλεσμα μιάς κάποιας άντιπολιτευτικής φρασσεολογίας.

Έκτός πάλι αν έννοούν ότι όλα τά μελη-στελέχη και όπαδοί του ΚΚΕ και της ΚΝΕ χαρακτηρίζονται από μιά ουσιαστική έλλειψη πολιτικής όξυδέρκειας πού τούς όδηγήσε να μπλεχτούν στα δίχτυα μιάς κάποιας φρασσεολογίας (...).

Συνεχίζοντας τό κείμενο στο μέρος για τό ρόλο του ΚΚΕ στο μαζικό κίνημα αναφέρει ότι οι προσδοκίες για τη συγκρότηση ενός μαζικού λαϊκού κινήματος δέν έπαληθεύτηκαν, κι ότι για αυτό κύρια φταίει από τη μιά τά έμπόδια πού δάζουν οι *άστικοί μηχανισμοί* και από την άλλη μεριά οι δυνάμεις της άντιπολίτευσης και *σε πρώτη γραμμή τό ΚΚΕ* (!!!) και προχωρώντας, για να έπισημανθούν οι εϋθύνες των δυνάμεων της άντιπολίτευσης αναφέρει *μόνο* τις «εϋθύνες» του ΚΚΕ.

Γιατί, βέβαια, αν έμπαιναν στον κόπο να αναφέρουν και τις εϋθύνες των άλλων δυνάμεων θα 'πρεπε να αναφέρουν ότι αυτές οι δυνάμεις με την πολιτική πού ακολουθούν – ήγεμονισμού κλπ (για τούς άριστεριστές είναι μάταιο ν' αναφερθεί ότι ή ποτε πάνω στο συγκεκριμένο, μιά κι έχει επιβεβαιωθεί ότι ό μοναδικός λόγος ύπαρξης τους είναι ή 'Αντι-ΚΚΕ δράση τους), σαμπταρόν την ένότητα πού πρέπει να υπάρχει σε κάθε μαζικό φορέα (...).

Άκόμα είναι γνωστό ότι πολλές φορές μέσα σε μαζικούς χώρους γίνεται μιά συμπαράταξη χωρίς άρχες όλων των δυνάμεων, με μόνο σκοπό να «χτυπήσουν» τις συνεπείς, συνδικαλιστικές παρατάξεις μέσα από τις όποιες δουλεύει τό ΚΚΕ, την ΕΣΑΚ-Πσκ κλπ. Ύστερα, βέβαια, από

τούς μύστες-ήγεσία, ενώ τά μέλη μπορούσαν να μελετήσουν μόνο τρεις άκίνδυνους απ' την πολλή χρήση (παράδοσιακός μαρξισμός – έπιλεγμένη λογοτεχνία – κοινωνικοκρατικά ζητήματα). Χρησιμοποιώντας τις άντιλήψεις του Α. Γρηγοριάννη για τό σοσιαλιστικό κίνημα, Π. Καρντάν για τό νεοκαπιταλισμό και την κρίση του κινήματος, των Μπάραν-Σουήζι για τό σύγχρονο κόσμο και τό πολυκεντρικό διαμορφώνει ένα άκαμπτο σύστημα κωδικοποιημένης γνώσης πού γεμίζει τά κενά και τις άντιφάσεις, ίσοπεδώνει τις διαφορές δημιουργώντας, φανταστική ισοότητα, διατηρεί τη συνοχή στο όραμα μιάς μελλοντικής κατάληψης της έξουσίας, δρώ τελικά σαν τμήμα του σχεδίου μιάς μονοκεντρικής κυριαρχίας.

Τό Κ.Ν.Α.Ε. λειτουργήσε όπως οι άιρετικές έκείνες οργανώσεις πού από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα άντλούν δυνάμεις από τόν άυτοπεριορισμό και τη σχολαστική τήρηση ενός συστήματος ιεραρχικών πράξεων και θεσμών πού παρεμβαίνοντας στην καθημερινή ζωή, προδιαγράφουν τις άνάγκες και τόν τρόπο ίκανοποίησής τους. (Κοινωδιότητα, άπαγόρευση άπολαύσεων, ύποταγή της σάρκας και τού έρωτα στη μοναδικότητα του σκοπού – οι δεσμοί περιορίζονται άυστηρά μεταξύ των μελών της οργάνωσης, σχηματίζονται με πρόταση της ήγεσίας πού

όταν τό θελήσει τούς διαλύει – όμοιομορφία ντυσίματος, παγιοποιημένο λεγλόγιο). Σ' αυτή τη βάση ουσίως στοιχεια των Κομμουνιστικών οργάνωσεων βρίσκουν στέρεο έδαφος: ή συνένωση των μελών, ή ολοκληρωτική προσφορά του έαυτού τους στον άγώνα, ή πλήρωςτερη μαρξιστική τους κατάρτιση, ή έσχατη έφαρμογή του ύλισμου στην καθημερινή ζωή μέσω θεσμών, όλα αυτά δέν ήταν κάτι καινούργιο. Μόνο ό βαθμός έφαρμογής τους διέφερε. Γι' αυτό άλλωστε και αυτή ή οργάνωση άυτοαποκαλείται νέα άριστερά μόνο μετά τό 1974.

Η διχτατορία απλά διευκόλυνε τό μηχανισμό της οργάνωσης να παρουσιάσει ακόμα πιο ολοκληρωμένα τά κυρίαρχα χαρακτηριστικά του. Ό φόθος σύλληψης την άπομονώνει ακόμα περισσότερο από την κοινωνία, την στεγανοποιεί έσωτερικά πολλαπλασιάζοντας τις κλίμακες και διασπώντας την κοινότητα μεταξύ των μελών. Τά άνορθόδοξα μέσα άπομάκρυνσης των διαφωνούντων γίνονται κανόνες. Η έτσι κι άλλως άναιμική δημοκρατία θεωρείται άστική πολυτέλεια και διαωνίζει τις έσφαλμένες άντιλήψεις της ήγεσίας. Ό διορισμός των στελεχών και ό ύποβιβασμός τους έξελισσεται σε άνιάρό παιχνίδι μιάς έξουσίας «έλέω Θεού». Η έπέκταση της κοινής οικονομίας των μελών με την ίδρυση έπιχειρήσεων, όπου άπαχολούνται, έντεινι την έσωστρέ-

φεια και μειώνει στο έλάχιστο την άντικειμενική πληροφόρηση για την κοινωνία. Ό μοναδικός τρόπος έπέκτασης της οργάνωσης ήταν ή άνα-παραγωγή του έαυτού της σε όμοκεντρους κύκλους. Η ήγεσία καταλαβαίνει ότι ό θάνατος της οργάνωσης είναι ή στασιμότητα. Αρχίζει ό δδυνήρδός μαρθαίνος του άνοιγματος και κλεισίματος των φερέων, της αλλαγής του περιεχομένου τους και της συνεχούς μετατόπισης του μέλους από ένα χώρο σ' άλλο. Η τελική κίνηση της άνασύστασης του Κ.Ν.Α.Ε. στην Καλλιθέα για τη διάσωση της συνοχής και του έλέγχου, όδύνει την κατάσταση περισσότερο. Οι άποχωρήσεις πυκνώνουν. Η ύποδειγματική ένότητα δίνει τη θέση της σε μιά άυτοκέφαλη ήγεσία πού διασύρει μιά χούφτα ανθρώπων καθηλωμένων σ' αυτή λόγω άδυναμίας, της μακρόχρονης ζωής τους στην οργάνωση ή του νεαρού της ήλικίας. Η θεωρητική άπασχόληση είναι άνύπαρκτη. Οι φορείς όδύνονται να λειτουργήσουν, ύποθαμίζουν μιά μορφή πάλης πού θα μπορούσε να δώσει διεξόδο στο κίνημα. Η καθιέρωση νέων μορφών δράσης χωρίς παράλληλες όμως έσωοργανωτικές, θεσμικές αλλαγές, σημαδεύει μιά παραδοσιακή νοοτροπία στενής πολιτικής έκμετάλλευσης και άκρατου ώφελημισμού άπέναντι στους κοινωνικούς χώρους. Σήμερα μετά από 20 χρόνια τό Κ.Ν.Α.Ε. άναγνωρίζει

την άδυναμία να παίζει τό ρόλο της σοσιαλιστικής συνειδητοποίησης των μαζών, δικαιολογώντας την άποτυχία του από την άνωριμότητα της ελληνικής κοινωνίας, δίνοντας έτσι μιά παράταση 2-3 χρόνων.

Επιδιώκουμε τό διάλογο με κάθε όμάδα και οργάνωση ακόμα και με τά παραμένοντα μέλη στο Κ. Ν. Α. Ε., πού θεωρεί ότι τό πρόβλημα της άνανέωσης παραμένει άνοιχτό. Δηλώνουμε ότι οι κατά καιρούς συκοφαντημένοι σύντροφοί μας ότι σά χαφιέδες και άνήθικοι, είναι απλά θύματα μιάς έξουσίας πού κατασκευάζει φαντάσματα για την άυτοσυντήρηση της. Καταδικάζουμε την ήγεσία της νέας άριστερας (Παναγιώτης Γουλιέλμος, Γιώργος Βοϊκλής, Νίκος Καραποθαράκος) πού μοναδικός φορέας και γνώστης της ιστορίας των δυνατότητων και του σημερινού της άδιέξόδου, φαλκιδεύει όσα μέλη άπόμειναν με τό 'όγμα «κι ένας να άπομείνει ή οργάνωση συνεχίζει τό έργο της».

Θά προχωρήσουμε μόνοι μας, όχι μόνο στη νομική και οικονομική διεύθετση των έκκρεμοτήτων και χρεών από τη συμμετοχή μας στους φορείς και έπιχειρήσεις της οργάνωσης, άλλα και στη λύση του σημαντικότερου προβλήματος της διάθεσης της περιουσίας την όποία δημιουργήσαμε και τώρα καρπούνται άνθρωποι άσχετοι με τούς στόχους πού όλοι μαζί είχαμε άναγνωρίσει.

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ
Δημοχάρους 60
Αθήνα 601
Τηλ: 732.713-732.819.

● **Εκδότης:**
ΧΡΗΣΤΟΣ Γ. ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ
Δεινοκράτους 131, Αθήνα 601.
● **Υπεύθυνος Τυπογραφείου:**
ΤΡΥΦΩΝ ΛΥΓΟΥΡΑΣ
Βασ. Αλεξάνδρου 26. Περιστερί
● **Καλλιτεχνική επιμέλεια:**
ΜΑΚΗΣ ΤΣΙΠΟΥΡΙΔΗΣ
● **Μοντάζ:**
Γ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΑΚΟΣ
● **Φωτοστοιχειοθεσία:**
«ΦΩΤΟΚΥΤΤΑΡΟ» ΕΠΕ.
Βασ. Αλεξάνδρου 2, Χίλων.
Τηλ. 748.314 - 713.604.
● **Αναπαραγωγή φιλμ:**
Ιωάννου - Τσομπρος και Σία
Δερβενίων 9 - τηλ. 3604812
● **Εκτύπωση:**
Έργοστ. Γραφικών Τεχνών
Γ. ΑΝΕΜΟΔΟΥΡΑΣ
Ισίου 5, Περιστερί. Τηλ.
57.22.201.

● Κάθε ένυπόγραφο άρθρο εκφράζει την προσωπική άποψη του συγγραφέα του.
● Χειρόγραφα δεν επιστρέφονται.

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

Εσωτερικού

Έξαμ. 320 δρχ. - Έτήσια 640
Έτήσια Όργανισμ. δρχ.
Τραπεζών, κλπ. 1.500 δρχ.
Για φοιτητές έκπτωση 15%

Εξωτερικού

Ευρώπη - Μεσογ. χώρες:
εξάμηνη: άπλή δολ. 15
" αεροπ. δολ. 17
ετήσια: άπλή δολ. 30
" αεροπ. δολ. 34
Η.Π.Α. - Καναδάς - Άν. Ασία:

εξάμηνη: άπλή δολ. 15
" αεροπ. δολ. 22
ετήσια: άπλή δολ. 30
" αεροπ. δολ. 44

Αυστραλία - Ωκεανία:

εξάμηνη: άπλή δολ. 15
" αεροπ. δολ. 30
ετήσια: άπλή δολ. 30
" αεροπ. δολ. 60

● Έμβάσματα, επιταγές:
ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ
Δημοχάρους 60, ΑΘΗΝΑ 601.
● ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ: δρχ. 25
● ΠΑΛΙΑ ΤΕΥΧΗ: ΤΙΜΗ δρχ. 40

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ

● για τα βιβλιοπωλεία της Αθήνας:
Στά γραφεία του «ΑΝΤΙ»
Δημοχάρους 60, τηλ. 732-713
● για τα βιβλιοπωλεία Β. Ελλάδας:
Βιβλιοπωλείο
Μ. Κοτζιά και Σία Ο.Ε.
Τασιμική 78, τηλ. 279.720
Θεσσαλονίκη

μά τέτοια αντιμετώπιση σίγουρα είναι αδύνατη οποιαδήποτε συνεργασία και έννοτητα, όπως σίγουρα είναι ότι οι εϋθύνες δεν πρέπει να καταλογίζονται στο ΚΚΕ, αλλά κάπου άλλου.

Πιο κάτω αναφέρεται ότι η τόσο πολύτιμη έννοτητα του συνδικαλιστικού κινήματος δεν είναι έφικτη, επειδή η ΕΦΦΕ-ΕΣΣΕ-ΣΑΔΕΟ-Δ.Σ. κλπ. στηρίζονται στις πολιτικές συμφωνίες ΚΚΕ-ΠΑΣΟΚ.

Άλλη μία «χοντρή» αντίφαση του κειμένου από τη μία κατηγορεί το ΚΚΕ σαν ύπομονετή της έννοτητας και της συνεργασίας, κι από την άλλη, όπου αυτή είναι δυνατή με κάποια άλλη προοδευτική δύναμη «θαφτίζεται» σαν «πολιτική συμφωνία» που αντιβαίνει στην έννοτητα του συνδικαλιστικού κινήματος κλπ.

Απ' όλα αυτά λοιπόν θγάζει κανείς το συμπέρασμα ότι τελικά οι αρθρογράφοι του κειμένου δεν θέλουν οι σύλλογοι να καθοδηγούνται από τα πιο προοδευτικά στοιχεία που έχει να επιδείξει το εργατικό ή φοιτητικό κίνημα (...).

Αλλά μία και αναφέρθηκε σε τέτοια «στοιχεία», ως περάσουμε σ' ένα άλλο θέμα που θίγει το κείμενο ότι το ΚΚΕ θγάζει στο προσκήνιο ότι καλός κομμουνιστής σημαίνει κι αυστηρός πατέρας, σημαίνει μόνιμη και νόμιμη σχέση του νεολαίου, ο εργατής αν και φτωχός να είναι τίμιος στη συνδιαλλαγή με το αφεντικό του, πρώτος στα μαθήματα, πρώτος στον αγώνα ο μαθητής κλπ. (...)

Μήπως το ΚΚΕ μέσα από τη διαπαιδαγώγηση που κάνει στα μέλη και τους οπαδούς του θά 'πρεπε να υιοθετεί κάτι αντίθετο;

Όσον αφορά την εικόνα της

εσωκομματικής κατάστασης, ένα είναι βέβαιο, ότι αποκλεισμός οποιασδήποτε ουσιαστικής συμμετοχής των μελών στη λύση αποφάσεων - ή «κατάπνιξη» κάθε απόπειρας ουσιαστικού διαλόγου και κριτικής, είναι γεγονότα που δεν έχουν συμβεί και πιστεύω ότι αυτό το γνωρίζουν όλοι όσοι είναι ή υπήρξαν μέλη του ΚΚΕ και της ΚΝΕ· περισσότερα γι' αυτό το θέμα δεν μπορώ να πω, γιατί δεν πιστεύω ότι είναι στην αρμοδιότητα τη δική μου.

Όμως για το σημείο που λέει ότι υπάρχει αντιδημοκρατική αντιμετώπιση των διαφωνούντων, αν και δεν ξεκαθαρίζεται ακριβώς τι έννοιας λέγοντας «διαφωνούντες» μπορώ να πω κι από δική μου προσωπική πείρα πως η αντιμετώπισή τους δεν είναι αντιδημοκρατική, αλλά όπως αρμόζει για τέτοια θέματα να τα αντιμετωπίζει μία πραγματικά κομμουνιστική οργάνωση. Αυτό το γνωρίζουν πολύ καλά κι ορισμένα άτομα που συνυπογράφουν το κείμενο.

Τελειώνοντας θέλω να πω στους συντάκτες του κειμένου, ότι άλλη φορά για τη σύνταξη κάτι παρόμοιο να προσέχουν εμφανείς αντιφάσεις σ' αυτά που γράφουν όπως: στον «έπίλογο» γράφουν ότι «πολλά άπ' τα ζητήματα που μας απασχολούν και μας προβληματίζουν έχουν τεθεί από χρόνια...», ενώ στην εισήγηση μας πληροφορούν ότι «για πολύ καιρό ή μοίρα της πολιτικής διαφωνίας στο ΚΚΕ ήταν μία: η σιωπή».

Κι ακόμα πως ένας τίμιος αγωνιστής άπ' τη στιγμή που καταλαβαίνει κι ο ίδιος ότι μία συγκεκριμένη πράξη του θά δώσει βοήθεια στην αντίδραση, δεν θά το 'κανε στ' όνομα οποιασδήποτε θυσίας.

Ευχαριστώ πολύ για τη φιλοξενία
Νίκος Χαϊνης-φοιτητής

ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΒΡΑΒΕΙΟΥ

● Ο Γρηγόρης Νικολαΐδης από τη Θεσσαλονίκη, γνωστοποιεί με επιστολή του ότι σε ένδειξη διαμαρτυρίας επιστρέφει τα βραβεία λογοτεχνικού διαγωνισμού του «ΟΔΗΓΗΤΗ».

Οι στήλες του «διαλόγου» σου μου επιτρέπουν να κάνω γνωστό αυτό που αλλιώς θά 'μενε άγνωστο - «άνυπαρκτο» - στα οδηγημένα άδρια των αδύτων του ΟΔΗΓΗΤΗ. Νά καταθέσω άπλως τη μαρτυρία μιας πράξης.

Έπέστρεψα τα Βραβεία του Α' λογοτεχνικού διαγωνισμού του ΟΔΗΓΗΤΗ - ΚΝΕ για να απαλλαγώ από το τελευταίο υπόλοιπο εκπομπής μου· με μόνο το σεβασμό στο τέλος του μάρτυρα Γιαν-

νόπουλου (βιβλίο ποιημάτων του οποίου περιείχε το έπαθλο) και στους εργατές που κατασκεύασαν τη φωτογραφική μηχανή (άλλωστε τι έμπιστοσύνη να τρέφει κανείς για τους σοβιετικούς φακούς που στο πρόσωπο του κόσμου φωτογραφίζουν μόνο *υπό-πτους).

*Υποπτος: άνθρωπος που υποπτεύεται την αλήθεια.

Γρηγόρης Νικολαΐδης

ΟΙ ΔΙΚΗΓΟΡΟΙ

Φίλο «ΑΝΤΙ»

Δυστυχώς περικόπηκε μία δολοκλήρη φράση με ιδιαίτερη βαρύτητα, που οδηγεί στην ιδεολογική παραμόρφωση των απόψεών μου. Έτσι η πρόταση: «Καιρός είναι οι δικηγόροι να συμπορευτούν με τον αγώνα του λαού μας, ενισχύοντας με την υπερασπιστική τους πράξη το περί Δικαίου αίσθημά του, πιέζοντας τους εφαρμοστές του Νόμου να συγχρονιστούν με την σημερινή ελληνική πραγματικότητα», γίνεται «Καιρός είναι οι δικηγόροι να συμπορευτούν με τον αγώνα του λαού μας ενισχύοντας τους εφαρμοστές του Νόμου». Είναι φανερό έτσι η ιδεολογική παραμόρφωση του κειμένου και ο εξωραϊσμός της ταξικής άστικής Δικαιοσύνης.

Σήμερα ιδιαίτερα, που τμήμα, δυστυχώς, των δικαστικών αρχών εμπλέκονται και συνυπογράφουν τις βουρηνικές κι άστυνομικές παράνομες συλλήψεις, διώξεις και προφυλακίσεις πολιτών (βλέπε διαμαρτυρία Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών, για τον Άντιεργαγγελέα Αθηνών, Νομικό Βήμα, Ιανουάριος 1980), θά 'ταν μεταφυσική ή θέση για ένισχυση των «εφαρμοστών του Νόμου».

Ευχαριστώ
Μιχάλης Ζευγουλάς

● Σε γράμα του που δημοσιεύτηκε για την κοινωνική και πολιτική φνισογνωμία του δικηγόρου στο 147 τχ. αναφέρεται ο Μιχ. Ζευγουλάς.

ΕΠΑΝΟΡΘΩΣΕΙΣ

● Στο άρθρο για το Ζμπάμπουε, «Θρίαμβος του Μουνγκάμπε» που δημοσιεύτηκε στο τχ. 149 ή φράση «Με το να αναρωτιόμαστε...» σ. 28, 1η στήλη, πρέπει να μπει στο τέλος του άρθρου. Επίσης στη δεύτερη στήλη όπου «... σεβασμό της κοινοβουλευτικής πλειοψηφίας τους» πρέπει να μπει «... σεβασμό της κοινοβουλευτικής προσωπικότητάς τους».

● Στο άρθρο «Τά τρία μέτωπα στον αγώνα των Κούρδων», σ. 25, στο κάτω μέρος της μεσαίας στήλης αντί «Ιρακινό Κουρδιστάν» πρέπει να διαβαστεί το όρθό «Ιρανικό».

ΑΝΤΡΕ ΜΠΕΡΕΤΟΝ ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΜΑΥΡΟΥ ΧΙΟΥΜΟΡ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΑΙΓΟΚΕΡΩΣ
ΚΙΑΦΑΣ 5
ΤΗΛ. 360-5493

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Μορφωτικοῦ Ἰδρύματος Ἐθνικῆς Τραπεζῆς

Botsford & Robinson , Ἀρχαία Ἑλληνική Ἱστορία Μετ. Σωτήριος Ε. Τσιττώνης (17 x 24), σσ. xvi + 658	Δρχ. 600	Δημητρίου Σ. Λουκάτου , Εισαγωγή στήν ἑλληνική Λογογραφία (14 x 21), σσ. 351	Δρχ. 300
Ἱστορικός Ἀτλας καὶ Εἰκονογραφία – Συμπλήρωμα τῆς « Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Ἱστορίας » τῶν Botsford & Robinson (17 x 24), 60 χάρτες καὶ διαγράμματα + 133 εἰκ.	Δρχ. 400	Ι.Θ. Κακριδῆ , Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες στή νεοελληνική λαϊκή παράδοση (14 x 21), σσ. 107	Δρχ. 120
Gustave Glotz , Ἡ ἑλληνική « πόλις » Μετ. Ἀγνή Σακελλαρίου (14 x 21), σσ. 491	Δρχ. 400	Λίνου Πολίτη , Ἱστορία τῆς Νεοελληνικῆς Λογοτεχνίας (14 x 21), σσ. ιστ' + 442	Δρχ. 400
Βάσου Καραγιώργη , Ἀρχαία Κύπρος – Ἀπό τῆ Νεολιθική ἐποχή ὡς τό τέλος τῆς Ρωμαϊκῆς (17 x 24), σσ. 151 + πίν., εἰκ. ἐγχρ. 21, Α/Μ 250	Δρχ. 250	«Encyclopédie de la Pléiade» , Ἱστορία τῆς Φιλοσοφίας: Α' Ἡ Καντιανή Ἐπανάσταση Μετ. Κυριάκος Σ. Κατσιμάνης (14 x 21), σσ. 305	Δρχ. 200
«Encyclopédie de la Pléiade» , Ἱστορία καὶ μέθοδοι τῆς: Α' Γενικά προβλήματα Μετ. Ἑλένη Στεφανάνη (14 x 21), σσ. 475	Δρχ. 450	Β' 19ος αἰώνας: Ρομαντικοί-Κοινωνιολόγοι Μετ. Τίτος Πατρίκιος-Παῦλος Χριστοδουλίδης (14 x 21), σσ. 379	Δρχ. 300
Elpidio Mioni , Εἰσαγωγή στήν Ἑλληνική Παλαιογραφία Μετ. Νικόλαος Μ. Παναγιωτάκης (17 x 24), σσ. 204 + 30 πίν.	Δρχ. 350	Γ' 19ος-20ός αἰώνας: Ἡ Ἐξελικτική Φιλοσοφία Ἑθνικές Φιλοσοφικές Σχολές Μετ. Μαριλίτσα Μητσοῦ-Παππά (14 x 21), σσ. 334	Δρχ. 300
K.J. Dover , Ἡ Κωμωδία τοῦ Ἀριστοφάνη Μετ. Φάνης Ι. Κακριδῆς (14 x 21), σσ. 349	Δρχ. 300	Ε.Π. Παπανούτσου , Α. Δελμούζος (Ἡ ζωὴ του – Ἐπιλογή ἀπὸ τό ἔργο του) (14 x 21), σσ. 299 + εἰκ.	Δρχ. 250
Werner Jaeger , Δημοσθένης-Διαμόρφωση καὶ ἐξέλιξη τῆς πολιτικῆς του Μετ. Δέσποινα Καρπούζα-Καρασάββα (14 x 21), σσ. 306	Δρχ. 300	Πινακοθήκη καὶ Γλυπτοθήκη τοῦ Μορφωτικοῦ Ἰδρύ- ματος τῆς Ἐθνικῆς Τράπεζας στή Θεσσαλονίκη 31 ἐγχρωμοὶ πίν. 35 x 39 ἐκ.	Δρχ. 400
H.J. Rose , Ἱστορία τῆς Λατινικῆς Λογοτεχνίας (2 τόμοι) Μετ. Κ.Χ. Γρόλλιος (14 x 21), σσ. Α' xx + 419, Β' 413	Δρχ. 600	Σημείωση: Τὰ βιβλιοδετημένα ἀντίτυπα ἐπιβαρύνονται μὲ 100 δραχμὲς	

Ἐθνικῆς Τραπεζῆς

* Φοῖβου Ἀνωγειανάκη , Ἑλληνικά λαϊκά μουσικά ὄργανα (25 x 30), σσ. 400, εἰκ. ἐγχρ. 154, Α/Μ 103	Δρχ. 2.000	* Λεύκωμα «Μακρυγιάννη» (Στοχασμός Μακρυγιάννη, Χεῖρ Παναγιώτη Ζωγράφου – Εἰκονογραφία τοῦ '21) 24 ἐγχρωμοὶ πίν. 40 x 50 ἐκ.	Δρχ. 1.000
Μανόλη Χατζηδάκη , Εἰκόνες τῆς Πάτμου (25 x 30), σσ. 205, εἰκ. ἐγχρ. 84, Α/Μ 123	Δρχ. 2.200	* Κύπρος '74 – Τό ἄλλο πρόσωπο τῆς Ἀφροδίτης (21 x 28), σσ. 277, εἰκ. ἐγχρ. 164, Α/Μ 79	Δρχ. 500
Χρυσάνθου Χρήστου , Ἡ Ἑλληνική Ζωγραφικὴ (1832-1932) (ἐτοιμάζεται)		Μνήμη Ἰωάννη-Γαβριήλ Ἐυνάρδου (1775-1863) (17 x 24), σσ. 141, εἰκ. ἐγχρ. 16, Α/Μ 20	Δρχ. 250
* Μονὴ Σταυρονικήτα (Ἱστορία-Εἰκόνες- Χρυσοκεντήματα) (25 x 30), σσ. 241, εἰκ. ἐγχρ. 92, Α/Μ 21	Δρχ. 1.300	ΟΔΗΓΟΙ (εἰκονογραφημένοι): * Ἀττική – Ἀπὸ τὴν Προϊστορικὴ ὡς τὴ Ρωμαϊκὴ περίοδο (13 x 21), σσ. 78	Δρχ. 150
* Νεολιθικὴ Ἑλλάς (25 x 30), σσ. 356, εἰκ. ἐγχρ. 162, Α/Μ 86 (ἐξαντλήθηκε ἡ ἑλληνικὴ ἐκδόση)	Δρχ. 1.500	* Ἀχαΐα – Ἡλεία (13 x 21), σσ. 78	Δρχ. 150
* Ἑλληνικὴ Ἐμπορικὴ Ναυτιλία (1453-1850) (25 x 30), σσ. 510, εἰκ. ἐγχρ. 152, Α/Μ 120	Δρχ. 1800	* Χίος (13 x 21), σσ. 78	Δρχ. 150
* Λεύκωμα «Ἐλ Γκρέκο» 26 ἐγχρωμοὶ πίν. 40 x 50 ἐκ. (ἐξαντλήθηκε ἡ ἑλληνικὴ ἐκδόση)	Δρχ. 1.000	* Κυκλοφοροῦν καὶ σὲ ἀγγλικὴ γλῶσσα	

Πωλοῦνται σὲ ὅλα τὰ βιβλιοπωλεῖα

Κεντρικὴ Διάθεση: Πλατεία Μητροπόλεως 3, 2ος ὄροφος (τηλ. 32.21.337)

Πρατήριο: Ἐθνικὴ Τράπεζα, Καρ. Σερβίας 2 (Πλατεία Συντάγματος)

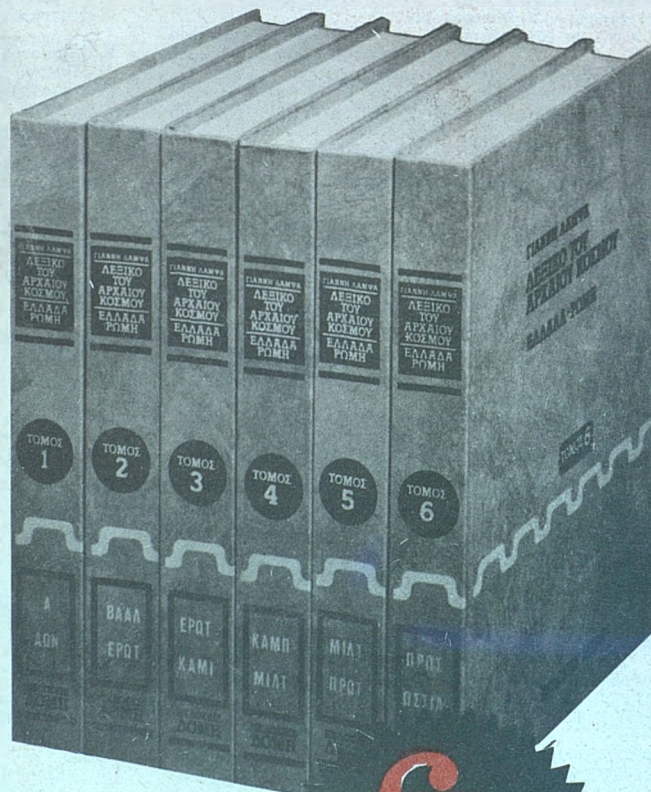
Τὰ ἔσοδα ἀπὸ τίς πωλήσεις διατίθενται γιὰ πολιτιστικούς σκοπούς

- Ποῦ καί πῶς
πέθανε ὁ Δημοσθένης;
- Γιατί πήγε ὁ Πλάτων στή Σικελία;
- Τί εἶναι τό «παράδοξο τοῦ Ζήνωνος»;
"Όλοι τὰ μάθαμε κάποτε...
Μά ποῦ νά τὰ βροῦμε τώρα;

ΓΙΑΝΝΗ ΛΑΜΨΑ

ΛΕΞΙΚΟ ΤΟΥ ΑΡΧΑΙΟΥ ΚΟΣΜΟΥ ΕΛΛΑΔΑ-ΡΩΜΗ

Τό βιβλίο πού συμπληρώνει
ένα ἀπαράδεκτο κενό:
"Όλες οἱ χώρες ἔχουν λεξικά
τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδας-
ἐκτός ἀπό τήν
σύγχρονη Ἑλλάδα!
Περιέχει, μέ ἀλφαθητική σειρά,
κάθε τί σχετικό μέ τήν Ἱστορία,
τούς μύθους, τούς θεσμούς,
τῇ δημόσια καί ἰδιωτική ζωῇ
τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων
καί Ρωμαίων.
Προσφέρει ἐκτενεῖς περιλήψεις
καί ἀναλύσεις ὅλων
τῶν σημαντικῶν ἔργων
τῶν κλασικῶν συγγραφέων.
Στηριγμένο ἀπευθείας
στίς πηγές, σέ νεώτατες
μονογραφίες καί στά εἰδικά
ξένα λεξικά, παρουσιάζει
μέ ἀκρίβεια
καί αὐθεντικότητα,
ἀλλά χωρίς σχολαστικότητα
καί χωρίς παραπομπές πού
ἐνδιαφέρουν
μόνο τούς εἰδικούς,
τίς ἐπικρατέστερες ἐκδοχές
γιά ὅλα τὰ σημαντικά
πρόσωπα καί
γεγονότα τῆς ἀρχαιότητος.

**6
ΤΟΜΟΙ**

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΔΟΜΗ ΑΕ
ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ 67 - ΑΘΗΝΑ
ΤΗΛ. 36 12 056 - 36 37 389

*Zemith
f/c
EM*